

PAUL AUSTER

Trilogia New York-ului

Orașul de sticlă.

Totul începuse de la un număr format greșit, telefonul sunase de trei ori în puterea nopții, iar vocea de la celălalt capăt al firului ceruse să vorbească cu cineva care nu era el. Mult mai târziu, când a putut să se gândească la tot ceea ce i se întâmplase, a ajuns la concluzia că nimic nu fusese adevărat în afară de întâmplare. Dar aceasta a fost mult mai târziu. La început nu exista decât întâmplarea și consecințele sale. Dacă lucrurile ar fi putut decurge altfel sau dacă totul era deja hotărât încă de la primul cuvânt care a ieșit din gura necunoscutului, aceasta nu are nici o importanță. Importantă este povestea în sine, iar dacă asta înseamnă ceva sau nu înseamnă nimic nu este de datoria poveștii să ne spună.

În ceea ce îl privește pe Quinn, nu este nevoie să ne oprim prea mult asupra lui. Cine era, de unde venea și ce făcea el sunt lucruri de prea mică importanță. Știm, spre exemplu, că avea treizeci și cinci de ani. Știm că fusese căsătorit odată, că fusese tată și că atât soția cât și fiul său muriseră. Mai știm și că scria cărți. Mai exact, știm că scria romane polițiste. Scria aceste cărți sub numele William Wilson și le producea cu o frecvență de una pe an, ceea ce îi aducea destui bani ca să poată trăi modest într-un mic apartament din New York. Din moment ce nu își petrecea mai mult de cinci sau șase luni lucrând la un roman, în restul anului putea face orice dorea. Citea multe cărți, se ducea să privească tablouri, mergea la film. Vara se uita la meciurile de baseball la televizor; iarna mergea la operă. Ceea ce îi plăcea mai mult decât orice altceva era să se plimbe. Aproape în fiecare zi, pe soare sau pe ploaie, pe căldură sau pe frig, ieșea din apartamentul său pentru a se plimba prin oraș – de obicei, fără să se îndrepte către nici o țintă precisă, ci mergând pur și simplu încotro îl duceau picioarele.

New York-ul era un spațiu inepuizabil, un labirint de pași interminabili, și oricât de departe ar fi mers sau oricât de bine ar fi ajuns să-i cunoască

străzile și cartierele, întotdeauna rămânea cu impresia că se rătăcise. Că se rătăcise nu doar în oraș, ci și în sine însuși. De fiecare dată când pleca la plimbare, se simțea de parcă s-ar fi lăsat pe sine în urmă și atunci, abandonându-se mișcării străzilor, reducându-se la un ochi care vede, reușea să fugă de obligația de a gândi, iar aceasta îi aducea, mai mult decât orice altceva, o anumită pace, un gol interior sănătos. Lumea era în afara lui, în jurul lui, în fața lui, iar viteza cu care se schimba nu îi dădea timp să-și fixeze atenția asupra vreunui lucru pentru mai multă vreme. Mișcarea era esența lucrurilor, impulsul prin care punea un picior în fața celui alt, permițându-și să se lase purtat de mersul propriului corp. Căci în timp ce hoinărea fără țintă, toate locurile deveneau la fel și nu mai conta unde se afla de fapt. În cele mai frumoase plimbări ale sale, reușea să simtă că nu se afla în nici un loc anume. Iar aceasta, în cele din urmă, era tot ceea ce el cerea, de fapt: să nu se afle nicăieri. New York-ul era acel nicăieri pe care îl construise în jurul său și își dădea seama că nu avea nici cea mai mică intenție să îl părăsească vreodată.

În trecut, Quinn fusese mai ambițios, în tinerețe, publicase câteva cărți de poezie, scrisese piese de teatru, eseuri critice și lucrase la mai multe traduceri lungi. Dar apoi, dintr-odată, renunțase la toate astea. O parte din el murise, așa le spusese prietenilor săi, și nu voia s-o vadă întorcându-se pentru a-l bântui. Atunci își luase numele de William Wilson. Quinn nu mai era acea parte din el în stare să scrie cărți, și, chiar dacă în multe feluri Quinn continua să existe, deja nu mai exista pentru nimeni în afară de sine.

Continuase să scrie pentru că era singurul lucru pe care se simțea în stare să-l facă. Romanele polițiste i se păruseră o soluție rezonabilă, îi venea ușor să inventeze poveștile complicate de care era nevoie și scria bine, adesea în ciuda propriei sale voințe, de parcă nu l-ar fi costat nici un efort. Cum el nu se considera autor al cărților sale, nici nu se simțea responsabil pentru ceea ce scria și, prin urmare, nu se vedea obligat să-și apere opera în sinea lui. William Wilson, la urma urmei, era doar o invenție, care, deși se născuse înăuntrul lui Quinn, ducea acum o viață independentă. Quinn îl trata cu considerație, uneori chiar cu admirație, însă niciodată nu a ajuns până la punctul de a crede că el și William Wilson erau una și aceeași persoană. Tocmai din acest motiv nu ieșea din spatele măștii pseudonimului său. Avea un agent, dar nu se întâlnea cu el niciodată. Contactele lor se limitau la corespondența prin poștă, așa că Quinn închiriasse o casuță poștală. Același lucru se întâmpla și cu editorul său, care îi plătea toate onorariile și drepturile prin intermediul agentului. Nici o carte de-a lui William Wilson nu includea vreodată poza autorului sau vreo notă biografică. William Wilson nu apărea în nici un dicționar al scriitorilor, nu dădea interviuri, iar la toate scrisorile care îi soseau răspundea secretara agentului său. Din punctul de vedere al lui Quinn, nimeni nu îi cunoștea

secretul. La început, când prietenii săi aflaseră că se lăsase de scris, îl întrebaseră din ce avea de gând să trăiască. El le dăduse același răspuns tuturor: că moștenise un fond fiduciar de la soția sa. Dar adevărul era că soția sa nu avusese niciodată bani. Și la fel de adevărat era că el nu mai avea prieteni.

Trecuseră deja cinci ani. La fiul său nu se mai gândea aproape deloc, iar recent dăduse jos fotografia soției sale de pe perete. Din când în când, era năpădit brusc de sentimentul pe care îl avea când își ținea în brațe băiețelul de trei ani, dar acea senzație nu însemna că chiar s-ar fi gândit la el, și nici măcar nu însemna că își amintea de el. Era o senzație fizică, o engramă care rămăsese gravată în corpul său și asupra căreia el nu avea nici un control. Aceste momente surveneau din ce în ce mai rar acum, iar în cea mai mare parte a timpului i se părea că lucrurile începuseră să se schimbe pentru el. Deja nu își mai dorea să moară, în același timp, nici nu se poate spune că era bucuros că trăia. Cel puțin nu îl mai deranja. Era viu, iar îndărătnicia acestei realități începuse să îl fascineze tot mai mult, ca și cum ar fi trăit, într-un anumit fel, o viață postumă. Nu mai dormea cu lumina aprinsă și deja de luni de zile nu își mai amintea ce visa.

Era noapte. Quinn era întins în pat, fumând o țigară și ascultând ploaia care ropotea în fereastră. Se întrebă când avea să înceteze ploaia și dacă dimineață va avea chef să facă o plimbare mai lungă sau mai scurtă. Un exemplar din Călătoriile lui Marco Polo zăcea cu fața în jos pe pernă, lângă el. De când terminase ultimul roman al lui William Wilson, cu două săptămâni în urmă, nu făcuse altceva decât să lăncezească. Detectivul său narator, Max Work, rezolvase o serie de crime complicate, suferise de pe urma mai multor bătăi și scăpase ca prin urechile acului de câteva ori, iar Quinn se simțea cam epuizat după toate eforturile acelea. De-a lungul anilor, Work devenise o cunoștință apropiată de a lui Quinn. În vreme ce Wilson rămânea în continuare o figură abstractă, Work, puțin câte puțin, prinsese viață, în triada de personaje în care se transformase Quinn, Wilson funcționa ca un fel de ventriloc, Quinn însuși era marioneta, iar Work vocea însuflețită care dădea sens întregii acțiuni. Dacă Wilson era o iluzie, el justifica fără doar și poate existența celorlalți doi. Dacă Wilson nu exista, el era, fără doar și poate, puntea de legătură prin care Quinn ajungea la Work. Și astfel, puțin câte puțin, Work devenise o prezență în viața lui Quinn, fratele său lăuntric, tovarășul său întru singurătate.

Quinn luă cartea și începu să citească din nou prima pagină. „Vom așeza în scris cele văzute așa cum le-am văzut, cele auzite așa cum le-am auzit, astfel încât cartea noastră să fie o relatare exactă, liberă de orice fel de invenție. Astfel încât toți cei care vor citi sau vor asculta această carte să o poată face cu toată încrederea, căci nu conține altceva decât adevărul adevărat.” Tocmai când

Quinn începea să mediteze asupra semnificației acestor fraze, să întoarcă pe toate părțile, în mintea sa, acele încredințări atât de categorice, sună telefonul. Mult mai târziu, când avea să poată reconstitui întâmplările din acea seară, avea să își aducă aminte că se uitase la ceas, văzând că era trecut de douăsprezece, și că se întrebese cine putea fi la ora aceea. Se gândi că nu puteau fi decât vești proaste. Se dădu jos din pat, se îndreptă gol către telefon și ridică receptorul la al doilea apel.

— Da?

Urmă o lungă tăcere la celălalt capăt al firului, iar pentru un moment Quinn se gândi că persoana care sunase închisese deja. Apoi, ca și cum ar fi venit de foarte departe, se auzi sunetul unei voci diferite de toate vocile pe care Quinn le auzise vreodată. Era o voce mecanică și totuși plină de tulburare, abia o șoptă, de fapt, și totuși perfect perceptibilă, și cu un ton atât de uniform încât el nu își putea da seama dacă aparținea unui bărbat sau unei femei.

— Alo? spuse vocea.

— Cine este? întrebă Quinn.

— Alo? repetă vocea.

— Vă ascult, zise Quinn. Cine este?

— Dumneavoastră sunteți Paul Auster? întrebă vocea. Aș dori să vorbesc cu domnul Paul Auster.

— Aici nu este nimeni care să se numească așa.

— Paul Auster. De la Agenția de Detectivi Auster.

— îmi pare rău, zise Quinn. Este o greșeală.

— E o chestiune de maximă urgență, spuse vocea.

— Nu vă pot ajuta cu nimic, răspunse Quinn. Aici nu e nici un Paul Auster.

— Dumneavoastră nu înțelegeți, spuse vocea. Timpul e pe sfârșite.

— Atunci vă sugerez să formați numărul din nou. Nu ați sunat la nici o agenție de detectivi.

Quinn închise telefonul. Rămase în picioare pe podeaua rece, privindu-și picioarele, genunchii, penisul moale. Pentru o clipă regretă că fusese atât de tăios cu persoana care sunase. Ar fi putut fi interesant, se gândi el, să îi facă jocul un timp. Poate că ar fi reușit să afle câte ceva despre caz -poate chiar ar fi reușit să ajute cumva. „Ar trebui să învăț să gândesc mai repede când stau în picioare”, își zise el.

Asemenea celei mai mari părți a oamenilor, Quinn nu știa nimic despre delict. Nu omorâse pe nimeni niciodată, nu furase nimic niciodată și nici nu știa pe nimeni care s-o fi făcut. Nu fusese niciodată într-o secție de poliție, nu cunoscuse niciodată un detectiv particular și nici nu vorbise vreodată cu un delincent. Puținul pe care îl știa despre lucrurile acestea îl aflase din cărți, din

filme și din ziare. Totuși, nu i se părea că ignoranța sa reprezenta vreun obstacol. Ceea ce îl interesa la poveștile pe care le scria nu era legătura lor cu lumea, ci relația lor cu alte povești. Chiar înainte de a deveni William Wilson, Quinn fusese un cititor împătimit de romane polițiste. Știa că majoritatea erau prost scrise, că nu puteau trece nici de cel mai superficial examen, dar ceea ce îl atrăgea era forma, și refuza să citească numai dacă era vorba despre vreun roman îngrozitor de prost, în timp ce gustul său în materie de alte genuri de cărți era riguros, exigent până la intransigență, cu aceste opere nu făcea nici o discriminare. Când se afla în starea de spirit potrivită, citea fără nici un efort special zece sau douăsprezece una după alta. Era ca un fel de foame care pune stăpânire pe el, ca o poftă nebună de o mâncare aparte, și nu se oprea până nu se simțea îndestulat.

Ceea ce îi plăcea la acele cărți era senzația de deplinătate și economie. Un roman polițist bun nu face nici o risipă, nu există nici o propoziție, nici un cuvânt lipsit de semnificație. Și chiar atunci când îi lipsește semnificația, are tot potențialul de a o căpăta, ceea ce înseamnă cam tot același lucru. Lumea din carte prinde viață, clocotind de posibilități, de secrete și contradicții. Căci orice se vede sau se spune, până și lucrul cel mai vag, cel mai trivial, poate avea legătură cu desfășurarea poveștii și nu trebuie sub nici o formă trecut cu vederea. Totul se transformă în esență; centrul cărții se deplasează cu fiecare întâmplare care îl împinge înainte. Centrul, atunci, este pretutindeni și nu se poate trasa nici o circumferință până ce cartea nu a ajuns la sfârșit.

Detectivul este acela care privește, care ascultă, care se mișcă prin acel hățuș de obiecte și evenimente în căutarea gândului, a ideii care să pună totul cap la cap și să îi dea sens. De fapt, scriitorul și detectivul își pot schimba oricând locurile în tre ei. Cititorul vede lumea prin ochii detectivului, trăind proliferarea detaliilor sale ca și cum le-ar observa pentru întâi oară. I-au fost deschiși ochii asupra lucrurilor din jurul său, de parcă acestea i-ar putea vorbi, de parcă, datorită atenției cu care le privește acum, ele ar putea să poarte o altă semnificație decât aceea a simplei lor existențe. Detectiv particular. Ter menul avea un sens triplu pentru Quinn. Nu era doar litera „i”, de la „investigator”, era și „I”, cu majusculă, micul mugure de viață îngropat în corpul sinelui fremătând de viață. În același timp era și ochiul fizic al scriitorului, ochiul omului care dinăuntru său privește lumea și îi cere să i se dezvăluie. De cinci ani Quinn era prizonierul acestui joc de cuvinte.

Desigur că de foarte multă vreme încetase să se gândească la sine ca la o ființă reală. Dacă încă mai trăia pe lume o făcea doar de la o anumită distanță, prin intermediul persoanei imaginare a lui Max Work. Detectivul său trebuia să fie neapărat real. Natura cărților o impunea. Deși Quinn își permisese să dispară, să se retragă între hotarele unei vieți strănii și ermetice, Work continua

să trăiască în lumea celorlalți, și cu cât Quinn părea să se dizolve, cu atât mai persistentă devenea prezența lui Work în acea lume. În vreme ce Quinn tindea să nu se simtă în largul său în propria-i piele, Work era agresiv, rapid în riposte și destul de agil pentru a se adapta în orice loc. Aceleași lucruri care lui Quinn îi dădeau mult de furcă erau pentru Work ceva care venea de la sine, căci el reușea să treacă prin complicatele sale aventuri cu o ușurință și cu o indiferență care nu încetau să-l impresioneze pe creatorul său. Ceea ce nu înseamnă că Quinn își dorea să fie Work, sau chiar să îi semene lui Work, dar se liniștea pretinzând că era Work în timp ce își scria cărțile, știind că era în stare să devină Work dacă vreodată s-ar fi hotărât să facă asta, chiar dacă totul s-ar fi petrecut doar în mintea sa.

În acea noapte, pe când adormea în cele din urmă, Quinn încercă să-și imagineze ce i-ar fi spus Work necunoscutului de la telefon, în visul lui, pe care mai târziu l-a uitat, se afla singur într-o încăpere, trăgând cu un pistol într-un perete dezgolit și alb.

În noaptea următoare, Quinn fu luat pe neașteptate. El crezuse că tot incidentul se încheiase și nu se aștepta ca străinul să mai sune vreodată. Din întâmplare, se afla pe veceu, în mijlocul actului de expulzare a unui rahat, când sună telefonul. Era puțin mai târziu decât în noaptea precedentă, cam zece sau douăsprezece minute înainte de ora unu. Quinn tocmai ajunsese la capitolul care descria călătoria lui Marco Polo de la Pekin la Amoy, iar cartea micuță îi stătea deschisă în poală în timp ce el își vedea de necesitățile sale în baia minusculă. Târâitul telefonului îl irită vizibil. Să răspundă imediat ar fi însemnat să se ridice fără să se șteargă și îi era scârbă să traverseze tot apartamentul în starea aceea. Pe de altă parte, dacă ar fi terminat în ritm normal ceea ce făcea, n-ar mai fi ajuns la telefon în timp util. În ciuda acestor considerații de moment, Quinn nu se îndură să se ridice. Telefonul nu era obiectul său preferat și chiar se gândise de câteva ori să renunțe cu totul la el. Ceea ce îi dis plăcea cel mai mult era tirania pe care o instaura. Nu numai că avea puterea de a-l întrerupe împotriva voinței sale, dar pe deasupra se mai și trezea răspunzând supus ordinelor aparatului. De această dată se hotărî să îi opună rezistență. La al treilea apel, intestinele i se goliseră deja. La al patrulea apel, reușise să se șteargă. La al cincilea apel, își ridicase pantalonii, ieșise din baie și traversa liniștit apartamentul. Răspunse la telefon la al șaselea apel, dar nu mai era nimeni la celălalt capăt al firului. Persoana care sunase închisese.

În noaptea următoare, era pregătit. Trântit în pat, studiind cu atenție paginile din Sporting News, aștepta ca necunoscutul să sune pentru a treia oară. Din când în când, sub imperiul nerăbdării și al nervilor, se ridica și începea să facă pași prin apartament. Puse un disc – opera / Mondo della Luna

– de Haydn și îl ascultă de la început până la sfârșit. Așteaptă și tot așteaptă. Pe la două și jumătate se dădu bătut și merse la culcare.

Așteptă noaptea următoare și apoi încă o noapte. Tocmai când se pregătea să renunțe la acest plan, înțelegând că se înșelase în toate presupunerile sale, telefonul sună din nou. Era nouăsprezece mai. Avea să-și aducă aminte data pentru că era aniversarea părinților lui – sau ar fi fost, dacă părinții lui ar mai fi trăit – și mama lui îi spusese o dată că pe el în concepuseră în noaptea nunții. Acest detaliu îl atrăsese întotdeauna, faptul de a putea ști cu precizie cel dintâi moment al existenței sale, iar în decursul anilor ajunsese să își sărbătorească ziua de naștere, în secret, în acea zi. De această dată, se întâmplă ceva mai devreme decât în celelalte două nopți -nu era încă nici măcar ora unsprezece – iar el se întinse către telefon gândindu-se că era altcineva.

— Alo? spuse el.

Din nou, la celălalt capăt al firului urmă o tăcere îndelungă. Quinn își dădu seama imediat că era necunoscutul.

— Alo? zise el din nou. Vă pot ajuta cu ceva?

— Alo? se auzi vocea în cele din urmă. Aceeași șoaptă mecanică, același ton disperat:

— Da. Acum este mare nevoie. Nu se mai poate întârzia deloc.

— Este mare nevoie de ce?

— De a discuta. Chiar acum. De a vorbi chiar acum. Da.

— Și cu cine doriți să vorbiți?

— Cu același bărbat dintotdeauna. Cu Paul Auster. Cu cel care își spune Paul Auster.

De această dată Quinn nu mai ezită. Știa ce avea să facă, iar acum că momentul sosise, o făcu.

— La telefon, zise el. Auster la telefon.

— în sfârșit, în sfârșit, v-am găsit.

Quinn putu auzi ușurarea din tonul vocii, calmul tangibil care o invadase dintr-o dată.

— într-adevăr, spuse Quinn. în sfârșit.

Făcu o pauză pentru a lăsa cuvintele să pătrundă și să își găsească ecoul, atât în sine cât și în cealaltă persoană.

— Cu ce vă pot fi de folos?

— Am nevoie de ajutor, spuse vocea. E un mare pericol. Se spune că dumneavoastră sunteți cel mai bun la aceste lucruri.

— Depinde la ce lucruri vă referiți.

— Mă refer la moarte. Mă refer la moarte și la crimă.

— Asta nu este chiar specialitatea mea, zise Quinn. Eu nu mă îndeletnicesc cu omorârea oamenilor.

— Nu, zise vocea pe un ton țăfnos. Vreau să spun exact contrariul.

— Cineva încearcă să văucidă?

— Da, să măucidă, într-adevăr. Voi fi ucis.

— Și vreți să văapăr eu?

— Da, să mă apărați. Și să-l descoperiți pe cel care o va face.

— Nu știți cine este?

— Ba da, știu. Desigur că știu. Dar nu știu unde este.

— îmi puteți spune mai multe?

— Nu acum. Nu la telefon. E mare pericol. Trebuie să veniți dumneavoastră aici.

— Atunci ce-ați zice să vin mâine?

— Bun. Mâine. Mâine devreme. De dimineață.

— La ora zece?

— Bine. La ora zece.

Vocea îi dădu o adresă de pe 69 Est Street.

— Să nu uitați, domnule Auster. Trebuie să veniți.

— Nu vă faceți griji. Voi fi acolo.

În dimineața următoare, Quinn se trezi mai devreme decât în ultimele săptămâni, în timp ce își bea cafeaua, își întindea untul pe feliile de pâine prăjită și citea scorurile de la meciurile de baseball în ziar (cei de la Mets l pierduseră din nou, doi la unu, după o greșeală în al nouălea tur), nu îi dădu prin cap că trebuia să se prezinte la întâlnirea sa. Chiar și această expresie, întâlnirea sa, i se părea stranie. Căci nu era întâlnirea sa, ci a lui Paul Auster. Iar el nu avea nici cea mai vagă idee cine era acea persoană.

Cu toate acestea, pe măsură ce se scurgea timpul, el se trezea imitând tot mai mult tabieturile unui bărbat care se pregătește să iasă din casă. Strânse masa după micul dejun, aruncă ziarul pe canapea, se duse la baie, făcu un duș, se bărbieri, intră în dormitor înfășurat în două prosoape, deschise dulapul și își alese hainele pe care să le poarte în acea zi. își dădu seama că era tentat să-și pună sacou și cravată. Quinn nu mai purtase cravată de la înmormântarea soției și a fiului său și nici măcar nu își aducea aminte dacă mai avea vreuna. Dar uite-o, agățată printre rămășițele garderobei sale. Renunță la cămașa albă pentru că i se păru, totuși, prea formală și, în schimb, alese una cadriiată, cu pătrățele gri și roșii care să se asorteze cu cravata cenușie. Și le puse ca și cum s-ar fi aflat într-un fel de transă.

Nu începu să-și dea seama ce făcea până când nu puse mâna pe clanța ușii. „Se pare că ies în oraș”, își zise el. „Dar dacă ies, unde mă duc exact?” O oră mai târziu, când cobora din autobuzul patru pe 70 Street colț cu Fifth

Avenue, încă nu reușise să răspundă la acea întrebare, într-o parte a sa se întindea parcul, verde sub soarele dimineții, cu umbre alungite și fugitive. De cealaltă parte se afla clădirea Frick, albă și austeră, de parcă ar fi fost lăsată pradă morților. Se gândi pentru un moment la tabloul lui Vermeer Soldat și tânără râzând, încercând să-și amintească expresia de pe fața fetei, poziția exactă a mâinilor sale în jurul ceștii, spatele roșu al bărbatului fără chip. Cu ochii minții întrezări harta albastră de pe perete și lumina soarelui pătrunzând pe fereastră, atât de asemănătoare celei care îl învăluia acum. Mergea pe jos. Traversa strada, îndreptându-se către est. Când ajunse la Madison Avenue, făcu dreapta și merse către sud, apoi coti la stânga și văzu unde se afla. „Se pare că am ajuns”, își spuse. Se opri în fața clădirii. Dintr-odată i se părea că nu mai avea nici o importanță. Se simțea uimitor de liniștit, de parcă totul i s-ar fi întâmplat deja. În timp ce deschidea ușa care dădea în holul de la intrare, își dădu un ultim sfat.

„Dacă toate astea se întâmplă cu adevărat”, își zise el, „atunci trebuie să fiu cu ochii în patru.”

O femeie îi deschise ușa apartamentului. Dintr-un motiv sau altul, Quinn nu se așteptase la așa ceva și se simți brusc descumpănit. Lucrurile se petreceau prea repede, înainte să apuce să înregistreze prezența femeii, să și-o descrie și să-și facă o primă impresie, ea îi vorbea deja, obligându-l să răspundă. Așadar, chiar din acele prime momente pierduse teren, începuse să se lase pe sine în urmă. Mai târziu, când avu timp să reflecteze asupra acestor evenimente, reuși să reconstruiască întâlnirea sa cu femeia. Dar aceea a fost lucrarea memoriei, iar amintirea lucrurilor, după cum bine știa el, aveau tendința să compromită lucrurile amintite. Drept urmare, niciodată nu a putut fi foarte sigur de cele întâmplate atunci.

Femeia avea în jur de treizeci de ani, poate treizeci și cinci; statură medie cel mult; șoldurile puțin cam late, altminteri voluptuoase, în funcție de punctul de vedere al fiecăruia; părul întunecat, ochii de culoare închisă, și o expresie în acei ochi care era în același timp rezervată și vag seducătoare. Purta o rochie neagră și se dăduse cu un ruj de un roșu aprins.

— Domnul Auster?

Un zâmbet șovăielnic; o înclinare din cap interogativă.

— Întocmai, zise Quinn. Paul Auster.

— Eu sunt Virginia Stillman, începu femeia. Soția lui Peter. Vă așteaptă de la opt dimineața.

— Întâlnirea era stabilită pentru ora zece, spuse Quinn, aruncând o privire la ceasul de la mână. Era zece fix.

— E foarte agitat, zise femeia. Nu l-am mai văzut așa niciodată. Pur și simplu nu putea să mai aștepte.

Ea îi deschise ușa lui Quinn. în timp ce el trecea pragul și intra în apartament, se simți brusc golit de gânduri, ca și cum creierul său s-ar fi stins dintr-odată. își propusese să fie atent la toate detaliile pe care le vedea, dar această sarcină i se părea imposibilă în acel moment. Apartamentul se întrevedea ca învăluit într-un fel de ceață, își dădu seama că era mare, de cinci sau șase camere poate, și că era mobilat somptuos, cu numeroase obiecte de artă, scrumiere de argint, și pe perete tablouri cu rame foarte atent lucrate. Dar asta era tot. Nimic mai mult decât o impresie generală, în ciuda faptului că se afla chiar acolo, privind acele obiecte cu propriii săi ochi.

Se trezi așezat pe o canapea, singur în camera de zi. își aminti acum că doamna Stillman îi spusese să aștepte acolo cât se ducea ea să își cheme soțul. Nu își dădea seama cât timp trecuse. Cu siguranță nu mai mult de un minut sau două. Dar după cum se revărsa lumina prin ferestre, părea să fie aproape miezul zilei. Cu toate acestea, nu îi dădu prin cap să se uite la ceas. Mirosul parfumului Virginiei Stillman plutea încă în jurul lui, iar el începu să își imagineze cum arăta ea fără haine. Apoi se întrebă ce ar fi gândit Max Work dacă s-ar fi aflat acolo, în locul lui. Se hotărî să-și aprindă o țigară. Suflă fumul în cameră, îi plăcea să îl privească ieșin-du-i din gură în rotocoale, dispersându-se și căpătând o nouă formă sub razele de lumină jucăușe.

Auzi cum cineva intra în camera din spatele lui. Quinn se ridică de pe canapea și se întoarse, așteptându-se să îl vadă pe domnul Stillman. însă, în locul acestuia, zări un tânăr îmbrăcat complet în alb, cu un păr blond-alburiu de copil, în mod ciudat, în acel moment Quinn se trezi gândindu-se la fiul său mort. Apoi acest gând dispăru la fel de repede precum se ivise.

Peter Stillman intră în cameră și se așeză pe un fotoliu de catifea roșie în fața lui Quinn. Nu spuse un singur cuvânt în timp ce se îndrepta spre locul său și nici nu dădu semne că ar fi fost conștient de prezența lui Quinn. Actul de a se mișca dintr-un loc într-altul părea să îi absoarbă toată atenția, de parcă dacă nu s-ar fi gândit la ceea ce făcea ar fi fost redus la o stare de imobilitate. Quinn nu văzuse niciodată pe cineva mișcându-se astfel și înțelese imediat că aceea era persoana cu care vorbise la telefon. Corpul funcționa la fel ca vocea: într-un mod mecanic, spasmodic, alternând gesturi lente și vioaie, rigid și totodată expresiv, ca și cum acțiunea în sine nu s-ar fi aflat sub controlul său, ca și cum n-ar fi corespuns pe de-a întregul voinței din spatele său. Lui Quinn i se păru că trupul lui Stillman nu fusese folosit multă vreme și că trebuise să-și învețe din nou toate funcțiile, astfel încât deplasarea se transformase într-un proces conștient, fiecare mișcare împărțită în submișcările componente, cu rezultatul pierderii oricărei urme de agilitate sau de spontaneitate. Era ca și cum ar fi privit o marionetă care încerca să umble fără sfori.

Totul era alb la Peter Stillman. Cămașă albă, deschisă la gât; pantaloni albi, pantofi albi, șosete albe. Pe lângă paloarea pielii sale și a părului rar de culoarea cânepii, efectul era aproape transparent, ca și cum i s-ar fi putut întrezări venele albastre sub pielea feței. Acest albastru era aproape același din ochii săi: un albastru lăptos care părea să se dizolve într-un amestec de cer și de nori. Quinn nu își putea închipui că ar reuși să îi adreseze vreun cuvânt acelei persoane. Era ca și cum prezența lui Stillman ar fi fost un apel la tăcere.

Stillman se așază încetișor pe scaunul său și în cele din urmă își îndreaptă atenția asupra lui Quinn. Când ochii lor se întâlniră, lui Quinn i se păru dintr-odată că Stillman devenise invizibil, îl putea vedea așezat pe scaunul din fața lui, dar în același timp simțea că nu se afla acolo, îi dădu prin cap că poate Stillman era orb. Dar nu, nu părea posibil. Bărbatul se uita la el, analizându-l chiar, și, deși chipul său nu reflecta câtuși de puțin acest lucru, Quinn își dădea seama că ceea ce îl țintuia nu era deloc o privire goală. Iarăși nu știa ce să facă. Rămase acolo așezat și mut, întorcându-i privirea lui Stillman. Se scurse mult timp.

— Fără întrebări, vă rog, spuse tânărul în cele din urmă. Da. Nu. Vă mulțumesc.

Se opri un moment, apoi:

— Sunt Peter Stillman. Spun asta nestingherit. Da. Acesta nu este numele meu adevărat. Nu. Bineînțeles, mintea mea nu este chiar așa cum ar trebui să fie. Dar în această privință nu se poate face nimic. Nu. În această privință. Nu, nu. Prea târziu.

Dumneavoastră stați acolo și vă gândiți: cine este această persoană care îmi vorbește? Ce sunt aceste cuvinte care ies din gura lui? Vă voi spune. Sau nu vă voi spune. Da și nu. Mintea mea nu este chiar așa cum ar trebui să fie. Spun asta nestingherit. Dar voi încerca. Da și nu. Voi încerca să vă spun, deși mintea mea face ca totul să fie mai dificil. Mulțumesc.

Numele meu este Peter Stillman. Poate că ați auzit de mine, dar e mai probabil să nu fi auzit. Nu contează. Acesta nu e numele meu adevărat. Numele meu adevărat nu pot să mi-l amintesc. Scuzăți-mă. Nu că ar conta. Adică, nu ar mai conta deja.

Asta este ceea ce se cheamă vorbire. Cred că acesta este termenul. Când cuvintele ies, zboară prin aer, trăiesc pentru o clipă și apoi mor. Ciudat, nu? Eu, unul, nu am nici o opinie. Nu și iar nu. Dar există cuvinte de care ai nevoie. Sunt multe. Multe milioane, cred. Poate doar trei sau patru. Scuzăți-mă. Dar azi mă simt bine. Mult mai bine decât de obicei. Dacă vă voi putea da cuvintele de care aveți nevoie, va fi un mare triumf. Mulțumesc. Mulțumesc de un milion de ori.

Acum multă vreme erau mama și tata. Nu-mi amintesc nimic despre asta. Ei spun: mama a murit. Cine sunt ei n-aș putea să spun. Scuzăți-mă. Dar asta e ceea ce spun ei.

Așa că nu mai e mama. Ha ha. Astfel e râsul meu acum, o bolboroseală care îmi țâșnește din măruntaie. Tata cel mare spunea: nu contează. Pentru mine. Adică pentru el. Tata cel mare cu mușchi mari și cu pleosc, pleosc, pleosc. Fără întrebări acum, vă rog.

Eu spun ce spun ei pentru că nu știu nimic. Eu nu sunt decât bietul Peter Stillman, băiatul care nu-și poate aduce aminte. Smiorcăit. Vrând-nevrând. Găgăuță. Scuzăți-mă. Ei spun, ei spun. Dar ce spune micuțul Peter? Nimic, nimic. Nu mai zice nimic.

Era așa. întuneric. Mult întuneric. Era atât de întuneric ca atunci când e foarte foarte întuneric. Ei spun: aceea era camera. Ca și cum eu aș putea vorbi despre asta. Despre întuneric, vreau să spun. Mulțumesc.

Întuneric, întuneric. Ei spun că vreme de nouă ani. Nici măcar o fereastră. Bietul Peter Stillman. Și acel pleosc, pleosc, pleosc. Grămăjoarele de caca. Bălțile de pipi. Ieșinurile. Scuzăți-mă. Năuc și gol pușcă. Scuzăți-mă. Nu mai.

Întunericul așadar. Vă spun eu. Era mâncare în întuneric, da, mâncare pasată în întunecata cameră tăcută. El mânca cu mâna. Scuzăți-mă. Vreau să spun că Peter mânca cu mâna. Și dacă eu sunt Peter, cu atât mai bine. Adică, cu atât mai rău. Scuzăți-mă. Eu sunt Peter Stillman. Acesta nu este numele meu adevărat. Mulțumesc.

Bietul Peter Stillman. Era un copil mic. De-abia câteva cuvinte ale lui. Și apoi fără cuvinte, și apoi fără nimeni, și apoi nu, nu, nu. Nu mai.

Iertați-mă, domnule Auster. Bag de seamă că vă întristez. Fără întrebări, vă rog. Numele meu este Peter Stillman. Acesta nu este numele meu adevărat. Numele meu adevărat este Domnul Trist. Care este numele dumneavoastră, domnule Auster? Poate că dumneavoastră sunteți adevăratul Domn Trist și eu nu sunt nimeni.

Uaa, uaa. Scuzăți-mă. Așa plâng și mă văicăresc eu. Uaa, uaa, of, of. Ce făcea Peter în acea cameră? Nimeni nu știe. Unii spun că nimic, în ceea ce mă privește, eu cred că Peter nu putea să gândească. Clipea? Bea? Putea? Ha, ha, ha. Scuzăți-mă. Uneori sunt atât de amuzant.

Sfredelpoc tronc fărâmițrumegaț dedsup. Troc poc hodoronc. Zgomot surd, tacă paca papamana. Da, da, da. Scuzăți-mă. Sunt singurul care înțelege aceste cuvinte.

Mai târziu, mai târziu, mai târziu. Așa spun ei. A durat prea mult pentru ca Peter să fie întreg la cap. Niciodată. Nu, nu, nu. Ei spun că cineva m-a găsit. Nu-mi aduc aminte. Nu, nu-mi aduc aminte ce s-a întâmplat când au deschis

ușa și lumina a pătruns înăuntru. Nu, nu, nu. Nu pot spune nimic despre asta. Nu mai.

Multă vreme am purtat ochelari cu lentile întunecate. Aveam doisprezece ani. Sau cel puțin așa au spus. Am trăit într-un spital. Puțin câte puțin m-au învățat să fiu Peter Stillman. Ziceau: tu ești Peter Stillman. Mulțumesc, spuneam eu. Aha, aha, aha. Mulțumesc și mulțumesc, spuneam eu.

Peter era un bebeluș. Trebuiau să-l învețe totul. Cum să umble, știți? Cum să mănânce. Cum să facă pipi și caca în veceu. Asta n-a fost așa de rău. Chiar și când îi mușcam, ei nu făceau pleosc, pleosc, pleosc. Mai târziu, am încetat chiar și să-mi sfâșii hainele.

Peter era băiat bun. Dar era greu să-l înveți cuvinte. Gura lui nu funcționa bine. Și desigur că nu era întreg la minte.

Ba, ba, ba, zicea el. Și ta, ta, ta. Și ua ua ua. Scuzați-mă. A luat ani și ani. Acum ei îi spun lui Peter: poți să pleci acum, nu mai putem face nimic pentru tine. Peter Stillman, ești o ființă umană, spuneau. E bine să crezi ce spun doctorii. Mulțumesc. Mulțumesc mult.

Numele meu este Peter Stillman. Acesta nu este numele meu adevărat. Numele meu adevărat este Peter Iepure. Iarna mă cheamă domnul Alb, vara mă cheamă domnul Verde. Credeți ce vreți despre asta. O spun din proprie inițiativă. Sfredelpoc tronc fărâmițrumegaț dedesupt. E frumos, nu? Inventez asemenea cuvinte tot timpul. Nu pot să mă abțin, îmi ies pe gură singure. Nu pot fi traduse.

Să întrebi și să tot întrebi. La ce bun? Dar vă voi spune. Nu vreau să fiți trist, domnule Auster. Aveți o figură foarte amabilă, îmi amintiți de cineva, dar nu știu de cine. Și ochii dumneavoastră mă privesc. Da, da. îi văd. Asta e foarte bine. Mulțumesc.

De aceea vă voi spune. Fără întrebări, vă rog. Dumneavoastră vă întrebați despre toate cele. Adică, vreau să spun, tatăl. Groaznicul tată care i-a făcut toate acele lucruri micuțului Peter. Stați liniștit. L-au dus într-un loc întunecat. L-au ferecat și l-au lăsat acolo. Ha, ha, ha. Scuzați-mă. Uneori sunt atât de amuzant.

Treisprezece ani, au spus. Poate că e mult timp. Dar eu nu știu nimic despre timp. Eu sunt nou în fiecare zi. Mă nasc când mă trezesc dimineața, îmbătrânesc peste zi și mor noaptea când merg la culcare. Nu e vina mea. Mă simt foarte bine astăzi. Mă simt mai bine ca niciodată.

Vreme de treisprezece ani tatăl a stat departe. Și pe el îl cheamă tot Peter Stillman. Ciudat, nu? Ca două persoane să poată avea același nume. Nu știu dacă este numele lui adevărat. Dar nu cred că el este eu. Amândoi suntem Peter Stillman. Dar Peter Stillman nu este numele meu adevărat. Așa că poate nu sunt Peter Stillman, la urma urmei.

Treisprezece ani, am spus. Sau au spus. Nu contează. Nu știu nimic despre timp. Dar ceea ce mi-au spus e asta: mâine se sfârșesc cei treisprezece ani. Asta e rău. Chiar dacă ei spun că nu, tot e rău. Se presupune că nu îmi aduc aminte. Dar din când în când îmi aduc aminte, în ciuda a ceea ce zic ei.

Va veni. Adică, vreau să spun, tatăl va veni. Și va încerca să mă omoare. Mulțumesc. Dar eu nu vreau asta. Nu, nu. Nu mai. Peter trăiește acum. Da. Nu e totul în regulă în capul lui, dar el totuși trăiește. Și asta e ceva, nu? Puteți să vă pariați până și ultimul dolar. Ha, ha, ha.

Sunt mai ales poet acum. În fiecare zi stau în camera mea și scriu o poezie. Inventez toate cuvintele de unul singur, la fel ca atunci când trăiam în întuneric, încep să îmi amintesc lucruri în acest fel, prefăcându-mă că sunt din nou în întuneric. Sunt singurul care știe ce înseamnă cuvintele. Nu pot fi traduse. Aceste poezii mă vor face faimos. Sunt unice. Da, da, da. Niște poezii minunate. Atât de minunate încât toată lumea va plânge.

Mai târziu poate că voi face altceva. După ce voi încheia cu poeziile. Mai devreme sau mai târziu mi se vor termina cuvintele, înțelegeți? Toată lumea poartă înăuntru doar un anumit număr de cuvinte. Și atunci unde mă voi afla? Cred că mi-ar plăcea să fiu pompier după aceea. Și apoi medic. Nu contează. La urmă de tot voi fi acrobat. Când voi fi foarte bătrân și voi fi învățat, în sfârșit, să merg ca ceilalți oameni. Atunci voi dansa pe sârmă, iar oamenii vor rămâne uluiți. Până și copiii mici. Asta mi-ar plăcea să fac. Să dansez pe sârmă până mor.

Dar nu contează. Nu are nici o importanță. Pentru mine. După cum puteți vedea, sunt un om bogat. Nu am de ce să-mi fac griji. Nu, nu. Nu în privința asta. Puteți să vă pariați până și ultimul dolar. Tatăl era bogat, iar micuțul Peter a primit toți banii lui când l-au ferecat în întuneric. Ha, ha, ha. Scuzați-mă că râd. Uneori sunt atât de amuzant.

Sunt ultimul Stillman. Era o familie importantă, sau cel puțin așa se spune. Din vechiul Boston, dacă ați auzit cumva de ei. Eu sunt ultimul. Nu mai există alții. Sunt capătul tuturor, sunt ultimul bărbat. Cu atât mai bine, cred. Nu e deloc păcat ca totul să se sfârșească acum. E bine ca toți să fie morți.

Tatăl poate că nu era cu adevărat rău. Cel puțin așa spun acum. Avea un cap mare. Era la fel de mare ca unul foarte mare, ceea ce însemna ca era mult loc înăuntru. Atât de multe gânduri în capul acela mare al lui. Dar bietul Peter, nu-i așa? Era într-adevăr în mare încurcătură. Peter care nu putea vedea sau spune, care nu putea gândi și nici face. Peter care nu putea. Nu. Nimic.

Nu știu nimic despre asta. Și nici nu înțeleg. Soția mea este cea care îmi spune aceste lucruri. Ea zice că e important pentru mine să știu, chiar dacă nu pricep. Dar nici măcar asta nu înțeleg. Pentru a ști, trebuie să înțelegi. Nu-i

așa? Dar eu nu știu nimic. Poate că sunt Peter Stillman sau poate că nu. Numele meu adevărat este Peter Nimeni. Mulțumesc. Și ce credeți despre asta?

Deci vă spuneam despre tată. E o poveste bună, chiar dacă eu nu o înțeleg. V-o pot spune pentru că știu cuvintele. Și asta e ceva, nu-i așa? Să știi cuvintele, vreau să zic. Câteodată sunt atât de mândru de mine! Scuzăți-mă. Așa spune soția mea. Ea spune că tatăl vorbea despre Dumnezeu. Acest cuvânt mi se pare caraghios. Când îl citești invers, îți iese câine! Iar un câine nu prea seamănă cu Dumnezeu, nu? Ham Ham. Mrrr mrrr. Acestea sunt cuvinte de câine. Eu cred că sunt frumoase. Atât de drăguțe și de adevărate. Ca și cuvintele pe care le inventez eu.

În fine. Spuneam... Tatăl vorbea despre Dumnezeu. Voia să știe dacă Dumnezeu avea un limbaj. Nu mă întrebați ce înseamnă asta. Eu vă povestesc doar pentru că știu cuvintele. Tatăl credea că un copil ar fi putut vorbi acea limbă dacă nu ar fi văzut alți oameni. Dar unde era copilul? Ah. Acum începeți să înțelegeți. Nu trebuia să îl cumpere. Firește, Peter știa câteva cuvinte de oameni. Asta nu se putea remedia. Dar tatăl s-a gândit că poate Peter le va uita. După o vreme. De aceea era foarte mult pleosc, pleosc, pleosc. De fiecare dată când Peter spunea un cuvânt, tatăl îi dădea un pleosc, în cele din urmă Peter a învățat să nu spună nimic. Aha aha aha. Mulțumesc.

Joc de cuvinte intraductibil. Cod („Dumnezeu”, engl.) se citește invers dog („câine”, engl.)

Peter își ținea cuvintele înăuntru. Toate acele zile, luni și ani. Acolo în întuneric, micuțul Peter singur singurel, iar cuvintele zbârnâiau în capul lui și îi țineau tovarășie. De aceea gura lui nu funcționează bine. Bietul Peter. Uaa uaa. Așa sunt lacrimile lui. Băiețelul care nu poate crește niciodată.

Peter poate vorbi ca oamenii acum. Dar încă mai are celelalte cuvinte în capul său. Sunt limbajul lui Dumnezeu și nimeni altcineva nu le poate spune. Nu se pot traduce. De aceea Peter trăiește atât de aproape de Dumnezeu. De aceea este un poet atât de faimos.

Totul este foarte bun pentru mine acum. Pot face orice vreau. Oricând, oriunde. Am chiar și o soție. După cum puteți vedea. Am pomenit-o puțin mai devreme. Poate că ați și cu-noscut-o deja. Este frumoasă, nu? O cheamă Virginia. Acesta nu este numele ei adevărat. Dar asta nu contează. Pentru mine.

De fiecare dată când îi cer, soția mea îmi aduce o fată. Sunt curve. Eu îmi bag viermele înăuntru lor și ele gem. Au fost atât de multe. Ha, ha. Urcă aici și eu le fut. E bine să te fuți. Virginia le dă bani și toată lumea e mulțumită. Puteți să vă pariați până și ultimul dolar. Ha ha.

Biata Virginia. Ei nu îi place să se fută. Cu mine, vreau să spun. Poate că se fute cu altul. Cine știe? Eu nu știu nimic despre asta. Nu contează. Dar

poate că dacă sunteți drăguț cu Virginia, ea o să vă lase s-o futeți. M-ar face fericit. De dragul dumnevoastră. Mulțumesc.

Așadar. Sunt multe lucruri, încerc să vi le spun. Știu că nu e totul la locul lui în capul meu. Și este adevărat, da, v-o spun din proprie inițiativă, că uneori țip și iar țip. Fără motiv. Ca și cum ar fi nevoie de vreun motiv. Dar eu nu văd niciunul. Sau oricine altcineva. Nu. Și apoi sunt momente când nu spun nimic. Zile și zile la rând. Nimic, nimic, nimic. Uit cum să fac să-mi iasă pe gură cuvintele. Atunci îmi vine greu să mă mișc. Da da. Chiar și să văd. Atunci mă transform în Domnul Trist.

Încă îmi mai place să stau pe întuneric. Uneori, cel puțin, îmi face bine, cred. Pe întuneric vorbesc limba lui Dumnezeu și nimeni nu mă aude. Nu vă supărați, vă rog. Nu mă pot abține.

Cel mai mult îmi place aerul. Da. Și, cu încetișorul, am învățat să trăiesc înăuntrul lui. Aerul și lumina, da, și lumina, lumina care strălucește peste toate lucrurile și le pune acolo pentru ca ochii mei să le vadă. Există aerul și lumina și asta e cel mai frumos lucru dintre toate. Scuzați-mă. Aerul și lumina. Da. Când e vreme frumoasă îmi place să mă așez lângă fereastra deschisă. Uneori mă aplec pe geam și privesc lucrurile de jos. Strada și toată lumea, câinii și mașinile, cărămizile clădirii din față. Apoi sunt momente în care închid ochii și rămân așezat acolo, cu adierea vântului mângâin-du-mi chipul, și cu lumina înăuntrul aerului, totul în jurul meu și chiar în fața pleoapelor mele, iar lumea este toată roșie, un roșu foarte frumos înăuntrul ochilor mei, cu soarele strălucind peste mine și peste ochii mei.

Este adevărat că ies arareori, îmi vine greu și nu sunt întotdeauna responsabil și de încredere. Uneori țip. Să nu vă supărați pe mine, vă rog. Nu mă pot abține. Virginia spune că trebuie să învăț cum să mă port în public. Dar uneori nu mă pot abține, iar țipătul țâșnește pur și simplu din mine.

Dar chiar îmi place să merg în parc. Acolo sunt copacii, aerul și lumina. E ceva bun în toate astea, nu? Da. Puțin câte puțin, încep să mă simt tot mai bine înăuntrul meu. îmi dau seama de asta. Până și dr. Wyshnegradsky o spune. Știu că încă sunt băiețelul marionetă. Asta n-are leac. Nu nu. De acum nu. Dar câteodată cred că voi crește în cele din urmă și voi deveni real.

Pentru moment, sunt încă Peter Stillman. Acesta nu este numele meu adevărat. Nu pot ști cine voi fi mâine. Fiecare zi este nouă și în fiecare zi mă nasc din nou. Văd speranța pretutindeni, chiar și pe întuneric, și când voi muri poate că mă voi transforma în Dumnezeu.

Mai sunt multe cuvinte de spus. Dar cred că nu le voi spune. Nu. Azi nu. Gura mea este obosită acum și cred că a sosit momentul să mă retrag. Desigur, eu nu știu nimic despre timp. Dar asta nu contează. Pentru mine. Vă mulțumesc foarte mult. Știu că îmi veți salva viața, domnule Auster. Mă bazez

pe dumneavoastră. Viața nu poate dura decât o anumită vreme, înțelegeți? Toate celelalte se află în cameră, cu întunericul, cu limbajul lui Dumnezeu, cu țipetele. Aici sunt făptura aerului, un lucru frumos peste care să strălucească lumina. Poate că vă veți aduce aminte de asta. Sunt Peter Stillman. Acesta nu este numele meu adevărat. Mulțumesc mult.

Discursul se încheiase. Cât de mult ținuse, Quinn nu putea să își dea seama. Căci de-abia acum, când cuvintele se opriseră, își dădu seama că stăteau în întuneric. Se părea că o întreagă zi se scursese. La un moment dat, în timpul monologului lui Stillman, soarele asfințise în cameră, dar Quinn nu își dăduse seama. Dar acum simțea întunericul și tăcerea fremă-tându-i în cap. Astfel trecură câteva minute. Quinn se gândi că acum era rândul lui să spună ceva, dar nu era sigur, îl putea auzi pe Peter Stillman respirând anevoios la locul său din celălalt capăt al camerei, iar acesta era singurul sunet care răzbătea în încăpere. Quinn nu reușea să se hotărască ce să facă. îi trecură prin cap câteva posibilități, dar mai apoi le elimină una câte una. Rămase așezat acolo, așteptând să se întâmple ceva.

Sunetul unor picioare învelite în ciorapi traversând camera sparse în cele din urmă tăcerea. Urmă clicul metalic al unui întrerupător de veioză, iar camera se umplu dintr-odată de lumină. Ochii lui Quinn se întoarseră automat către sursa ei, iar acolo, stând în picioare lângă o veioză așezată pe o masă la stânga scaunului lui Peter, o văzu pe Virginia Stillman. Tânărul continua să privească înainte fix, ca și cum ar fi adormit cu ochii deschiși. Doamna Stillman se aplecă peste el, își petrecu brațul în jurul umărului lui Peter și îi șopti ușor la ureche.

— A sosit momentul, Peter, spuse ea. Doamna Saavedra te așteaptă.

Peter își ridică privirea către ea și îi surâse.

— Sunt plin de speranță, zise.

Virginia Stillman își sărută tandru soțul pe obraz.

— la-ți rămas bun de la domnul Auster, spuse ea. Peter se ridică. Sau, mai bine zis, începu trista și domoala manevră de a-și ridica trupul de pe fotoliu și de a sta în picioare. La fiecare mișcare cădea, se prăbușea înapoi, însoțin-du-și strădaniile de atacuri bruște de înțepeneală, de mormă-ieli și de cuvinte al căror înțeles Quinn nu îl putu descifra, în cele din urmă, Peter reuși să stea drept. Rămase un moment lângă fotoliul său cu o expresie de triumf și îl privi pe Quinn în ochi. Apoi zâmbi larg și fără urmă de stinghereală.

— La revedere, îi zise.

— La revedere, Peter, spuse Quinn.

Peter schiță cu mâna un gest spasmodic în semn de rămas bun, după care se întoarse încet și traversă camera. Mergea clătinându-se, aplecându-se mai întâi către dreapta, apoi către stânga, iar picioarele când îndoindu-se, când

înțepenind brusc, în celălalt capăt al camerei, stând în picioare în pragul scaldat de lumină, se afla o femeie de vârstă mijlocie cu o uniformă albă de infirmieră. Quinn presupuse că era doamna Saavedra. îl urmări cu privirea pe Peter până când tânărul dispăru dincolo de ușă.

Virginia Stillman se așeză în fața lui Quinn, în același fotoliu din care tocmai se ridicase soțul ei.

— Aș fi putut să vă scutesc de toate astea, dar m-am gândit că era mai bine să vedeți cu ochii dumneavoastră, zise ea.

— Înțeleg, spuse Quinn.

— Nu, nu cred că înțelegeți, zise femeia cu amărăciune. Nu cred că cineva poate înțelege.

Quinn zâmbi precaut și apoi își zise că era momentul să intervină.

— Orice aș înțelege sau n-aș înțelege eu, n-are nimic a face cu cazul. M-ați angajat să fac o treabă și cu cât încep mai repede, cu atât mai bine. Din câte am înțeles, cazul este urgent. Nu am pretenția că îl înțeleg pe Peter și nici ceea ce ați suferit dumneavoastră. Ceea ce contează este că sunt dispus să vă ajut. Cred că ar trebui să acceptați asta așa cum este.

Quinn simțea că începuse să se dezmorească. Ceva îi spunea că avusese tonul potrivit și o senzație bruscă de plăcere îl inundă, de parcă tocmai ar fi reușit să treacă peste un hotar interior propriu.

— Aveți dreptate, zise Virginia Stillman. Desigur. Femeia se opri o clipă, respiră adânc și tăcu din nou, ca și cum ar fi repetat în capul ei lucrurile pe care se pregătea să le spună. Quinn observă că mâinile ei rămăseseră încleștate pe brațele fotoliului.

— Îmi dau seama – continuă ea – că ceea ce spune Peter poate părea, în mare parte, neclar, mai ales prima oară când îl auzi povestind. Eu mă aflu în camera de alături și am ascultat ceea ce v-a spus. Nu trebuie să credeți că Peter spune întotdeauna adevărul. Pe de altă parte, ar fi o greșeală să credeți că minte.

— Vreți să spuneți că ar trebui să cred unele dintre lucrurile pe care mi le-a zis și să nu cred altele.

— Exact asta vreau să spun.

— Obiceiurile dumneavoastră sexuale, sau lipsa lor, nu mă privesc câtuși de puțin, doamnă Stillman, zise Quinn. Chiar dacă ceea ce a spus Peter este adevărat, pentru mine nu are nici o importanță. Când faci o meserie ca a mea, ai toate șansele să dai peste câte puțin din toate și dacă nu înveți să te abții de la orice judecată, nu vei putea ajunge nicăieri. Eu sunt obișnuit să ascult secretele oamenilor și totodată sunt deprins să îmi țin gura. Dacă un anumit fapt nu are nici o legătură cu cazul, nu îmi folosește la nimic.

Doamna Stillman se înroși.

— Voiam doar să știți că Peter nu a spus adevărul. Quinn ridică din umeri, scoase o țigară și și-o aprinse.

— Fie cum o fi, nu are nici o importanță. Ceea ce mă interesează pe mine sunt celelalte lucruri pe care le-a spus Peter. Presupun că acelea sunt adevărate, iar dacă sunt, aș vrea să aud ce aveți de spus dumneavoastră.

— Da, sunt adevărate.

Virginia Stillman își desprinsese mâinile de pe brațele fotoliului și își duse mâna dreaptă sub bărbie. Gânditoare. Ca și cum ar fi căutat o postură de sinceritate de nezdruncinat.

1

— Peter are un mod infantil de a povesti totul. Dar ceea ce a spus este adevărat.

— Povestiți-mi ceva despre tată. Orice credeți dumneavoastră că ar fi relevant.

— Tatăl lui Peter era un Stillman din Boston. Sunt sigură că ați auzit de această familie. Câțiva dintre ei au fost guvernatori în secolul al nouăsprezecelea. Unii au fost episcopi ai Bisericii Episcopaliene, apoi în familie au mai fost și ambasadori, chiar și un rector la Harvard. În același timp, familia a făcut mulți bani din textile, din comerț maritim și Dumnezeu știe din ce altceva. Detaliile nu au nici o importanță, oricum. Atâta vreme cât dumneavoastră vă faceți o idee despre antecedentele în cauză.

— Tatăl lui Peter a mers la Harvard, în tradiția celor din familia sa. A studiat filosofie și religie și, din câte se spune, era un student eminent. Și-a făcut dizertația despre interpretările teologice ale Lumii Noi în secolele al XVI-lea și al XVII-lea și apoi a acceptat un post la catedra de religie de la Columbia. La puțin timp după aceea s-a căsătorit cu mama lui Peter. Nu știu prea multe despre ea. Din fotografiile pe care le-am văzut, era foarte frumoasă. Dar delicată, cam ca Peter, cu ochii aceia de un albastru deschis și cu pielea foarte albă. Câțiva ani mai târziu, când s-a născut Peter, familia locuia într-un apartament enorm de pe Riverside Drive. Cariera universitară a lui Stillman luase avânt. Și-a rescris dizertația și a transformat-o într-o carte care s-a bucurat de o primire excelentă, iar el, la treizeci și patru sau treizeci și cinci de ani, a ajuns profesor titular. Apoi a murit mama lui Peter. Nimic nu este clar în legătură cu moartea ei. Stillman a afirmat că murise în somn, dar probele păreau să indice o sinucidere. Ceva legat de o supradoză de pastile, dar desigur că nu s-a putut dovedi nimic. Umbla vorba că el ar fi ucis-o. Dar acestea au fost doar zvonuri și nu s-a întâmplat nimic. Toată povestea a fost trecută sub tăcere.

Peter avea doar doi ani pe atunci și era un copil absolut normal. După moartea soției sale, se pare că Stillman nu a prea avut de-a face cu el. A angajat o soră medicală și, pe parcursul următoarelor șase luni sau cam așa

ceva, a fost ea cea care s-a ocupat cu totul de îngrijirea lui Peter. Apoi, ca din senin, Stillman a concediat-o. Nu-mi aduc aminte cum o chema, cred că era o anume domnișoară Barber, dar ea a depus mărturie la proces. Se pare că Stillman a ajuns acasă, într-o zi, și i-a zis că avea să se ocupe personal de educația lui Peter. Și-a prezentat demisia la Columbia și le-a spus că renunța la postul de la universitate pentru a se dedica întru totul fiului său. Banii, firește, nu reprezentau un obstacol, așa că nimeni nu l-a putut împiedica să facă ce își propusese.

După aceea, a dispărut, mai mult sau mai puțin. A rămas în același apartament, dar nu ieșea aproape niciodată. Nimeni nu știe cu adevărat ce s-a întâmplat acolo. Cred că, cel mai probabil, el a început să creadă în vreuna dintre elucubrantele idei religioase despre care scrisese. Asta l-a dat peste cap și l-a făcut să-și piardă mințile. Nu există nici un alt mod de a descrie așa ceva. L-a închis pe Peter într-o cameră din apartament, a acoperit ferestrele și l-a ținut încuiat acolo timp de nouă ani. încercați să vă imaginați, domnule Auster. Nouă ani. O copilărie întreagă petrecută în întuneric, izolat de lume, fără nici un alt contact uman în afară de o bătaie pe care o primea din când în când. Trăiesc cu rezultatele aceluia experiment și pot să vă asigur că rănila lăuate au fost monstruoase. Ceea ce ați văzut dumneavoastră azi era Peter într-unul dintre cele mai bune momente ale sale. A durat nu mai puțin de treisprezece ani ca să-l aducem în acest punct și pentru nimic în lume nu voi permite ca cineva să-i facă rău din nou.

Doamna Stillman se opri să-și tragă sufletul. Quinn își dădu seama că ea se afla în pragul unei crize de nervi și că un singur cuvânt ar fi fost suficient pentru a o împinge într-acolo. Era momentul să vorbească el, altminteri conversația îi scăpa de sub control.

— Și cum l-au descoperit în cele din urmă pe Peter? întrebă el.

O parte din tensiune părăsi trupul femeii. Răsuflă adânc și îl privi în ochi pe Quinn.

— A avut loc un incendiu, răspunse ea.

— Un incendiu accidental sau unul provocat?

— Nimeni nu știe.

— Dar dumneavoastră ce credeți?

— Eu cred că Stillman se afla în biroul lui. Acolo unde își ținea notițele despre experimentul său și cred că, în cele din urmă, și-a dat seama că munca sa fusese un eșec total. Nu spun că regreta ceva din ceea ce făcuse. Dar chiar privind lucrurile din punctul său de vedere, știa că dăduse greș. Cred că în acea noapte a atins punctul de maxim dezgust față de sine și s-a hotărât să-și ardă hârtiile. Dar focul a scăpat de sub control și a mistuit mare parte din

apartament. Din fericire, camera lui Peter se afla în celălalt capăt al unui coridor lung, iar pompierii au ajuns la el la timp.

— Și apoi?

— A durat câteva luni să clarifice totul. Hârtiile lui Stillman fuseseră distruse, ceea ce însemna că nu existau probe concrete. Pe de altă parte, starea lui Peter, camera în care fusese ținut, scândurile acelea îngrozitoare care acopereau ferestrele, în fine, poliția a pus lucrurile cap la cap și a reconstruit cazul. Stillman a fost trimis în fața instanței.

— Și ce s-a întâmplat la proces?

— Stillman a fost declarat nebun și a fost închis.

— Iar Peter?

— Și el a fost trimis la un spital. A stat acolo până acum doi ani.

— Acolo l-ați cunoscut dumneavoastră?

— Da. în spital.

— Cum anume?

— Eu eram logopedul lui. Am lucrat cu Peter în fiecare zi vreme de cinci ani.

— Nu vreau să credeți că sunt indiscret, dar cum s-a ajuns la căsătorie?

— E mai complicat.

— Vă deranjează să-mi povestiți cum a fost?

— Nu chiar. Dar nu cred că veți înțelege.

— Nu există decât un singur mod de a descoperi asta.

— Bine, atunci voi încerca s-o spun cât mai simplu. Era cea mai bună metodă de a-l scoate pe Peter din spital și de a-i da ocazia să ducă o viață mai normală.

— Și nu puteați încerca să deveniți tutorele lui legal?

— Procedura era foarte complicată. Și, pe deasupra, Peter nu mai era minor.

— Dar asta nu a însemnat un enorm sacrificiu pentru dumneavoastră?

— De fapt, nu. Mai fusesem căsătorită o dată și totul s-a dovedit a fi un dezastru. Nu e ceva ce mi-aș dori să mai încerc vreodată. Cel puțin cu Peter am căpătat un scop în viață.

— E adevărat că îi dau drumul lui Stillman?

— Măine. Va ajunge la gara Grand Central în cursul serii.

— Și dumneavoastră credeți că poate veni după Peter. E doar o presimțire sau aveți și dovezi în această privință?

— Câte puțin din fiecare. Acum doi ani voiau să îi dea drumul. Dar atunci el i-a trimis o scrisoare lui Peter, iar eu le-am arătat-o autorităților, care au hotărât că nu era pregătit să fie pus în libertate, în cele din urmă.

— Ce fel de scrisoare era?

— Scrisoarea unui dement, îl numea diavol pe Peter și spunea că va veni o zi în care va da socoteală.

— Aveți cumva scrisoarea?

— Nu. Am lăsat-o la poliție acum doi ani.

— Atunci vreo copie?

— Îmi pare rău. Credeți că e important?

— Ar putea să fie.

— Aș putea încerca să fac rost de o copie dacă doriți.

— Să înțeleg că nu au mai fost alte scrisori după aceea.

— Niciuna. Iar acum se crede că Stillman este pregătit pentru a fi pus în libertate. Acesta este punctul de vedere oficial, cel puțin, iar eu nu pot să fac nimic pentru a-i împiedica să-i dea drumul. Ceea ce cred eu, totuși, este că Stillman și-a învățat fără doar și poate lecția. Și-a dat seama că scrisorile și amenințările nu făceau altceva decât să îl țină închis acolo.

— Așa că sunteți încă îngrijorată.

— Întocmai.

— Dar nu aveți o idee clară despre planurile pe care le-ar putea avea Stillman.

— Așa e.

— Și ce doriți să fac eu?

— Vreau să-l supraveghezi îndeaproape. Vreau să aflați ce pune la cale. Vreau să-l țineți departe de Peter.

— Cu alte cuvinte, o distinsă misiune de urmărire.

— Presupun că da.

— Cred că dumneavoastră trebuie să înțelegeți că eu nu îl pot împiedica pe Stillman să intre în această clădire. Ceea ce pot face, totuși, este să vă dau de știre. Și, bineînțeles, să mă asigur că sunt tot timpul în urma lui.

— Înțeleg. Atâta vreme cât asta ne asigură un fel de protecție...

— Bun. Cât de des vreți să vă pun la curent?

— Aș vrea să îmi dați un raport zilnic. Să zicem un telefon în cursul serii, în jurul orelor zece sau unsprezece.

— Nici o problemă.

— Mai e ceva?

— Aș mai avea câteva întrebări. De exemplu, sunt curios cum ați aflat că Stillman va ajunge la gara Grand Central mâine seară.

— E de datoria mea să știu, domnule Auster. Sunt prea multe în joc aici ca să las totul la voia întâmplării. Și dacă nu îl urmărește nimeni pe Stillman din momentul în care sosește, ar putea foarte bine să dispară fără urmă. Iar eu nu vreau să se întâmple așa ceva.

— Cu ce tren vine?

— Cu cel de la 6,41, din direcția Poughkeepsie.

— Presupun că aveți o fotografie a lui Stillman...

— Da, firește.

— Mai e și problema cu Peter. Aș vrea să știu de ce i-ați spus toate astea.

Nu ar fi fost mai bine să țineți totul sub tăcere?

— Așa aveam de gând. Dar, din întâmplare, Peter asculta la celălalt telefon când eu am primit vestea că îi vor da drumul tatălui său. Apoi nu mai puteam face nimic. Peter poate fi foarte încăpățânat, iar eu am învățat că e mai bine să nu-l minți.

— O ultimă întrebare. Cine v-a trimis la mine?

— Soțul doamnei Saavedra, Michael. A fost polițist și s-a interesat în toate părțile. A aflat că dumneavoastră sunteți cel mai bun din oraș pentru acest gen de treburi.

— Mă simt flatat.

— Din câte am văzut până acum, domnule Auster, sunt convinsă că am găsit omul potrivit.

Quinn interpretează această afirmație ca pe un semnal că se putea ridica. Se simți ușurat să-și poată dezmoști picioarele, în sfârșit. Lucrurile decurseseră foarte bine, mult mai bine decât se așteptase el, dar capul îl durea acum, iar trupul i se moieșise ca după o epuizare cum nu mai simțise de ani de zile. Avea impresia că dacă ar mai fi stat, ar fi terminat prin a se da de gol.

— Onorariul meu este de o sută de dolari pe zi plus cheltuielile, zise el. Dacă mi-ați putea da un avans, ar fi o dovadă că lucrez pentru dumneavoastră, ceea ce ne-ar asigura o relație privilegiată detectiv-client. Asta înseamnă că orice se petrece între noi va fi strict confidențial.

Virginia Stillman zâmbi, ca și cum ar fi răspuns unei glume secrete. Sau poate că aceasta era reacția ei la cele două posibile sensuri ale ultimei lui fraze. Asemenea atâtor alte lucruri care i s-au întâmplat în zilele și săptămânile următoare, Quinn simți că nu putea fi sigur de nimic.

— Cât ați dori? întrebă ea.

— Nu contează. Las asta la aprecierea dumneavoastră.

— Cinci sute atunci?

— E mai mult decât suficient.

— Bine. Mă duc să-mi iau carnetul de cecuri. Virginia Stillman se ridică și îi zâmbi din nou lui Quinn.

— Vă voi aduce și o poză a tatălui lui Peter. Cred că știu exact de unde să o iau.

Quinn îi mulțumi și îi spuse că o aștepta. O privi îndepăr-tându-se și se trezi gândindu-se iarăși cum ar arăta fără haine. Oare îi făcea avansuri, se

întrebă Quinn, sau era doar o altă festă pe care i-o juca propria minte? Se hotărî să-și amâne cugetările și să revină mai târziu asupra subiectului.

Virginia Stillman se întoarce în cameră și spuse:

— Poftim cecul. Sper că l-am completat corect.

Da, da, se gândi Quinn în timp ce se uita atent la cec, totul e cum nu se poate mai bine. Era mulțumit de propria sa istețime. Cecul, desigur, fusese scris pe numele lui Paul Auster, ceea ce însemna că Quinn nu putea fi tras la răspundere pentru că s-ar fi dat drept detectiv particular fără să aibă autorizație, îl liniștea să se știe cumva în siguranță. Faptul că nu putea încasa cecul nu îl preocupa prea mult. Înțelese atunci că nu intrase în povestea aceea pentru bani. Își strecură cecul în buzunarul de la piept al sacoului.

— îmi pare rău, dar nu am o fotografie mai recentă, zise Virginia Stillman. Aceasta are peste douăzeci de ani. Dar mă tem că mai mult nu pot face.

Quinn se uită la fotografia cu chipul lui Stillman, de parcă ar fi sperat să-i vină vreo inspirație bruscă, la vreun neașteptat torent subteran de informații care să îl ajute să-l înțeleagă pe acel bărbat. Dar poza nu îi spuse nimic. Nu era decât fotografia unui bărbat obișnuit. O studie încă un moment și ajunse la concluzia că persoana aceea putea foarte bine să fie oricine.

— O voi analiza mai atent când voi ajunge acasă, zise el, punând-o în același buzunar în care dispăruse și cecul. Luând în considerare trecerea vremii, sunt sigur că voi putea să-l recunosc mâine la gară.

— Asta sper, spuse Virginia Stillman. E extrem de important și îmi pun toată încrederea în dumneavoastră.

— Nu vă faceți griji, zise Quinn. Nu am dezamăgit pe nimeni până acum.

Ea îl conduse până la ușă. Pentru câteva secunde rămaseră acolo în tăcere, neștiind dacă mai era ceva de adăugat sau dacă sosise momentul despărțirii, în acel scurt răstimp, Virginia își aruncă dintr-odată brațele în jurul lui Quinn, îi căută buzele și îl sărută pătimaș, strecurându-și limba până în fundul gurii lui. Luat pe neașteptate, Quinn nici nu reuși să se bucure de moment.

Când, în cele din urmă, el putu să respire, doamna Stillman încă îl ținea strâns, cu brațele întinse.

— Asta ca să vă demonstrez că Peter nu spunea adevărul. Este foarte important să mă credeți.

— Vă cred, zise Quinn. Și chiar dacă nu v-aș fi crezut, n-ar avea nici o importanță.

— Voiam doar să știți de ce sunt în stare.

— Cred că mi-am făcut deja o idee.

Ea îi luă mâna dreaptă între palme și i-o sărută.

— Vă mulțumesc, domnule Auster. Chiar cred că dumneavoastră sunteți răspunsul la problema noastră.

El îi promise să o sune în noaptea următoare, după care se trezi ieșind pe ușa, coborând cu liftul și părăsind clădirea. Era trecut de miezul nopții când ajunse pe stradă.

Quinn mai auzise și înainte despre cazuri ca al lui Peter Stillman. În timpul fostei sale vieți, la puțin timp după nașterea fiului său, scrisese recenzia unei cărți despre copilul sălbatic din Aveyron, iar la acea vreme analizase atent subiectul. Din câte își putea aminti, cea mai veche atestare a unui asemenea experiment apărea în scrierile lui Herodot: faraonul egiptean Psamtik închisese doi copii în secolul al VH-a șaptelea înainte de Christos și îi poruncise slujitorului care se ocupa de ei să nu scoată un singur cuvânt în prezența lor. Conform lui Herodot, un cronicar cătuși de puțin vrednic de încredere, copiii învățaseră să vorbească – primul lor cuvânt fiind cel folosit de frigieni pentru pâine, în Evul Mediu, sfântul împărat roman Frederick al II-lea repetase experimentul, sperând să descopere adevăratul „limbaj natural” al oamenilor prin folosirea unor metode asemănătoare, dar copiii muriseră înainte să apuce să scoată un singur cuvânt, în cele din urmă, în ceva ce fusese o înșelăciune fără doar și poate, la începutul secolului al XVI-lea, regele Scoției, Iacob al IV-lea, a susținut că niște copii scoțieni izolați într-un mod asemănător ajunseseră să vorbească „o ebraică foarte bună.”

Cu toate acestea, excentricii și ideologii nu au fost singurii interesați de subiect. Până și un om atât de rațional și sceptic precum Montaigne a cercetat atent chestiunea, iar în eseul său cel mai important, Apologia lui Raymond Sebond, scrisese: „Cred că un copil care a fost crescut în completă singurătate, departe de orice întovărășire (ceea ce ar fi un dur experiment), ar dobândi vreun soi de limbaj pentru a-și exprima ideile. Și nu este plauzibil ca Natura să ne fi refuzat această resursă pe care a pus-o la dispoziția atâtor alte animale... Dar rămâne încă de aflat ce limbaj ar vorbi acest copil, căci ipotezele care s-au formulat despre el nu par să poarte prea mult adevăr în ele”.

Pe lângă asemenea experimente, mai erau și cazurile izolărilor accidentale – copii pierduți în pădure, marinari părăsiți pe insule pustii, copii crescuți de lupi – precum și cazurile unor părinți cruzi și sadici care își încuiau copiii, îi legau cu lanțuri de pat, îi închideau în dulapuri, îi schingiuiau fără alt motiv decât spasmele propriilor lor sminteli, iar Quinn citise vasta literatură dedicată acestor povești. Era cea a marinarului scoțian Alexander Selkirk (considerat de unii drept modelul pentru Robinson Crusoe), care trăise patru ani singur pe o insulă de pe coasta chiliana și care, conform căpitanului corăbiei care l-a salvat în 1708, „într-atât își uitase limba din pricina nefolosirii ei, încât abia am reușit să-l înțelegem.” La nici douăzeci de ani mai târziu, Peter

din Hanovra, un copil sălbatic de vreo paisprezece ani, care fusese găsit mut și într-o pădure din apropierea orașului german Hamelin, era adus la curtea Angliei sub protecția specială a regelui George I. Atât Swift, cât și Defoe au avut posibilitatea să îl vadă, iar acest fapt i-a inspirat lui Defoe pamfletul Schiță a naturii ca atare, publicat în 1726. Peter nu a învățat niciodată să vorbească, totuși, iar după câteva luni a fost trimis la țară, unde a trăit până la șaptezeci de ani, fără să arate nici un interes pentru sex, pentru bani sau alte lucruri lumești. Apoi mai fusese cazul lui Victor, băiatul sălbatic din Aveyron, găsit în 1800. Sub îngrijirile atente și conștiincioase ale doctorului Itard, Victor a reușit să deprindă câteva noțiuni elementare ale limbii, dar nu a depășit niciodată nivelul unui copil mic. Însă și mai cunoscut decât Victor fusese Kaspar Hauser, care apăruse într-o după amiază din 1828 în Niirnberg, îmbrăcat în veșminte străni și aproape incapabil să scoată un sunet inteligibil. Putea să-și scrie numele, dar în toate celelalte privințe se comporta ca un copil mic. Adoptat de oraș și lăsat în grija unui învățător de acolo, își petrecea zilele stând pe podea, jucându-se cu căluți de jucărie și hrănindu-se doar cu pâine și apă. Cu toate acestea, Kaspar a progresat. A ajuns un excelent călăreț, a devenit obsedat de curățenie, era pasionat de culorile roșu și alb, și, din câte se spunea, făcea dovada unei memorii ieșite din comun, în special în privința numelor și a chipurilor. Totuși, prefera să stea închis în casă, fugind de lumina puternică și, asemeni lui Peter din Hanovra, nu a arătat niciodată vreun interes pentru sex sau bani. Când și-a recăpătat, puțin câte puțin, memoria, a putut să-și aducă aminte că petrecuse mulți ani pe podeaua unei camere întunecate, hrănit de un bărbat care nu îi vorbea niciodată și nici nu se lăsa văzut. La puțin timp după aceste dezvăluiri, Kasper a fost ucis cu un pumnal de către un necunoscut în parcul orașului.

De ani întregi Quinn nu își mai îngăduise să se gândească la aceste povești. Subiectul copiilor era prea dureros pentru el, în special cel al copiilor care suferiseră, care fuseseră maltratați, care muriseră înainte să poată crește. Dacă Stillman era omul cu pumnalul care se întorsese ca să se răzbune pe băiatul a cărui viață o distrusese, Quinn voia să fie acolo pentru a-l împiedica. Știa că nu putea să își readucă la viață fiul, dar cel puțin putea să nu îl lase pe altul să moară. Dintr-odată i se oferise această posibilitate, iar în acel moment, în timp ce stătea în picioare în stradă, ideea a ceea ce îl aștepta i se așternu înainte ca un vis cumplit. Se gândi la coșciugul micuț cu trupul neînsuflețit al fiului său și la cum îl văzuse coborât în groapă în ziua înmormântării. Aceea era adevărata izolare, își zise el. Aceea era adevărata tăcere. Nu îl ajuta, poate, că numele fiului său fusese tot Peter.

La intersecția dintre Strada 72 și Madison Avenue făcu semn unui taxi. În timp ce mașina huruia prin parc îndrep-tându-se către West Side, Quinn se

uită pe geam și se întrebă dacă acei copaci erau aceiași copaci pe care îi vedea Peter Stillman când umbla prin aer și prin lumină. Se întrebă dacă peter vedea aceleași lucruri pe care le vedea el, sau dacă lumea arăta altfel pentru el. Și dacă un copac nu era un copac, Quinn se întrebă ce era atunci, de fapt.

După ce taxiul îl lăsă în fața casei, Quinn își dădu seama că îi era foame. Nu mai mâncase nimic de la micul dejun pe care îl luase dimineața devreme. Ce ciudat, se gândi el, cât de repede a zburat timpul în apartamentul soților Stillman. Dacă nu se înșela, stătuse acolo mai bine de paisprezece ore. Cu toate acestea, avea senzația că vizita sa nu durase mai mult de trei sau cel mult patru ore. Pus în fața acestei contradicții, dădu din umeri și își spuse: „Trebuie să învăț să mă uit mai des la ceas.”

Merse înapoi pe Strada 107, făcu stânga pe Broadway și se îndreptă spre centru, căutând un loc convenabil unde să mănânce, în seara aceea nu se simțea atras de nici un bar -de ideea de a mânca acolo pe întuneric, hărțuit de sporovăială bine îmbibată cu alcool din jur – deși, în mod normal, s-ar fi bucurat să meargă într-un bar. Când traversă 112th Street, văzu că la Heights Luncheonette era încă deschis și se hotărî să între. Era un local bine luminat și totuși mohorât, care avea pe un perete o etajeră enormă plină de reviste pentru femei, apoi o zonă pentru articole de papetărie, alta pentru ziare, câteva mese pentru clienți și o teigheă enormă de plastic cu scaune de bar rotative. Un portorican înalt cu o bonetă de bucătar din carton alb stătea în spatele teighelei. Treaba lui era să pregătească mâncarea, care consta în mare parte în hamburgeri mici garnisiți cu zgârciuri, sandvișuri fade cu roșii pălite și saiată uscată, chifle, milkshakes și băuturi cu lapte, sifon și siropuri, în dreapta lui, instalat comod în spatele casei de marcat, se afla șeful, un omuleț de vârstă mijlocie cu început de chelie și păr creț și cu un număr de lagăr de concentrare tatuat pe antebraț, lăfăindu-se peste regatul său de țigări, pipe și trabucuri. Ședea acolo impasibil, citind ediția de noapte a Daily News de a doua zi.

Localul era aproape pustiu la ora aceea. La masa din spate de tot stăteau doi bătrâni zdrențăroși, unul foarte gras și celălalt foarte slab, studiind cu atenție niște formulare de pariuri sportive. Pe masă, între cei doi, se aflau două cești de cafea goale, în partea din față, lângă etajera de reviste, stătea un tânăr student care ținea în mână o revistă deschisă și se uita absorbit la poza unei femei goale. Quinn se așeză la bar și comandă un hamburger și o cafea, în timp ce trecea la treabă, bucătarul îi vorbi peste umăr:

- Ai văzut meciul din seara asta?
- L-am pierdut. Vreo veste bună?
- Tu ce crezi?

De ani de zile, Quinn avea aceeași conversație cu acel bărbat, al cărui nume nu îl cunoștea. O dată, pe când se afla în micuțul restaurant, vorbise cu

el despre baseball, iar acum, de fiecare dată când venea, își continuau conversația. Iarna discutau despre transferuri, pronosticuri și amintiri, în timpul sezonului, vorbeau întotdeauna despre ultimul meci. Amândoi erau suporterii Mets, iar deznădejdea acelei pasiuni crease o legătură între ei.

Bucătarul scutură din cap.

— în primele două tururi, Kingsman e singuru' care reușește să lovească bine, zise el. Bang, bang. Două lovituri de mamă-mamă, trimise direct în lună. Lu' Jones îi ies niște aruncări bune de data asta, iar lucrurile nu arată așa de rău. Doi la unu la ieșirea din al nouălea tur. Pittsburgh bagă doi oameni în a doua și a treia, unul eliminat, așa că Mets se duc în zona de încălzire după Allen. Asta trece de baza întâi, depășindu-l pe următoru' jucător ca să ajungă la ei. Așa, și băieții noștri de la Mets își strâng jucătorii aproape de perimetru ca să-și întărească bazele, sau cine știe, poate reușesc un joc dublu dacă trimit lovitura prin mijloc. Pena vine din spate și trage o lovitură scurtă rasă cu pământul către baza întâi, iar nenorocita îi scapă printre picioare lui Kingsman. Mai marchează doi și gata, bye-bye New York.

— Dave Kingman e un căcat, zise Quinn, luând o mușcătură din hamburger.

— Da' fii cu ochii pe Poster, se auzi bucătarul. -Poster e terminat. Dus pe copcă. Un maimuțoi c-o moacă prăpădită.

Quinn își mesteca mâncarea cu grijă, pipăind-o cu limba în căutare de bucățele de os.

— Ar trebui să-l facă pachet și să-l expedieze înapoi la Cincinnati prin curierat rapid.

— Da, zise bucătarul. Da' o să fie duri. Mai buni decât anu' trecut, în orice caz.

— Nu știu, spuse Quinn, mai luând o mușcătură. Arală bine pe hârtie, dar cu ce se pol lauda, de fapt? Stears e toi limpul accidentat. Au jucători din liga a doua în baza a doua și în perimetrul scurt, iar Brooks nu poate să se concentreze la joc. Mookie e bun, dar e cam necopt și nici măcar nu se pot hotărî pe cine să pună pe extrema dreaptă, încă îl mai au pe Rusty, adevărat, dar e deja prea gras ca să mai alerge bine. Și în ceea ce privește aruncările, las-o moartă. Mai degrabă ne-am duce lu și cu mine mâine dimineață la Shea l să ne angajăm ca titulari și să fim cei mai tari din parcare.

— Poale că le-aș face managerul meu, zise bucătarul. Ai putea să le zici vreo două cârnaților ăia.

— Poți să-ți pariezi până și ultimul dolar pe asta, zise Quinn. După ce termină de mâncăi, Quinn se apropie de slăndurile de papelărie. Tocmai sosise un transport de caiete noi, puse unul peste altul într-un maldăr impresionant, o grămadă superbă de nuanțe albastre, verzi, roșii și galbene. Luă unul și

observă că paginile aveau rândurile sttânse care îi plăceau lui. Quinn scria întoldeauna cu stiloul, folosind o mașină de scris doar penlru versiunile finale, așa că era mereu în căula-rea unor caiete bune cu spirală. Acum că se băgase în cazul

1 William A. Shea Stadium – stadion de baseball din New York, unde joacă acasă cei de la Mets.

Stillman, i se părea că ocazia impunea achiziționarea unui nou caiet. Ar fi fost util să aibă un carnetel separat în care să-și noteze gândurile și ideile, observațiile și întrebările. Poate că astfel lucrurile nu i-ar scăpa printre degete.

Cercetă grămăjoara, încercând să se hotărască pe care să îl aleagă. Din motive care nu i-au devenit niciodată prea clare, dintr-o dată se simți năpădit de dorința irezistibilă de a lua un caiet roșu de la baza mormanului, îl scoase și îl analiză, dând ușurel paginile cu degetul mare. Nu-și putea explica de ce îl tenta atât de mult. Era un caiet studentesc standard, de o sută de file. Dar ceva părea să îl atragă la el, de parcă singurul său scop pe lume ar fi fost să absoarbă cuvintele care țâșneau din stiloul lui Quinn. Aproape stingherit de intensitatea trăirilor sale, Quinn își puse caietul roșu la subsoară, se duse la casă și îl cumpără.

Un sfert de oră mai târziu, întors în apartamentul său, Quinn scoase din buzunarul de la haină fotografia lui Stillman și cecul și le așeză cu grijă pe masă. Curăță masa de tot soiul de resturi – chibrituri arse, mucuri de țigări, fire de scrum, cartușe de cerneală goale, câteva monede, bilete mângălite și rupte, o batistă murdară – și puse carnetul roșu în mijloc. Apoi trase jaluzelele, își scoase hainele și se așeză la birou. Nu mai făcuse asta niciodată, dar i se părea cumva potrivit să stea gol în acel moment. Rămase așa preț de douăzeci sau treizeci de secunde, încercând să nu se clikească, încercând să nu facă altceva decât să respire. Apoi deschise caietul roșu. Luă stiloul și își scris inițialele, DQ (de la Daniel Quinn) pe prima pagină. Era întâia oară în peste cinci ani când își trecea numele adevărat pe unul dintre caietele sale. Se opri un moment pentru a reflecta asupra acestui fapt, dar apoi și-l șterse din minte, spunându-și că era irelevant. Dădu pagina. Pentru câteva clipe îi studie albeața, întrebându-se dacă nu era cumva un cretin. Apoi își apăsă stiloul pe primul rând și scris prima însemnare în caietul roșu.

Chipul lui Stillman. Sau: chipul lui Stillman așa cum era acum douăzeci de ani. Cu neputință de spus dacă figura de mâine va semăna cu aceasta. Nu încape nici o îndoială, totuși, că acesta nu este chipul unui nebun. Sau să nu fie aceasta o afirmație legitimă? Din punctul meu de vedere, cel puțin, pare blajin, dacă nu chiar plăcut. E până și o urmă de gingășie în liniile din jurul gurii. Mai mult ca sigur ochi albaștri, cu o tendință de a lăcrima. Pâr rar încă de pe atunci, poate dispărut cu totul deja, iar ceea ce o fi rămas cenușiu sau

chiar alb. Pare ciudat de familiar: genul meditativ, fără îndoială foarte încordat, cineva care poate că se bâlbâie, luptându-se cu sine pentru a conține șuvoiul de cuvinte care îi țâșnesc pe gură.

Micuțul Peter. E oare nevoie să-mi imaginez totul sau pot lua după spusele lor pe încredere? Întunericul. Să mă închipui în acea cameră, țipând. Nu-mi prea vine. Cred că nici măcar nu vreau să înțeleg. La ce bun? Aceasta nu este o povestioară, în cele din urmă. Este un fapt, ceva care s-a petrecut în această lume, și se presupune că eu am o treabă de făcut, o nimica toată, și mi-am dat deja acordul. Dacă totul merge bine, ar trebui să fie chiar foarte simplu. Nu am fost angajat să înțeleg, ci doar să acționez. Asta e ceva nou. Trebuie să țin cont de asta, cu orice preț.

Și totuși, cum zicea Dupin în Poe? „O identificare a intelectului gânditorului cu cel al oponentului său.” Dar aici asta s-ar aplica lui Stillman-tatăl. Ceea ce e încă și mai rău, probabil.

În ceea ce o privește pe Virginia, sunt într-o mare dilemă. Nu doar din cauza sărutului, care s-ar putea explica prin diverse motive, nu pentru ce a spus Peter despre ea, căci n-are nici o importanță. Mariajul ei? Poate. Completa lui distonantă. Să se fi băgat în toată povestea asta pentru bani? Sau să fie cumva mână în mână cu Stillman? Asta ar schimba totul. Dar, în același timp, n-are nici o noimă. Căci, dacă așa stau lucrurile, pentru ce m-ar mai fi angajat? Ca să aibă un martor al aparentelor sale bune intenții? Se poate și asta. Dar pare prea alambicat. Și totuși: de ce am senzația că ea nu este de încredere?

Chipul lui Stillman, iarăși. M-am gândit în ultimele minute că l-am mai văzut undeva. Poate că acum mulți ani, prin cartier, înainte să îl aresteze.

Să-mi amintesc cum e să port hainele altora. Să încep de acolo, cred. În ipoteza că va trebui s-o fac. Pe vremuri, acum optsprezece, douăzeci de ani, când nu aveam bani și prietenii îmi dădeau haine de purtat. Pardesiul lui J. în timpul facultății, de exemplu. Și senzația ciudată pe care o aveam, cum că intram în pielea lui. Acesta este probabil un bun început.

Și apoi, cel mai important lucru: să-mi amintesc cine sunt. Să-mi amintesc cine ar trebui să fiu. Nu cred că acesta e un joc. Pe de altă parte, nimic nu e clar. De exemplu: cine ești? Iar dacă crezi că știi, de ce continui să minți în această privință? N-am nici un răspuns. Tot ce pot spune e asta: ascultă-mă. Numele meu este Paul Auster. Acesta nu este numele meu adevărat.

Quinn își petrecu dimineața următoare în biblioteca de la Columbia, cu cartea lui Stillman. Ajunse devreme, primul care se afla acolo când se deschiseră ușile, iar tăcerea holurilor de marmură îi dădu o senzație reconfortantă, de parcă i s-ar fi permis accesul într-o criptă a uitării. După ce

își flutură din fugă permisul de absolvent înspre angajatul somnoros din spatele biroului, scoase cartea din raft, se întoarse la etajul trei și se așază pe un fotoliu de piele verde aflat într-una dintre sălile pentru fumători. Dimineața senină de mai îl pândea de afară ca o ispită, ca o chemare de a hoinări în aer liber, fără nici o țintă, dar Quinn reuși să o izgonească repede.

Grădina și turnul: viziuni timpurii ale Lumii Noi. Volumul era împărțit în două capitole de cam aceeași dimensiune, Mitul Paradisului și Mitul Turnului Babei. Prima era concentrată asupra descoperirilor exploratorilor, începând de la Columb și mergând până la Raleigh. Argumentul lui Stillman era că primii oameni care ajunseseră în America crezuseră că găsiseră din întâmplare raiul pe pământ, o a doua Grădină a Edenului. Spre exemplu, în relatarea celei de a treia călătorii, Columb scrie: „Căci cred că aici se află Raiul pe pământ, în care nimeni nu poate intra fără încuviințarea lui Dumnezeu.” în ceea ce privea oamenii acelor locuri, Peter Martyr scria în 1505: „Par să trăiască în acea lume aurie despre care vorbeau atât de mult scriitorii antici, aceea în care oamenii trăiau în simplitate și neprihănire, fără legi impuse, fără neînțelegeri, fără judecători sau calomniatori, mulțumiți doar de satisfacerea naturii.” Ori cum scria inevitabilul Montaigne, la mai bine de jumătate de secol după aceea: „După părerea mea, ceea ce vedem, de fapt, la aceste popoare nu numai că depășește toate imaginile pe care poezii le-au schițat după Epoca de Aur și toate născocirile lor ce reprezentau condiția fericită a omenirii în acea vreme, ci și conceptul și dorința filosofiei înseși.” încă de la început, considera Stillman, descoperirea Lumii Noi fusese impulsul care insuflase viață gândirii utopice, scânteia care dăduse speranță perfectibilității vieții umane, de la cartea lui Thomas Morus din 1516 până la profeția lui Geronimo de Mendieta, câțiva ani mai târziu, cum că America ar deveni un stat teocratic ideal, o adevărată Cetate a lui Dumnezeu. Exista, cu toate acestea, și punctul de vedere contrar. Dacă unii considerau că indienii trăiau într-o inocență anterioară păcatului original, existau alții care îi credeau fiare sălbatice, animale cu chip de om. Descoperirea canibalilor în Caraibe nu a contribuit la îmbunătățirea acestei păreri. Spaniolii au folosit-o ca scuză pentru a-i exploata fără milă pe localnici în propriile lor scopuri mercantile. Căci, dacă nu consideri că cel din fața ta e o ființă umană, nici n-o să ai prea multe muștrări de conștiință în ceea ce privește comportamentul tău față de el. Abia în 1537, când a fost emisă bula papală a lui Paul al III-lea, indienii au fost declarați oameni adevărați, cu suflete proprii. Dezbaterea, în orice caz, a mai durat câteva sute de ani, culminând, pe de o parte, cu „nobilul sălbatic” al lui Locke și Rousseau, care a pus bazele teoretice ale democrației într-o Americă independentă, și, pe de altă parte, cu campania de exterminare a indienilor, izvorâtă din credința neșrămutată că singurul indian bun era indianul mort.

Cea de a doua parte a cărții începea cu o nouă analiză a izgonirii din Rai. Sprijinindu-se puternic pe ideile lui Milton și pe descrierea acestuia din Paradisul pierdut-ca reprezentant al posturii puritane ortodoxe – Stillman afirma că doar după izgonire a început viața oamenilor așa cum o cunoaștem azi. Căci, dacă în Grădină nu exista, de fapt, răul, atunci nici binele nu exista acolo. Așa cum Milton dădea glas acestei idei în Areopagitica: „Căci din acea coajă a unui măr gustat venit-au pe lume binele și răul, precum doi gemeni inseparabili”¹. Interpretarea pe care Stillman o dăduse acestei fraze era extrem de profundă. Mereu atent la posibilitatea jocurilor de cuvinte, el demonstra că termenul „a gusta” era, de fapt, o trimitere la cuvântul latinesc „sapere”, care înseamnă, în același timp, „a gusta” și „a ști”, ca atare conținând o referință subliminală la arborele cunoașterii, adică la originea aceluia măr al cărui gust a adus pe lume cunoașterea, adică binele și răul. Stillman stăruia și asupra paradoxului cuvântului „gemeni”, care sugerează, în același timp, „a uni” și „a despărți”, întrupând astfel două semnificații egale și opuse, care la rândul lor întrupează o viziune a limbajului pe care Stillman o considera prezentă în toată opera lui Milton. În Paradisul pierdut, spre exemplu, fiecare cuvânt cheie are două înțelesuri: unul înainte de izgonire și unul după. Pentru a-și demonstra argumentul, Stillman extrăgea câteva asemenea cuvinte – sinistru, șerpuit, delicios – și arăta că folosirea lor înainte de izgonire era neatinsă de conotații morale, în vreme ce utilizarea lor după izgonirea din Rai era întunecată, ambiguă, pătrunsă de cunoașterea răului. Singura îndatorire a lui Adam în Eden fusese să inventeze limbajul, să dea nume fiecărei făpturi și fiecărui lucru, în acea stare de inocență, limba sa mersese drept în inima lumii. Cuvintele sale

1 It was out of the rind of one apple tasted that good and evil leapt forth into the world, like two twins cleaving together.

nu fuseseră doar adăugate la lucrurile pe care le vedea, ci, de fapt, le dezvăluiau esența, le dădeau viață pur și simplu. Lucrurile și numele lor se puteau substitui oricând între ele. Dar aceasta nu se mai aplica după izgonirea din Rai. Numele s-au despărțit atunci de lucruri; cuvintele au degenerat într-un sistem de semne arbitrare; limbajul a fost separat de Dumnezeu. Povestea Raiului, așadar, nu prezintă doar prăbușirea omului, ci și prăbușirea limbajului.

Mai apoi, în Cartea Facerii, apare altă poveste despre limbaj. După Stillman, episodul Turnului Babei era o recapitulare exactă a celor petrecute în Rai, dar dezvoltată și cu un înțeles generalizat, pentru toată omenirea. Povestea capătă un sens special atunci când se ia în considerare așezarea ei în carte: capitolul al unsprezecelea al Facerii, versetele de la 1 la 9. Acesta este ultimul incident din preistorie inclus în Biblie. După aceea, Vechiul Testament este doar

o cronică a evreilor. Cu alte cuvinte, Turnul Babei reprezintă ultima imagine înainte de adevăratul început al lumii.

Comentariile lui Stillman se întindeau pe pagini întregi, începea cu un studiu istoric al diverselor tradiții exegetice referitoare la respectivul episod, continua cu nenumăratele interpretări greșite care apăruseră în jurul lui, și se încheia cu un prelung catalog de legende din Haggadah (un compendiu de interpretări rabinice nelegate de chestiunile legale). Era general acceptat, scria Stillman, că turnul fusese construit în anul 1996 după facerea lumii, la numai trei sute patruzeci de ani după Potop, „ca să nu fim împrăștiați pe toată fața Pământului.” Pedepșa lui Dumnezeu a venit tocmai ca răspuns la această dorință a oamenilor, care contrazicea o poruncă apărută mai devreme în Facere: „Creșteți, înmulțiți-vă, umpleți pământul și supuneți-l”. Distrugând turnul, așadar, Dumnezeu îl condamnă pe om să asculte această poruncă. O altă interpretare, totuși, vedea turnul ca pe o sfidare adusă lui Dumnezeu. Nimrod, primul conducător al întregii lumi, era desemnat arhitectul Turnului: Babei avea să fie un sanctuar care simboliza universalitatea puterii sale. Aceasta era perspectiva prometeică asupra poveștii, care se sprijinea pe frazele „al cărui vârf să ajungă la cer” și „să ne facem un nume”. Construcția turnului a devenit pasiunea obsesivă și covârșitoare a omenirii, mai importantă, în cele din urmă, decât viața însăși. Cărămizile au devenit mai prețioase decât oamenii. Femeile care lucrau acolo nu se opreau nici măcar pentru a-și aduce pe lume copiii; își prindeau nou-născuții în șorțuri și apoi își continuau munca. Se pare că existau trei grupuri diferite implicate în construcție: cei care voiau să să-lășluiască în Rai, tei care voiau să se războiască cu Dumnezeu și cei care voiau să venereze idoli, în același timp, erau uniți cu toții în strădaniile lor – „Și tot pământul avea o singură limbă și aceleași cuvinte” – iar puterea latentă a unei omeniri unite l-a supărat pe Dumnezeu – „Și Domnul a zis: Iată, ei sunt un singur popor, și toți au aceeași limbă; și iată de ce s-au apucat; acum nimic nu i-ar împiedica să facă ce și-au pus în gând”. Acest discurs este un ecou conștient al cuvintelor pe care Dumnezeu le-a pronunțat la izgonirea lui Adam și a Evei din Rai: „Iată că omul a ajuns ca unul dintre Noi, cunoscând binele și răul. Să-l împiedicăm dar acum ca nu cumva să-și întindă mâna și să ia din pomul vieții, să mănânce din el și să trăiască în veci. De aceea Domnul-Dumnezeu i-a izgonit din Grădina Edenului”. O altă interpretare susține însă că această povestioară era menită doar să explice diversitatea popoarelor și a limbilor. Căci dacă toți oamenii se trăgeau din Noe și din fiii lui, cum se puteau justifica enormele diferențe dintre culturi? O altă interpretare, asemănătoare, afirma că episodul era o explicație a existenței păgânismului și a idolatriei, căci, înainte de această întâmplare, toți oamenii sunt prezentați ca monoteiști în credințele lor. Iar în ceea ce privește turnul în sine, legenda susține că o treime

din structură s-a afundat în pământ, o treime a fost mistuită de foc și o alta a rămas în picioare. Dumnezeu l-a lovit pe om în două feluri diferite pentru a-l convinge că distrugerea era o pedeapsă divină și nu o pură întâmplare. Cu toate acestea, partea care a rămas în picioare era atât de înaltă încât un palmier văzut de sus nu părea mai mare decât o lăcustă. Se mai spunea și că cineva putea merge vreme de trei zile în umbra turnului fără să o poată părăsi, în cele din urmă – iar Stillman trata acest aspect foarte pe larg – se credea că cine se uita la ruinele turnului uita tot ceea ce știa.

Quinn nu vedea legătura dintre toate acestea și Lumea Nouă. Dar atunci începu un nou capitol, iar Stillman vorbea dintr-odată despre viața lui Henry Dark, un preot din Boston care se născuse la Londra în 1649 (în ziua execuției lui Carol I), venise în America în 1675 și murise într-un incendiu în Cambridge, Massachusetts, în 1691.

Conform lui Stillman, în tinerețe Henry Dark îi slujise ca secretar privat lui John Milton, din 1669 până la moartea poetului, cinci ani mai târziu. Aceasta era o noutate pentru Quinn, căci i se părea că-și amintea să fi citit pe undeva că, după ce a rămas orb, Milton își dicta opera uneia dintre fiicele sale. Dark, află el, era un puritan fervent, cercetător al chestiunilor teologice și adept zelos al operei lui Milton. își întâlnise idolul la o mică întrunire, iar acesta îl invitase să-i facă o vizită în săptămâna următoare. De aici au rezultat tot mai multe vizite, până când, în cele din urmă, Milton a început să îi încredințeze diverse treburi neînsemnate: să scrie după dictare, să îl călăuzească pe străzile Londrei, să îi citească din operele anticilor, într-o scrisoare din 1672, trimisă de Dark surorii sale din Boston, acesta făcea referire la lungile discuții cu Milton despre problemele mai delicate ale exegezei biblice. Apoi Milton a murit și Dark a rămas neconsolat. Șase luni mai târziu, gândindu-se că Anglia era un pustiu, un loc care nu îi mai oferea nimic, s-a hotărât să emigreze în America. A sosit la Boston în vara anului 1675.

Prea puține se cunoșteau despre primii săi ani în Lumea Nouă. Stillman înainta speculația că poate călătorise spre Vest, pătrunzând în teritorii neexplorate, dar unde nu putuse găsi dovezi concrete care să vină în sprijinul ipotezei sale. Pe de altă parte, anumite trimiteri din scrierile lui Dark indicau o profundă cunoaștere a obiceiurilor indienilor, ceea ce îl făcea pe Stillman să speculeze că Dark ar fi trăit o lungă vreme în sânul unuia dintre triburi. Cu toate acestea, nu exista nici o menționare publică a lui Dark până în 1682, când numele său era trecut în registrul de căsătorii din Boston, unde o luase de soție pe o anume Lucy Fitts. Doi ani mai târziu apărea la conducerea unei mici parohii puritane de la marginea orașului. Soții Dark au avut mulți copii, dar toți au murit în fragedă pruncie. Totuși, un fiu pe nume John, născut în 1686, a supraviețuit. Dar se știa că acesta pierise în 1691, căzând din greșală

de la o fereastră aflată la al doilea etaj. Doar o lună mai târziu întreaga casă cădea pradă flăcărilor, iar atât Dark, cât și soția lui aveau să-și găsească sfârșitul în acel incendiu.

Henry Dark ar fi fost trecut în uitarea neagră a vieții primilor americani dacă nu ar fi fost un pamflet publicat în 1690 și intitulat Noul Babei. Conform lui Stillman, această lucrare micuță, de numai șaiszeci și patru de pagini, era cea mai vizionară descriere a noului continent scrisă până la acea vreme. Dacă Dark nu ar fi murit la scurt timp după publicarea ei, efectul său ar fi fost, fără nici o îndoială, mai însemnat. Căci, din câte se părea, cea mai mare parte din exemplarele existente fuseseră distruse în incendiul care pusese capăt vieții lui Dark. Stillman nu putuse descoperi decât unul singur, și asta din pură întâmplare, în podul casei pe care familia sa o avea în Cambridge. După ani de căutări asidue, ajunsese la concluzia că acesta era singurul exemplar care mai exista.

Noul Babei, scris în stilul impetuos al prozei miltoniene, propunea construirea paradisului în America. Spre deosebire de ceilalți autori care se pronunțaseră asupra subiectului, Dark nu presupunea că paradisul era un loc care putea fi descoperit. Nu existau hărți care să călăuzească pașii omului într-acolo și nici instrumente de navigare care să-l poată conduce pe om pe țărmurile sale. Existența sa rămânea, mai degrabă, înăuntrul omului însuși: ideea unui dincolo pe care el îl putea crea, într-o zi, în intervalul dintre aici și acum. Căci utopia nu se afla altundeva, nici măcar, după cum spunea Dark, în „verbalitatea” ei. Iar omul nu putea reuși să creeze acest loc visat decât clădindu-l cu propriile sale mâini.

Dark își extrăgea concluziile din interpretarea episodului biblic ca pe un text profetic. Inspirându-se intens din perspectiva lui Milton asupra izgonirii din Rai, călca pe urmele maestrului său prin atribuirea unei importanțe nemăsurate rolului limbajului. Dar ducea ideile poetului un pas mai departe. Dacă alungarea omului a atras și o alungare a limbajului, nu era oare logic să se presupună că s-ar putea anula prăbușirea din Rai, că i s-ar putea inversa efectele, suprimând căderea limbajului, luptând pentru refacerea limbii care se vorbea în Eden? Dacă omul ar putea învăța această limbă originară a inocenței, nu ar urma după aceea o redobândire a acelei stări de inocență lăuntrică? Nu trebuia decât să luăm aminte la pilda lui Christos, susținea Dark, pentru a înțelege că astfel stau lucrurile. Căci nu era oare Christos doar un om, o făptură din carne și oase? Și nu vorbea oare Christos acea limbă dinainte de păcatul originar? În Paradisul regăsit al lui Milton, Satana vorbea cu „grai amăgitor și dublu înțeles”, în vreme ce, în cazul lui Christos, „faptele-i deopotrivă sunt cu vorbele lui, vorbele lui / dau rostirea potrivită inimii sale mari, inima sa / cuprinde bunătate, înțelepciune, dreptate și formă

desăvârșită.” Căci oare Dumnezeu nu „trimisese acum Oracolul său viu / în lume, voia sa din urmă să propovăduiască, / și-acum Spiritul Adevărului trimis-a, de-a pururi să sălășluiască / în inimile cele smerite, un Oracol lăuntric / neapărat acolo ca eu întreg Adevărul să-l cunosc”? Și, datorită lui Christos, n-a avut oare izgonirea un final fericit, n-a fost oare ofelix culpa, așa cum spune dogma? Așadar, susținea Dark, ar fi într-adevăr posibil ca omul să vorbească limba dintâi a inocenței și să recupereze, intact și întru totul, acel adevăr lăuntric.

Revenind la povestea Turnului Babei, Dark își elabora apoi planul și anunța viziunea sa asupra lucrurilor ce aveau să vină. Citând al doilea verset din Facerea 11 – „Și pornind ei spre răsărit, au dat peste o câmpie în țara Șinear; și au descălecat acolo” – Dark afirma că acest pasaj demonstra mișcarea spre Vest a vieții și a civilizației umane. Căci cetatea Babei – sau Babilonia – se afla în Mesopotamia, mult la răsărit față de meleagurile evreilor. Dacă Babei se afla la est de ceva, acel ceva era Edenul, locul originar al omenirii. Datoria omului de a se împrăștia pe tot pământul – supunându-se astfel poruncii lui Dumnezeu „creșteți... umpleți pământul” – îl călăuzea astfel, în mod inevitabil, spre vest. Dar ce alt ținut mai vestic exista în toată creștinătatea, se întreba Dark, dacă nu America? Sosirea coloniștilor englezi în Lumea Nouă putea fi interpretată, așadar, ca o împlinire a acelei porunci străvechi. America era ultimul pas din acest proces. O dată ce continentul s-ar fi umplut, ar fi sosit momentul unei schimbări a sorții omenirii. Piedica în calea construirii Turnului Babei – că omul trebuie să umple pământul – ar fi înlăturată, în acel moment ar fi posibil, din nou, ca tot pământul să aibă o singură limbă și aceleași cuvinte. Iar dacă se întâmpla astfel, paradisul nu se afla departe.

Așa cum Turnul Babei fusese construit la trei sute patruzeci de ani după Potop, porunca avea să fie împlinită, prezicea Dark, exact la trei sute patruzeci de ani după sosirea vasului Mayflower la Plymouth. Căci cu siguranță că aveau să fie puritanii, noul popor ales al lui Dumnezeu, cei care vor avea în mâinile lor soarta omenirii. Spre deosebire de evrei, care îl dezamăgiseră pe Dumnezeu refuzând să-l recunoască pe fiul său trimis pe pământ, acei englezi transplantați vor scrie ultimul capitol din istorie înainte ca pământul și cerul să se unească în cele din urmă. Precum Noe în arca sa, ei traversaseră întinsul ocean pentru a-și duce la îndeplinire sfânta misiune.

Trei sute patruzeci de ani, după calculele lui Dark, însemna că în 1960 s-ar fi încheiat prima parte a lucrării coloniștilor, în acel moment, s-ar fi pus bazele adevăratei lucrări ce avea să urmeze: construirea unui nou Babei. Deja, scria Dark, zărea semne încurajatoare în orașul Boston, căci aici, ca nicăieri altundeva în lume, principalul material de construcție era cărămida – care,

precum spunea versetul al treilea din Facerea 11, era materialul de construcție al primului Babei, în anul 1960, afirma el cu toată încrederea, noul Babei va începe să se înalțe, însăși forma sa aspirând să atingă cerul, un simbol al învierii spiritului uman. Istoria se va scrie în sens invers. Ceea ce căzuse avea să se ridice. Ceea ce se sfărâmasese avea să fie întreg din nou. O dată terminat, turnul va fi destul de mare ca să-i adăpostească pe toți locuitorii din Lumea Nouă. Va fi loc pentru fiecare persoană, iar de îndată ce omul va intra în încăperile sale va uita tot ce știuse vreodată. După patruzeci de zile și patruzeci de nopți, va ieși de acolo transformat într-un nou om, care va vorbi limba lui Dumnezeu și pregătit să sălășluiască în cel de-al doilea și etern paradis.

Așa se încheia rezumatul pe care îl făcea Stillman după pamfletul lui Henry Dark, datat 26 decembrie 1690, în cea de a șaptesprezecea aniversare a debarcării de pe Mayflower.

Quinn scoase un mic oftat și închise cartea. Sala de lectură era goală. Se aplecă înainte, își sprijini capul în mâini și închise ochii.

— O mie nouă sute șazeci, zise cu voce tare.

Încercă să invoce o imagine a lui Henry Dark, dar nu reuși, în mintea sa vedea doar o vâlvătaie, un rug de cărți în flăcări. Apoi, pierzându-și firul gândurilor, își aminti dintr-odată că 1960 fusese anul în care Stillman își închisese fiul.

Deschise caietul roșu și și-l așeză în poală. Dar, chiar când se pregătea să scrie ceva în el, se hotărî, totuși, că era destul, închise caietul roșu, se ridică de pe fotoliu și înapoie cartea lui Stillman la biroul de la intrare, își aprinse o țigară când ajunse în capul scărilor, părăsi biblioteca și păși în după-amiaza de mai.

Ajunse la gara Grand Central mult mai devreme. Trenul cu care venea Stillman nu trebuia să sosească până la ora 6,41, dar Quinn voia să aibă timp pentru a cerceta geografia locului, pentru a se asigura că Stillman nu avea să-i scape printre degete. Când ieși din metrou și intră în sala mare văzu că ceasul gării arăta ora patru. Gara începuse deja să se umple de mulțimea obișnuită la orele de vârf. Croindu-și drum printre corpurile care veneau din direcția opusă, Quinn făcu un tur al intrărilor numerotate, căutând scări ascunse privirii, ieșiri nesemnificate, nișe întunecate. Ajunse la concluzia că o persoană hotărâtă să se facă nevăzută putea reuși fără prea mult efort. Trebuia să spere că Stillman nu fusese avertizat de prezența lui acolo. Dacă primise de veste, iar Stillman reușea să-i scape, asta ar fi însemnat că Virginia Stillman purta toată răspunderea. Altcineva nu putea fi. Îl liniștea gândul că avea un plan de rezervă în cazul în care lucrurile nu ieșeau cum trebuia. Dacă Stillman nu apărea, Quinn avea să se ducă direct pe 60th Street și să o înfrunte pe Virginia Stillman cu ceea ce știa deja.

În timp ce colinda prin gară, își aduse aminte cine se presupunea că era el, de fapt. începuse să observe că urmarea faptului de a fi Auster nu era chiar neplăcută. Deși avea în continuare același corp, aceeași minte, aceleași gânduri, se simțea de parcă l-ar fi scos cumva din sine, ca și cum n-ar mai fi trebuit să suporte povara propriei sale conștiințe. Printr-un simplu subterfugiu al inteligenței sale, o dibace schimbare de nume, se simțea mult mai ușor și mai liber, în același timp, știa că totul era doar o amăgire. Dar găsea o oarecare alinare în asta. Nu se pierduse pe sine cu totul, căci doar pretindea a fi altcineva și putea să redevină Quinn oricând ar fi vrut. Faptul că acum exista un scop pentru transformarea sa în Paul Auster – un scop care devenea din ce în ce mai important pentru el -îi folosea ca un soi de justificare morală pentru farsă și îl absolvea de obligația de a-și apăra minciuna. Căci, în mintea sa, a se crede Paul Auster era sinonim cu a face bine pe lume.

Hoinări prin gară ca și cum s-ar fi aflat în pielea lui Paul Auster, așteptând să apară Stillman. își ridică privirea către cupola sălii și analiză fresca de constelații. O puzderie de becuri care reprezentau stelele și contururile figurilor cerești. Quinn nu reușise să înțeleagă niciodată legătura dintre constelații și numele lor. În copilărie, petrecuse multe ceasuri sub cerul nopții, încercând să facă o legătură între roiurile de luminițe și formele de urși, tauri, săgetători și vărsători. Dar nu reușea niciodată și se simțea ca un prost, ca și cum ar fi avut o pată oarbă în mijlocul creierului. Se întrebă dacă, la acea vârstă, Auster fusese mai bun decât el la așa ceva.

Peste drum, acoperind o bună parte din peretele de la răsărit al gării, se afla afișul publicitar Kodak, cu toate culorile sale aprinse, nepământești. Scena lunii respective înfățișa o stradă dintr-un sătuc de pescari din Noua Anglie, poate Nantucket. O frumoasă lumină primăvărată strălucea peste pietrele pavajului, în ghivecele ferestrelor erau flori de toate culorile, iar în depărtare, spre capătul străzii, se zărea marea, cu valurile sale albe și cu apa ireal de albastră. Quinn își aminti că vizitase Nantucket împreună cu soția sa, cu mulți ani în urmă, în prima ei lună de sarcină, când fiul lui nu era decât o migdală micuță în pânțele ei. I se păru chinuitor să se gândească la așa ceva în acel moment, așa că încercă să șteargă imaginile care începeau să prindă contur în mintea sa. „Privește lucrurile prin ochii lui Auster”, își zise, „și nu te mai gândi la nimic altceva.” își îndreptă din nou atenția asupra fotografiei și se simți ușurat să descopere că gândurile i se abăteau asupra subiectului balenelor, asupra expedițiilor care porniseră din Nantucket în secolul trecut, asupra lui Melville și a primelor pagini din Moby Dick. De acolo gândurile îi zburară la reiatările pe care le citise despre ultimii ani ai lui Melville, bătrânul taciturn care lucra la vama din New York, lipsit de cititori, uitat de toți. Apoi, dintr-

odată, cu mare claritate și precizie, văzu fereastra lui Bartleby¹ și peretele neted de cărămidă din fața lui.

Cineva îl bătu ușor pe braț, dar atunci când Quinn se întoarse pentru a face față asaltului dădu peste un omuleț tăcut care îi întindea un pix verde cu roșu. De pix era prins un ste-guleț de hârtie albă. Pe o parte scria: „Acest bun articol vă este oferit prin bunăvoința unui SURDOMUT. Plătiți cât vreți. Mulțumesc pentru ajutor.” Pe cealaltă parte a stegu-lețului era tipărită o schiță a alfabetului surdomuților - ÎNVĂȚĂ SĂ VORBEȘTI CU PRIETENII TĂI – care arăta poziția mâinii pentru fiecare dintre cele douăzeci și șase de litere. Quinn își băgă mâna în buzunar și îi dădu un dolar ' „Bartleby the Scrivener”, povestire scrisă de Henry Melville și publicată pentru prima oară în 1853.

bărbatului. Surdomutul dădu scurt din cap și apoi își văzu de drum, lăsându-l pe Quinn cu pixul în mână.

Era deja trecut de ora cinci. Quinn se hotărî că ar fi mai puțin vulnerabil în alt loc, așa că se îndreptă către sala de așteptare, în general, aceasta era un loc sinistru, plin de praf și de oameni care n-aveau încotro să meargă, dar acum, la ora de vârf, fusese luat în stăpânire de bărbați și femei cu serviete, cărți și ziare. Quinn își găsi cu mare greutate un loc să se așeze. După ce căută vreo două sau trei minute, găsi în sfârșit un loc pe una dintre băncuțe și se strecură între un bărbat îmbrăcat cu un costum albastru și o femeie tânără și durdulie. Bărbatul citea pagina de sport din Times, iar Quinn aruncă un ochi să vadă articolul despre meciul pierdut de Mets în seara anterioară. Ajunsese la al treilea sau al patrulea paragraf când bărbatul se întoarse încetișor spre el, îi aruncă o privire ucigătoare și îi trase brusc ziarul din fața ochilor.

Apoi se întâmplă ceva foarte ciudat. Quinn își abătu atenția asupra tinerei așezate în dreapta lui, vrând să vadă dacă era ceva de citit în acea parte. Se gândi că avea vreo douăzeci de ani. I se zăreau câteva coșuri pe obrazul stâng, acoperiți de un strat rozaliu de fard, și molfăia cu zgomot o gumă de mestecat. Cu toate acestea, părea prinsă cu lectura unei cărți de buzunar cu o copertă țipătoare, iar Quinn se aplecă ușor în dreapta ca să arunce un ochi la titlu, în ciuda tuturor așteptărilor lui, tânăra citea o carte de-a sa: îmbrățișare sinucigașă, de William Wilson, primul roman al lui Max Work. Quinn își imaginase adesea această scenă: plăcerea neașteptată și surprinzătoare de a se întâlni cu unul dintre cititorii săi. își închipuise până și conversația ce avea să urmeze: el, politicoș și timid la început, în timp ce necunoscutul îi laudă cartea, consimțind apoi, cu mare ezitare și modestie, să dea un autograf pe pagina cu titlul, „dacă insistați.” Dar acum, când scena avea loc de-adevăratalea, se simțea foarte dezamăgit, supărat chiar. Nu îi plăcea această fată care stătea lângă el și îl deranja că ea citea neglijent paginile care îl costaseră atâta

osteneală. Avu impulsul de a-i smulge cartea din mâini și de a o rupe la fugă din gară.

Îi privi iarăși chipul, încercând să audă cuvintele care îi rezonau în cap, observând cum ochii ei se mișcau înainte și înapoi pe pagină. Probabil o privi cu prea multă insistență, căci, după câteva momente, fata se întoarse spre el cu o expresie iritată și îi spuse:

— E vreo problemă, domnule? Quinn zâmbi șovăitor.

— Nici o problemă, zise. Doar că mă întrebam dacă vă place cartea.

Fata ridică din umeri.

— Am citit mai bune și am citit mai proaste.

Quinn vru să pună capăt discuției chiar în acel moment, dar o parte din el se încăpățâna să continue, înainte să apuce să se ridice și să plece, cuvintele îi ieșiseră deja pe gură.

— Vi se pare captivantă?

Fata ridică iar din umeri și își pocni balonul pe care îl făcuse din guma de mestecat.

— Cam așa ceva. E o bucată în care detectivul se rătăcește care îți face părul măciucă.

— E deștept acest detectiv?

— Mda, e deștept, dar vorbește prea mult.

— Deci v-ar plăcea mai multă acțiune?

— Cred că da.

— Dar dacă nu vă place, de ce o mai citiți?

— Nu știu.

Fata ridică iarăși din umeri:

— Ca să treacă timpul, cred. Oricum, nu e mare brânză. E doar o carte.

El fu cât pe-acți să-i spună cine era, dar apoi își dădu seama că nu conta câtuși de puțin. Fata aceea era o cauză pierdută. Vreme de cinci ani păstrase secretul identității lui Wilson și doar nu era să-l dezvăluie acum, cu atât mai puțin pentru o necunoscută idioată. Cu toate acestea, situația i se părea dureroasă și se chinui să-și înghită orgoliul, în loc să-i dea fetei un pumn în față, se ridică brusc de pe scaun și se îndepărtă.

La 6,30 se instala în fața peronului 24. Trenul trebuia să ajungă la ora prevăzută, iar din poziția sa avantajoasă din mijlocul ieșirii de pe peron, Quinn aprecie că șansele sale de a-l vedea pe Stillman erau destul de mari. Scoase poza din buzunar și o mai examină o dată, zăbovind mai mult asupra ochilor, își aminti că citise undeva că ochii erau singura trăsătură a feței care nu se schimba niciodată. Rămâneau la fel din copilărie până la bătrânețe, iar orice om care ar fi avut ochi să vadă ar fi putut, teoretic cel puțin, să se uite la ochii unui copil într-o fotografie și să recunoască aceeași persoană la bătrânețe.

Quinn avea îndoielile sale, dar cum nu găsea alt punct de care să se agate, aceasta era singura sa punte de legătură cu prezentul, încă o dată, totuși, chipul lui Stillman nu îi spuse nimic.

Trenul trase în gară, iar Quinn băgă de seamă că zgomotul îi traversa tot corpul: un vuiet neașteptat și năprasnic care părea să se contopească cu bătăile inimii sale, pompându-i sângele în jeturi hârâitoare. Apoi capul i se umplu cu glasul lui Peter Stillman, ca o rafală de cuvinte fără înțeles care se ciocneau zgomotos de pereții craniului său. Își spuse că trebuia să rămână calm. Dar asta nu îi folosi la nimic, în ciuda a tot ceea ce așteptase de la sine în acel moment, era agitat.

Trenul era aglomerat, iar când călătorii începură să umple peronul și să vină înspre el, se transformară de îndată într-o masă compactă. Quinn se lovi nervos cu caietul roșu peste coapsa dreaptă, se ridică pe vârfurile picioarelor și începu să scruteze atent mulțimea, în curând se trezi în mijlocul puhoiului. Erau bărbați și femei, copii și bătrâni, adolescenți și bebeluși, săraci și bogați, bărbați negri și femei albe, bărbați albi și femei negre, orientali și arabi, bărbați îmbrăcați în maro, gri, albastru și verde, femei îmbrăcate în roșu, alb, galben și roz, copii în teniși, copii în pantofi, copii în cizme de cowboy, oameni grași și oameni slabi, oameni înalți și oameni scunzi, fiecare diferit de ceilalți, fiecare în sine ireductibil. Quinn îi observa pe toți, neclintit de la locul lui, ca și cum întreaga ființă i-ar fi fost exiată în ochi. De fiecare dată când se apropia un bărbat în vârstă, el se pregătea să îl recunoască pe Stillman. Se apropiau și se îndepărtau prea repede pentru ca el să se lase cuprins de dezamăgire, dar i se părea că pe fiecare chip îmbătrânit găsea un indiciu despre cum arăta adevăratul Stillman, iar așteptările sale se schimbau iute cu fiecare figură nouă, de parcă volumul mare de bătrâni ar fi anunțat iminenta sosire a lui Stillman. Pentru o clipă se gândi: „Deci așa arată munca unui detectiv”. Dar, în afară de asta, nu se gândi la nimic. Privea. Nemișcat în mijlocul mulțimii mișcătoare, privea.

Când trecuse deja mai bine de jumătate dintre călători, Quinn îl văzu pe Stillman pentru prima dată. Asemănarea cu fotografia era uluitoare. Nu, nu chelise, așa cum crezuse Quinn. Avea părul alb și nepieptănat, cu câteva smocuri pe ici, pe colo. Era înalt, slab, avea fără îndoială peste șaiszeci de ani, nițel gârbovit. Cu totul nepotrivit pentru acea perioadă a anului, purta un pardesiu maro lung, destul de ponosit, și își țâra ușor picioarele în timpul mersului. Pe față i se întipărise o expresie indiferentă, ceva între zăpăceală și cugetare. Nu se uita în jur, nu părea să îl intereseze nimic. Avea o singură valiză, pe vremuri frumoasă, dar acum destul de uzată. O dată sau de două ori, în timp ce mergea pe peron, lăsă jos valiza și se odihni o clipă. Părea să se

miște anevoios, puțin bulversat de mulțime, nesigur dacă să țină pasul cu ea sau să îi lase pe ceilalți să i-o ia în față.

Quinn se dădu puțin în spate, așezându-se într-o poziție care îi permitea să facă o mișcare bruscă la stânga sau la dreapta, în funcție de ce s-ar fi întâmplat, în același timp, voia să stea destul de departe pentru ca Stillman să nu își dea seama că era urmărit.

Când ajunse la ușa de la intrarea în gară, lăsă jos valiza din nou și se opri în loc. În acel moment, Quinn își permise să arunce o privire la dreapta lui Stillman, cercetând restul călătorilor pentru a se asigura că nu făcuse o greșeală. Ceea ce se întâmplă atunci sfidează orice explicație. Exact în spatele lui Stillman, ridicându-se cu doar câțiva centimetri peste umărul drept al acestuia, un alt bărbat se opri, scoase o brichetă din buzunar și își aprinse o țigară. Chipul său semăna leit cu al lui Stillman. Pentru o secundă, Quinn crezu că era o iluzie, un fel de aură emanată de curenții electromagnetici din corpul lui Stillman. Dar nu, celălalt Stillman se mișca, respira, clipea; acțiunile sale erau vădit independente de cele ale primului Stillman. Cel de al doilea Stillman avea un aer prosper. Era îmbrăcat într-un costum albastru scump, purta pantofi strălucitori, părul său alb era bine pieptănat, iar ochii lui reflectau acea privire șireată a unui om de lume. Și el ducea o singură valiză, neagră, elegantă, aproximativ de aceeași dimensiune ca aceea a celui alt Stillman.

Quinn încremeni pe loc. Orice ar fi făcut acum, tot ar fi fost o greșeală. Orice decizie ar fi luat – căci trebuia să ia una – era o alegere arbitrară, luată la voia întâmplării. Nesiguranța avea să-l bântuie până la sfârșit, în acel moment, cei doi Stillman se puseră din nou în mișcare. Primul o luă la dreapta, cel de al doilea, la stânga. Quinn își dori dintr-odată un corp de amibă, vrând să se rupă în două și să alerge în două direcții în același timp., „fă ceva”, își zise, „fă ceva chiar acum, idiotule.”

Fără nici un motiv, o luă la stânga, pe urmele celui de al doilea Stillman. După nouă sau zece pași se opri. Ceva îi spunea că avea să regrete ceea ce făcea. Acționa din ciudă, îmboldit să îl pedepsească pe al doilea Stillman pentru că îl zăpăcise. Se întoarse imediat și îl văzu pe primul Stillman îndepărtându-se agale în direcția opusă. Cu siguranță acela era omul lui. Acea ființă zdrențăroasă, atât de ramolită și de ruptă de tot ce se afla în jurul său, cu siguranță acela era Stillman cel nebun. Quinn respiră adânc și apoi răsuflă cu pieptul fremătând, după care inspiră iarăși. Nu avea de unde să știe: nici asta, nici nimic altceva. Merse pe urmele primului Stillman, încetinindu-și pasul pentru a-l potrivi cu cel al bătrânului, și intră după el la metrou.

Era aproape șapte acum, iar mulțimea începea să se răzlețească. Chiar dacă Stillman încă părea cu capul în nori, nu încăpea îndoială că știa încotro se

îndrepta. Profesorul se duse direct către scările de la metrou, își plăti biletul la ghișeul de jos și apoi așteptă liniștit pe peron să sosească trenul care mergea spre Times Square. Lui Quinn începu să i risipească teama că va fi observat. Niciodată nu văzuse pe cineva atât de absorbit de gândurile sale. Se îndoia că Stillman l-ar fi văzut chiar dacă s-ar fi așezat direct în fața lui.

Merseră cu metroul până la West Side, apoi traversară holurile umede ale stației Strada 42 și coborâră încă un rând de scări până la peronul trenului IRT1. După șapte sau opt minute se suiră în expresul de Broadway, merseră înspre centru timp de două stații lungi și se dădură jos la 96th Street. Urcară încetîșor ultimele trepte, făcând mai multe pauze pentru ca Stillman să-și lase din mână valiza și să-și tragă sufletul, ieșiră la suprafață în colț și pășiră în seara indigo. Stillman nu ezită. Fără a se opri ca să vadă încotro o apucă, începu să meargă spre Broadway pe partea dinspre est a străzii. Vreme de câteva minute, Quinn jongla cu convingerea irațională că Stillman se îndrepta către casa lui de pe 107th Street. Dar înainte ca el să apuce să cadă pradă unei panici absolute, Stillman se opri la colțul străzii 99, așteptă ca semaforul să se schimbe în verde și traversă pe partea cealaltă din Broadway. La jumătatea cvartalului se afla o magherniță de două parale pentru sărântoci, Hotel Harmony. Quinn trecuse prin fața acestei clădiri de nenumărate ori și era deja obișnuit cu bețivanii și cu haimanelele care dădeau târcoale pe acolo. Rămase surprins să îl vadă pe Stillman deschizând ușa și intrând în hol. Dintr-un anumit motiv, pre-supusese că bătrânul avea să găsească un adăpost mai acătării. Dar când Quinn se opri în fața ușii de sticlă și îl văzu pe profesor apropiindu-se de recepție, scriind în registru ceea ce fără îndoială era numele său, luându-și bagajul și dispărând în lift, înțelese că acolo avea de gând să stea Stillman.

Quinn așteptă afară în următoarele două ore, plimbându-se în sus și în jos de-a lungul străzii, gândindu-se că poate Stillman ieșea să mănânce la una dintre cafenelele din zonă. Dar bătrânul nu apăru, iar Quinn se gândi, în cele din urmă, că probabil se dusesese la culcare. O sună pe Virginia Stillman de la telefonul public din colț, îi dădu un raport complet cu cele petrecute și apoi se îndreptă către casă, spre Strada 107.

' Interborough Rapid Transit Company (IRT) a fost operatorul primelor linii de metrou din New York.

În dimineața următoare, și multe alte dimineți la rând, Quinn se instala pe o băncuță în mijlocul refugiului pietonal de la intersecția dintre Broadway și Strada 99. Ajungea devreme, niciodată după ora șapte, și se așeza acolo cu o cafea și o chiflă cu unt la pachet și cu un ziar deschis în poală, privind ușa de sticlă a hotelului. La ora opt Stillman ieșea, întotdeauna cu paltonul său lung și maroniu, ducând o geantă de pâslă mare și demodată. Vreme de două

săptămâni această rutină rămase la fel. Bătrânul cutreiera străzile din cartier, înaintând încetșor, puțin câte puțin, făcând câte o pauză, apoi punându-se din nou în mișcare, pe urmă oprindu-se încă o dată, de parcă fiecare pas trebuia cumpănit și măsurat înainte să-și ia locul în suma totală de pași. Lui Quinn îi era greu să se miște astfel. El era obișnuit să meargă repejor, iar aceste porniri și opriri și târșâieli de picioare începeau să i se pară eforturi serioase, ca și cum ritmul propriului său corp ar fi fost tulburat. Era ca iepurele pe urma țestoasei și trebuia să-și amintească iar și iar să-și încetinească mersul.

Ce făcea Stillman în aceste plimbări rămânea un fel de enigmă pentru Quinn. Desigur, vedea cu ochii săi ce se întâmpla și nota cu grijă totul în caietul său roșu. Dar semnificația acestor lucruri continua să îi scape. Stillman nu părea niciodată să meargă în vreun loc anume și nici nu părea să știe unde se afla. Și totuși, parcă supus unui scop conștient, nu ieșea niciodată dintr-o zonă strict delimitată, mărginită la nord de Strada 110, la sud de Strada 72, la vest de Riverside Park, iar la est de Amsterdam Avenue. Oricât de întâmplătoare păreau plimbările sale – iar itinerariul său era altul în fiecare zi -Stillman nu trecea niciodată dincolo de aceste hotare. O asemenea precizie îl bulversa pe Quinn, pentru că, în toate celelalte privințe, Stillman părea să nu aibă nici un scop.

Stillman nu ridica privirea în timp ce se plimba, își ținea ochii lipiți de trotuar, de parcă ar fi căutat ceva. De fapt, uneori se apleca, ridica vreun obiect de pe jos și îl cerceta atent, întorcându-l pe toate părțile în palmă, îl făcea pe Quinn să se gândească la un arheolog analizând un fragment dintr-o ruină preistorică. Din când în când, după ce examina astfel câte un lucru, Stillman îl arunca înapoi pe trotuar. Dar în general deschidea geanta și puneă cu grijă obiectul înăuntru. Apoi, băgându-și mâna într-unul dintre buzunarele paltonului, scotea un caiet roșu – asemănător cu al lui Quinn, dar mai mic -și scria în el cu mare concentrare preț de un minut sau două. O dată încheiată această operațiune, își băga din nou caietul în buzunar, își ridica geanta și își vedea de drum.

Din câte își putea da seama Quinn, lucrurile pe care le aduna Stillman erau lipsite de valoare. Păreau să fie doar obiecte zdrobite, lepădate, fărâme rătăcite de vechituri, în cursul următoarelor zile, Quinn notă o umbrelă pliantă al cărei material fusese smuls, capul unei păpuși de cauciuc, o mânășă neagră, manșonul unui bec spart, diferite bucăți de hârtie tipărită (reviste ude, ziare făcute ferfeniță), o fotografie ruptă, piese de mașină necunoscute și diverse resturi pe care nu le putu identifica. Faptul că Stillman lua atât de în serios această adunare de gunoaie îl intriga pe Quinn, dar el nu putea face altceva decât să observe, să noteze în caietul roșu ceea ce vedea și să rămână prosteste la suprafața lucrurilor, în același timp, găsea satisfacție în faptul că și Stillman

avea un caiet roșu, de parcă asta ar fi creat o legătură secretă între ei. Quinn bănuia că în caietul roșu al lui Stillman se aflau răspunsurile la întrebările care i se adunaseră în cap și începu să pună la cale diferite stratageme pentru a-l fura de la bătrân. Dar încă nu sosise momentul pentru a face acest pas.

În afară de strângerea acelor nimicuri de pe stradă, Stillman nu părea să facă nimic. Din când în când, se oprea undeva să mănânce. Uneori se ciocnea de cineva și îngăima câte o scuză. O dată aproape că a fost lovit de o mașină în timp ce trecea strada. Stillman nu vorbea cu nimeni, nu intra în nici un magazin, nu zâmbea. Nu părea nici vesel, nici trist. De două ori, când prada sa de fleacuri devenise prea mare, se întoarse la hotel în mijlocul zilei și ieși din nou, câteva minute mai târziu, cu geanta goală, în cea mai mare parte a zilelor petrecea cel puțin câteva ore în Riverside Park, plimbându-se sistematic pe potecile pavate sau croindu-și drum printre tufișuri cu un băț. Alergătura sa după obiecte nu înceta nici în frunziș. Pe rând, pietre, frunze și rămurele ajungeau în geanta sa. O dată, observă Quinn, chiar se aplecă pentru a ridica un rahat uscat de câine, pe care îl miroși cu grijă și îl păstră. Parcul era și locul unde se odihnea Stillman. După amiaza, adesea după masa de prânz, se așeza pe o bancă și privea fix celălalt mal al râului Hudson. O dată, într-o zi neobișnuit de caldă, Quinn îl văzu trântit pe iarbă, dormind. La coborârea serii, Stillman mergea să ia cina în cafeneaua Apollo, la intersecția dintre Strada 97 și Broadway, după care se întorcea la hotel. Nici măcar o singură dată nu încercase să ia legătura cu fiul său, fapt confirmat și de Virginia Stillman, pe care Quinn o suna în fiecare seară, după ce se întorcea acasă.

Principalul era să rămână interesat. Puțin câte puțin, Quinn începu să se simtă îndepărtat de la intențiile sale inițiale și se întrebă dacă nu cumva se implicase într-un proiect fără sens.

Desigur, era posibil ca Stillman să aștepte pur și simplu momentul potrivit, momind lumea să cadă în letargie înainte ca el să atace. Dar asta ar fi însemnat să presupună că Stillman se știa urmărit, ceea ce lui Quinn i se părea puțin probabil, își făcuse bine treaba până atunci, ținându-se la o distanță discretă de bătrân, pierzându-se printre trecători, fără să atragă atenția asupra sa și fără să recurgă la măsuri drastice pentru a rămâne ascuns. Pe de altă parte, era posibil ca Stillman să fi știut încă de la început că avea să fie supravegheat – ba chiar să fi știut chiar dinainte – așa că nu își dăduse osteneala să descopere cine era urmăritorul său. Dacă avea siguranța că era observat, ce mai conta? Un urmăritor, o dată descoperit, putea fi oricând înlocuit de altul.

Acest mod de a privi lucrurile îl liniști pe Quinn, care se hotărî să creadă în el, chiar dacă această încredere nu avea nici un temei. Existau doar două posibilități: fie Stillman era la curent cu ce făcea el, fie nu avea habar. Iar dacă

știa, Quinn nu câștiga nimic, ci își pierdea vremea. Era mult mai bine să creadă că toți pașii lui aveau, de fapt, un scop. Iar dacă această interpretare implica o cunoaștere din partea lui Stillman, atunci Quinn era dispus să accepte această cunoaștere ca pe o dovadă de credință, cel puțin pentru moment.

Mai rămânea o problemă, și anume cu ce să-și ocupe mintea în timp ce îl urmărea pe bătrân. Quinn era obișnuit să hoinărească. Excursiile sale prin oraș îl ajutaseră să înțeleagă legătura care exista între interior și exterior. Folosind mișcarea fără țință ca o tehnică de inversare, în cele mai bune zile ale sale putea să-și aducă exteriorul înăuntru, astfel uzurpând suveranitatea lăuntricului. Inundându-se cu lucruri exterioare, afundându-se în ele până la ieșirea din sine, reușise să exercite un minim control asupra acceselor sale de disperare. Hoinăreala, așadar, era un fel de anulare a rațiunii. Dar a-l urmări pe Stillman nu însemna să hoinărească. Stillman putea hoinări, putea să meargă dintr-un loc într-altul bâjbâind ca un orb, dar acest privilegiu nu îi era permis lui Quinn. Pentru că el era obligat acum să se concentreze la ceea ce făcea, chiar dacă asta nu însemna, de fapt, mai nimic. Iarăși și iarăși gândurile i-o luau razna și, în curând, picioarele lui le urmau exemplul. Iar asta însemna că se afla permanent în pericol de a grăbi pasul și de a da peste Stillman, din spate. Pentru a evita un asemenea ghinion, Quinn puse la punct câteva metode de încetinire. Prima era să își spună că el nu mai era Daniel Quinn. Acum era Paul Auster și, cu fiecare pas înainte, încerca să se strecoare mai comod în îngustimea acelei transformări. Pentru el, Auster nu era decât un nume, o coajă fără miez. A fi Auster însemna să fie un om gol pe dinăuntru, o persoană fără gânduri proprii. Și, în lipsa gândurilor, dacă viața sa interioară îi devenea inaccesibilă, atunci nu mai avea nici un loc în care să se retragă. Din pielea lui Auster nu putea invoca amintiri și nici temeri, nici vise și nici bucurii, căci toate acele lucruri, din moment ce îi aparțineau lui Auster, erau un spațiu vid pentru el. Prin urmare trebuia să rămână doar la propria sa suprafață, privind către exterior în căutarea unui sprijin. A-și tine ochii lipiți de Stillman nu era, așadar, o simplă metodă de a-și abate gândurile de la cursul lor firesc, ci era chiar singurul gând pe care și-l putea permite.

O zi, două, această tactică avu un oarecare succes, dar, în cele din urmă, până și Auster începu să se moleșească din cauza monotoniei. Quinn își dădu seama că mai avea nevoie de ceva pentru a se menține ocupat, vreo mică misiune care îl însoțească în timp ce se dedica muncii sale. Într-un sfârșit, salvarea îi veni tocmai de la caietul roșu. În loc să-și noteze, ca de obicei, câteva observații ocazionale, așa cum făcuse în primele zile, se hotărî să înregistreze cât mai multe amănunte referitoare la tot ce făcea Stillman. Folosind pixul pe care îl cumpărase de la surdomut, se dedică acestei îndeletniciri plin de sânguință. Nu numai că nota fiecare gest al lui Stillman, nu descria doar fiecare

obiect pe care acesta îl făcea sau îl alegea pentru geanta lui, ținând un orar precis al fiecărei întâmplări, ci, pe deasupra, mai și înregistra, cu o grijă minuțioasă, un itinerar exact al ochurilor lui Stillman, notând atent fiecare stradă pe care intra acesta, fiecare cotitură pe care o făcea și fiecare oprire. Pe lângă faptul că îl ținea ocupat, caietul roșu îi și încetinea mersul lui Quinn. Deja nu mai exista pericolul să i-o ia înainte lui Stillman. Problema, acum, era, mai degrabă, să nu îl piardă din ochi, să se asigure că nu dispărea. Pentru că mersul și scrisul nu erau activități care să se împace ușor. Dacă în ultimii cinci ani Quinn își petrecuse zilele făcând fie una, fie cealaltă, acum încerca să le facă pe amândouă în același timp. La început greșea mult. Cel mai greu era să scrie fără să se uite la pagină și adesea descoperea că scrisese două sau chiar trei rânduri unul peste altul, rezultatul fiind un palimpsest amestecat și ilizibil. Să se uite la pagină însemna, totuși, să se oprească, iar asta mărea șansele să-l piardă pe Stillman. După o vreme, ajunse la concluzia că era doar o problemă de poziție. Făcu un experiment cu caietul așezat în față, într-un unghi de patruzeci și cinci de grade, dar își dădu seama că încheietura stângă îi obosea imediat. Apoi încercă să țină caietul exact în dreptul feței, privind pe deasupra lui ca un Kilroy1 readus la viață, dar

1 Soldat în armata americană în timpul celui de al Doilea Război Mondial, care obișnuia să lase inscripția „Kilroy a fost aici” în fiecare loc prin care trecea.

nici această metodă nu era prea practică. Pe urmă încercă să-și rezeme caietul de brațul drept la câțiva centimetri deasupra cotului, susținându-i partea din spate cu palma stângă. Dar astfel se trezi cu cărcei la mâna dreaptă și își dădu seama că nici nu putea să scrie pe jumătatea de jos a paginii, în cele din urmă, se hotărî să sprijine caietul de șoldul stâng, mai mult sau mai puțin la fel cum își tine un pictor paleta de culori. Acesta reprezenta un pas înainte. Nu mai era un efort să meargă cu el, iar mâna dreaptă putea să țină pixul nestingerită de alte obligații. Chiar dacă și această metodă își avea neajunsurile ei, părea să fie cel mai bun aranjament în ultimă instanță. Căci acum Quinn putea să își împartă atenția în părți aproape egale între Stillman și notițele sale, ridicând privirea către bătrân sau co-borând-o asupra caietului, văzând un lucru și notându-l cu același gest curgător, fără a se opri deloc. Cu pixul surdomutului în mâna dreaptă și cu caietul roșu pe șoldul stâng, Quinn continuă să-l urmărească pe Stillman încă nouă zile.

Conversațiile sale nocturne cu Virginia Stillman erau scurte. Deși amintirea sărutului era încă vie în mintea lui Quinn, nu mai avuseseră loc alte incidente romantice. Inițial, Quinn se așteptase să se întâmple ceva. După un început atât de promițător, era aproape sigur că doamna Stillman va sfârși, mai devreme sau mai târziu, în brațele sale. Dar clienta sa se retrăsese repede în

spatele măștii unei relații de afaceri și nu se referise nici măcar o dată la acel moment izolat de pasiune. Poate că Quinn își făcuse speranțe deșarte, confundându-se pentru o clipă cu Max Work, un bărbat care nu lăsa niciodată să îi scape asemenea oportunități. Sau poate era doar că Quinn începea să-și simtă singurătatea cu mai multă intensitate. Trecuse mult timp de când nu mai avusese un trup cald alături. Căci adevărul era că o dorise pe Virginia Stillman din primul moment în care o văzuse, cu mult înainte ca sărutul să aibă loc. Faptul că ea nu îi mai dădea nici un semn de încurajare nu-l împiedica pe Quinn să și-o închipuie goală. Imagini lascive i se perindau prin fața ochilor în fiecare noapte, și deși șansele ca ele să se transforme în realitate păreau destul de slabe, nu încetau să fie un joc plăcut. Mult mai târziu, la mult timp după ce era prea târziu, și-a dat seama că în sinea lui nutrise speranța romantică de a rezolva cazul într-un mod atât de remarcabil, de a-l salva pe Peter Stillman din pericol atât de repede și de irevocabil, încât să câștige dorința doamnei Stillman pentru oricât de mult timp ar fi vrut el. Aceasta, desigur, a fost o greșeală. Dar, dintre toate greșelile pe care Quinn le-a făcut de la început până la sfârșit, nu a fost nici pe departe cea mai gravă.

Treisprezece zile trecuseră de când începuse cazul. Quinn se întoarse acasă în acea seară prost dispus. Era descurajat, gata să lase totul baltă, în ciuda jocurilor pe care le scornise pentru a putea merge mai departe, cazul părea fără substanță. Stillman era un bătrân nebun care își uitase fiul. Putea să-l urmărească până în vecii vecilor și tot nu s-ar fi întâmplat nimic. Quinn puse mâna pe telefon și formă numărul soților Stillman.

— Sunt gata să-i pun punct, îi zise el Virginiei Stillman. Din câte am văzut, nu există nici o amenințare la adresa lui Peter.

— Dar asta este exact ceea ce el vrea să credem, răspunse femeia. Nu aveți idee cât de viclean poate să fie. Și cât de răbdător.

— O fi el răbdător, dar eu nu sunt. Cred că dumneavoastră vă irosiți banii. Iar eu îmi irosesc timpul.

— Dar sunteți sigur că nu v-a văzut? Asta ar schimba totul.

— N-aș băga mâna în foc, dar da, sunt sigur.

— Și atunci ce încercați să-mi spuneți?

— Încerc să vă spun că nu aveți motive de îngrijorare. Cel puțin pentru acum. Dacă se va întâmpla ceva mai târziu, su-nați-mă. Voi da fuga la primul semn de pericol.

După o pauză, Virginia Stillman spuse:

— S-ar putea să aveți dreptate. Apoi, după o altă pauză:

— Dar numai pentru a mă liniști puțin, mă întreb dacă n-am putea ajunge la un compromis.

— Depinde la ce vă gândiți.

- Doar atât. Mai răbdați numai câteva zile. Ca să fim absolut siguri.
- Cu o singură condiție, zise Quinn. Trebuie să mă lăsați să procedez în felul meu. Fără nici un fel de constrângeri. Trebuie să mă lăsați să vorbesc cu el, să îl iau la întrebări, să-i dau de cap o dată pentru totdeauna.
- N-ar fi prea riscant?
- Nu trebuie să vă faceți griji. N-o să dau nimic pe față. El nici măcar n-o să ghicească cine sunt sau ce am de gând.
- Și cum o să vă iasă așa ceva?
- Asta e treaba mea. Am destui ași în mânecă. Dumneavoastră doar lăsați-vă pe mâna mea.
- De acord. Accept. Presupun că nu avem nimic de pierdut.
- Bun. Voi mai continua câteva zile, după care vom vedea cum stau lucrurile.
- Domnule Auster? -Da?
- Vă sunt nespus de recunoscătoare. Peter a fost într-o formă atât de bună în aceste două săptămâni, iar eu știu că asta vi se datorează dumneavoastră. Vorbește tot timpul despre dumneavoastră. Sunteți ca... nu știu cum să spun... ca un erou pentru el.
- Și doamna Stillman cum se simte?
- Ea se simte cam la fel.
- Mă bucur să aud. Poate că într-o bună zi o să-mi permită și mie să îi fiu recunoscător.
- Orice este posibil, domnule Auster. Să nu uitați asta.
- Nu voi uita. Aș fi un prost dacă aș face-o.

Quinn își pregăti o cină ușoară cu ouă jumări și pâine prăjită, bău o sticlă de bere, iar apoi se așeză la birou cu caietul roșu. Scria în el de multe zile deja, iar paginile se umpluseră cu mângăliturile lui înghesuite, dar încă nu își strânsese curajul pentru a se uita la ce scrisese. Acum că sfârșitul părea la doi pași, se gândi că putea îndrăzni să arunce un ochi.

Cea mai mare parte era greu de descifrat, mai ales în primele pagini. Iar când reușea să deslușească acele cuvinte, nu i părea că merita osteneala. „Ridică pix în mijloc cvartal. Cercetează, șovăie, pune în geantă... Cumpără sandwich în bufet... Așează pe bancă în parc și citește caiet roșu.” Aceste fraze i se păreau absolut inutile.

Totul era o problemă de metodă. Dacă obiectivul era să îl înțeleagă pe Stillman, să ajungă să-l cunoască destul de bine ca să îi poată anticipa mișcările, atunci Quinn dăduse greș. Pornise de la un număr de date limitat: familia și profesia lui Stillman, încarcerarea fiului său, propria sa arestare și spitalizare, o carte de o erudiție ciudată scrisă pe vremea când se presupunea că era încă în toate mințile, și mai ales siguranța Virginiei Stillman că el avea să

încerce acum să-i facă rău fiului său. Dar faptele din trecut nu păreau să aibă nici o legătură cu faptele din prezent. Quinn era profund dezamăgit, întotdeauna își închipuise că secretul unei munci de detectiv reușite se afla în observarea atentă a detaliilor. Cu cât mai minuțioasă cercetarea, cu atât mai reușite rezultatele. Reieșea de aici că orice comportament uman putea fi înțeles, că sub acea infinită fațadă de gesturi, ticuri și tăceri se găsea, în cele din urmă, o coerență, o ordine, o sursă de motivare. Dar după ce se străduise se asimileze toate acele impresii superficiale, Quinn nu se simțea mai aproape de Stillman decât atunci când începuse să-l urmărească. Trăise viața lui Stillman, făcuse pașii lui, văzuse ce văzuse și el, iar tot ce simțea acum era impenetrabilitatea omului, în loc să scurteze distanța dintre el și Stillman, Quinn văzuse cum bătrânul se îndepărta ușor de el, deși continua să-l aibă în fața ochilor.

Fără să aibă vreo motiv conștient, Quinn căută o pagină albă în caietul roșu și schiță o mică hartă a zonei în care hoinărea Stillman.

Apoi, uitându-se atent la însemnările din caietul roșu, începu să traseze cu pixul deplasările pe care Stillman le făcuse într-o singură zi – prima zi în care Quinn ținuse socoteala plimbărilor bătrânului. Rezultatul fu următorul:

Pe Quinn îl șoca modul în care Stillman încadrase marginile teritoriului, fără să se aventureze nici măcar o singură dată spre centru. Diagrama arăta ca harta unui stat imaginar din Midwest. Cu excepția celor unsprezece cvartale de pe Broadway la început și a seriei de înflorituri care reprezentau peregrinările lui Stillman prin Riverside Park, imaginea aducea și cu un dreptunghi. Pe de altă parte, ținând cont de structura în pătrat a străzilor din New York, ar fi putut foarte bine să fie un zero sau litera „O”.

Quinn trecu la ziua următoare, curios să vadă ce ieșea de acolo, însă rezultatele nu semănau deloc.

Această imagine îl făcu pe Quinn să se gândească la o pasăre, o pasăre de pradă poate, cu aripile larg întinse, plutind în înaltul cerului. După o clipă, această interpretare i se păru prea trasă de păr. Pasărea dispăru, iar în locul ei rămăseră doar două forme abstracte, legate de micuța punte pe care Stillman o crease mergând către vest pe Strada 83. Quinn se opri puțin pentru a cumpăni ceea ce făcea. Nu cumva mâzgălea tâmpenii? Nu cumva își pierdea prostește seara sau chiar încerca să descopere ceva? Oricare ar fi fost răspunsul, își dădu seama că era inacceptabil. Dacă doar își omora timpul, de ce alesese arunci o metodă atât de obositoare? Să fi fost oare atât de zăpăcit încât să nu mai aibă curajul să gândească? Pe de altă parte, dacă ceea ce făcea nu era de dragul amuzamentului, ce avea de gând, de fapt? I se păru că era în căutarea unui semn. Scormonea prin haosul deplasărilor lui Stillman în căutarea unei licăriri de intenționalitate. Iar aceasta implica doar un singur lucru: că el continua să se îndoiască de caracterul arbitrar al acțiunilor lui Stillman. Voia să le găsească

o logică, oricât de ascunsă ar fi fost ea. Astfel, situația în sine era inacceptabilă. Căci însemna că Quinn își permitea să nege faptele, ceea ce, după cum bine știa, era cel mai rău lucru pe care îl putea face un detectiv.

Cu toate acestea, se hotărî să meargă mai departe. Nu era târziu, nu se făcuse nici măcar unsprezece, iar adevărul era că nu avea nimic de pierdut. Dar cea de a treia hartă nu semăna deloc cu primele două.

Deja nu mai părea să existe nici o îndoială în privința a ceea ce se întâmpla de fapt. Dacă dădea la o parte buclele parcului, Quinn era sigur că ceea ce îi rămânea era litera „E”. Presupunând că prima diagramă reprezenta litera „O”, părea logic să presupună că aripile păsării formau litera „W”. Desigur, literele O-W-E alcătuiau un cuvânt¹, dar Quinn nu era încă pregătit să tragă vreo concluzie. El începuse acest inventar de abia în a cincea zi a peregrinărilor lui Stillman, așa că primele patru litere puteau fi oricare. Regretă că nu începuse mai devreme, știind acum că misterul acelor patru zile era imposibil de recuperat. Dar poate că ar fi putut compensa trecutul avântându-se în viitor. Apropiindu-se de sfârșit, poate că ar fi reușit să intuiască începutul.

Diagrama din ziua următoare reprezenta o formă ce trimeea cu gândul la litera „R”. Ca și celelalte, era întortocheată cu numeroase bucle, apropieri și înflorituri în zona parcului. Agățându-se încă de o aparență de obiectivitate, Quinn încercă să o privească de parcă nu s-ar fi așteptat să vadă o altă literă din alfabet. Se vedea nevoit să recunoască atunci că nimic nu era sigur: acel desen putea foarte bine să nu aibă nici o noimă. Poate căuta desene în nori, așa cum făcea când era copil. Și totuși coincidența era prea frapantă. Dacă o singură diagramă ar fi adus cu o literă sau poate cel mult două, atunci ar fi putut să-și alunge ideile ca pe niște simple fantezii. Dar patru una după alta erau prea mult pentru a considera totul o pură coincidență.

Ziua următoare îi aduse forma asimetrică a unui „O”, o gogoasă strivită pe o parte, cu trei sau patru linii zimțate pe partea cealaltă. Apoi urmă un „F”, cu obișnuinutele ornamente rococo pe o parte. Pe urmă apăru un „B” care arăta ca două cutii puse una peste alta neglijent, cu resturi de talaj dând pe afară peste margini. Apoi veni un „A” șovăitor, care amintea oarecum de o scară cu trepte pe ambele părți. Și, la sfârșit, un al doilea „B”: înclinat riscant peste un punct pervers, unic, ca o piramidă răsturnată.

1 Owe (engl.) – a datora.

Quinn copie în caiet literele în ordine: OWEROFBAB. După ce jongla cu ele un sfert de oră, schimbându-le ordinea, despărțindu-le, reordonând șirul, apoi revenind la ordinea inițială și scriindu-le în felul următor: OWER OF BAB. Soluția părea atât de grotescă încât simți dintr-odată că îl părăsea curajul. Făcând toate concesiile necesare pentru că pierduse primele patru zile și

pentru că Stillman nu terminase încă, răspunsul părea inevitabil: THE TOWER OF BABEL.

Gândurile lui Quinn zburară pe moment la ultimele pagini din Arthur Gordon Pym și la descoperirea ciudatelor hieroglife de pe peretele interior al prăpastiei – litere înscrise direct în pământ, de parcă ar fi încercat să spună ceva ce nu mai putea fi înțeles deja. Dar, dacă se gândea mai bine, această idee nu părea potrivită. Căci Stillman nu-și lăsase mesajul nicăieri. Desigur, crease acele litere prin mișcarea pașilor săi, dar ele nu fuseseră scrise, de fapt. Era ca și cum ar fi desenat o imagine cu degetul prin aer. Acea imagine se șterge chiar în timp ce o schițezi. Nu rămâne nimic apoi, nici o urmă a ceea ce ai făcut.

Și totuși, imaginile existau; nu pe străzile unde el le desenase, ci în caietul roșu al lui Quinn. Se întrebă dacă Stillman se așeza în fiecare noapte în camera lui și își punea la punct traseul pentru a doua zi sau dacă improviza din mers. Era cu neputință de știut. Se mai întrebă, de asemenea, la ce foloseau aceste litere în mintea lui Stillman. Erau oare doar un fel de notiță pentru sine sau se voiau un mesaj pentru ceilalți? Cel puțin, conchise Quinn, asta însemna că Stillman nu uitase de Henry Dark.

Quinn nu voia să se lase cuprins de panică, într-un efort de a se stăpâni, încercă să-și imagineze lucrurile în lumina cea mai proastă posibil. Dacă ar fi putut vedea cea mai proastă variantă, poate că aceasta n-ar fi chiar atât de rea cum se gândea el. Analiză lucrurile în felul următor, în primul rând: Stillman chiar pune la cale ceva împotriva lui Peter. Răspuns: aceasta fusese premisa de la bun început, în al doilea rând: Stillman știa că va fi urmărit, știa că deplasările sale vor fi consemnate, știa că mesajul său avea să fie descifrat. Răspuns: asta nu schimba cu nimic esențialul, și anume că Peter trebuia protejat, în al treilea rând: Stillman era mult mai periculos decât își închipuise el până atunci. Răspuns: asta nu însemna că va reuși să scape așa de ușor.

Aceste gânduri îl ajutară puțin. Dar literele continuau să-l îngrozească. Toată povestea era atât de vagă, atât de diabolică în digresiunile sale, încât el pur și simplu nu voia să se împace cu ideea. Apoi îl năpădiră îndoielile, sosite ca la comandă, umplându-i capul cu voci tărgănite și batjocoritoare. Totul era doar în imaginația lui. Literele nu erau deloc litere. Le văzuse pentru că vruse să le vadă. Și chiar dacă diagramele formau litere, era o pură întâmplare. Stillman nu avea nimic de-a face cu asta. Totul era un incident, o farsă pe care și-o jucase singur.

Se hotărî să meargă la culcare. Dormi prost, trezindu-se de nenumărate ori, se ridică și scrise în caietul roșu vreo jumătate de oră, apoi se culcă la loc. Ultimul său gând înainte să adoarmă fu că mai avea încă două zile, din moment ce Stillman nu își terminase încă mesajul. Mai rămâneau ultimele două litere – „E” și „L”. Apoi gândurile lui Quinn se împrăștiară, iar el ajunsese pe

tărâmul de nicăieri al frânturilor, un loc al lucrurilor fără cuvinte și al cuvintelor fără lucruri. Apoi, luptându-se pentru ultima dată cu toropeala somnului, își zise că El era anticul cuvânt ebraic pentru Dumnezeu.

În visul său, pe care mai târziu îl uită, se afla în groapa de gunoi a orașului în care se născuse, scormonind în mormanul de mizerii.

Prima întâlnire cu Stillman avu loc în Riverside Park. Era mijlocul după-amiezei, o sâmbătă a bicicletelor, a oamenilor care plimbau câini și a copiilor. Stillman stătea pe o bancă, cu privirea ațintită către nimic special, cu caietele roșu în poală. Era lumină pretutendeni, o lumină imensă care părea să iradieze din fiecare lucru pe care aluneca privirea, iar deasupra, printre crengile copacilor, continua să adie vântul, scuturând frunzele cu un șuierat febril, un suflu ce urca și cobora la fel de neconținut ca valurile.

Quinn își plănuse cu grijă fiecare mișcare. Prefăcându-se că nici nu se uitase la Stillman, se așeză pe bancă lângă el, își încrucișa brațele peste piept și își aținti privirea în aceeași direcție ca și bătrânul. Niciunul nu vorbi. După socotelile lui de mai târziu, scena se prelungise încă vreo cinsprezece sau douăzeci de minute, după care, dintr-odată, el își întoarse capul spre bătrân și îl privi în plin, ațintindu-și cu încăpățănare ochii asupra profilului zbârcit. Quinn își concentra toată puterea în ochi, de parcă focul privirii sale ar fi putut să facă o gaură în țeastă lui Stillman. Continuă să-l privească vreme de cinci minute.

În cele din urmă, Stillman se întoarse către el. Cu o voce de tenor surprinzător de blândă, spuse:

— îmi pare rău, dar îmi va fi imposibil să vorbesc cu dumneavoastră.

— Eu n-am zis nimic, spuse Quinn.

— Adevărat, spuse Stillman. Dar trebuie să înțelegeți că nu sunt obișnuit să vorbesc cu necunoscuți.

— Vă repet – reluă Quinn – că eu n-am zis nimic.

— Da, v-am auzit de prima dată. Dar nu vă interesează să știți de ce?

— Mă tem că nu.

— Bine zis. îmi dau seama că sunteți o persoană cu bun simț. Quinn ridică din umeri, refuzând să răspundă, întreaga lui ființă emana acum indiferență.

Stillman surâse vesel, se aplecă spre Quinn și îi spuse pe un ton conspirativ:

— Cred că ne vom înțelege de minune.

— Asta rămâne de văzut, spuse Quinn după o lungă tăcere. Stillman râse – un „ha” scurt și răsunător – apoi continuă.

— Nu e că mi-ar displăcea necunoscuții per se. Doar că nu-mi place să vorbesc cu cineva care nu s-a prezentat. Pentru a putea începe, am nevoie de un nume.

— Dar odată ce acel cineva vă dă un nume, nu mai este un necunoscut.

— Întocmai. De aceea nu vorbesc niciodată cu necunoscuți. Quinn se pregătise pentru acest moment și știa prea bine ce să răspundă. Nu avea să se lase prins în capcană. Din moment ce el era, cel puțin teoretic, Paul Auster, acela era numele pe care trebuia să-l apere. Oricare altul, chiar și cel adevărat, ar fi fost o scorneală, o mască în spatele căreia să se ascundă și care să-l țină în siguranță.

— În acest caz – spuse el – cu mare plăcere. Numele meu este Quinn.

— Aha, zise Stillman gânditor, dând din cap. Quinn. -Da, Quinn. Q-U-I-N-N.

— Înțeleg. Da, da, înțeleg. Quinn. Hmmm. Da. Foarte interesant, Quinn. Un cuvânt foarte sonor. Rimează cu twin¹, nu-i așa?

— Așa-i. Twin.

— Și cu sin², dacă nu mă înșel.

— Nu vă înșelați.

— Și de asemenea cu in, cu un singur n, sau cu inn³, cu doi n. Nu-i așa?

— Exact așa.

— Hmmm. Foarte interesant, văd multe posibilități pentru acest cuvânt, acest Quinn, această... chintesență... a esenței. Spre exemplu, quick. Și quill. Și quack. Și quirk. Hmmm. Rimează cu grin. Ca să nu mai vorbim de kin. Hmmm. Foarte interesant. Și win. Și fin. Și din. Și gin. Și pin. Și țin. Și bin. Hmmm. Rimează chiar și cu djinn. Hmmm. Și dacă pronunți corect, chiar și cu been⁴. Hmmm, da, foarte interesant, îmi place la nebunie numele dumneavoastră, domnule Quinn. Zboară în atât de multe direcții în același timp.

Geamăn (engl.) i

2 Păcat (engl.)

3 în (engl.), respectiv han (engl.).

4 Joc de cuvinte intraductibil, bazat pe relația paronimică dintre pronunția numelui „Quinn” și cea a cuvintelor quick – rapid, quill – condei, până de scris, quack – vraci, quirk – calambur, grin – rânjet, lan – rudă, win – a câștiga, fin – aripioară înotătoare a peștelui, din – larmă, gin – gin, pin – ac cu gămălie, țin – tablă, tinichea, djinn – spiriduș, been – fost.

— Da, chiar și eu m-am gândit adeseori la asta.

— Cei mai mulți nu sunt atenți, în general, la asemenea detalii. Lumea vede cuvintele ca pe niște pietre, niște obiecte mari și imposibil de clintit, lipsite de viață, asemeni unor monade care nu se schimbă niciodată.

— Pietrele se schimbă. Pot fi tocate de vânt și de apă. Pot fi erodate. Pot fi măcinate. Le poți face bucăți, sau pietriș, sau pulbere.

— întocmai. Mi-am dat seama imediat că sunteți un om cu judecată, domnule Quinn. Dacă ați ști câte persoane m-au înțeles greșit. Munca mea a avut de suferit din această cauză. A suferit îngrozitor.

— Munca dumneavoastră?

— Da, munca mea. Proiectele mele, cercetările mele, experimentele mele.

— Aha;

— Da. însă, în ciuda tuturor acestor opreliști, nu m-am lăsat niciodată intimidat cu adevărat. In prezent, spre exemplu, sunt prins cu unul dintre cele mai importante lucruri pe care le-am făcut vreodată. Dacă totul merge bine, cred că voi obține cheia către o serie de descoperiri de maximă importanță.

— Cheia?

— Da, cheia. Un lucru care descuie uși încuiate. -Aha.

— Firește, în acest moment mă aflu doar în etapa de strângere a datelor, de adunare a probelor, ca să zic așa. Apoi va trebui să-mi organizez descoperirile. E o muncă foarte solicitantă. Nu v-ați putea face o idee cât de dificilă este – mai ales pentru un bărbat de vârsta mea.

— îmi închipui.

— într-adevăr. Sunt atâtea de făcut și am doar atât de puțin timp la dispoziție, în fiecare dimineață mă trezesc în zori. Trebuie să ies afară oricum ar fi vremea, să fiu tot timpul în mișcare, să umblu încontinuu, să alerg dintr-un loc într-altul. Mă epuizează, vă asigur.

— Dar merită efortul.

— Adevărul merită orice efort. Nici un sacrificiu nu este prea mare.

— într-adevăr.

— Vedeți dumneavoastră, nimeni nu a înțeles ce am înțeles eu. Sunt primul. Sunt singurul. Iar aceasta pune pe umerii mei povara unei uriașe responsabilități.

— întreaga lume apasă pe umerii dumneavoastră.

— Da, ca să zic așa. Lumea sau ce a mai rămas din ea.

— Nu mi-am dat seama că situația este atât de proastă.

— E chiar atât de proastă. Poate chiar și mai proastă. -Aha.

— Vedeți dumneavoastră, lumea este făcută bucățele, domnule. Iar îndatorirea mea este să unesc toate aceste fragmente.

— V-ați asumat o îndatorire deloc ușoară.

— îmi dau și eu seama de asta. însă eu doar caut principiul. Acesta se află la îndemâna unui singur om. Dacă reușesc să pun temelia, alte mâini vor putea face munca de restaurare propriu-zisă. Cel mai important lucru este

premiza, primul pas teoretic. Din nefericire, nu mai e nimeni altcineva care să poată face asta.

— Și ați înregistrat vreun progres?

— Am făcut niște pași uriași. De fapt, acum simt că mă aflu pe punctul de a face o descoperire însemnată.

— Mă bucură să aud asta.

— E un gând încurajator, da. Și totul se datorează inteligenței mele, limpezimii uluitoare a minții mele.

— Nu mă îndoiesc câtuși de puțin.

— Vedeți dumneavoastră, am înțeles necesitatea de a mă limita. De a lucra într-o arie destul de restrânsă pentru a mă asigura că toate rezultatele vor fi convingătoare.

— Premiza premizelor, ca să zic așa.

— Întocmai, asta e. Principiul principiilor, metoda de operare. Vedeți, lumea este făcută bucățele, domnule. Nu numai că ne-am pierdut simțului finalității, dar am pierdut și limbajul prin care să-l putem exprima. Fără îndoială că acestea sunt chestiuni spirituale, dar ele își găsesc corespondentul în lumea materială. Am avut ideea genială de a mă limita la nivelul lucrurilor fizice, la zona imediatului și a tangibilului. Motivele îmi sunt nobile, dar munca mea se desfășoară în spațiul cotidianului. De aceea sunt înțeles greșit atât de des. Dar nu contează. Am învățat să nu acord importanță acestor lucruri.

— Un răspuns admirabil.

— Singurul răspuns. Singurul demn de un bărbat de rangul meu. Vedeți dumneavoastră, sunt pe cale să inventez un nou limbaj. Având o asemenea lucrare de făcut, nu mă pot lăsa deranjat de prostia celorlalți, în orice caz, totul face parte din boala pe care încerc să o vindec.

— Un nou limbaj?

— Da. Un limbaj care va da glas, în sfârșit, lucrurilor pe care le avem de spus. Căci cuvintele noastre nu mai corespund deja lumii. Când lucrurile formau un întreg, eram încredințați că vorbele noastre le puteam exprima. Dar, puțin câte puțin, aceste lucruri s-au îndepărtat, s-au împrăștiat, s-au prăbușit în haos. Cu toate acestea, cuvintele noastre au rămas aceleași. Nu s-au adaptat la noua realitate. Prin urmare, de fiecare dată când încercăm să vorbim despre ceea ce vedem, vorbim fals, distorsionând chiar lucrul pe care încercăm să îl reprezentăm. Așa se face că totul a devenit confuzie și dezordine. Dar cuvintele, după cum înțelegeți și dumneavoastră, sunt supuse schimbării. Problema este cum să demonstrăm așa ceva. De aceea, acum lucrez cu cele mai simple mijloace, atât de simple încât până și un copil ar putea înțelege ceea ce spun. Gândiți-vă la un cuvânt care face trimitere la un lucru – „umbrelă”, spre exemplu. Când pronunț cuvântul „umbrelă”, deja vedeți obiectul cu ochii minții.

Vedeți un fel de băț, care are în vârf niște spițe de metal pliabile ce formează o armătură pentru așezarea unui material impermeabil care, o dată deschis, vă va proteja de ploaie. Acest ultim amănunt este foarte important. Umbrela nu numai că este un lucru, ci este un lucru care îndeplinește o funcție – cu alte cuvinte, exprimă voința omului. Dacă stați puțin să vă gândiți la asta, fiecare obiect este asemănător cu umbrela, prin aceea că servește unui scop. Un creion este pentru scris, un pantof este pentru încălțat, o mașină este pentru condus. Acum, întrebarea mea este următoarea: ce se întâmplă atunci când un obiect nu își mai îndeplinește funcția? Continuă să fie același obiect – sau se transformă în altceva? Când smulgeți materialul de pe umbrelă, acea umbrelă mai este în continuare o umbrelă? O deschideți, ridicați spițele deasupra capului, ieșiți afară în ploaie și vă udați learcă. E oare cu putință să mai numim acest obiect o umbrelă? În general, lumea așa face. Cel mult, spune că umbrela este stricată. Din punctul meu de vedere, aceasta este o greșeală gravă, sursa tuturor problemelor noastre. Din momentul în care a încetat să servească scopului său inițial, umbrela nu mai este o umbrelă. S-ar putea să semene cu o umbrelă, s-ar putea să fi fost o umbrelă odinioară, dar acum s-a transformat în altceva. Cuvântul, cu toate acestea, a rămas același. Prin urmare, cuvântul nu mai poate da expresie obiectului. Este imprecis; este fals; ascunde tocmai lucrul pe care ar trebui să-l dezvăluie. Iar dacă nu putem numi nici măcar un obiect atât de simplu, pe care îl avem în mână în viața de zi cu zi, cum ne mai putem aștepta să vorbim despre lucrurile care ne interesează cu adevărat? Dacă nu începem să încorporăm noțiunea de schimbare în cuvintele pe care le folosim, vom continua să fim pierduți.

— Și munca dumneavoastră?

— Munca mea e foarte simplă. Am venit la New York pentru că este cel mai oropsit loc, cel mai dezgustător. Fragmentarea se vede peste tot, dezordinea este universală. Nu trebuie decât să deschizi ochii pentru a vedea asta. Oamenii sfărâmați, lucrurile sfărâmate, gândurile sfărâmate, întregul oraș este un morman de gunoi. Servește de minune scopului meu. Străzile mi se par o sursă infinită de material, un depozit inepuizabil de lucruri fărâmițate, în fiecare zi ies cu geanta mea și adun obiecte care par bune de cercetat. Am strâns mostre de numărul sutelor – de la cele ciobite la cele zdrobite, de la cele crăpate la cele strivite, de la cele făcute pulbere la cele putrezite.

— Și ce faceți cu aceste obiecte?

— Le dau nume.

— Nume?

— Inventez cuvinte noi care să corespundă acestor obiecte.

— Aha. Acum înțeleg. Dar cum va hotărâți? Cum știți că ați găsit cuvântul potrivit?

— Nu greșesc niciodată. Este o calitate a geniului meu.

— Nu ați putea să-mi dați un exemplu?

— Unul dintre cuvintele mele? -Da.

— îmi pare rău, dar nu se poate. Este secretul meu, mă înțelegeți. O dată ce cartea mea va fi publicată, veți afla și dumneavoastră, și restul lumii. Dar, pentru moment, trebuie să țin totul pentru mine.

— Informație secretă.

— întocmai. Strict secretă.

— îmi pare rău.

— Nu ar trebui să fiți așa de dezamăgit. Nu va mai dura mult până îmi voi pune în ordine descoperirile. Apoi vor avea loc lucruri importante. Va fi cel mai important eveniment din istoria omenirii.

Cea de a doua întâlnire avu loc a doua zi dimineața, după ora nouă. Era duminică, iar Stillman ieșise din hotel cu o oră mai târziu decât de obicei. Parcurse cele două cvartale către cafeneaua Mayflower, unde își lua de obicei micul dejun, și se așeză într-un separeu dintr-un ungher retras, din spatele localului. Quinn, care prinsese mai mult curaj, îl urmă pe bătrân în restaurant și se așeză în același separeu, chiar pe bancheta din față. Pentru un minut sau două, Stillman nu păru să-i observe prezența. Apoi, ridicându-și privirea din meniu, îi cercetă chipul lui Quinn într-un mod aproape abstract. Nu păru să-l recunoască din ziua anterioară.

— Vă cunosc cumva? întrebă Stillman.

— Nu cred, răspunse Quinn. Numele meu este Henry Dark.

— Aha, încuviință din cap Stillman. Un bărbat care începe cu ce e mai important, îmi place asta.

— Nu sunt genul care să se ascundă după tufișuri, zise Quinn.

— Tufișuri? La ce tufiș vă referiți?

— La tufișul în flăcări, desigur.

— A, da. Tufișul în flăcări. Desigur.

Stillman se uită la chipul lui Quinn – cu mai multă atenție de data aceasta, însă și cu o anumită tulburare în privire.

— îmi pare rău, continuă el, dar nu-mi amintesc numele dumneavoastră, îmi aduc aminte că mi l-ați spus adineauri, dar mi s-a șters din minte.

— Henry Dark, zise Quinn.

— Așa, da. Da, acum îmi amintesc. Henry Dark. Stillman se opri și rămase tăcut o vreme, apoi scutură din cap.

— Din păcate, așa ceva este imposibil, domnule.

— De ce?

— Pentru că nu există nici un Henry Dark.

— Ei bine, poate că eu sunt alt Henry Dark. Spre deosebire de cel care nu există.

— Hmmm. Da, înțeleg ce vreți să spuneți. E adevărat că uneori două persoane pot avea același nume. E chiar foarte posibil ca numele dumneavoastră să fie Henry Dark. Dar nu puteți fi acel Henry Dark.

— Care este un prieten de-al dumneavoastră? Stillman râse, de parcă ar fi auzit o glumă bună.

— Nu chiar, zise el. Vedeți dumneavoastră, nu a existat niciodată vreo persoană cu numele Henry Dark. Eu l-am inventat. E o născocire.

— Nu, spuse Quinn, prefăcându-se neîncrezător.

— Ba da. E un personaj dintr-o carte pe care am scris-o odinioară. Un personaj fictiv.

— Mi se pare greu de crezut.

— Toată lumea a pățit la fel. I-am păcălit pe toți.

— Uimitor. Și de ce ați făcut așa ceva?

— Pentru că aveam nevoie de el, înțelegeți? La momentul respectiv aveam anumite idei care erau prea periculoase și controversate. Așa că am pretins atunci că ideile acelea aparțineau altcuiva. Era un fel de a mă apăra pe mine însumi.

— Și cum v-ați hotărât asupra numelui Henry Dark?

— E un nume bun, nu vi se pare? Mie îmi place foarte mult. E plin de mister, însă în același timp e chiar foarte nimerit. Se potrivea de minune scopului meu. Și, pe lângă asta, mai are și o semnificație ascunsă.

— Aluzia la întuneric?

— Nu, nu. Nimic atât de evident. E vorba despre inițiale, H. D. Acestea erau foarte importante.

— Cum așa?

— Nu vreți să ghiciți?

— Nu cred.

— Vă rog, încercați măcar. Vă dau trei încercări. Dacă nu ghiciți, vă voi spune eu.

Quinn se opri puțin, încercând să facă tot posibilul pentru a ghici răspunsul.

— H. D., spuse el. Ca în Henry David? Ca în Henry David Thoreau.

— Nici vorbă.

— Și ce-mi spuneți de H. D. pur și simplu? Ca la poeta Hilda Doolittle.

— Chiar mai rău decât prima dată.

— Prea bine, o ultimă încercare. H. D. H... și D... Numai un moment... Cum ar fi... Doar o clipă... Aha... Da, gata, știu. H de la filosoful plângăcios,

Heraclit... și D de la filosoful vesel, Democrit. Heraclit și Democrit... cei doi poli ai dialecticii.

— Un răspuns foarte inteligent.

— Am dreptate?

— Nu, bineînțeles că nu. Dar, totuși, a fost un răspuns inteligent.

— Nu puteți spune că nu am încercat.

— Nu, nu pot. De aceea vă voi răsplăti spunându-vă care era răspunsul corect. Pentru că ați încercat. Sunteți gata?

— Gata.

— Inițialele H. D. din numele Henry Dark se referă la Humpty Dumpty².

1 Dark (engl.) – întuneric.

2 Humpty Dumpty – personaj dintr-o poezioară pentru copii, reprezentat sub forma unui ou antropomorfizat. Versurile spun că Humpty

— La cine?

— La Humpty Dumpty. Știți cine este. Oul acela. -Humpty Dumpty ca în „Humpty Dumpty ședea pe-un zid”?

— întocmai.

— Dar nu înțeleg.

— Humpty Dumpty: cea mai pură reprezentare a condiției umane.

Ascultați-mă cu atenție, domnule. Ce este un ou? Este ceea ce nu s-a născut încă. Un paradox, nu-i așa? Căci cum poate Humpty Dumpty să fie viu, dacă nu s-a născut încă? Și, cu toate acestea, este viu – nu încapă nici o îndoială. Știm asta pentru că poate vorbi. Mai mult chiar, Humpty Dumpty este un filosof al limbajului. „Când eu folosesc un cuvânt, spuse Humpty Dumpty pe un ton destul de batjocoritor, acel cuvânt nu înseamnă decât ceea ce vreau eu să însemne – nici mai mult, nici mai puțin, întrebarea este, spuse Alice, dacă poți face ca aceste cuvinte să însemne atâtea lucruri diferite, întrebarea este, spuse Humpty Dumpty, cine este stăpânul – asta-i tot.”

— Lewis Carroll.

— Alice în țara din oglindă, capitolul al șaselea.

— Interesant.

— Este mai mult decât interesant, domnule. Este crucial. Ascultați-mă cu atenție și poate că veți învăța ceva. În scurtul său discurs în fața lui Alice, Humpty Dumpty schițează viitorul speranțelor oamenilor și oferă indiciul salvării noastre: să devenim stăpânii cuvintelor pe care le vorbim, să facem limbajul să răspundă nevoilor noastre. Humpty Dumpty era un profet, un om care spunea adevăruri pentru care lumea nu era încă pregătită.

— Un om?

Dumpty cade de pe un zid și nu mai poate fi pus laolaltă din nou. Acest personaj, foarte popular în limba engleză, a fost preluat în literatură, între alții,

de Lewis Carroll, în continuarea la Alice în Țara Minunilor – Alice în Țara din oglindă, în care Humpty Dumpty discută cu Alice probleme de semantică și pragmatică.

— Scuzați-mă. O scăpare verbală. Voiam să spun un ou. Dar scăparea este plină de învățăminte și mă ajută să-mi demonstrez ideea. Căci toți oamenii sunt ouă, la o adică. Existăm cu toții, dar nu am atins încă acea formă care este destinul nostru. Suntem potențial în stare pură, un exemplu de ur-mează-să-fie. Întrucât omul este o ființă căzută – știm asta din Facere. Humpty Dumpty este și el o ființă căzută. El cade de pe zidul său, iar nimeni nu-l mai poate face la loc -nici regele, nici caii regelui și nici oamenii săi. Dar tocmai aceasta trebuie să ne străduim cu toții să facem acum. Este datoria noastră ca ființe umane: să punem laolaltă bucățelele oului. Căci fiecare dintre noi este Humpty Dumpty. Iar ajutându-l pe el, ne ajutăm, de fapt, pe noi.

— Un argument convingător.

— E imposibil să-ți găsești vreun defect.

— Nici un fel de spărturi în coaja oului.

— Întocmai.

— Și, în același timp, originea numelui Henry Dark.

— Da. Însă asta nu e totul. Mai e ceva. Un alt ou, de fapt.

— E mai mult de unul?

— Pentru numele lui Dumnezeu, da. Sunt milioane și milioane. Dar cel la care mă gândesc este deosebit de faimos. Este, probabil, cel mai celebru ou dintre toate.

— Încep să nu mai înțeleg nimic.

— Mă refer la Oul lui Columb.

— A, da. Desigur.

— Cunoașteți povestea?

— Oricine o cunoaște.

— E minunată, nu-i așa? Confruntat cu problema cum să facă un ou să stea drept, i-a dat pur și simplu o lovitură ușoară la bază, crăpându-i coaja doar cât să creeze o anumită suprafață piața care să susțină oul drept atunci când și-a retras mâna.

— Și a funcționat.

— Bineînțeles că a funcționat. Columb era un geniu. A căutat Paradisul și a descoperit Lumea Nouă. Încă nu este prea târziu pentru ca acest tărâm să se transforme în paradis.

— Într-adevăr.

— Recunosc că lucrurile nu au mers prea bine până acum. Dar mai este încă speranță. Americanii nu și-au pierdut niciodată dorința de a descoperi lumi noi. Vă amintiți ce s-a întâmplat în 1969?

— îmi amintesc multe lucruri. La ce anume vă referiți?

— Oamenii au călcat pe lună. Gândiți-vă la asta, dragă domnule.

Oamenii au pășit pe lună!

— Da, îmi amintesc. După spusele președintelui, a fost evenimentul cel mai important de după facerea omului.

— Și avea dreptate. Singurul lucru inteligent pe care l-a spus vreodată bărbatul acela. Și cum credeți că arată luna?

— N-am nici cea mai vagă idee.

— Haideți, haideți, gândiți-vă mai bine.

— A, da. Acum înțeleg ce vreți să spuneți.

— Recunosc, asemănarea nu este perfectă. Dar e adevărat că, în anumite faze, mai ales într-o noapte senină, luna seamănă destul de mult cu un ou.

— Da. Destul de mult.

În acel moment, o chelneriță apărură cu micul dejun al lui Stillman și îl puse pe masă, în fața lui. Bătrânul se uită la mâncare cu ochii scânteind de poftă. Cu o mișcare elegantă, ridică un cuțit cu mâna dreaptă și sparse coaja oului fiert moale, spunând:

— După cum puteți vedea, domnule, nu las nimic să-mi scape.

Cea de a treia întâlnire avu loc mai târziu, în aceeași zi. După-amiaza era destul de înaintată: lumina se strecura ca o ceață peste cărămizi și peste frunze, iar umbrele se întindeau din ce în ce mai mult. Stillman se retrase din nou în Riverside Park, de această dată într-o margine a parcului, oprindu-se să se odihnească pe o piatră colțuroasă, cunoscută sub numele de Mount Tom, dinspre Strada 84. În același loc, în verile anilor 1843 și 1844, Edgar Allan Poe își petrecuse multe ceasuri privind lung la râul Hudson. Quinn știa aceasta pentru că își făcuse o obligație din a ști asemenea lucruri, în plus, el însuși se așezase acolo de nenumărate ori.

Acum nu îi mai era aproape deloc teamă pentru ceea ce avea de gând să facă. Dădu ocol pietrei de două sau de trei ori, dar nu reuși să-i atragă atenția lui Stillman. Apoi se așeză lângă bătrân și îl salută, în mod incredibil, Stillman nu îl recunoscuse. Aceasta era a treia oară când Quinn se prezenta în fața lui, iar de fiecare dată o făcea de parcă ar fi fost altcineva. Nu își putea da seama dacă lipsa de reacție a bătrânului erau un semn bun sau unul rău. Dacă Stillman se prefăcea, era un actor cum nu mai exista altul în toată lumea. Căci, de fiecare dată când Quinn își făcuse apariția, o făcuse în mod neașteptat. Iar Stillman nici măcar nu clipise. Pe de altă parte, dacă Stillman nu îl recunoștea încă, ce putea însemna asta? Era oare cu puțință să fie cineva atât de impasibil față de lucrurile pe care le vedea?

Bătrânul îl întrebă cine era.

— Numele meu este Peter Stillman, zise Quinn.

— Acesta este numele meu, răspuse Stillman. Eu sunt Peter Stillman.

— Eu sunt celălalt Peter Stillman, zise Quinn.

— Aha. Adică fiul meu, vrei să spunei. Da, se prea poate. Arătați exact ca el. Desigur, Peter este blond și dumneavoastră sunteți brunet. Nu Henry Dark, totuși brunet. Însă oamenii se mai schimbă, nu-i așa? Acum suntem ceva și apoi altceva.

— Întocmai.

— M-am gândit adesea la tine, Peter. De multe ori mi-am spus: „Mă întreb cum i-o merge lui Peter”.

— Sunt mult mai bine acum, mulțumesc.

— Mă bucur să aud. Cineva mi-a zis o dată că ai murit. M-am întristat foarte tare.

— Nu, mi-am revenit complet.

— Îmi dau seama acum. Ești în perfectă formă. Și pe deasupra vorbești așa de bine.

— Acum toate cuvintele îmi sunt la îndemână. Chiar și cele care le dau de furcă celor mai mulți oameni. Eu le pot rosti pe toate.

1 Joc de cuvinte intraductibil, bazat pe semnificațiile cuvântului dark -întunecat, brunet, în comparație cu numele personajului Henry Dark.

— Sunt mândru de tine, Peter.

— Ție îți datorez totul.

— Copiii sunt o mare binecuvântare, întotdeauna am spus asta. O binecuvântare fără pereche.

— Sunt convins.

— Iar în ceea ce mă privește, am și eu zilele mele bune și zilele mele proaste. Când vine rândul zilelor proaste, mă gândesc la cele care au fost bune. Memoria este o mare binecuvântare, Peter. După moarte, e cel mai bun lucru.

— Fără nici o îndoială.

— Desigur, trebuie să trăim în prezent. Spre exemplu, eu sunt acum în New York. Mâine aș putea fi altundeva. Vezi tu, eu călătoresc foarte mult. Azi sunt aici, mâine cine știe unde. Face parte din munca mea.

— Trebuie să fie ceva mobilizator.

— Da, sunt foarte mobilizat. Mintea mea nu se oprește niciodată.

— Mă bucură să aflu.

— Anii apasă greu, e adevărat. Dar avem atâtea lucruri pentru care să fim recunoscători. Timpul ne face să îmbătrânim, dar ne dă, totodată, ziua și noaptea. Iar când murim, există întotdeauna cineva gata să ne ia locul.

— Cu toții îmbătrânim.

— Când vei fi și tu bătrân, poate că vei avea un fiu care să te mângâie.

— Mi-ar plăcea.

— Atunci ai fi la fel de norocos pe cât am fost eu. Să îți minte, Peter, copiii sunt o mare binecuvântare.

— Nu voi uita.

— Și mai ține minte că n-ar trebui să mizezi totul pe o singură carte. Căci, dimpotrivă, socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din târg.

— Nu. Voi lua lucrurile așa cum vor veni.

— Și, în cele din urmă, să nu spui niciodată un lucru dacă știi, în adâncul inimii tale, că nu este adevărat.

— N-o voi face.

— Minciuna este un lucru rău. Te face să-ți pară rău că te-ai născut. Iar a nu te fi născut este un blestem. Ești condamnat să trăiești în afara timpului. Și atunci când trăiești în afara timpului, nu mai există nici zi și nici noapte. Nu ai nici măcar posibilitatea de a muri.

— Înțeleg.

— O minciună nu poate fi anuiată niciodată. Nici măcar adevărul nu este de ajuns. Eu sunt părinte și știu lucrurile astea. Adu-ți aminte ce s-a întâmplat cu părintele țării noastre. A tăiat cireșul și apoi i-a spus tatălui său: „Nu pot spune o minciună”. Puțin mai târziu, a aruncat moneda spre celălalt mal al râului. Aceste două istorioare reprezintă niște evenimente cruciale din istoria americană. George Washington a tăiat copacul, iar apoi a aruncat moneda, înțelegi? Ne spunea de pe atunci un adevăr esențial. Și anume că banii nu cresc în copaci. Asta a făcut ca țara noastră să fie așa de măreață, Peter. Acum chipul lui George Washington se află pe fiecare bancnotă de un dolar. Din toate acestea putem trage învățăminte importante.

— Sunt de acord.

— Desigur, e un mare păcat că acel copac a fost tăiat. Acel copac era Copacul Vieții, care ne-ar fi făcut imuni în fața morții. Acum îmbrățișăm moartea cu brațele deschise, mai ales la bătrânețe. Dar părintele patriei noastre știa care era datoria sa. Nu putea face altfel. Acesta este înțelesul frazei: „Viața este un castron plin de cireșe.” Dacă acel copac ar fi rămas în picioare, am fi căpătat viața eternă.

— Da, înțeleg ce vrei să spui.

— Mai am multe asemenea idei în cap. Minte mea nu se oprește niciodată. Dintotdeauna ai fost un băiat deștept, Peter, și mă bucur că înțelegi.

— Te înțeleg perfect.

— Un tată trebuie să-și educe întotdeauna fiul din lecțiile pe care el însuși le-a învățat, în acest fel, cunoașterea trece din generație în generație și devenim toți mai înțelepți.

— Nu voi uita ce mi-ai spus.

— Acum voi putea să mor fericit, Peter.

- Mă bucur.
- Dar nu trebuie să uiți nimic.
- Nu voi uita, tată. îți promit.

În dimineața următoare, Quinn se afla în fața hotelului, la ora obișnuită. Vremea se schimbase, în cele din urmă. După două săptămâni de cer senin și soare, începuse să burnițeze în New York, iar străzile erau pline de scrâșnetele cauciucurilor ude ale mașinilor. Vreme de o oră, Quinn stătu pe bancă, adăpostindu-se sub o umbrelă neagră și gândindu-se că Stillman va apărea în orice moment, își consumă tacticos chifla și cafeaua, citi articolul despre înfrângerea de duminică a celor de la Mets, dar bătrânul tot nu dădea nici un semn. Răbdare, își spuse Quinn și începu să răsfoiască și restul ziarului. Trecură patruzeci de minute. Ajunse la paginile de economie și tocmai se pregătea să citească analiza unei fuziuni corporatiste, când ploaia se înteți dintr-odată. Fără nici un chef, se ridică de pe bancă și se adăposti sub o streășină de pe trotuarul din fața hotelului. Rămase o oră și jumătate acolo, în picioare, cu pantofii uzi leoarcă. Oare Stillman s-o fi îmbolnăvit? se întrebă el. Quinn încercă să și-l imagineze întins în pat, nădușit de febră. Poate că bătrânul murise în timpul nopții și cadavrul nu fusese încă descoperit. Asemenea lucruri se mai întâmplau, își spuse.

Aceasta trebuia să fie ziua decisivă, iar Quinn își pregătise niște planuri elaborate și meticuloase, însă acum își vedea planurile zădărnice și îl deranja că nu luase în calcul asemenea împrejurări.

Cu toate acestea, șovăia. Rămase acolo sub umbrelă, privind ploaia alunecând pe pânză și scurgându-se cu stropi mici. Pe la ora unsprezece începuse să-și contureze o decizie. Jumătate de oră mai târziu, traversă strada, făcu patruzeci de pași în josul străzii și intră în hotelul lui Stillman. Locul duhnea a insecticid împotriva gândacilor și a mucuri de țigări. Câțiva dintre chiriași, neavând unde să plece pe ploaia aceea, stăteau în hol, trântiți pe scaunele portocalii de plastic. Locul părea pustiu, un iad de gânduri râncede.

În spatele biroului de la recepție se afla un negru masiv, cu mânecele suflecate. Stătea cu un cot sprijinit pe birou și cu capul proptit în palma deschisă. Cu cealaltă mână întorcea paginile unui tabloid, abia oprindu-se pentru a citi cuvintele. Părea atât de plictisit de parcă ar fi stat acolo de o viață întreagă.

— Aș vrea să las un mesaj pentru unul dintre oaspeții dumneavoastră, zise Quinn.

Bărbatul își ridică încet privirea către el, ca și cum ar fi vrut să-l vadă dispărând.

— Aș vrea să las un mesaj pentru unul dintre oaspeții dumneavoastră, zise Quinn din nou.

— Nu există oaspeți aici, zise bărbatul. Le spunem locatari.
— Pentru unul dintre locatarii dumneavoastră, atunci. Aș vrea să las un mesaj.

— Și despre cine-ar fi vorba, amice?

— Despre Stillman. Peter Stillman.

Bărbatul se prefăcu, pentru câteva clipe, că reflecta, apoi scutură din cap.

— Nu. Nu-mi amintesc de nimeni cu numele ăsta.

— Nu aveți nici un registru?

— Ba da, avem o condică. Dar e în seif.

— În seif? Despre ce vorbiți?

— Vorbesc despre condică, amice. Șefului îi place s-o țină încuiată în seif.

— Și presupun că nu se întâmplă să știți cifrul.

— Îmi pare rău. Șefu' e singuru' care-l știe.

Quinn oftă, băgă mâna în buzunar și scoase o bancnotă de cinci dolari. O trânti pe tejghea și își ținu mâna deasupra ei.

— Presupun că nu se întâmplă să aveți o copie a condicii, nu? Întrebă el.

— Poate, răspunse bărbatul. Va trebui să mă uit în biroul meu. Bărbatul ridică ziarul, pe care îl ținuse desfăcut pe tejghea. Dedesubt se afla registrul.

— Ce noroc, zise Quinn, ridicându-și mâna de pe bani.

— Da, cred că azi e ziua mea norocoasă, zise bărbatul, trecându-și ușor mâna peste suprafața tejghelei și strecurând bancnota către margine, de unde o smulse imediat și o băgă în buzunar.

— Cum ați spus că îl chema pe prietenu' dumneavoastră?

— Stillman. Un bătrân cu părul alb.

— Domnu' în pardesiu?

— Exact.

— Aici îi spunem Profesorul.

— Da, el e. Îmi puteți spune numărul camerei? A venit aici acum vreo două săptămâni.

Recepționarul deschise registrul și dădu paginile, urmărind cu degetul coloanele de numere și cifre.

— Stillman, zise el, într-un sfârșit. Camera 303. Nu mai e acolo.

— Poftim?

— A plecat.

— Ce vreți să spuneți?

— Ascultă, amice, io-ți spun doar ce scrie aici. Stillman a plecat azi-noapte. Nu mai e aici.

— Dar ăsta e cel mai absurd lucru pe care l-am auzit vreodată.

— Pe mine nu mă interesează ce o fi. E scris aicea, negru pe alb.

— Și nu a lăsat cumva nici o adresă?
— Asta vrea să fie o glumă?
— La ce oră a plecat?
— Tre' să-l întreb pe Louie, tipul din schimbul de noapte. Vine pe la opt.
— Și nu pot vedea camera?
— îmi pare rău. Am închiriat-o eu însumi în dimineața asta. Tipul e înăuntru, doarme.
— Cum arăta?
— Cam multe întrebări pentru cinci parale amărâte.
— Las-o baltă, zise Quinn, făcând un semn disperat cu mâna. Nu mai contează.

Se întoarse pe jos către apartamentul său, mergând prin ploaia torențială, udându-se până la piele, cu toate că avea umbrela deasupra capului. La ce folosesc funcțiile, își zise el. La ce bun înțelesul cuvintelor. Aruncă umbrela pe podeaua camerei de zi, cu un gest de scârbă. Apoi își scoase jacheta și o azvârli de perete, împrôșcând înjur totul cu stropi de apă.

O sună pe Virginia Stillman, prea rușinat pentru a se gândi să facă altceva, în momentul în care ea îi răspunse, Quinn fu la un pas de a-i închide telefonul în nas.

— L-am pierdut, zise el.
— Sunteți sigur?
— A plecat de la hotel azi-noapte. Nu știu unde se află.
— Mi-e frică, Paul.
— V-a sunat cumva?
— Nu știu. Cred că da, dar nu sunt sigură.
— Ce vrea să însemne asta?
— Peter a răspuns la telefon azi de dimineață în timp ce eu îmi făceam baie. Nu vrea să-mi spună cine era. S-a dus în camera lui, a tras jaluzelele și nu vrea să vorbească.

— Dar a mai făcut asta și înainte.
— Da. Tocmai de aceea nu sunt sigură, însă nu s-a mai întâmplat de foarte mult timp.

— Nu-mi place cum sună asta.
— Tocmai de aceea mi-e frică.
— Nu vă faceți griji. Am câteva idei. Voi trece la treabă imediat.
— Și cum voi putea da de dumneavoastră?
— Am să vă sun la fiecare două ore, indiferent unde m-aș afla.
— îmi promiteți?
— Da, vă promit.
— Mi-e atât de frică, nu mai suport.

— E numai vina mea. Am făcut o greșeală prostească și îmi pare rău.

— Nu, nu dau vina pe dumneavoastră. Nimeni nu poate sta cu ochii pe cineva douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Este imposibil. Ar trebui să intri în pielea lui.

— Păi tocmai asta e problema. Am crezut că intrasem în rol.

— Nu este prea târziu acum, nu-i așa?

— Nu. Încă mai avem destul timp. Nu vreau să vă faceți griji.

— Voi încerca să nu mă îngrijorez.

— Bine, atunci. Am să vă sun.

— Din două în două ore?

— Din două în două ore.

Se eschivase destul de frumușel în timpul conversației, în ciuda celor întâmplătoare, reușise s-o calmeze pe Virginia Stillman. I se părea greu de crezut, dar parcă ea tot mai avea încredere în el. Nu că asta i-ar fi fost de vreun folos. Căci adevărul era că o mințise. Nu avea mai multe idei. Nu avea nici măcar una singură.

Stillman dispăruse deja. Bătrânul se pierduse în vârtoarea orașului, devenise una cu el. Se transformase într-o picătură, într-un semn de punctuație, într-o cărămidă dintr-un zid nesfârșit de cărămizi. Quinn putea să bată străzile în lung și-n lat în fiecare zi, pentru tot restul vieții, fără să-l găsească vreodată. Totul se redusese la șansă, la un coșmar de numere și probabilități. Nu exista nici un reper, nici un indiciu, nici un pas de făcut.

Quinn derula în minte cazul până la începuturi. Sarcina sa fusese să-l apere pe Peter, nu să-l urmărească pe Stillman. Aceasta fusese doar o metodă, un mod de a încerca să anticipeze ce avea să se întâmple. Teoria era că, stând cu ochii pe Stillman, putea afla care îi erau intențiile în ceea ce-l privea pe Peter. Îl urmărise pe bătrân vreme de săptămâni întregi. Și la concluzie ajunsese? Cam la niciuna. Comportamentul lui Stillman fusese prea neclar pentru a-i da vreun indiciu.

Desigur, erau niște măsuri extreme pe care le putea lua. Îi putea sugera Virginiei Stillman să ceară un număr de telefon care să nu fie trecut în cartea de telefoane. Astfel ar putea elimina apelurile supărătoare, cel puțin pentru o vreme. Dacă această măsură dădea greș, Virginia și Peter se puteau muta. Puteau să părăsească acel cartier, poate chiar și orașul, în cel mai rău caz, își puteau asuma noi identități, puteau trăi cu nume diferite.

Acest ultim gând îi aminti de ceva important. Până acum, nu își pusese niciodată prea serios problema circumstanțelor în care fusese angajat. Lucrurile se întâmplaseră prea repede, iar el considerase de la sine înțeles că putea trece drept Paul Auster. După ce făcuse pasul și adoptase acel nume, nu se mai gândise deloc la adevăratul Auster. Dacă acest bărbat era un detectiv

atât de bun pe cât credeau soții Stillman, atunci poate că l-ar putea ajuta cu acest caz. Quinn își va deschide sufletul în fața lui, iar Auster îl va ierta și împreună vor reuși să-l salveze pe Peter Stillman.

Căută în Paginile Aurii numărul Agenției de Detectivi Auster. Nu figura acolo. Totuși, în Pagini Albe găsi numele. Era trecut un singur Paul Auster, în Manhattan, pe Riverside Drive – nu foarte departe de casa lui Quinn. Nu exista nici o referire la vreo agenție de detectivi, dar asta nu trebuia să însemne neapărat ceva. S-ar fi putut foarte bine ca Auster să aibă atât de mult de lucru încât să nu mai aibă nevoie de vreun anunț publicitar. Quinn ridică receptorul și tocmai se pregătea să formeze numărul, când se răzgândi. Această discuție era mult prea importantă pentru a o purta la telefon. Nu voia să-și asume riscul de a i se închide telefonul în nas. Din moment ce Auster nu avea un birou, asta însemna că lucra de acasă. Quinn trebuia să meargă acolo și să vorbească cu el între patru ochi.

Ploaia se oprise deja, însă, deși cerul era încă cenușiu, Quinn reuși să vadă undeva în zare, către apus, o rază de lumină străpungând norii, în timp ce mergea pe Riverside Drive, își dădu seama că nu îl mai urmărea pe Stillman. Avu senzația că pierduse jumătate din propria sa ființă. Vreme de două săptămâni fusese legat de bătrân printr-un fir invizibil. Orice făcuse Stillman, făcuse și el; oriunde fusese Stillman, fusese și el. Corpul său încă nu se obișnuise cu această nouă libertate, iar primele sute de metri le parcurse târându-și picioarele. Vraja se rupsese, dar trupul său nu știa încă.

Clădirea în care locuia Auster se afla la mijlocul unui cvartal aflat între străzile 116 și 119, la sud de biserica din Riverside și de mormântul lui Grant. Era un loc bine întreținut, cu clanțe lustruite și geamuri curate, și avea un aer de sobrietate burgheză care îl atrase pe Quinn în acel moment. Apartamentul lui Auster se afla la etajul unsprezece, iar Quinn apăsă pe butonul de la interfon, așteptându-se să audă o voce vorbindu-i de la celălalt capăt al aparatului. Dar ușa clădirii se deschise fără nici un fel de schimb de cuvinte. Quinn o împinse, traversă holul de la parter și luă liftul până la etajul unsprezece.

Un bărbat îi deschise ușa apartamentului. Era un tip înalt și brunet, de vreo treizeci și ceva de ani, cu hainele șifonate și cu o barbă de două zile. În mâna dreaptă, între degetul mare, cel arătător și cel mijlociu, ținea un stilou fără capac, aflat încă în poziție de scris. Bărbatul păru surprins să dea cu ochii de un străin în pragul ușii.

— Da? spuse el, șovăind.

Quinn i se adresă pe cel mai politicos ton cu putință.

— Așteptați cumva pe altcineva?

— Pe soția mea, de fapt. De aceea am deschis la interfon fără să întreb cine era.

— îmi cer scuze pentru deranj, zise Quinn. însă îl caut pe Paul Auster.

— Eu sunt Paul Auster, spuse bărbatul.

— Mă întrebam dacă aş putea vorbi cu dumneavoastră. E foarte important.

— Mai întâi va trebui să-mi spuneți despre ce e vorba.

— Nici eu nu știu prea bine, spuse Quinn, aruncându-i lui Auster o privire sinceră. Mă tem că este mai complicat. Foarte complicat.

— Nu aveți și dumneavoastră un nume?

— îmi cer scuze. Bineînțeles că am și eu un nume. Quinn.

— Quinn și mai cum?

— Daniel Quinn.

Numele păru să îi spună ceva lui Auster, care se opri un moment, căzut pe gânduri, de parcă ar fi scormonit prin memorie.

— Quinn, murmură el în sinea lui. Știu numele ăsta de undeva.

Tăcu din nou, străduindu-se din greu să găsească răspunsul.

— Nu sunteți cumva poet?

— Am fost odinioară, zise Quinn. Dar de foarte mult timp nu mai scriu poezii.

— Ați publicat o carte cu câțiva ani în urmă, nu-i așa? Cred că titlul era Afaceri neîncheiate. O cărticică cu o copertă albastră.

— Da. Eu eram.

— Mi-a plăcut foarte mult. Am tot sperat să mai găsesc vreo operă de-a dumneavoastră. De fapt, chiar mă întrebam ce s-a întâmplat cu dumneavoastră.

— Sunt încă aici. într-un oarecare fel.

Auster deschise ușa larg și îi făcu semn lui Quinn să intre. Apartamentul era destul de drăguț: avea o formă ciudată, cu câteva holuri lungi, stive de cărți peste tot, pe pereți tablouri realizate de artiști pe care Quinn nu îi cunoștea și câteva jucării împrăștiate pe jos – un camion roșu, un urs maroniu și un extraterestru verde. Auster îl conduse în camera de zi, îi oferii un scaun cu tapițeria uzată pe care să se așeze, după care se duse în bucătărie să aducă niște bere. Se întoarse cu două sticle, le puse pe un coș mare de lemn care servea drept măsuță de cafea, după care se așeză pe canapea, în fața lui Quinn.

— Voiati să-mi vorbiți despre vreun subiect literar? începu Auster.

— Nu, răspunse Quinn. Aș fi vrut eu. Dar, din păcate, nu are nimic de-a face cu literatura.

— Și atunci cu ce are de-a face?

Quinn tăcu o vreme, privind în jur prin cameră fără să vadă nimic în special, apoi încercă să-și înceapă explicația.

— Am senzația că e o mare greșală la mijloc. Eu am venit aici să-l caut pe Paul Auster, detectivul particular.

— Pe cine? râse Auster, iar în acel răs totul se făcu dintr-odată țândări.

Quinn își dădu seama că spunea prostii. Ar fi putut la fel de bine să ceară cu șeful de trib Sitting Bull, că rezultatul oricum ar fi fost același.

— Pe detectivul particular, repetă el cu glasul slab.

— Mă tem că nu ați dat peste acel Paul Auster pe care îl căutați.

— Sunteți singurul care figurează în ghid.

— Se prea poate, zise Auster. Dar nu sunt detectiv.

— Atunci cine sunteți? Cu ce vă ocupați?

— Sunt scriitor.

— Scriitor?

Quinn pronunțase cuvântul de parcă ar fi fost o tânguire.

— îmi pare rău, zise Auster. Dar chiar asta sunt.

— Dacă e adevărat, atunci nu mai există nici o speranță. Toată povestea asta e un vis urât.

— Nu am nici cea mai vagă idee la ce vă referiți.

Quinn îi explică. O luă de la început și depănă toată povestea, pas cu pas. Tensiunea se strânsese înăuntrul lui încă de dimineață, de la dispariția lui Stillman, iar acum țâșnea din el sub forma unui torent de cuvinte, îi spuse despre apelurile telefonice în căutarea lui Paul Auster, despre modul inexplicabil în care acceptase cazul, despre întâlnirea sa cu Peter Stillman, despre conversația cu Virginia Stillman, despre cum citise cartea lui Stillman, despre cum îl urmărise pe Stillman de la gara Grand Central, despre hoinărelile zilnice ale lui Stillman, despre geanta de pânză și despre obiectele stricate, despre hărțile neliniștitoare care formau contururile unor litere ale alfabetului, despre discuțiile sale cu Stillman, despre dispariția lui Stillman de la hotel. Când ajunse la final, îl întrebă pe Auster:

— Credeți că sunt nebun?

— Nu, răspunse Auster, care ascultase cu atenție monologul lui Quinn. Dacă aș fi fost în locul dumneavoastră, probabil că aș fi făcut același lucru.

Aceste cuvinte avură darul de a-l liniști dintr-odată pe Quinn, de parcă nu mai trebuia să ducă acea povară de unul singur, îi venea să-l ia în brațe pe Auster și să-i declare prietenie pe viață.

— Vedeți, zise Quinn, nu inventez. Am chiar și dovezi, își scoase portofelul și, din acesta, cecul de cinci sute de dolari pe care Virginia Stillman îl completase cu două săptămâni în urmă. I-l întinse lui Auster.

— După cum vedeți, este scris pe numele dumneavoastră. Auster se uită cu atenție la cec și încuviință din cap.

— Pare să fie un cec absolut normal.

— Ei bine, este al dumneavoastră, zise Quinn. Vreau să-l păstrați.

— Dar mi-ar fi cu neputință să-l accept.

— Mie nu-mi e de nici un folos.

Quinn privi în jur, prin apartament, și făcu un gest vag.

— Cumpărați-vă niște cărți. Sau niște jucării pentru copil.

— Aceștia sunt bani câștigați de dumneavoastră. Merită să-i păstrați.

Auster se opri o clipă.

— Pot face ceva pentru dumneavoastră, totuși. Din moment ce acest cec este completat pe numele meu, îl voi încasa eu în locul dumneavoastră. Mă voi duce la bancă mâine dimineață, voi vărsa cecul în contul meu și vă voi da banii atunci când vor intra în cont.

Quinn nu spuse nimic.

— Sunteți de acord? întrebă Auster.

— De acord, zise Quinn, într-un sfârșit. Vom vedea ce se întâmplă.

Auster puse cecul pe măsuța din față, ca și cum ar fi vrut să spună că problema era rezolvată. Apoi se lăsă pe spate, pe canapea, și îl privi pe Quinn în ochi.

— Aici este însă o chestiune mult mai importantă decât cecul, zise el. Faptul că numele meu a fost implicat în toată povestea aceasta. Nu înțeleg deloc.

— Mă întrebam dacă ați avut cumva probleme cu telefonul în ultima vreme. Uneori liniile se încrucișează. Cineva încearcă să sune la un număr și, chiar dacă formează bine, nimerește la altcineva.

— Da, mi s-a mai întâmplat și înainte, însă chiar dacă telefonul meu ar fi stricat, asta tot nu explică adevărata problemă. Asta ne-ar lămurii de ce apelul a fost direcțional către dumneavoastră, dar nu și de ce mă căutau pe mine de la bun început.

— Ar fi oare posibil să-i cunoașteți pe cei implicați?

— N-am auzit niciodată de familia Stillman.

— Poate că cineva o fi vrut să vă facă o glumă proastă.

— Eu nu umblu cu asemenea persoane.

— Nu se știe niciodată.

— însă adevărul este că nu e vorba despre o glumă proastă, g un caz real cu oameni reali.

— Da, zise Quinn după o lungă tăcere, îmi dau și eu seama de asta.

Nu mai aveau despre ce să vorbească. Dincolo de acest punct nu se mai afla nimic: gândurile aleatorii ale unor bărbați care nu știau nimic. Quinn își

dădu seama că ar fi trebuit să plece. Stătuse acolo aproape o oră și se apropia momentul s-o sune pe Virginia Stillman. Cu toate acestea, nu îl lăsa inima să se ridice. Scaunul era confortabil, iar berea i se cam urcase la cap. Auster acesta era prima persoană inteligentă cu care vorbise în ultima vreme. Citise opera de odinioară a lui Quinn, o admirase, își dorise să citească mai mult. În ciuda împrejurărilor actuale, Quinn nu se putea abține să nu se simtă bucuros.

O vreme rămaseră așezați acolo, fără să-și spună nimic, în cele din urmă, Auster dădu ușor din umeri, părând să recunoască astfel că ajunseseră într-un impas. Se ridică în picioare și spuse:

— Eu tocmai mă pregăteam să-mi fac ceva de mâncare. Nu e nici un efort să fac ceva pentru două persoane.

Quinn șovăi. Era ca și cum Auster i-ar fi citit gândurile, ghicind ceea ce își dorea cel mai mult – să mănânce, să aibă un pretext pentru a mai zăbovi puțin.

— Ar trebui să plec, zise el. Dar da, mulțumesc. Ceva de mâncare mi-ar prinde bine.

— Ce ziceți atunci de o omletă cu șuncă?

— Nemaipomenit.

Auster se retrase în bucătărie să pregătească mâncarea. Lui Quinn i-ar fi plăcut să-și ofere ajutorul, dar nu reușea să se cointească, își simțea trupul ca de piatră, în lipsă de altă idee mai bună, închise ochii, în trecut, găsea alinare în acest gest care făcea ca lumea întreagă să dispară. Totuși, de această dată, Quinn nu găsi nimic interesant între gândurile din capul lui. Apoi, din întuneric, începu să audă o voce, o voce nătângă care intona aceeași propoziție iarăși și iarăși: „Nu poți face omletă fără să spargi ouăle.” Deschise ochii pentru a face să înceteze cuvintele.

În față avea pâine și unt, mai multă bere, cuțite și furculițe, sare și piper, șervețele și omlete, două la număr, mustind în niște farfurii albe. Quinn se puse pe mâncat cu un nesăț fără rușine, devorând toată mâncarea aproape de îndată. După aceea, făcu un efort uriaș să rămână calm. Lacrimile i se strecurau misterios în ochi, iar vocea părea să îi tremure în timp ce vorbea, însă reuși oarecum să se stăpânească. Pentru a demonstra că nu era un ingrat egocentric, începu să-i pună întrebări lui Auster despre munca lui. Auster se arătă puțin reticent la început, dar apoi recunoscu, totuși, că lucra la un volum de eseuri. Cel pe care îl scria în acel moment era despre Don Quijote.

— Una dintre cărțile mele preferate, spuse Quinn.

— Da, și una dintre favoritele mele. N-are pereche. Quinn îl întrebă despre eseu.

— Presupun că ar putea fi numit speculativ, din moment ce nu încerc, de fapt, să demonstrez nimic, în realitate, e scris într-un stil ironic. O lectură fantezistă, dacă vreți să-i spuneți așa.

— Și care e ipoteza dumneavoastră?

— În mare parte, are de-a face cu paternitatea cărții. Cine a scris-o și cum a fost scrisă.

— Există vreo îndoială în această privință?

— Firește că nu. Dar eu mă refer la cartea dinăuntrul cărții scrise de Cervantes, la cea pe care el și-a închipuit că o scria.

— Aha.

— E foarte simplu. Cervantes, dacă vă amintiți, se străduiește destul de mult să-și convingă cititorul că nu el este autorul textului. Cartea, spune el, a fost scrisă în arabă de Cid Hamete Benengeli. Cervantes chiar descrie cum a descoperit manuscrisul, din întâmplare, într-o zi, în piața din Toledo. Angajează pe cineva să-l traducă în spaniolă, iar apoi se prezintă drept editorul traducerii și nimic mai mult. De fapt, nici măcar nu poate da asigurări pentru exactitatea traducerii propriu-zise.

— Și după aceea continuă prin a susține, adăugă Quinn, că versiunea lui Cid Hamete Benengeli este singura versiune adevărată a poveștii lui Don Quijote. Că toate celelalte versiuni sunt false, scrise de impostori. Insistă mult asupra ideii că tot ceea ce se povestește în carte s-a întâmplat cu adevărat.

— Întocmai, întrucât cartea, la urma urmei, este un atac asupra pericolelor închipuirii. Nu putea susține aceasta printr-o operă a imaginației, nu-i așa? Trebuia să pretindă că totul făcea parte din realitate.

— Cu toate acestea, întotdeauna am bănuțit că Cervantes devora pur și simplu acele vechi romane cavalerești. Nu poți urî ceva cu o asemenea pasiune decât dacă o parte din tine iubește acel ceva. Într-un fel, Don Quijote nu era decât dublura lui Cervantes.

— Sunt întru totul de acord. Căci ce portret al unui scriitor ar fi mai bun decât acela care îl înfățișează pe omul vrăjtit de cărți?

— Exact.

— În orice caz, din moment ce se presupune că această carte este reală, deducem că a fost scrisă de un martor ocular, prezent la întâmplările descrise în paginile sale. Dar Cid Hamete, autorul recunoscut, nu-și face niciodată apariția. Nici măcar o dată nu pretinde că ar fi fost de față la cele întâmplate. Așadar, întrebarea mea este următoarea: cine e Cid Hamete Benengeli?

— Da, văd încotro bateți.

— Teoria pe care o prezint în eseu este că Cid Hamete Benengeli este, de fapt, o combinație de patru personaje diferite. Desigur că Sancho Pânza este martorul. Nu există nici un alt candidat, din moment ce el este singurul care îl

însoțește pe Don Quijote în toate aventurile sale. Dar Sancho nu știe nici să scrie, nici să citească. Așadar, nu poate fi el autorul. Pe de altă parte, știm că Sancho are un dar aparte pentru limbaj, în ciuda ineptiilor sale lingvistice, vorbește, întorcându-l pe toate părțile, despre orice alt personaj din carte. Mi se pare foarte posibil ca Sancho să fi dictat povestea altcuiva -mai concret, bărbierului și preotului, adică celor mai buni primari W VIU eteni ai lui Don Quijote. Aceștia au pus istorisirea într-o formă literară adecvată – în spaniolă – și apoi i-au înmănat manuscrisul lui Samson Carrasco, licențiatul de la Salamanca, iar acesta a început să-l traducă în arabă. Cervantes a găsit traducerea, a dispus să fie trecută din nou în spaniolă și apoi a publicat cartea Aventurile lui Don Quijote.

— Dar de ce Sancho și ceilalți ar fi dispuși să-și de atâta osteneală?

— Pentru a-l lecui pe Don Quijote de nebunia sa. Ei vor să-și salveze prietenul. Amintiți-vă că, la început, îi ard romanele cavaleresti, dar fără nici un rezultat. Cavalerul Tristei Figuri nu renunță la obsesia sa. Apoi, într-un moment sau altul, toți pleacă în căutarea lui deghizați în mai multe feluri – o femeie la ananghie, Cavalerul Oglinzilor, Cavalerul Albei Luni – pentru a-l ademini pe Don Quijote să se întoarcă acasă, în cele din urmă, vor reuși. Cartea a fost doar unul dintre șiretlicurile lor. Ideea era să pună o oglindă în fața nebuniei lui Don Quijote, să înregistreze fiecare dintre iluziile sale absurde și ridicole, astfel încât, atunci când, într-un sfârșit, el însuși citea cartea, să vadă cu limpezime greșelile la care îl împinsese sminteala sa.

— îmi place această idee.

— Da. însă mai este o ultimă întorsătură. Don Quijote, din punctul meu de vedere, nu era cu adevărat nebun. Se prefăcea doar. De fapt, a orchestrat de unul singur întreaga poveste. Amintiți-vă: pe tot parcursul cărții, Don Quijote este preocupat de problema posterității. Se întreabă iarăși și iarăși cât de exact îi va înregistra cronicarul aventurile. Aceasta implică însă o anumită cunoaștere din partea sa; căci ne arată că el știe dinainte despre existența acestui cronicar. Și cine poate fi acesta dacă nu Sancho Pânza, credinciosul scutier pe care Don Quijote l-a ales tocmai pentru acest scop? în același fel, i-a ales pe ceilalți trei pentru a juca niște roluri care le-au fost destinate. Don Quijote a fost cel care a pus la cale cvartetul Benengeli. Și nu numai că a selectat autorii, dar cel mai probabil este ca el să fi fost chiar și acela care a tradus manuscrisul arab din nou în spaniolă. N-ar trebui să nu îl credem în stare de o asemenea inițiativă. Căci, pentru un bărbat atât de priceput la arta deghizării, n-ar fi trebuit să fie prea greu să-și întunece pielea și să se înveșmânte în straie de maur. îmi place să-mi imaginez acea scenă în piața din Toledo. Cervantes care îl angajează pe Don Quijote pentru a descifra povestea lui Don Quijote însuși. E de o nespusă frumusețe.

— Dar tot nu mi-ați explicat de ce un bărbat ca Don Quijote și-ar fi dat peste cap traiul liniștit pentru a se dedica unei farse atât de complicate.

— Păi tocmai asta e partea cea mai interesantă. După părerea mea, Don Quijote făcea un experiment. Voia să pună la încercare credulitatea semenilor săi. Ar fi oare cu putință, se întreba el, să stai în fața tuturor și să debitezi minciuni și prostii cu cea mai mare convingere? Să spui că morile de vânt sunt cavaleri, că lighenașul unui bărbier e, de fapt, un coif, că marionetele sunt oameni adevărați? Ar fi fost oare cu putință să-i convingă pe ceilalți să-i încuviințeze spusele, chiar fără să îl creadă? Cu alte cuvinte, cât de mult ar fi dispuși oamenii să tolereze blasfemiile dacă acestea îi amuză? Răspunsul este evident, nu-i așa? Oricât de mult. Căci, drept dovadă, încă mai citim cartea, încă ni se mai pare nemaipomenit de amuzantă. Și, în ultimă instanță, tocmai asta așteaptă oamenii de la o carte – să îi distreze.

Auster se lăsă pe spate, rezemându-se de spătarul canapelei, și zâmbi cu o anumită plăcere ironică, după care își aprinse o țigară. Era limpede că îi plăcea ceva, dar natura exactă a acelei plăceri îi scăpa lui Quinn. Părea să fie un fel de hohot de râs mut, o glumă care nu ajungea la dezvoltarea poantei, o vioioșie generalizată, dar lipsită de scop. Quinn se pregătea să formuleze un răspuns la teoria lui Auster, dar nu mai apucă s-o facă. Chiar când deschidea gura să vorbească, fu întrerupt de un zornăit de chei auzindu-se dinspre ușa apartamentului, apoi sunetul ușii deschizându-se și imediat închizându-se, urmat de o răbufnire de voci. Chipul lui Auster se însufleți de îndată. Se ridică de pe scaun, se scuză față de Quinn și se îndreptă cu pași grăbiți către ușă.

Quinn auzi râsete din hol, mai întâi pe cel al unei femei și apoi pe cel al unui copil, mai strident decât primul, un staccato de șrapnel răsunător – și apoi, tonalitatea de bas a râsului sonor al lui Auster. Copilul vorbi:

— Tați, uite ce-am găsit!

Iar femeia explică după aceea că era aruncat pe stradă, și atunci de ce nu, căci părea să se afle într-o stare impecabilă. După câteva clipe, Quinn auzi copilul alergând pe hol. Băiețelul dădu buzna în camera de zi, unde se trezi în fața lui Quinn și încremeni pe loc. Era un copil cu părul blond și părea să aibă cinci sau șase ani.

— Bună ziua, spuse Quinn.

Băiețelul, retrăgându-se de îndată în timiditate, abia reuși să îngaime un salut, în mâna stângă ținea un obiect roșu pe care Quinn nu putu să-l identifice, îl întrebă pe băiat ce era.

— E un yo-yo, răspunse acesta, deschizând pumnul pentru a i-l arăta. L-am găsit pe stradă.

— Și funcționează?

Băiatul ridică din umeri în mod exagerat:

— Nu știu. Siri nu reușește să-l facă să meargă. Și eu nu știu cum.

Quinn îl întrebă dacă putea să facă și el o încercare, iar băiețelul se apropie și îi puse jucăria în palmă, în timp ce se uita atent la yo-yo, auzea respirația copilului alături, urmărindu-i fiecare mișcare. Era un yo-yo din plastic, foarte asemănător cu acelea cu care se jucase și el pe vremuri, dar cumva mai complicat, un obiect al erei spațiale. Quinn strânse bucla de la capătul sforii în jurul degetului său mijlociu, se ridică în picioare și făcu o încercare. Jucăria scoase un sunet melodios, ca un fluierat, în timp ce cobora, iar înăuntrul său săriră scânteii. Băiatul rămase cu răsuflarea întretăiată, dar apoi jucăria se opri, bălăngăindu-se la capătul sforii.

— Un mare filosof a spus odată – murmură Quinn – că drumul în sus și drumul în jos sunt unul și același.

— Dar nu l-ai făcut să urce din nou, zise băiatul. A coborât și atât.

— Trebuie să încerci în continuare.

Quinn rula mosorul pentru o nouă tentativă, când Auster și soția sa intrară în cameră, își ridică privirea și o zări, mai întâi, pe femeie, în acea clipă își dădu seama că intrase în Bucluc. Soția lui Auster era o blondă înaltă și subțire, de o frumusețe radioasă, degajând o energie și o fericire care pă-jgau să facă invizibil totul în jurul ei. Era prea mult pentru Quinn. I se părea că Auster își bătea joc de el, arătându-i tocmai ceea ce el pierduse, așa că îi reacționa cu furie și invidie, cu o sfâșietoare milă față de sine însuși. Da, și lui i-ar fi plăcut să-i mai aibă alături pe această soție și pe acest copil, să stea toată ziua debitând aiureli despre cărți vechi, să fie înconjurat de jucării, de omlete cu șuncă și de stilouri. Se rugă, în sinea lui, să fie izbăvit.

Auster îl văzu ținând acel yo-yo în mână și spuse:

— Văd că ați făcut deja cunoștință. Daniel – zise către băiețel – acesta este Daniel. Apoi se întoarse către Quinn și, cu același zâmbet ironic, spuse: Daniel, acesta este Daniel.

Băiețelul izbucni în hohote de râs și zise:

— Toată lumea e Daniel!

— Exact, spuse Quinn. Eu sunt tu și tu ești eu.

— încă o dată și încă o dată, strigă băiețelul, întinzându-și dintr-odată brațele și începând să se învârtă prin cameră ca un giroscop.

— Iar aceasta, spuse Auster, întorcându-se către femeie, este soția mea, Siri.

Soția îi adresă un surâs, zise că era încântată să îl cunoască pe Quinn ca și cum ar fi spus-o din inimă, după care îi întinse mâna. El i-o strânse ușor, observând cât de nefiresc de subțiri erau oasele ei, și o întrebă dacă numele ei era norvegian.

— Nu sunt prea mulți oameni care să știe asta, zise ea.

— Sunteți originară din Norvegia?

— în mod indirect, răspunse femeia. Via Northfield, Minnesota.

Apoi izbucni în râs, iar Quinn simți cum o altă bucățică din sine se prăbușea în acel hohot cristalin.

— Știu că e o invitație făcută în ultimul moment, spuse Auster, dar dacă aveți timp, de ce nu rămâneți să luați cina cu noi?

— Vai, zise Quinn, străduindu-se să se controleze. Foarte amabil din partea dumneavoastră. Dar eu chiar trebuie să plec. Am zăbovit prea mult deja.

Cu un ultim efort, îi zâmbi soției lui Auster și îi făcu un semn de rămas bun, cu mâna, băiețelului lor.

— Pe curând, Daniel, spuse Quinn, îndreptându-se către ușă. Copilul se uită la el din celălalt colț al camerei și râse din nou.

— Pe curând, eu însumi! zise băiatul. Auster îl însoți până la ușă. îi spuse:

— Vă voi suna de îndată ce intră banii de pe cecul acela. Sunteți trecut în cartea de telefoane?

— Da, spuse Quinn. Singurul cu acest nume.

— Dacă veți avea nevoie de mine pentru orice, ajunge să mă sunați. Vă voi ajuta cu cea mai mare plăcere.

Auster se întinse pentru a da mâna cu el, iar Quinn își dădu seama că încă mai avea în pumn acel yo-yo, așa că îl puse în mâna dreaptă a lui Auster, îl bătu ușor pe umăr și plecă.

Quinn nu se afla nicăieri acum. Nu avea nimic, nu știa nimic, știa că nu știa nimic. Nu numai că fusese azvârlit înapoi, la început, ci ajunsese undeva înainte de început, de fapt, atât de departe de început încât i se părea mai rău decât orice sfârșit pe care și l-ar fi putut închipui.

Ceasul său arăta aproape șase. Quinn se întoarse pe jos acasă pe același drum pe care venise, grăbind pasul din ce în ce mai mult. Când ajunse pe strada lui, alerga deja. E doi iunie, își zise. Încearcă să ții minte asta. Te afli în New York, iar mâine va fi trei iunie. Dacă totul merge bine, ziua următoare va fi patru iunie. Dar nimic nu este sigur.

Trecuse de mult ora la care ar fi trebuit să o sune pe Virginia Stillman, iar acum se gândea dacă s-o mai facă sau nu. Ar putea oare s-o ignore? Ar putea oare să lase totul baltă acum, pur și simplu? Da, își răspunse, era posibil. Ar fi putut să uite acest caz, să revină la rutina lui dinainte, să scrie o altă carte. Ar fi putut face o călătorie, dacă voia, sau ar fi putut chiar să plece din țară. Să meargă la Paris, de exemplu. Da, ar fi putut să facă asta. Însă orice loc ar fi fost ja fel de bun, își zise el, orice loc ar fi fost la fel de bun.

Se așeză în camera de zi și începu să se uite la pereți. Odinioară fuseseră albi, își aminti, dar acum prinseseră o curioasă nuanță gălbuie. Poate că într-o

bună zi ar ajunge să fie și mai murdari, făcându-se cenușii, sau chiar maronii, ca un fruct trecut. Un perete alb se transformă într-un perete galben care se transformă într-un perete cenușiu, își zise în sinea lui. Vopseaua se învechește, orașul năvălește cu funinginea lui, tencuiala se năruie. Schimbări peste și mai multe schimbări.

Fuma o țigară și apoi alta și apoi alta. își privi mâinile, văzu că erau murdare și se ridică să se spele, în baie, în timp ce apa curgea în chiuvetă, se hotărî să se și bărbierească, își întinse spuma de ras pe față, luă o lamă nouă și începu să-și dea jos barba. Dintr-un motiv necunoscut, îi dispăcea dintr-odată să se uite în oglindă, așa că încercă să evite contactul cu reflexia propriilor săi ochi. Îmbătrânești, își spuse, te transformi într-un boșorog cretin. Apoi se duse în bucătărie, mancă un castron de fulgi de porumb, după care mai fuma o țigară.

Era deja ora șapte, încă o dată se apucă să dezbată de unul singur dacă să o mai sune pe Virginia Stillman. în timp ce întorcea întrebarea pe toate părțile, îi trecu prin cap că nu mai avea nici un punct de vedere propriu, înțelegea rațiunea pentru care trebuia dea acel telefon, dar în același timp înțelegea și de ce nu trebuia să sune. în cele din urmă, educația îi oferi răspunsul. Nu ar fi corect să dispară fără să îi spună dinainte măcar. După aceea, era absolut acceptabil. Atâta vreme cât le spui celorlalți ce ai de gând să faci, judecă el, nu mai contează ce faci, de fapt. Ești liber să faci ce vrei.

Cu toate acestea, sună ocupat. Așteptă cinci minute și formă din nou. Din nou, numărul era ocupat. Quinn își împărți următoarea oră între așteptare și apeluri, însă cu același rezultat, de fiecare dată. în cele din urmă, sună la centrală și întrebă dacă linia telefonică era deranjată. Avea să-l coste treizeci de cenți, i se spuse. Urmă un păcănit pe fir, iar după aceea sunetul formării unui număr și mai multe voci. Quinn încercă să-și imagineze cum arătau centralistele. Apoi prima femeie îi vorbi din nou: numărul suna ocupat.

Quinn nu știa ce să creadă. Existau atât de multe posibilități, că nici măcar nu putea să înceapă să se gândească la ele. Să fie Stillman? Să fie receptorul scos din furcă? Să fie o cu totul altă persoană?

Deschise televizorul și urmări primele două runde din meciul celor de la Mets. Apoi mai formă o dată. Același lucru. La sfârșitul celei de a treia rundă, St. Louis marcă din baza întâi, din afara diamantului, cu o minge recuperată din aut. Cei de la Mets egalară acea alergare în jumătatea lor de teren cu o dublă a lui Wilson și una simplă reușită de Youngblood. Quinn își dădu seama că nu îi păsa. Intră o reclamă la bere și scoase sonorul. Pentru a douăzecea oară, încercă să dea de Virginia Stillman și, pentru a douăzecea oară, se petrecu același lucru. La sfârșitul celei de-a patra rundă, St. Louis reuși cinci alergări, iar Quinn stinse televizorul cu totul, își găsi carnetul roșu, se așeză la

birou și scrise neîntrerupt vreme de două ore. Nu se deranja să recitească ceea ce scrisese. Apoi o sună pe Virginia Stillman și auzi din nou sunetul de linie ocupată. Trânti receptorul în furcă atât de tare, încât plasticul se crăpă. Când încercă să formeze din nou, nu mai avea ton. Se ridică, merse în bucătărie și își mai puse un castron de fulgi de porumb. Apoi se duse la culcare.

În visul acela, pe care îl uită după aceea, mergea pe jos de-a lungul bulevardului Broadway, ținându-l de mână pe fiul lui Auster.

Quinn își petrecu ziua următoare cutreierând, începu dis de dimineață, imediat după ora opt, și nu se opri să se gândească încotro mergea. După cum se nimeri, în acea zi văzu multe lucruri pe care nu le observase înainte.

La fiecare douăzeci de minute intra într-o cabină telefonică și o suna pe Virginia Stillman. Nimic nu se schimbase însă din seara precedentă. Dar cel puțin acum Quinn se aștepta ca numărul să fie ocupat. Nu-l mai deranja deloc. Semnalul de ocupat devenise un contrapunct pentru pașii săi, un metronom care marca, prin bătăile sale neîncetate, sunetele întâmplătoare ale orașului. Găsi alinare în gândul că, de fiecare dată când forma acel număr, sunetul acela îl aștepta acolo, mereu invariabil în refuzul său, anulând vorbirea și posibilitatea vorbirii, la fel de insistent ca bătăile inimii. Nu mai putea ajunge la Virginia și la Peter Stillman. Dar își putea liniști conștiința cu ideea că cel puțin încă mai încerca. Oricare ar fi fost întunericul spre care îl conduceau, el încă nu îi abandonase.

Merse pe jos pe Broadway către Strada 72, apoi coti spre est către Central Park West și o ținu drept, până la statuia lui Columb. Acolo întoarse din nou spre est, deplasându-se prin Central Park South către Madison Avenue, unde făcu dreapta, întrepându-se spre centru, către gara Grand Central. După ce rătăci la întâmplare câteva cvartale, mai merse către sud încă vreun kilometru, apoi ajunse la intersecția dintre Broadway, Fifth Avenue și Strada 23, se opri o clipă cât să arunce o privire la clădirea Flatiron, după care își schimbă direcția, întorcându-se către vest până ajunse pe Seventh Avenue, moment în care vira la stânga și își urmă drumul spre centru. La Sheridan Square coti din nou către est, merse agale prin Waverly Place, traversă Sixth Avenue și se îndreptă spre Washington Square. Trecu pe sub arc și își croi drum prin mulțime, oprindu-se doar un moment, pentru a se uita la un acrobat care își făcea numărul pe o frânghie întinsă între un felinar și un trunchi de copac. Apoi ieși din părculeț prin colțul de la est, care dădea spre centru, traversă campusul universitar cu straturile sale de iarbă verde și făcu dreapta pe Houston Street. Când ajunse la West Broadway vira din nou, de această dată la stânga, și se îndreptă înainte, către Canal. Deviind puțin către dreapta, trecu printr-un părculeț și intră pe Varick Street, trecu pe lângă numărul 6, unde locuise pe vremuri, după care reveni la direcția sa către sud, luând-o iarăși pe West

Broadway de la intersecția cu Varick. West Broadway îl duse până în față la World Trade Center, unde intră în holul unuia dintre turnuri ca să o sune pe Virginia Stillman pentru a treisprezecea oară în ziua aceea. Quinn se hotărî să mănânce ceva, intră într-unul dintre fast-food-urile de la parter și mestecă tacticos un sandwich, în timp ce scria câte ceva în carnetul roșu. După aceea, porni din nou spre est, rătăcind pe străzile înguste ale districtului financiar, și apoi se îndreptă mai departe spre sud, către Bowling Green, unde văzu apa și pescărușii deasupra apei, înclinându-se în lumina amiezii. Pentru o clipă se gândi să facă o tură cu feribotul spre State Island, dar apoi se răzgândi și își reluă drumul către nord. Când ajunse la Fulton Street, făcu la dreapta și o luă spre nord-est pe East Broadway, care îl conduse prin duhoarea din Lower East Side și apoi direct în Chinatown. De acolo o luă pe Bowery, din care dădu în strada Paisprezece. După aceea făcu la stânga, o tăie prin Union Square și ținu drumul înainte prin Park Avenue South. Când ajunse la strada 23, vira spre nord. Câteva străduțe mai sus făcu din nou dreapta, parcurse un cvartal către est și apoi merse o vreme pe Third Avenue. La intersecția cu strada 32 făcu dreapta pentru ultima oară și dădu în First Avenue. Apoi parcurse liniștit cele șapte cvartale până la sediul Națiunilor Unite, unde se hotărî să se odihnească puțin. Se așeză pe o bancă de piatră din piață și inspiră adânc, relaxându-se în aerul amiezii și în lumină, cu ochii închiși. Pe urmă deschise caietul roșu, scoase din buzunar pixul surdomutului și începu o pagină nouă.

Pentru prima dată de când cumpăraseră caietul roșu, ceea ce scrisese în acea zi nu avea nici o legătură cu cazul Stillman. Quinn se concentra, mai degrabă, asupra lucrurilor pe care le văzuse în timp ce mergea pe jos.

Nu se opri să se gândească ce făcea, de fapt, și nici nu luă în considerare posibilele implicații ale aceluia act neobișnuit. Simțea o nevoie presantă de a pune pe hârtie anumite lucruri și voia să le consemneze înainte să i se șteargă din memorie.

Astăzi, ca nicicând vreodată: vagabonzii, zdrențăroșii, femeile cu pungi de plastic, hoinarii și bețivii. De la cei sărăci până la vrednici de milă. Oriunde te întorci dai cu ochii de ei, în cartierele bune și în cele mai puțin bune.

Unii dintre ei cerșesc cu o anumită aparență de orgoliu. Par să spună: dă-mi acești bani și, cât de repede, mă voi afla iar printre voi, în acel du-te-vino al rutinei mele zilnice. Alții au abandonat speranța de a ieși vreodată din lumea lor marginală. Zac acolo, trântiți pe trotuar cu vreo pălărie, vreo cană sau vreo cutie, fără să se deranjeze măcar să ridice privirea înspre trecători, prea înfrânți ca să le mai mulțumească celor care le aruncă o monedă alături. Alții încearcă să muncească măcar pentru banii care le sunt oferiți: orbii care vând creioane, bețivii care spală parbrizele mașinilor. Unii povestesc istorioare, în general reiatări tragice ale propriilor lor vieți, de parcă ar vrea să le dea binefăcătorilor

lor ceva în schimbul bunătății pe care le-o arată – chiar dacă asta înseamnă numai câteva cuvinte.

Alții sunt cu adevărat talentați. Spre exemplu, negrul bătrân de azi, care dansa step în timp ce jongla cu țigări, încă demn, care evident fusese pe vremuri un artist de vodevil, îmbrăcat într-un costum violet, cu o cămașă verde și o cravată galbenă, cu gura încremenită într-un zâmbet teatral încropit din amintire. Mai sunt și cei care desenează cu cretă pe asfalt și muzicienii: saxofoniști, chitariști, violoniști. Din când în când, poți da chiar și peste vreun geniu, așa cum mi s-a întâmplat mie astăzi.

Un clarinetist între două vârste, purtând o pălărie care îi ascundea chipul și stând cu picioarele încrucișate pe trotuar, așezat ca un împlânzitor de șerpi. Fix în fața lui se aflau două maimuțe dresate, una cu o tamburină și cealaltă cu o tobă. În timp ce una își scutura instrumentul și cealaltă îl lovea pe al ei, reușind să producă un ritm bizar și precis, bărbatul improviza la nesfârșit mici variații la clarinet, legănându-și ușor trupul înainte și înapoi și imitând cu convingere ritmul maimuțelor. Cânta cu eleganță și cu fler, figuri vioaie și ondulate în ton minor, de parcă ar fi fost fericit să se afle acolo cu prietenele sale mecanice, închis în universul pe care îl crease, fără să-și ridice nici măcar o singură dată privirea. Cânta și cânta, întotdeauna la fel la sfârșit, însă, totuși, cu cât îl ascultam mai mult, cu atât îmi venea mai greu să mă urnesc din loc și să plec.

Să fii înăuntrul muzicii, să te lași atras în cercul repetițiilor sale: poate că acesta este un loc în care oricine ar putea să dispară, într-un sfârșit.

Dar cerșetorii și artiștii alcătuiesc doar o mică parte din populația vagabondă. Ei reprezintă aristocrația, elita celor decăzuți. Mult mai numeroși sunt cei care nu au nimic de făcut și care nu au nici încotro s-o ia. Mulți dintre ei sunt bețivi, însă acest cuvânt nu redă pe deplin starea de devastare pe care o întruchipează. Arătări disperate, îmbrăcați în zdrențe, cu chipurile învinețite și sângerânde, acești oameni se târăsc pe străzi de parcă ar fi prinși în lanțuri. Dorm în fața ușilor clădirilor, merg clătinându-se prin trafic ca niște nebuni, se prăbușesc pe trotuare – par să fie peste tot în momentul în care te uiți după ei. Unii vor muri de foame, alții vor muri de frig, în vreme ce alții vor fi bătuți, arși sau schingiuiți.

Pentru fiecare suflet rătăcit în acest iad ciudat, mai există multe altele închise în nebunie, incapabile să iasă în lumea care se află dincolo de corpurile lor. Deși parcă s-ar afla în fața ochilor noștri, nu se poate conta pe prezența lor. Spre exemplu, bărbatul care merge peste tot cu un set de bețe de tobă, lovind trotuarul cu ele într-un ritm precipitat și lipsit de sens, gârbovit stângaci în timp ce merge mai departe pe stradă, lovind iarăși și iarăși cimentul. Poate i s-o părând că îndeplinește vreo sarcină importantă. Poate că, dacă n-ar face ceea

ce face, întreg orașul s-ar năruși. Poate că luna ar ieși de pe orbită și s-ar izbi de pământ. Mai sunt și cei care vorbesc singuri, care bolborosesc, care urlă, care înjură, care aruncă blesteme, care oftează, care își povestesc lucruri de parcă le-ar spune altor oameni. Bărbatul pe care l-am văzut astăzi, stând ca un morman de gunoi în fața gării Grand Central, care striga, cu o voce stridentă și îngrozită, în timp ce mulțimea trecea grăbită pe lângă el: „A treia pușcași marini...mâncând albine... Albinele ieșindu-mi din gură.” Sau femeia care urla la un tovarăș invizibil: „Și ce dacă nu vreau! Ce dacă nici de-a dracului nu vreau!”

Mai sunt femeile cu pungi de plastic și bărbații cu cutii de carton, care își poartă avuția dintr-un loc într-altul, întotdeauna în mișcare, de parcă ar conta unde se află. E bărbatul înfășurat în drapelul american. E femeia cu masca de Halloween pe față. E bărbatul în pardesiul zdrențuit, cu pantofii înveliți în cârpe, care duce în mână un umerăș cu o cămașă albă călcată la dungă, încă ambaiată în punga de plastic de la curățătorie. E bărbatul la costum și cravată, cu picioarele goale și cu o cască de fotbal pe cap. E femeia ale cărei haine sunt acoperite din cap până în picioare de insigne din campania pentru alegerile prezidențiale. E bărbatul care merge cu fața îngropată în mâini, plângând isteric și spunând iarăși și iarăși: Nu, nu, nu. E mort. Nu e mort. Nu, nu, nu. E mort. Nu e mort.”

Baudelaire: / me semble que je serais toujours bien la ouje ne suis pas. Cu alte cuvinte: Mi se pare că întotdeauna aș fi fericit acolo unde nu mă aflu. Sau, mai pe șleau: oriunde nu mă aflu este locul unde sunt, de fapt. Sau, luând pur și simplu taurul de coarne: oriunde în afara acestei lumi.

Se inserase. Quinn închise caietul roșu și își băgă pixul în buzunar. Voia să se mai gândească puțin la ceea ce scrisese, dar își dădu seama că nu putea. Aerul din jurul lui era suav, aproape dulceag, de parcă nu ar fi aparținut orașului. Se ridică de pe bancă, își întinse mâinile și picioarele, apoi se îndreptă către o cabină telefonică, de unde o sună pe Virginia Stillman. Pe urmă se duse să mănânce.

La restaurant, își dădu seama că luase o hotărâre. Fără ca el să știe măcar, răspunsul la întreaga situație îl aștepta, deja, conturat în întregime în capul său. Linia ocupată, realiză el acum, nu era ceva întâmplător. Era un semn care îi spunea că nu putea rupe legătura cu acest caz, chiar dacă ar fi vrut s-o facă. Încercase să dea de Virginia Stillman pentru a-i spune că punea punct, dar soarta nu îl lăsase. Quinn se opri să se gândească la asta. Oare „soarta” era cuvântul potrivit? I se părea o alegere mult prea apăsătoare și învechită. Și totuși, în timp ce se gândea mai profund, tocmai asta vruse să spună, de fapt. Sau, dacă nu însemna chiar asta, atunci acest cuvânt era mai potrivit decât orice alt termen care i-ar fi trecut prin cap. Soartă în sensul a

ceea ce era, sau în sensul a ceea ce se întâmpla să fie. Era ceva asemănător cuvântului „it” din formularea „it is raining” sau „it is night”¹. Quinn nu știuse niciodată la ce se referea acel „it”. O condiție generalizată a lucrurilor așa cum erau ele, pesemne; o stare a existenței care era tărâmul unde aveau loc întâmplările lumii. Nu se putea gândi la un cuvânt mai concret decât acesta. Dar poate că încă nu căuta nimic concret.

Era soarta, atunci. Orice ar fi gândit despre asta, oricât de mult și-ar fi dorit să fie altfel, nu putea face nimic în această privință. Spusese „da” în fața unei propuneri, iar acum nu putea să desfacă și să anuleze acel „da”. Iar asta însemna un singur lucru: că trebuia să meargă mai departe, până la capăt. Nu existau două răspunsuri. Era fie un lucru, fie celălalt. Și era așa, indiferent dacă îi convenea sau nu.

Povestea cu Auster fusese, desigur, o greșeală. Poate că existase, odinioară, un detectiv particular din New York cu acel nume. Soțul infirmierei lui Peter era un polițist pensionat, deci nu putea fi un bărbat tânăr. Pe vremea lui, fără îndoială că existase un Auster cu bună reputație, la care se gândise de îndată ce fusese rugat să găsească un detectiv bun. Căutase în cartea de telefoane, găsisse o singură persoană cu acest nume și luase drept sigur că era vorba despre același tip de odinioară. Apoi le dăduse soților Stillman nu-¹ Pronume neutru la persoana a treia singular, care se folosește ca subiect gramatical al verbelor și expresiilor impersonale, în cadrul cărora nu se traduce. It is raining – „plouă”; it is night – „e noapte”.

mărul de telefon, în acel moment, se produsese cea de-a doua greșeală. O defecțiune, un cuplaj greșit al liniilor telefonice, și numărul său fusese încurcat cu al lui Auster. Asemenea lucruri se întâmplau în fiecare zi. Așa că îl sunaseră pe el, căci apelul oricum fusese sortit, de la bun început, unei alte persoane. Totul avea sens.

Mai rămânea însă o problemă. Dacă nu putea să dea de Virginia Stillman – dacă, așa cum credea el, nu-i era sortit să dea de ea – atunci cum anume ar trebui să procedeze în continuare? Sarcina sa era să-l apere pe Peter, să se asigure că nu i se întâmpla nici un rău. Oare mai conta ce credea Virginia Stillman sau cum acționa el, atâta vreme cât făcea ceea ce trebuia să facă? Teoretic, un detectiv ar trebui să păstreze o strânsă legătură cu clientul său. Acesta fusese întotdeauna unul dintre principiile lui Max Work. Dar era oare absolut necesar? Ce mai conta asta, atâta vreme cât Quinn își făcea treaba? Dacă exista vreo neînțelegere la mijloc, cu siguranță că se puteau lămuri la încheierea cazului.

Așadar, își putea vedea de treabă cum i se părea lui mai bine. Nu mai avea de ce să o sune pe Virginia Stillman. Putea să renunțe la semnalul sonor

de linie ocupată o dată pentru totdeauna. Lui Stillman i-ar fi imposibil să se apropie de Peter fără ca el, Quinn, să-și dea seama.

Quinn achită nota de piață, își băgă în gură o scobitoare mentoiată și porni din nou la drum. Nu avea prea mult de mers. Pe drum, se opri în fața unui Citibank și își verifică soldul contului la bancomat. Avea trei sute patruzeci și nouă de dolari în cont. Scoase trei sute, băgă banii în buzunar și o luă din nou spre centru. La intersecția cu Strada 57 făcu la stânga și se îndreptă spre Park Avenue, unde vira la dreapta și merse înainte, către nord, până dădu în Strada 69, moment în care intră pe străduța soților Stillman. Clădirea arăta la fel ca în prima zi. Ridică privirea să vadă dacă era vreo lumină aprinsă în apartament, dar nu-și mai aducea aminte care erau ferestrele lui Stillman. Strada era uimitor de liniștită. Nu trecea nici o mașină, nu se vedea țipenie de om. Quinn traversă pe partea de vizavi, își găsi un loc pe o alee îngustă și se instala să-și petreacă noaptea acolo.

Trecu mult timp. Imposibil de spus exact cât de mult. Cu siguranță săptămâni, poate chiar și luni. Relatarea acestei perioade este mai puțin completă decât i-ar fi plăcut autorului său. Dar informațiile sunt destul de puține, așa că a preferat să păstreze tăcerea asupra întâmplărilor care nu puteau fi confirmate în mod definitiv. Din moment ce povestea se bazează în întregime pe date concrete, autorul crede că e de datoria lui să nu încalce hotarele chestiunilor verificabile, să reziste cu orice preț pericolelor închipuirii. Chiar și caietul roșu, care până în acest moment a oferit toate informațiile pentru relatarea detaliată a peripețiilor lui Quinn, este suspect acum. Nu putem ști sigur ce i s-a întâmplat lui Quinn în această perioadă, căci tocmai în acest punct al povestirii el începe să-și piardă controlul.

În cea mai mare parte a timpului, rămase pe străduță. Nu i se mai păru incomod după ce se obișnuie cu locul, care avea avantajul de a fi ascuns privirii. De acolo putea observa toate sosirile și plecările din blocul soților Stillman. Nu intra și nu ieșea nimeni fără ca el să vadă cine era. La început, îl surprinse faptul că nu îi văzu nici pe Victoria și nici pe Peter. Dar tot timpul veneau și plecau nenumărați băieți de la firmele de livrări acasă, așa că, în cele din urmă, Quinn își dădu seama că soții Stillman nici nu trebuia să părăsească măcar clădirea. Puteau comanda orice direct la ei acasă. Chiar atunci Quinn realiză că și cei doi stăteau ascunși, așteptând în apartamentul lor să se termine cazul.

Puțin câte puțin, Quinn se adapta la noua lui viață. Se văzu confruntat cu anumite probleme, dar reuși să le rezolve una câte una. În primul rând, chestiunea mâncării. Din moment ce trebuia să fie atent tot timpul la ușa clădirii, nu era dispus să-și părăsească postul de observație pentru prea mult timp. îl obseda gândul că s-ar fi putut întâmpla ceva în lipsa lui, așa că făcu tot posibilul pentru a reduce la minim acest risc. Citise undeva că cei mai mulți

oameni dormeau liniștiți, în paturile lor, între 3:30 și 4:30 noaptea. Din punct de vedere statistic, avea toate șansele ca nimic să nu se întâmple în acel interval de o oră, așa că Quinn alese acest moment pentru a-și face cumpărăturile. Pe Lexington Avenue, nu foarte departe de blocul soților Stillman, se afla un magazin alimentar deschis toată noaptea, așa că, la trei și jumătate, Quinn o pornea într-acolo în pas grăbit (pentru a face mișcare și pentru a economisi timp) și cumpăra ceea ce îi trebuia în următoarele douăzeci și patru de ore. Se dovedi că nu avea nevoie de prea multe și, pe măsură ce trecea timpul, își spuse că îi trebuiau tot mai puține lucruri. Căci Quinn învăță că problema mâncării nu se rezolva pur și simplu mâncând. O masă nu era decât o apărare fragilă în fața inevitabilității următoarei mese. Mâncarea în sine nu putea fi niciodată răspunsul la problema mâncării: nu făcea altceva decât să întârzie momentul în care se vedea nevoit să-și pună această problemă la modul serios. Cel mai mare pericol era, așadar, să mănânce prea mult. Dacă lua mai mult decât trebuia, îi creștea pofta pentru masa următoare și, prin urmare, avea nevoie de tot mai multă mâncare pentru a se simți sătul. Străduindu-se să se observe îndeaproape și să se controleze tot timpul, Quinn reuși, puțin câte puțin, să inverseze procesul. Ambiția lui era să mănânce cât mai puțin cu putință și, în acest fel, să-și înăbușe foamea, în cea mai bună dintre toate lumile, ar fi putut să se apropie de zero absolut, dar nu voia să devină prea ambițios în împrejurările actuale. Mai degrabă preferă să-și păstreze în minte postul negru ca pe un ideal absolut, o stare de perfecțiune după care tânjea, dar pe care nu avea să o atingă niciodată, își amintea în fiecare zi că nu voia să moară din cauza înfometării, ci că voia doar să-și acorde libertatea de a se gândi la lucrurile care îl preocupau cu adevărat. Pentru moment, asta însemna să mențină cazul Stillman în prim-planul gândurilor sale. Din fericire, acest lucru coincidea cu cealaltă ambiție principală pe care o avea: să facă astfel încât cei trei sute de dolari să țină cât mai mult posibil. Nu mai e nici o nevoie să menționăm că Quinn a slăbit foarte mult în această perioadă.

Cea de a doua problemă a lui era somnul. Nu putea sta treaz tot timpul, însă tocmai asta se cerea de la el într-o asemenea situație. Și la acest capitol fu nevoit să facă anumite concesii. Ca și în cazul mâncării, Quinn consideră că se putea descurca cu mai puțin decât era obișnuit. În loc să doarmă câte șase-opt ore, așa cum făcuse până atunci, se hotărî să se limiteze la trei sau patru ceasuri. Nu-i fu tocmai ușor să se adapteze la acest program, dar i se păru mult mai greu să găsească o modalitate de a împărți aceste ore în așa fel încât să poată sta de pază cât mai mult timp. Era de la sine înțeles că nu putea dormi trei sau patru ore la rând. Riscurile erau pur și simplu prea mari. La modul teoretic, pentru cea mai bună utilizare a timpului ar fi trebuit să doarmă câte

treizeci de secunde la fiecare șase minute. Astfel ar fi reușit să reducă la minim riscul de a-i scăpa ceva. Dar își dădea seama că o asemenea soluție era imposibilă din punct de vedere fiziologic. Pe de altă parte, folosi această imposibilitate drept model și încercă să se antreneze ca să tragă câte un pui de somn foarte scurt, alternând starea de veghe cu cea de somn cât mai des cu putință. Era o luptă interminabilă, care îi cerea disciplină și concentrare, întrucât își dădu seama că, pe măsură ce experimentul se prelungea mai mult, el se simțea din ce în ce mai epuizat. La început, încercase să doarmă în reprize de câte patruzeci și cinci de minute, pe care le reduse, treptat, la treizeci de minute. Către sfârșit, reuși deja să adoarmă în reprize de cinsprezece minute, procedeu care îi ieșea destul de bine. Eforturile sale erau sprijinite de o biserică din apropiere, ale cărei clopote sunau la fiecare cincisprezece minute – un clopot la și un sfert, două la și jumătate, trei la fără un sfert și patra la ora fixă, urmate de un număr corespunzător de sunete pentru ora în sine. Quinn trăia după ritmul aceluși orologiu, iar în cele din urmă aproape că nu mai putu să distingă între bătăile de clopot și propriul său puls. Își începea rutina la miezul nopții, închizând ochii și adormind înainte ca acele ceasornicului să ajungă în dreptul orei douăsprezece. Se trezea după cincisprezece minute, adormea din nou la și jumătate, iar la cele trei bătăi de clopot de la fără un sfert se trezea iarăși. La ora trei și jumătate pleca după mâncare, se întorcea pe la patru, când se culca la loc. Avu parte de puține vise în această perioadă, iar când visa câte ceva, erau vise stranii: scurte viziuni ale lumii imediate: mâinile sale, pantofii, zidul de cără-inidă de alături. Și nici nu există nici un moment în care să nu se simtă sfârșit de oboseală.

Cea de a treia problemă cu care se confruntă fu găsirea unui adăpost, dar pe aceasta o rezolvă mult mai ușor decât pe primele două. Din fericire, vremea rămase caldă, și, pe măsură ce primăvara târzie se transformă în vară, avu parte de puține ploi. Din când în când venea câte o rafală de ploaie, iar o dată sau de două chiar ploaie torențială, cu tunete și fulgere, dar în general nu i se păru chiar atât de rău și Quinn se simțea destul de recunoscător pentru norocul său. În spatele aleei se afla un container mare de metal pentru depozitarea gunoierului și, de fiecare dată când ploua, în timpul nopții, Quinn își găsea refugiul acolo, înăuntru, miasele erau greu de suportat și îi rămâneau impregnate în haine zile la rând, dar Quinn prefera să stea acolo și să nu se ude, căci nu voia să-și asume riscul să răcească sau să se îmbolnăvească. Din fericire, capacul era deformat și nu se închidea perfect peste container, într-un colț rămânea o deschizătură de vreo cincisprezece sau douăzeci de centimetri prin care Quinn putea să respire, scoțându-și nasul afară, în aerul nopții. Pe deasupra, ajunse la concluzia că nu era atât de incomod dacă stătea în

genunchi în vârful mormanului de gunoi dinăuntru, rezemându-și trupul de unul dintre pereții containerului.

În nopțile senine, dormea sub container, așezându-și capul în așa fel încât, în momentul în care deschidea ochii, să poată vedea ușa de la intrarea în blocul soților Stillman. În privința golirii vezicii, în general făcea asta în cel mai îndepărtat colț al aleei, în spatele containerului, cu spatele la stradă. Intestinele erau o cu totul altă problemă, iar pentru rezolvarea ei trebuia să se urce în container ca să-și asigure o anumită intimitate. Pe deasupra, înăuntru se aflau nenumărate cutii de plastic pentru gunoi, iar într-una dintre acestea Quinn găsea, de obicei, destule ziare curate cu care să se șteargă, deși o dată, în caz de urgență, se văzuse nevoit să folosească o pagină din caietul roșu. În ceea ce privea spălatul și bărbieritul, acestea erau două dintre lucrurile de care Quinn se obișnuia să se lipsească.

Rămâne un mister cum a reușit să stea ascuns în această perioadă. Dar se pare că nimeni nu l-a descoperit și nici nu a anunțat autoritățile cu privire la prezența lui acolo. Fără îndoială că a învățat destul de repede orarul gunoierilor, pentru a avea grijă să nu se afle pe alee în momentul în care soseau aceștia. Făcea la fel și cu portarul din clădire, care, în fiecare seară, arunca gunoiul în container și în cutiile de acolo. Oricât de ciudat ar părea, nimeni nu l-a observat pe Quinn. Era ca și cum s-ar fi dizolvat în zidurile orașului.

Problemele menajului și ale vieții materiale ocupau o anumită parte în fiecare zi. Cu toate acestea, în general Quinn avea mult timp la dispoziție. Din moment ce nu voia să fie văzut de nimeni, trebuia să evite contactul cu alți oameni în cel mai sistematic mod cu putință. Nu putea să îi privească, nu putea să le vorbească, nu putea să se gândească la ei. Quinn întotdeauna se crezuse un bărbat căruia îi plăcea să stea singur. De fapt, în ultimii cinci ani, căutase cu tot dinadinsul o asemenea izolare, însă abia acum, când viața lui se desfășura pe alee, începu să înțeleagă adevărata natură a acestei singurătăți. Nu se putea baza pe altcineva decât pe sine însuși. Iar dintre toate lucrurile pe care le-a învățat în perioada în care stătu acolo, era un aspect asupra căruia nu încăpea nici o îndoială: se afla în cădere. Ceea ce nu înțelegea, totuși, era următorul lucru: dacă într-adevăr cădea, cum putea să cadă și să se prindă totodată, de unul singur? Era oare cu putință să se afle deasupra și dedesubt în același timp? Toate acestea nu păreau să aibă nici un sens.

Petrecu multe ore privind cerul. Din poziția sa din capătul aleei, ghemuit între container și perete, nu avea prea multe de văzut, iar pe măsură ce treceau zilele, începu să găsească o anumită plăcere în admirarea lumii de deasupra lui. Mai presus de orice, văzu că niciodată cerul nu rămânea încrămențit. Chiar și în zilele senine, când albastrul părea să se întindă peste tot, observa mici

schimbări constante, tulburări treptate când cerul se limpezea și se închea, apoi mai erau și dungile albe lăsate de avioane, precum și păsările sau hârtiile care zburau sau pluteau de ici până colo. Norii complicau tabloul, iar Quinn petrecu multe după-amieze analizându-i, încercând să le înțeleagă drumul și evoluția, să vadă dacă nu cumva putea să prezică ce se va întâmpla cu ei. Se familiariza cu norii cirrus, cumulus, stratus, nimbus și cu diversele lor combinații, privindu-le pe rând pe fiecare dintre ele și văzând cum se schimba cerul sub influența lor. Norii introduceau, de asemenea, chestiunea culorii și avea la dispoziție o gamă întreagă de nuanțe pe care s-o analizeze, mergând de la negru la alb, cu o infinitate de tonuri cenușii la mijloc. Toate acestea trebuiau atent cercetate, măsurate și descifrate. Pe deasupra, mai existau și nuanțele pastelate care se formau de fiecare dată când soarele și norii se amestecau în diferitele momente ale zilei. Spectrul de variabile era uriaș, iar rezultatul depindea de temperatura diverselor nivele ale atmosferei, de tipurile de nori de pe cer, de poziția soarelui în momentul respectiv. De aici rezultau toate acele nuanțe de roșu și de trandafiriu care îi plăceau atât de mult lui Quinn, tonuri de purpură și de vermillon, portocalii și aurii, culorile de levănțică și de curmale orientale pufoase. Nimic nu dura prea mult. Culorile se dispersau repede, amestecându-se cu altele și îndepărtându-se sau ștergându-se la căderea nopții. Aproape întotdeauna era un vânt care accelera această devenire. Din locul său de pe alee, Quinn nu își putea da seama aproape niciodată, dar privind efectul acestui vânt asupra norilor, îi putea calcula intensitatea și natura aerului pe care îl purta. Una câte una, toate condițiile atmosferice se succedară deasupra capului său, de la soare la furtună, de la cer înnorat la raze strălucitoare. Avea de observat zorii și amurgurile, transformările din miezul zilei, apusurile și înserările, nopțile. Nici măcar în întunecimea groasă a nopții cerul nu se odihnea. Norii se deplasau în întuneric, luna avea mereu o altă formă, vântul continua să sufle. Uneori câte o stea se instala în bucăți de cer de a lui Quinn și, în timp ce el își ridica privirea, se întreba dacă luminița aceea se mai afla în locul ei sau dacă nu cumva se mistuise cu multă vreme în urmă.

Așadar, zilele treceau una după alta. Stillman tot nu apăruse. În cele din urmă, Quinn rămase fără bani. De ceva timp se tot pregătea pentru acest moment, iar către sfârșit trăsese de bani cu o precizie de maniac. Nu cheltuise nici un bănuț fără să judece bine, înainte, necesitatea lucrurilor pe care le credea necesare, fără să cumpănească toate consecințele, cu avantajele și dezavantajele lor. Dar nici măcar cele mai drastice economii nu putuseră împiedica producerea inevitabilului.

Spre mijlocul lui august, Quinn își dădu seama că nu mai putea rezista. Autorul a confirmat această dată în urma unor cercetări sârguincioase. E

posibil, totuși, ca acest moment să se fi produs, cel mai devreme, la sfârșitul lui iulie sau, cel mai târziu, la începutul lui septembrie, din moment ce orice investigație de acest fel trebuie să își păstreze o anumită marjă de eroare, însă, din cât a putut să-și dea seama, după ce a analizat atent probele și după ce a reflectat asupra tuturor contradicțiilor aparente, autorul plasează următoarele întâmplări în august, cândva între ziua de doisprezece și cea de douăzeci și cinci ale lunii.

Quinn deja nu mai avea aproape nimic – câteva monede care luate împreună nu făceau nici măcar un dolar. Era sigur că primise bani în perioada în care lipsise. Nu trebuia decât să scoată cecurile din căsuța sa poștală, să meargă cu ele la bancă și să încaseze banii. Dacă totul se desfășura bine, se putea întoarce în Strada 69 Est în numai câteva ore. Nu vom ști niciodată prin ce chinuri a trecut atunci când s-a văzut nevoit să-și părăsească postul de observație.

Nu avea destui bani ca să ia autobuzul. Pentru prima dată după multe săptămâni, începu să meargă. I se păru ciudată senzația de a se afla din nou în picioare, umblând încet dintr-un loc într-altul, simțind asfaltul sub tălpile pantofilor. Și totuși, uite-l, mergând spre vest pe Strada 69, făcând dreapta pe Madison Avenue și începându-și drumul către nord. Își simțea picioarele moieșite și i se părea că avea capul plin de aer. Din când în când trebuia să se oprească și să-și tragă răsuflarea, iar o dată, cât pe-aci să cadă, trebui să se prindă de un felinar, își dădu seama că îi venea mai ușor dacă ridica picioarele de pe pământ cât mai puțin cu puțință, înaintând agale cu pași mici și târșându-și picioarele, în acest fel își putea păstra vlaga pentru colțurile străzilor, unde trebuia să-și controleze atent echilibrul înainte și după ce urca și cobora bordura.

Când ajunse pe Strada 84 se opri o clipă în fața unui magazin, în vitrină se afla o oglindă și, pentru prima oară de când își începuse munca de supraveghere, Quinn se văzu. Nu că i-ar fi fost teamă să-și privească propria imagine. Doar că pur și simplu nu îi trecuse prin cap așa ceva. Fusese prea ocupat cu munca lui pentru a se mai gândi la sine, era ca și cum problema înfățișării sale ar fi dispărut cu desăvârșire. Acum, în timp ce se privea în oglinda magazinului, nu se simți nici șocat, nici dezamăgit. De fapt, nu simți absolut nimic, pentru simplul fapt că nu se recunosc pe sine în imaginea persoanei din fața lui. Se gândi că zărise un necunoscut în oglindă, iar în acel moment dintâi se întoarse de îndată pentru a vedea cine era străinul. Dar nu se afla nimeni lângă el. Apoi se răsuci în loc din nou, pentru a cerceta mai atent oglinda. Trăsătură cu trăsătură, studie chipul din fața lui și, treptat, începu să observe că persoana aceea semăna oarecum cu bărbatul care întotdeauna fusese el. Da, părea foarte probabil ca acea persoană să fie chiar Quinn. Și

totuși, nici măcar atunci nu se simți tulburat. Transformarea din înfățișarea sa era atât de drastică încât nu se putea abține să se simtă fascinat de ea. Se transformase într-un vagabond. Hainele sale erau decolorate, șifonate, pline de murdărie. Chipul îi era acoperit de o barbă neagră și deasă, cu pete mici de cenușiu pe alocuri. Avea părul lung și încâlcit, cu smocuri încurcate în spatele urechilor și căzându-i în șuvițe buclate aproape până pe umeri. Mai mult decât orice altceva, își aminti de Robinson Crusoe și se minună cât de repede se produsese aceste schimbări în aspectul său. Nu trecuseră decât câteva luni, dar în acel răstimp devenise cu totul altcineva, încercă să-și aducă aminte cum arăta înainte, dar nu i se păru prea greu. Se uită la acest nou Quinn și ridică din umeri. De fapt, nu mai conta, înainte fusese un lucru, iar acum devenise alt lucru. Nu era nici mai bine, nici mai rău. Era altfel, nimic mai mult.

Își continuă drumul către centru câteva sute de metri, după care făcu la stânga, traversă Fifth Avenue și merse de-a lungul gardului de piatră de lângă Central Park. Când ajunse la Strada 96, intră în parc și își dădu seama că îl bucura să se afle printre copaci și iarbă. Vara târzie furase o bună parte din strălucirea verdelui din jur, iar pe alocuri se zărea pământul, prin petice maronii și prăfuite. Dar copacii erau încă plini de frunze, iar peste tot se zărea o licărire de lumini și umbre care lui Quinn i se păru frumoasă și aproape magică. Dimineața se transforma în prânz, iar până la valul de căldură apăsătoare al după-amiezii mai erau câteva ceasuri.

Când ajunse în mijlocul parcului, Quinn se simți doborât de o nevoie urgentă de a se odihni. Acolo nu mai existau străzi, nu mai erau intersecții care să marcheze etapele drumului său, așa că i se păru, dintr-odată, că umbla de ore întregi, îl copieși senzația că pentru a ajunge pe partea cealaltă a parcului ar fi trebuit să mai meargă pe jos încă o zi sau două. Continuă încă vreo câteva minute, dar, în cele din urmă, picioarele îi cedară. Văzu un stejar nu foarte departe de unde stătea acum, așa că se îndreptă într-acolo, clătinându-se pe drum ca un bețiv care își caută pe bâjbâite patul după o noapte întreagă de chefuală. Folosi caietul roșu pe post de pernă, se așeză în partea de nord a copacului, pe o movilă acoperită de iarbă, și adormi de îndată. Era primul somn neîntrerupt pe care și-l îngăduia de luni întregi, așa că nu se trezi până a doua zi dimineață.

Ceasul îi arăta ora nouă și jumătate, așa că se crispa gândindu-se cât timp pierduse. Quinn se ridică în picioare și începu să alerge spre vest, uimit că își recăpătase puterile, dar blestemându-se pentru toate orele pe care le irosise odihnindu-se. Nu avea nici o scuză. Orice ar fi făcut acum, i se părea că oricum va ajunge prea târziu. Ar putea alerga o sută de ani la rând și tot ar sosi în momentul în care ușile i se vor închide în față.

Ieși din parc pe Strada 96 și îți văzu de drum spre vest. La intersecția cu Columbus Avenue văzu o cabină telefonică, care îi aminti dintr-odată de Auster și de cecul de cinci sute de dolari. Poate că ar economisi niște timp prețios dacă ar trece să ia banii în acest moment. S-ar duce direct acasă la Auster, ar băga banii în buzunar și ar evita astfel un alt drum la poștă și apoi la bancă. Dar oare Auster va avea banii la îndemână? Dacă nu îi avea, poate că s-ar putea înțelege să se întâlnească la banca lui Auster.

Quinn intră în cabină, scotoci prin buzunare și scoase banii care îi mai rămâneau: două monede de zece cenți, una de douăzeci și cinci de cenți și opt bănuți de un cent. Formă la informații pentru a cere numărul lui Auster, își luă moneda de zece cenți din telefon, o introduse din nou și formă. Auster răspunse la al treilea târâit al telefonului:

— Sunt Quinn, spuse Quinn.

Auzi un mormăit la celălalt capăt al firului.

— Unde dracu' ați dispărut? Vocea lui Auster părea nervoasă:

— V-am sunat de o mie de ori.

— Am fost ocupat. Am lucrat la caz.

— La caz?

— La caz. La cazul Stillman. Vă mai amintiți?

— Bineînțeles că-mi amintesc.

— De aceea vă sun. Vreau să trec acum după bani. Cei cinci sute de dolari.

— Ce bani?

— Cecul, nu vă mai aduceți aminte? Cecul pe care vi l-am dat. Cel completat pe numele Paul Auster.

— Bineînțeles că-mi aduc aminte. Dar nu am banii. De aceea am tot încercat să vă sun.

— Nu aveți nici un drept să-i cheltuiți, urlă Quinn, ieșindu-și brusc din fire. Banii ăia erau ai mei.

— Dar nu i-am cheltuit. Cecul mi-a fost refuzat.

— Nu vă cred.

— Puteți să veniți încoace și să vedeți scrisoarea de la bancă, dacă vreți.

O țin aici, pe biroul meu. Era un cec fără acoperire.

— Asta-i pur și simplu absurd.

— Da, așa este. Dar acum nici nu mai contează, nu-i așa?

— Ba bineînțeles că mai contează. Am nevoie de bani pentru a-mi continua lucrul la caz.

— Dar nu mai există nici un caz. S-a terminat totul.

— La ce vă referiți?

— La același lucru ca și dumneavoastră. La cazul Stillman.

— Dar ce vreți să spuneți, cum adică s-a terminat? Eu încă mai lucrez la el.

— Nu-mi vine să cred.

— Nu mai fiți chiar așa al dracului de misterios. Nu am nici cea mai vagă idee la ce vă referiți.

— Nu pot să cred că nu sunteți la curent. Unde dracu' ați fost atunci? N-ați citit și dumneavoastră ziarele?

— Ziarele? Fir-ar să fie, spuneți-mi odată ce aveți de spus. Eu n-am timp de citit ziare.

Urmă o tăcere la celălalt capăt al firului, iar pentru un moment Quinn avu senzația că se încheiase conversația, că ațipise cumva și că tocmai se trezise, dându-și seama că avea telefonul în mână.

— Stillman a sărit de pe Podul Brooklyn, spuse Auster. S-a sinucis în urmă cu două luni și jumătate.

— Mă mințiți.

— A apărut în toate ziarele. Puteți verifica și singur. Quinn nu spuse nimic.

— Era Stillman al dumneavoastră, continuă Auster. Cel care a fost profesor la Universitatea Columbia. S-a zis că a murit în aer, înainte să se lovească de suprafața apei.

— Și Peter? Ce s-a întâmplat cu Peter?

— N-am nici cea mai vagă idee.

— Dar e oare cineva care să știe?

— Greu de spus. Va trebui să aflați asta pe cont propriu.

— Da, presupun că da, spuse Quinn.

Apoi, fără să-i zică la revedere lui Auster, închise. Luă cealaltă monedă de zece cenți și o folosi pentru a suna la Virginia Stillman. încă îi mai știa numărul pe de rost.

O voce mecanică îi repetă numărul și îl înștiința că fusese deconectat. Apoi vocea repetă mesajul și după aceea legătura se întrerupse.

Quinn nu știa prea bine ce să creadă, în primele momente, era ca și cum n-ar fi crezut nimic, ca și cum toată povestea ar fi fost complet lipsită de sens. Se hotărî să se gândească la asta mai târziu. Va fi timp pentru asta mai încolo, își zise el.

Căci acum, singurul lucru care părea să aibă vreo importanță era să se ducă acasă. Să se întoarcă la apartamentul său, să-și scoată hainele, să-și facă o baie fierbinte. Apoi să se uite prin revistele noi, să asculte muzică, să facă puțină curățenie. Pe urmă, poate, va reuși să se gândească la toată situația.

O luă înapoi, spre Strada 107. Avea încă în buzunar cheile de la casă, iar în timp ce deschise ușa de la intrarea în bloc și urcă pe jos cele trei etaje până la

apartamentul său, se simți aproape fericit. Apoi intră în apartament și atunci voioșia îi dispăru pe loc.

Totul se schimbase. Părea un loc complet diferit, iar Quinn se gândi că în mod sigur intrase, din greșeală, în alt apartament. Dădu înapoi spre hol și verifică numărul de pe ușă. Nu, nu făcuse nici o greșeală. Acesta era apartamentul lui, doar deschisese ușa cu cheia lui. Pășii din nou înăuntru și cumpăni bine situația. Mobila era aranjată altfel. Acolo unde înainte se afla o masă era acum un scaun. Acolo unde înainte se afla o canapea era acum o masă. Pe pereți erau tablouri noi, iar pe podea, un alt covoraș. Și biroul său? îl căută peste tot, dar nu îl găsi. Se uită mai atent la mobilă și își dădu seama că nu era a lui. Fusesse luat tot ceea ce lăsase în urmă ultima dată când se aflase în apartament. Biroul lui dispăruse, cărțile dispăruseră, desenele fiului său mort dispăruseră. Trecu din camera de zi în dormitor. Patul lui nu mai era acolo, și nici comoda. Trase sertarul de sus al comodei care se afla acolo. Dădu peste lenjerie intimă de damă, amestecată în grămăjoare răvășite: chiloți, sutiene, furouri. Următorul sertar conținea pulovere de damă. Quinn nu căută mai departe. Pe o măsuță din apropierea patului se afla fotografia înrămată a unui tânăr blond și bu-călat. O altă poză îl înfățișa pe același bărbat zâmbind, stând în zăpadă cu brațul petrecut în jurul unei fete cu un aer insipid. Și ea zâmbea, în spatele lor se afla o pârtie de ski, un bărbat cu două skiuri pe umeri și un cer senin, de iarnă.

Quinn se duse înapoi în camera de zi și se așeză pe un scaun. Văzu o scrumieră cu o țigară fumată pe jumătate și pătată de ruj. O aprinse și o fuma. Apoi merse în bucătărie, deschise frigiderul și găsi niște suc de portocale și o pâine rotundă. Bău sucul, mancă trei felii de pâine și apoi se întoarse în sufragene, unde se așeză din nou, pe același scaun. Cinsprezece minute mai târziu auzi sunetul unor pași urcând pe scări, un zornăit de chei în fața ușii, după care fata din fotografie intră în apartament. Purta o uniformă albă de asistentă medicală și ducea în brațe o pungă cafenie plină de cumpărături. Când dădu cu ochii de Quinn, scăpă pe jos punga și începu să țipe. Sau mai întâi începu să țipe și abia apoi scăpă punga. Quinn nu-și putu da seama niciodată care dintre variante. Punga se rupse când atinse podeaua, iar laptele țâșni, formând o dâră albă care se întindea spre marginea covorașului.

Quinn sări în picioare, își ridică mâna într-un gest împăciuitoare, apoi îi spuse să nu se îngrijoreze. Nu avea de gând să-i facă nici un rău. Singurul lucru rău care voia să-l știe era de ce locuia ea în apartamentul lui. își scoase cheia din buzunar și o ținu suspendată în aer, ca să-și demonstreze bunele intenții, îi luă o bună bucată de vreme până reuși s-o convingă, dar cel puțin panica femeii se reduse treptat.

Ceea ce nu însemna că începuse să aibă încredere în el sau că îi era mai puțin frică. Rămăsese pironită lângă ușa deschisă, gata s-o rupă la fugă la cel mai mic semn de pericol. Quinn se ținu la distanță, deoarece nu voia să înrăutățească situația. Buzele lui continuau să se miște, explicând o dată și încă o dată că ea locuia în casa lui. Era limpede că ea nu credea o iotă, dar cel puțin asculta, pentru a-i face pe plac, fără îndoială în speranța că se va plictisi de vorbit și va pleca.

— Locuiesc aici de o lună, zise ea. Este apartamentul meu. Am semnat un contract de închiriere pe un an întreg.

— Și atunci cum se explică faptul că eu am o cheie? întrebă Quinn pentru a șaptea sau a opta oară. Asta nu vă convinge?

— Există sute de feluri în care ați fi putut intra în posesia acelei chei.

— Dar nu vi s-a spus că locuia cineva aici atunci când al închiriat apartamentul?

— Mi s-a spus că stătuse un scriitor. Dar că dispăruse și nu își mai plătitse chiria de luni de zile.

— Eu sunt acela! strigă Quinn. Eu sunt scriitorul! Fata îl privi cu răceală și râse.

— Scriitor? Asta-i chestia cea mai amuzantă pe care am auzit-o vreodată. Numai uitați-vă la dumneavoastră. N-am văzut un dezastru mai mare în toată viața mea.

— Am avut anumite probleme în ultima vreme, îngăimă Quinn, pe post de explicație. Dar sunt doar niște dificultăți de moment.

— Proprietarul mi-a spus că îi părea bine să scape de dumneavoastră, în orice caz. Nu-i plac chiriașii care n-au un loc de muncă. Cică folosesc prea multă căldură și uzează instalațiile.

— Știți cumva ce s-a întâmplat cu lucrurile mele?

— Ce lucruri?

— Cărțile mele. Mobila mea. Hârtiile mele.

— Habar n-am. Probabil că s-a vândut ceea ce s-a putut și restul lucrurilor au fost aruncate. Locul era gol când m-am mutat eu aici.

Quinn lăsă să-i scape un oftat adânc. Ajunsese la capătul puterilor, își dădea seama de asta acum, ca și cum, în cele din urmă, i-ar fi fost dezvăluit un mare adevăr. Nu mai rămânea nimic.

— Vă dați seama ce vrea să zică asta? întrebă el.

— Sincer, nu mă interesează, răspuse fata. Este problema dumneavoastră și nu a mea. Eu nu vreau decât să vă văd plecând de aici. De îndată. Acesta este apartamentul meu și vreau să ieșiți afară. Dacă nu plecați, sun la poliție și-i pun să vă aresteze.

Deja nu mai conta. Putea sta aici, certându-se tot restul zilei cu fata aceasta, dar tot nu avea să-și recapete apartamentul, îl pierduse, se pierduse, totul era pierdut, îngăimă ceva imperceptibil, se scuză pentru că-i răpise prea mult timp și trecu pe lângă ea, ieșind pe ușă.

Din moment ce nu-i mai păsa ce se întâmpla cu el, Quinn nu se miră când ușa de la intrarea în blocul de pe Strada 69 se deschise fără cheie. Așa cum nu se miră nici când, după ce ajunsese la etajul al nouălea și traversă holul către apartamentul soților Stillman, ușa se deschise imediat. Și ceea ce îl surprinse și mai puțin fu faptul că apartamentul era gol. Locul fusese despuiat de orice obiect, iar acum nu se mai afla nimic în niciuna dintre camere. Arătau toate la fel: o podea de lemn și patru pereți albi. Această priveliște nu îi provocă nici o impresie specială lui Quinn. Era epuizat, iar singurul lucru la care se gândea era să închidă ochii.

Intră într-una dintre camerele din fundul apartamentului, un mic spațiu care nu măsură mai mult de trei metri pe unu și jumătate. Avea o fereastră cu o plasă metalică ce dădea într-o curte îngustă. Dintre toate camerele, aceasta i se părea cea mai întunecată. Există aici și o a doua ușă, care dădea într-o cămăruță fără ferestre, unde se afla un closet și o chiuvetă. Quinn lăsă pe jos caietul roșu, își scoase din buzunar pixul de la surdomut și-l aruncă peste caiet. Apoi își luă ceasul de la mână și îl puse în buzunar, după care își scoase toate hainele, deschise geamul și le lăsă să cadă, una câte una, în curte: mai întâi pantoful drept, apoi pantoful stâng; o șosetă, apoi cealaltă șosetă; cămașa, jacheta, chiloții, pantalonii. Nu se aplecă să le vadă căzând și nici nu se uită unde aterizară. Pe urmă închise fereastra, se așeză pe jos, în mijlocul camerei, și se culcă.

Era întuneric în cameră atunci când se trezi. Quinn nu-și dădea seama prea bine cât timp trecuse – dacă era noaptea zilei în care se culcase sau noaptea următoare, își spuse că era posibil ca nici măcar să nu fie noapte. Se putea să fie întuneric în cameră și nimic mai mult, iar afară, dincolo de fereastră, să strălucească soarele. Preț de câteva clipe se gândi să se ridice și să se îndrepte spre fereastră ca să verifice, dar apoi își spuse că oricum nu mai conta. Dacă nu era noapte acum, își zise în sinea lui, oricum avea să se facă noapte mai târziu. Asta era ceva sigur, iar concluzia ar fi fost aceeași, indiferent dacă s-ar fi uitat pe geam sau nu. Pe de altă parte, dar era într-adevăr noapte aici, în New York, atunci cu siguranță că soarele strălucea altundeva. În China, spre exemplu, era, fără nici o îndoială, ora prânzului, iar cultivatorii de orez își ștergeau picăturile de sudoare de pe frunte. Noaptea și ziua nu erau decât niște termeni relativi, care nu se refereau la o condiție absolută, în orice moment dat, se putea spune că ambele condiții erau simultan valabile. Singurul motiv

pentru care oamenii nu știau asta era pentru că nu se puteau afla în două locuri în același timp.

De asemenea, Quinn se gândi să se ridice și să meargă în cealaltă cameră, dar apoi își dădu seama că era destul de mulțumit acolo unde stătea. Se simțea confortabil în locul pe care și-l alesese și își spuse că îi plăcea să stea culcat pe spate cu ochii deschiși, pironiți în tavan – sau în ceea ce ar fi trebuit să fie tavanul, dacă l-ar fi putut vedea prin întuneric, îi lipsea numai un singur lucru, și anume cerul, își dădu seama că îi era dor să aibă bolta deasupra capului, după atâtea zile și nopți petrecute sub cerul liber. Dar acum se afla înăuntru, și indiferent în ce cameră ar fi ales să stea, cerul tot ar fi rămas ascuns privirii sale, inaccesibil chiar și la cea mai îndepărtată limită a vederii.

Se gândi să rămână acolo până când nu va mai putea. Avea apa de la chiuvetă ca să-și potolească setea, iar asta îi permitea să mai câștige niște timp. În cele din urmă, i se va face foame și va trebui să mănânce. Dar se antrenase atâta timp ca să reziste cât mai mult timp cu cât mai puțin, încât știa deja că puteau să mai treacă încă vreo câteva zile până în acel moment. Se hotărî să nu se mai gândească la asta atâta vreme cât nu era absolut nevoit s-o facă. Își spuse că nu avea nici un rost să-și facă griji, că nu avea nici un rost să se neliniștească din cauza unor lucruri lipsite de importanță.

Încercă să se gândească la viața pe care o dusesse înainte să înceapă toată povestea aceasta. Trebuie să facă un efort considerabil, din moment ce i se părea că se întâmplase cu foarte mult timp în urmă. Își aminti de cărțile pe care le scrisese cu numele William Wilson. Ce ciudat, își spuse, că făcuse așa ceva, și se întrebă acum de ce alesese s-o facă. În adâncul inimii sale, înțelese că Max Work era mort. Murise undeva pe drumul către următorul caz, iar Quinn nu reușea să simtă nici un fel de păreri de rău. Totul i se părea atât de lipsit de importanță acum. Se gândi iarăși la biroul său și la miile de cuvinte pe care le scrisese acolo. Se gândi la bărbatul acela care era agentul său literar și își dădu seama că nu-și mai putea aminti cum îl chema. I se ștergeau din minte atâtea lucruri încât îi venea greu să le țină socoteala. Quinn încercă să-și amintească formația în care intrau pe teren jucătorii de la Mets, poziție cu poziție, dar mintea începuse să-i rătăcească aiurea, își aminti că mijlocușul se numea Wilson, un tânăr promițător al cărui nume adevărat era William Wilson. Cu siguranță că era ceva interesant în numele acela; Quinn urmări firul ideii pentru câteva clipe, după care se lăsă păgubaș. Cei doi William Wilson se anulau unul pe celălalt și cu asta basta. Quinn le făcu amândurora un semn imaginar de rămas bun. Cei de la Mets vor termina din nou pe ultimul loc și nimeni nu va suferi din cauza asta.

Când se trezi din nou, soarele strălucea în cameră. Alături de el, pe podea, se afla o tavă cu mâncare, iar în farfuria lucea ceva ce părea să fie carne

prăjită. Quinn acceptă întâmplarea fără să protesteze. Nu rămase uimit și nici tulburat. Da, își zise în sinea lui, se prea poate ca mâncarea să fi fost lăsată aici pentru mine. Nu era curios să știe cum sau de ce se întâmplase asta. Nici măcar nu îi trecu prin cap să iasă din cameră ca să caute un răspuns în restul apartamentului. Mai degrabă, cercetă atent mâncarea de pe tavă și observă că, pe lângă cele două bucăți mari de carne, se mai aflau acolo câțiva cartofi copti, o farfurie de sparanghel, o chiflă proaspătă, saiată, o carafă de vin roșu, câteva felii de brânză și o pară pentru desert. Mai găsi și un șervețel de în alb, iar tacâmurile de argint erau de cea mai bună calitate. Quinn înghiți mâncarea – sau jumătate din ea, adică atât de mult cât putu.

După masă, începu să scrie în caietul roșu. Nu se opri din scris până când întinericul invada din nou încăperea. În mijlocul tavanului se afla o lustră mică, iar întrerupătorul era chiar lângă ușă, însă ideea de a-l folosi nu îl atrase deloc pe Quinn. La puțin timp după aceea, adormi din nou. Când se trezi, razele soarelui se jucau în cameră, iar lângă el, pe podea, se afla o altă tavă de mâncare. Mancă atât cât putu și apoi se apucă din nou de scris în carnetul roșu.

Cea mai mare parte din însemnările sale din această perioadă consta în chestiuni marginale referitoare la cazul Stillman. Quinn se întreba, spre exemplu, de ce nu se deranjase să caute în ziare știrile despre arestarea lui Stillman în 1969. Se gândi dacă aselenizarea din acel an avusese cumva vreo legătură cu cele întâmplate. Se întreba de ce îl crezuse pe cuvânt pe Auster atunci când acesta îi spusese că Stillman era mort. încercă să se gândească la ouă și scrise expresii precum „a good egg”, „egg on his face”, „to lay an egg”, „to be as like as two eggs.”¹ Se întreba ce s-ar fi întâmplat dacă ar fi luat-o pe urmele celui de al doilea Stillman în locul primului. Se întreba de ce Christopher, sfântul patron al călătoriilor, fusese canonizat de Papă în anul 1969, exact la timp pentru călătoria omului spre lună. întoarse pe toate părțile întrebarea de ce Don Quijote nu vruse să scrie pur și simplu cărți precum cele care îi plăceau atât de mult, în loc să-și trăiască aventurile. Se întrebă de ce avea aceleași inițiale cu Don Quijote. Zăbovi asupra posibilității ca fata care se mutase în apartamentul său să fi fost aceeași pe care o văzuse în gara Grand Central, citindu-i cartea, își puse întrebarea dacă Virginia Stillman angajase cumva un alt detectiv după ce el încetase să o mai contacteze. Se întrebă de ce îl crezuse pe cuvânt pe Auster în privința cecului fără acoperire. Se gândi la Peter Stillman și se întrebă dacă dormise vreodată în camera în care se afla el acum. Se întrebă dacă oare cazul era într-adevăr încheiat sau dacă nu cumva mai lucra la el. Se întrebă cum ar fi arătat harta tuturor pașilor pe care îi făcuse în viață și ce cuvânt ar fi format.

Când era întuneric, Quinn dormea, iar când se făcea lumină, își mânca mâncarea și scria în caietul roșu. Nu era niciodată prea sigur cât timp se scurgea între aceste momente, căci nu își mai bătea capul cu socoteala zilelor sau a orelor. Totuși, i se părea că, puțin câte puțin, întunericul începuse să câștige în fața luminii, că în timp ce, la început, predominaseră razele strălucitoare ale soarelui, între timp lumina deve-

1 Joc de cuvinte intraductibil, bazat pe diferite expresii din limba engleză care cuprind cuvântul Egg – „ou”: a good egg – „a fi sămânță bună”, egg on his face – „a părea ridicol”, to lay an egg – „a face un ou”, to be as like as two eggs – „a semăna ca două picături de apă”.

nișe, treptat, din ce în ce mai slabă și mai pasageră. În primă instanță, puse aceste transformări pe seama schimbării anotimpului. Desigur că echinocțiul trecuse deja, așa că poate se apropia solstițiul. Dar chiar și după sosirea iernii, când procesul ar fi trebuit, teoretic, să înceapă să se inverseze, Quinn observă că perioadele de întuneric continuau să câștige teren în fața celor de lumină. I se părea că avea din ce în ce mai puțin timp să-și înghită mâncarea și să facă însemnări în caietul roșu. În cele din urmă, i se păru că aceste intervale se redusese la numai câteva minute. O dată, spre exemplu, își termină mâncarea doar ca să-și dea seama că nu mai avea destul timp să scrie măcar trei propoziții în caiet. Când se făcu din nou lumină, de-abia reuși să noteze vreo două propoziții, începu să sară peste mese pentru a-și dedica timpul caietului roșu, ceea ce însemna că mânca doar când simțea că nu mai poate să reziste. Dar timpul continua să se reducă din ce în ce mai mult, iar în curând nu mai putu să mănânce decât o înghițitură înainte ca întunericul să îl învăluie din nou. Nu îi trecu prin cap să aprindă lumina electrică, întrucât uitase deja de mult timp că avea așa ceva la îndemână.

Această perioadă de întuneric crescând coincise cu reducerea paginilor din caietul roșu. Puțin câte puțin, Quinn se apropia de sfârșitul carnetului. La un moment dat, înțelese inevitabilul: cu cât scria mai mult, cu atât se apropia mai repede vremea când nu va mai putea scrie nimic, începu să-și măsoare cu mare grijă cuvintele, străduindu-se să se exprime cât mai concis și totodată cât mai clar cu putință. Regretă că irosise atâtea pagini la începutul caietului și chiar ajunse să-i pară rău că se deranjase să scrie despre cazul Stillman. Căci acest caz rămăsese undeva în urma lui și nu se mai obosea să se gândească la așa ceva. Acel caz reprezentase o punte către un alt loc din viața sa, iar acum că trecuse deja acea punte, însemnătatea ei se pierduse. Quinn nu mai simțea nici un interes pentru sine însuși. Scria despre stele, despre pământ, despre speranțele sale pentru omenire. Avea impresia că fusese despărțit de cuvinte, care acum ajunseseră să facă parte din lumea largă, la fel de reale și de

specifice ca pietrele, ca lacurile sau ca florile. Nu mai aveau nimic de-a face cu el.

Își aminti momentul nașterii sale și cum fusese scos cu grijă din pântecul mamei lui. Își aminti nesfârșita bunătate a lumii și a tuturor oamenilor pe care îi iubise vreodată. Acum nu mai conta nimic, în afară de frumusețea acestor lucruri. Voia să scrie în continuare despre ele și îl îndurera ideea că, în curând, nu avea să mai poată. Cu toate acestea, încercă să înfrunte plin de curaj sfârșitul caietului. Se întrebă dacă ar fi putut să scrie fără pix, dacă ar fi putut să învețe să vorbească, din nou, umplând întunericul cu vocea sa, rostind cuvintele în aer, în sufletul pereților, în oraș, chiar dacă lumina nu s-ar mai fi întors niciodată.

Ultima propoziție din caietul roșu spune: „Ce se va întâmpla când nu va mai rămâne nici o pagină în caietul roșu?” în acest moment, povestea se încetășează. Informațiile se epuizează, iar întâmplările care au urmat după această ultimă propoziție nu vor fi cunoscute niciodată. Ar fi prostesc să ne hazardăm în formularea vreunei ipoteze.

M-am întors din călătoria mea în Africa în luna februarie, cu numai câteva ore înainte să începă o ninsoare cu viscol în New York. L-am sunat pe prietenul meu Auster în acea seară, iar Auster a insistat să trec pe la el cât de repede puteam. Era o notă atât de stăruitoare în vocea lui încât nu am îndrăznit să-l refuz, deși eram mort de oboseală.

Când am ajuns la apartamentul lui, Auster mi-a explicat puținele lucruri pe care le știa despre Quinn și s-a apucat să descrie cazul ciudat în care se trezise implicat dintr-o întâmplare. Ajunsese să-l obsedeze, după cum mi-a spus, și voia să-l sfătuiesc eu ce să facă. După ce l-am ascultat până la capăt, m-am supărat pe el pentru că îl tratase pe Quinn cu o asemenea indiferență. L-am certat pentru că nu se implicase mai mult în cele întâmplate și pentru că nu făcuse ceva ca să-l ajute pe acel om care, era destul de evident, avea grave probleme.

Auster a părut să pună prea mult la inimă cuvintele mele. Mi-a spus că, de fapt, tocmai de aceea insistase să trec pe la el. Se simțea vinovat și avea nevoie să se descarce. Mi-a spus că eram singura persoană în care putea avea încredere.

Petrecuse ultimele luni încercând să dea de Quinn, dar nu reușise. Quinn nu mai locuia în apartamentul lui, iar toate tentativele de a o găsi pe Virginia Stillman eșuaseră, în acel moment i-am sugerat să aruncăm o privire prin apartamentul lui Stillman. Aveam, cumva, senzația că acolo ajunsese Quinn.

Ne-am pus paltoanele și am luat un taxi până pe Strada 69 Est. Ningea deja de o oră și străzile erau destul de periculoase. N-am întâmpinat nici o

greutate să intrăm în clădire, căci ne-am strecurat pe ușă în urma unor locatari care tocmai se întorceau acasă. Am urcat pe scări și am găsit ușa de la apartamentul care fusese odinioară al soților Stillman. Era deschisă. Am intrat cu precauție și am dat peste niște camere goale, într-o încăpere micuță din capătul apartamentului, la fel de impecabil de curată ca și celelalte camere, am văzut caietul roșu zăcând pe podea. Auster l-a luat de pe jos, l-a frunzărit puțin și mi-a spus că era al lui Quinn. Apoi mi l-a întins și mi-a zis să-l păstrez eu. Toată povestea aceea îl dăduse peste cap atât de tare încât îi era teamă să-l ia el. I-am spus că îl țin eu până când se va simți în stare să-l citească, dar a scuturat din cap și mi-a zis că nu voia să-l mai vadă niciodată. Pe urmă am plecat și am început să mergem pe jos, prin zăpadă. Orașul era deja cu totul alb, iar ninsoarea conti-nua să cadă, de parcă nu avea să se mai oprească vreodată.

În ceea ce îl privește pe Quinn, îmi este imposibil să spun unde se află acum. Am urmărit însemnările din caietul roșu cu toată atenția, iar orice inadvertențe se găsesc în povestire îmi aparțin doar mie. Au fost momente în care textul era destul de greu de descifrat, dar am făcut tot ce mi-a stat în puteri și m-am abținut să fac orice interpretări. Caietul roșu, desigur, reprezintă numai jumătate din poveste, după cum va înțelege orice cititor sensibil, în privința lui Auster, sunt convins că s-a purtat urât de la început până la sfârșit. Dacă prietenia noastră s-a încheiat, el este singurul vinovat. Iar în privința mea, eu tot mă mai gândesc la Quinn. Va fi întotdeauna cu mine. Și, oriunde ar fi dispărut, îi urez noroc.

fantome.

Mai întâi apare Blue. După aceea vine White și mai încolo Black, iar înainte de început se află Brown. Brown l-a inițiat, Brown l-a învățat meserie, iar când Brown a îmbătrânit, Blue i-a luat locul. Astfel începe totul. Locul este New York, momentul este timpul prezent și niciunul dintre acestea două nu se va schimba vreodată. Blue merge la muncă în fiecare zi și se așează la biroul său, așteptând să se întâmple ceva. O vreme îndelungată nu se întâmplă nimic, iar apoi un bărbat pe nume White intră pe ușă. Și astfel începe totul.

Cazul pare destul de simplu. White vrea ca Blue să urmărească pe cineva numit Black și să stea cu ochii pe el oricât timp va fi nevoie. Pe când lucra pentru Brown, Blue fusese însărcinat cu mai multe misiuni de urmărire, iar aceasta nu i se pare cu nimic diferită, poate chiar mai ușoară decât majoritatea.

Blue are nevoie de această slujbă, așa că îl ascultă pe White și nu îi pune multe întrebări. Presupune că este vorba despre un caz conjugal și că White este un bărbat gelos. White nu-i dă prea multe explicații. Zice că vrea un raport săptămânal, care să-i fie trimis la cutare oficiu poștal, dactilografiat în dublu

exemplar pe pagini de cutare lungime și de cutare lățime. Blue va primi un cec prin poștă, în fiecare săptămână. Apoi White îi spune lui Blue unde locuiește Black, cum arată el, și așa mai departe. Când Blue îl întreabă pe White cât timp crede că va dura cazul, White îi răspunde că

1 Toate personajele poartă nume de culori: Blue – albastru, White -alb, Black – negru, Brown – maro.

nu știe. Dumneavoastră să-mi trimiteți în continuare rapoartele, zice el, până când vă voi spune eu să faceți altfel.

Ca să fim cinstiți cu Blue, trebuie să spunem că povestea i se pare cam ciudată. Dar am merge prea departe dacă am afirma că îl încearcă niște îndoieli chiar din acest moment. Cu toate acestea, nu poate să nu observe anumite detalii în legătură cu White. Barba neagră, spre exemplu, și sprâncenele prea stufoase. Iar apoi mai e și pielea, care pare exagerat de albă, de parcă ar fi acoperită de pudră. Blue nu e un amator în arta deghizării, așa că nu-i vine prea greu să ghicească această mască. La urma urmei, îl avusese drept profesor pe Brown, iar Brown era cel mai bun din branșă, pe vremea lui. Așa că Blue începe să se gândească imediat că poate s-a înșelat și că acel caz nu are nimic de-a face cu o căsnicie. Dar nu-și duce gândul mai departe, pentru că White continuă să-i vorbească, iar Blue trebuie să se concentreze pentru a-i putea urmări monologul.

Totul a fost pregătit, zice White. Veți sta într-un mic apartament chiar vizavi de cel al lui Black. L-am închiriat deja și vă puteți muta chiar astăzi. Voi plăti chiria până la terminarea cazului.

Bună idee, zise Blue, luând cheia pe care i-o întinde White. Cel puțin așa voi scăpa de toată alergătura.

Întocmai, răspunde White, mângâindu-și barba.

Și astfel, totul rămâne stabilit. Blue acceptă cazul și cei doi pecetluiesc înțelegerea cu o strângere de mână. Pentru a-i dovedi buna sa credință, White îi dă lui Blue un avans de zece bancnote a câte cincizeci de dolari.

Astfel începe totul, așadar. Tânărul Blue și un bărbat pe nume White, care cu siguranță că nu este persoana care pare a fi. Nu contează, își spune Blue după plecarea lui White. Sunt convins că o avea și el motivele lui. Și, pe deasupra, nu e problema mea. Pe mine nu trebuie să mă preocupe decât cum să-mi fac treaba.

Este trei februarie 1947. Ceea ce Blue nu știe, desigur, este că acest caz va dura ani la rând. Însă prezentul nu este mai puțin întunecat decât trecutul, iar misterul său este la fel ca orice ar putea rezerva viitorul. Așa e făcută lumea: pas cu pas, cuvânt după cuvânt. Sunt anumite lucruri pe care Blue nu le poate cunoaște în acest moment. Căci cunoașterea vine încet, iar când vine, e adesea însoțită de un preț personal ridicat.

White părăsește biroul, iar după câteva clipe Blue pune mâna pe telefon și o sună pe viitoarea doamnă Blue. O să lucrez sub acoperire, îi spune el iubitei sale. Să nu-ți faci griji dacă va trece o bucată de vreme fără să primești vești de la mine. Mă voi gândi tot timpul la tine.

Blue ia o punguță cenușie de pe un raft și își pune înăuntru pistolul de calibrul treizeci și opt, un binoclu, un caiet de notițe și alte unelte specifice meseriei. Apoi își curăță biroul, face ordine printre hârtii și închide ușa cu cheia. De acolo merge direct la apartamentul pe care i l-a închiriat White. Adresa nu are nici o importanță. Dar, de dragul poveștii, hai să zicem că se află în Brooklyn Heights. O stradă liniștită, puțin circuiată, nu foarte departe de pod – poate chiar Orange Street 1. Walt Whitman și-a tipărit cu mâna lui prima ediție din Fire de iarbă, în 1855, pe această stradă și tot de aici Henry Warb Beecher a condamnat aspru sclavia, de la amvonul bisericii sale de cărămidă roșie. Cam atât la nivel de culoare locală.

E o garsonieră micuță la etajul al treilea al unei clădiri de patru niveluri, construită din piatră cafeniu-roșcată. Blue se bucură să descopere că locul este complet mobilat, iar în timp ce face turul încăperii, examinând mobilierul, își dă seama că totul este nou în acest apartament: patul, masa, scaunul, covorul, așternuturile, ustensilele din bucătărie, totul. Un set complet de haine agățat pe umerăș în dulap, iar Blue, întrebându-se dacă acele haine sunt pentru el, le probează și observă că îi vin bine. Nu e chiar cel mai mare loc în care a stat vreodată, își spune în sinea lui, pășind dintr-un capăt al camerei în celălalt, dar e destul de confortabil, chiar destul de confortabil.

Iese din nou, traversează strada și intră în clădirea de vizavi, în holul de la intrare caută numele lui Black pe ' Strada Portocalie.

cutiile poștale și îl găsește – Black, etajul trei. Până acum, toate bune și frumoase. Apoi se întoarce în camera sa și se pune pe treabă.

Trage perdelele de la fereastră, aruncă o privire pe geam și îl vede pe Black așezat la o masă în camera de pe partea cealaltă a străzii. Din câte poate vedea Blue de la această distanță, deduce că Black scrie. Ajunge să arunce un ochi prin binoclu ca să confirme că celălalt chiar scrie. Totuși, lentilele nu sunt atât de puternice încât să-i poată arăta și ceea ce scrie Black, însă, chiar dacă ar fi fost, Blue se îndoiește că ar fi putut să citească invers scrisul. Nu poate fi sigur decât de un singur lucru, așadar, și anume că Black scrie într-un caiet cu un stilou roșu. Blue își scoate carnetelul de notițe și scrie: 3 Feb. 3 pm. Black scrie la birou.

Din când în când, Black își întrerupe lucrul și se întoarce să privească pe fereastră. La un moment dat, Blue chiar crede că se uită direct la el și se dă repede la o parte. Dar, după o cercetare mai atentă, își dă seama că celălalt privește în gol, iar ochii lui dau de înțeles mai degrabă că e căzut pe gânduri

decât că vede ceva, adică acel gen de privire care face ca lucrurile să devină invizibile, care nu le lasă să pătrundă. Când și când, Black se ridică de pe scaun și dispare într-un locșor ascuns al camerei, într-un ungher, presupune Blue, sau poate în baie, dar niciodată nu lipsește prea mult, întorcându-se de fiecare dată repede la biroul său. Această rutină continuă așa ore în șir, iar Blue își dă seama că nu a aflat nimic nou, în ciuda eforturilor sale. La ora șase, scrie cea de-a doua propoziție în caiet: Această rutină continuă așa ore în șir.

Nu că Blue s-ar plictisi din cale afară, dar se simte frustrat. Neputând să citească ceea ce a scris Black, până acum totul i se pare un gol imens. Poate o fi vreun nebun, își zise Blue, poate că pune la cale să arunce lumea în aer. Poate că scrisul acela o avea ceva de-a face cu formula lui secretă. Dar lui Blue i se face imediat rușine de aceste gânduri atât de puerile. E mult prea devreme pentru a ști ceva, își zice în sinea lui, iar pentru moment se hotărăște să nu tragă nici o concluzie.

Mintea îi zboară de la un lucru la altul și, în cele din urmă, se oprește asupra viitoarei doamne Blue. Stabiliseră să iasă în oraș astă seară, își aduce el aminte, iar dacă nu s-ar fi prezentat White la biroul său, cu acest caz nou, acum ar fi fost alături de ea. Mai întâi ar fi mers la restaurantul chinezesc de pe Strada 39, unde s-ar fi dușor cu bețișoarele și s-ar fi ținut de mână pe sub masă, iar apoi s-ar fi dus să vadă cele două filme din programul de la Paramount. Pentru o clipă îi trece fulgerător prin fața ochilor imaginea uimitor de clară a chipului iubitei sale (râzând cu ochii plecați, prefăcându-se că e stânjenită), și își dă seama că ar prefera să se afle lângă ea în loc să stea în cămăruța aceea pentru Dumnezeu știe cât timp. îi dă prin cap să o sune și să se întindă la vorbă, dar ezită și apoi se răzgândește. Nu vrea să pară slab de înger. Dacă iubita lui ar ști câtă nevoie are de ea, atunci și-ar pierde ascendentul asupra ei, ceea ce n-ar fi prea bine. Bărbatul trebuie să fie întotdeauna acela mai puternic.

Black și-a strâns deja masa și a înlocuit instrumentele de scris cu mâncarea. Stă așezat acolo și mestecă încet, privind fix pe fereastră în acel mod abstract al lui. La vederea mâncării, Blue își dă seama că îi e foame și scotocește prin dulapul din bucătărie după ceva de mâncare. Se oprește la o conservă de tocană și înmoaie o felie de pâine albă în sos. Trage speranță că Black va ieși din casă după cină și se entuziasmează când vede o agitație bruscă în camera lui Black, însă nu se întâmplă nimic. Cinsprezece minute mai târziu, Black stă așezat din nou la masă, citind o carte de această dată. Lângă el se află o veioză aprinsă, iar Blue îi vede chipul mai deslușit decât înainte. Blue își spune că Black trebuie să aibă cam aceeași vârstă ca și el, poate cu vreun an sau doi în plus ori în minus. Ceea ce înseamnă că are în jur de treizeci de ani. Chipul lui Black i se pare destul de plăcut, fără a avea însă

nimic care să-l diferențieze de alte mii de chipuri care pot fi văzute zi de zi. Această constatare îl dezamăgește pe Blue, care încă mai speră în secret să descopere că Black e un nebun. Blue se uită prin binoclu și deslușește titlul cărții pe care o citește Black. Walden, de Henry David Thoreau.

Blue n-a mai auzit niciodată de această carte și își notează grijuliu titlul în carnețel.

Nu se schimbă însă nimic, iar restul serii se scurge în același fel, cu Black citind și cu Blue urmărindu-l cum citește. Pe măsură ce trece timpul, Blue se simte din ce în ce mai descurajat. Nu e obișnuit să stea așa, cu brațele încrucișate, iar cu cât inserarea înaintează mai mult în noapte, situația începe să-l enerveze din ce în ce mai tare. Lui îi place să se afle în mișcare, alergând dintr-un loc într-altul, făcând una, alta. Nu sunt genul Sherlock Holmes, obișnuia să-i spună lui Brown, de fiecare dată când șeful său îi încredința vreo misiune deosebit de sedentară. Dă-mi ceva în care să-mi pot înfige dinții. Acum, când el însuși este șeful, uite de ce are parte: un caz care nu îi dă nimic de făcut. Căci să privească pe cineva citind și scriind înseamnă, de fapt, că nu face nimic. Singurul mod în care Blue ar putea să priceapă ceea ce se întâmplă ar fi să intre în mintea lui Black, să vadă la ce se gândește, iar așa ceva ar fi imposibil, firește. Așadar, puțin câte puțin, Blue își lasă gândurile să-i alunece către vremurile de odinioară, își amintește de Brown și de câteva dintre cazurile la care au lucrat împreună și savurează amintirea triumfurilor lor. Afacerea Redman¹, de exemplu, în care au luat urma unui casier al unei bănci care deturnase un sfert de milion de dolari. Pentru acel caz, Blue s-a deghizat în agent de pariuri și l-a ademenit pe Redman să parieze prin intermediul lui. Bancnotele au fost identificate ca fiind cele care lipseau din bancă, iar tipul a primit ceea ce merita. Chiar și mai bun a fost Cazul Gray². Gray fusese dat dispărut în urmă cu un an și jumătate deja, iar soția lui era dispusă să-l declare mort. Blue l-a căutat pe toate căile normale și n-a descoperit nimic. Apoi, într-o zi, când era pe punctul de a-și clasa ultimul raport, dăduse peste Gray într-un bar, la nici două cvartale de blocul unde locuia soția lui, deja convinsă că el nu avea să se mai întoarcă niciodată. Numele lui Gray era de acum Green¹, dar Blue știa că bărbatul acela era totuși Gray, pentru că de trei luni de zile mergea peste tot cu fotografia lui și îi cunoștea chipul la perfecție. S-a dovedit a fi un caz de amnezie. Blue l-a condus pe Gray acasă la soția lui și, cu toate că acesta nu o recunoștea și susținea în continuare că se numea Green, a găsit-o pe placul său și, câteva zile mai târziu, a cerut-o în căsătorie. Așa că doamna Gray a devenit doamna Green, căsătorită a doua oară cu același bărbat, și deși Gray nu și-a mai amintit niciodată trecutul -încăpățânându-se să nu recunoască, însă, că ar fi uitat ceva -asta nu părea să-l împiedice să trăiască destul de comod în prezent. Căci dacă Gray fusese inginer în existența

sa anterioară, acum, când era Green, lucra ca barman într-un local aflat la numai câteva sute de metri de casă. îi plăcea să amestece băuturi, spunea el, și să stea de vorbă cu oamenii care intrau în bar și nu s-ar fi putut vedea făcând altceva. Eu m-am născut ca să fiu barman, le-a spus lui Brown și lui Blue la nuntă, și cine se credeau ei ca să stea în calea a ceea ce voia să facă cineva cu viața sa?

Acelea au fost vremurile bune de demult, își spune Blue acum, în timp ce îl privește pe Black stingând lumina din camera sa de pe cealaltă parte a străzii. Vremuri pline de întorsături ciudate și de coincidențe amuzante. Ei bine, nu toate cazurile pot fi captivante. Trebuie să accepți totul cu părțile bune și cu cele proaste.

Blue, întotdeauna optimist, se trezește bine dispus în dimineața următoare. Afară cade ninsoarea pe străduța liniștită, iar totul s-a făcut alb. După ce îl privește pe Black luându-și micul dejun la masa de lângă geam și apoi citind câteva pagini din Walden, Blue îl vede retrăgându-se în fundul camerei și apoi întorcându-se la fereastră cu paltonul pe el. E puțin peste ora opt. Blue se întinde să-și ia pălăria, haina, fularul și cizmele, și le pune în grabă și coboară scările la mai puțin de un minut după Black. E o dimineață fără vânt, atât de calmă încât poate auzi zăpada căzând pe ramurile copacilor. Nu mai e

1 Verde.

nimeni în jur și pantofii lui Black au lăsat o dâră perfectă de urme pe trotuarul alb. Luând-o pe acele urme, Blue dă colțul străzii și apoi îl vede pe Black trecând pe strada următoare, de parcă s-ar fi bucurat de vreme. Nu prea pare comportamentul unui bărbat care se pregătește să fugă, își spune Blue, încetinindu-și pașii ca să rămână la o distanță potrivită. Două străzi mai încolo, Black intră într-un mic magazin alimentar, unde rămâne vreo zece sau douăsprezece minute și apoi iese cu două pungii maronii, pline ochi de cumpărături. Fără să-l observe pe Blue, care stă în pragul unei uși de pe trotuarul de vizavi, Black face drumul întors către Orange Street, își face provizii pentru furtună, își zice Blue în sinea lui. După care se hotărăște să-și asume riscul de a-l pierde din ochi pe Black, intrând și el în magazin pentru a face același lucru. Numai să nu fie o capcană, se gândește el, iar Black să plănuiască, de fapt, să-și arunce pungile de cumpărături și s-o șteargă, altfel e cât se poate de sigur că bărbatul e încă pe drumul spre casă. Așa că Blue își face cumpărăturile, se oprește puțin la magazinul de alături ca să ia un ziar și câteva reviste, după care se întoarce în camera sa de pe Orange Street, într-adevăr, Black s-a așezat deja la masa de lângă fereastră și scrie în același caiet ca și în ziua anterioară.

Din cauza zăpezii, vizibilitatea e destul de redusă, iar Blue întâmpină greutăți în a discerne ce se întâmplă în camera lui Black. Nici măcar binoclul nu-i este de prea mare folos. Ziua rămâne mohorâtă, iar prin ninsoarea neîntreruptă, Black pare doar o umbră. Blue se împacă cu gândul că îl așteaptă un lung răstimp de liniște, așa că se calmează cu ziarele și revistele. Este un cititor fidel al publicației *Un detectiv adevărat* și încearcă să nu piardă nici un număr. Acum că are timp la dispoziție, citește revista din scoarță în scoarță, oprindu-se să parcurgă până și micile anunțuri și reclame de pe ultimele pagini, între articolele principale despre polițiști și agenți secreți, descoperă ascuns un articol care atinge o coardă sensibilă în mintea lui Blue. Chiar și după ce termină de citit revista, tot nu se poate abține să se gândească la asta. În urmă cu douăzeci și cinci de ani, se pare, trupul unui băiețel ucis a fost găsit într-o pădurice din împrejurimile orașului Philadelphia. Deși poliția a început să lucreze de îndată la acel caz, nu a reușit niciodată să descopere ceva. Nu numai că nu au avut nici un suspect, dar nici măcar nu au reușit să-l identifice pe copil. Cine era el, de unde venea, de ce se afla acolo, toate acele întrebări rămăseseră fără răspuns, în cele din urmă, cazul a fost clasat, iar dacă n-ar fi fost medicul legist desemnat să facă autopsia copilului, totul ar fi fost uitat cu desăvârșire. Bărbatul acesta, care se numea Gold, a devenit obsedat de crimă, înainte ca băiețelul să fie înmormântat, i-a pregătit o mască mortuară, iar începând din acel moment și-a sacrificat tot timpul liber pentru elucidarea misterului. După douăzeci de ani, ajuns la vârsta pensionării, și-a părăsit serviciul și a început să dedice fiecare clipă acelui caz. Dar lucrurile nu i-au mers bine. Nu a făcut nici un progres, nu s-a apropiat nici măcar cu un singur pas de rezolvarea crimei. Articolul din *Un detectiv adevărat* precizează că acum bărbatul oferă o recompensă de două mii de dolari oricui ar putea să-i dea vreo informație despre băiețel. Articolul mai conține și o poză retușată cu bărbatul care ține în mâini masca mortuară a copilului. Privirea din ochii lui este atât de chinuită și de stăruitoare, încât Blue abia reușește să-și ridice ochii din pagina revistei. Gold îmbătrânește din ce în ce mai mult și se teme să nu moară înainte să dezlege misterul acelei crime. Acest lucru îl emoționează adânc pe Blue. Dacă ar fi cu putință, nimic nu i-ar face mai mare plăcere decât să lase baltă ceea ce făcea în acel moment și încerce să-l ajute pe Gold. Nu există destui oameni ca el, își spune. Dacă băiatul acela ar fi fost fiul lui Gold, atunci povestea ar avea un sens măcar: răzbunare, pur și simplu, iar oricine poate înțelege așa ceva. Dar copilul era un complet necunoscut, așa că nu exista nici o legătură personală între ei, nici un indiciu de motivație secretă. Tocmai acest gând îl afectează atât de mult pe Blue. Gold refuză să accepte o lume în care asasinul unui copil poate scăpa nepedepsit, chiar dacă acel asasin a 'Aur.

murit deja, și e dispus să-și sacrifice propria viață și fericire pentru a face dreptate. Apoi Blue se gândește o vreme la bietul băiețel, încercând să-și imagineze ce s-a întâmplat de fapt, încercând să simtă ceea ce trebuie să fi simțit copilul, iar atunci îi dă prin cap că ucigașul trebuie să fi fost unul dintre părinți, căci altfel băiatul ar fi fost dat dispărut, însă asta nu face altceva decât să înrăutățească lucrurile, își spune Blue, iar în timp ce această idee începe să-i provoace greață, înțelegând pe deplin cum trebuie să se simtă Gold tot timpul, își dă seama că, în urmă cu douăzeci și cinci de ani, el însuși era un copil și că, dacă ar fi trăit, băiețelul acela ar fi avut acum vârsta lui. Aș fi putut fi chiar eu, își zice Blue. Aș fi putut fi chiar eu acel copil. Neștiind ce altceva să facă, decupează poza din revistă și o prinde în perete, deasupra patului său.

Și se mai scurg astfel câteva zile. Blue îl urmărește pe Black și nu se întâmplă aproape nimic. Black scrie, citește, mănâncă, face scurte plimbări prin cartier, nu pare să bage de seamă prezența lui Blue. Iar în ceea ce îl privește pe Blue, acesta încearcă să nu-și facă griji. Se gândește că Black se ascunde, așteptând să sosească momentul potrivit. Din moment ce Blue nu lucrează decât de unul singur, își dă seama că nu i se poate cere să asigure o urmărire permanentă, în fond și la urma urmei, nu poți să stai cu ochii pe cineva douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Ai nevoie de timp ca să dormi, să mănânci, să-ți speli hainele și așa mai departe. Dacă White voia ca Black să fie ținut sub observație tot timpul, ar fi trebuit să angajeze două sau trei persoane, nu doar una. Însă Blue lucrează de unul singur și nu are cum să facă mai mult decât se poate.

Cu toate acestea, începe să își facă griji, în ciuda a ceea ce își spune în sinea lui. Căci, dacă Black trebuie urmărit, asta înseamnă că trebuie urmărit oră cu oră, zi după zi. Orice abatere de la supravegherea permanentă ar elimina cu totul ideea unei adevărate supravegheri. Nu ar lipsi mult, socotește Blue, pentru ca tot tabloul să se schimbe. O singură clipă de neatenție -o privire întoarsă în altă parte, o pauză pentru a se scărpinga în cap, cel mai mic căscat – și, presto, Black îi scapă și reușește să comită orice nelegiuire îngrozitoare ar pune acum la cale. Cu toate acestea, desigur că vor exista și asemenea momente, sute și chiar mii în fiecare zi. Lui Blue această idee i se pare îngrijorătoare, căci, oricât de mult ar putea întoarce problema pe toate părțile, nu se apropie deloc de rezolvarea ei. Iar acesta nu e singurul lucru care îl neliniștește.

Până acum, Blue n-a prea avut ocazia să stea degeaba, iar această nouă stare de inactivitate l-a cam dat peste cap. Pentru prima oară în viață, i se pare că a fost lăsat singur, doar cu sine însuși, fără nimic de care să se agate, nimic care să-i permită să deosebească un moment de următorul moment. Niciodată nu s-a gândit prea mult la lumea dinăuntru lui, și, deși a știut dintotdeauna

că se afla acolo, a fost până acum un teritoriu necunoscut, neexplorat și drept urmare întunecat, chiar și pentru sine. De când se știe s-a mișcat repede la suprafața lucrurilor, oprindu-și atenția asupra acelor suprafețe doar cu scopul de a le percepe, observând-o pe una și trecând imediat la următoarea, mulțumindu-se de fiecare dată cu lumea așa cum era, fără să ceară altceva de la lucruri decât să se afle acolo. Iar până acum s-au și aflat acolo, limpede conturate în lumina zilei, spunându-i clar ce anume sunt, fiind, într-un mod atât de desăvârșit, ele însele și nimic mai mult, încât nu a trebuit să se oprească niciodată în fața lor ca să le privească de două ori. Însă acum, dintr-odată, despărțit de lume cum era, fără nimic de văzut decât o umbră nedeslușită pe nume Black, se trezește gândindu-se la lucruri care nu i-au trecut niciodată prin minte, ceea ce îl neliniștește și mai mult. Dacă „a se gândi” este un termen prea puternic la acest moment, un cuvânt ceva mai modern – „a specula”, spre exemplu – nu s-ar afla departe de adevăr. A specula, din latinescul *speculatus*, care înseamnă oglindă. Căci, în timp ce îl spiona pe Black peste drum, Blue parcă s-ar fi privit într-o oglindă, în care, în loc să îl observe pur și simplu pe celălalt, își dă seama că se observă și pe sine însuși. Pentru el, viața și-a încetinit atât de tare ritmul, încât Blue e acum în stare să vadă lucruri care scăpau atenției sale înainte. Traectoria luminii care traversează camera în fiecare zi, de exemplu, sau modul în care soarele reflectă, la anumite ore, albul zăpezii, în cel mai îndepărtat colț al tavanului camerei sale. Bătăile inimii, sunetul răsuflării sale, clipitul ochilor, Blue este conștient acum de toate aceste evenimente neînsemnate și, oricât de mult ar încerca să le ignore, îi rămân în minte ca o frază absurdă repetată la nesfârșit. Știe că nu poate fi adevărat, și totuși, puțin câte puțin, această frază începe să prindă noimă.

Acum, Blue începe să-și formuleze niște teorii despre Black, despre White și despre sarcina pe care a fost angajat să o facă. Dincolo de faptul că îl ajută să-și ocupe timpul, Blue își dă seama că născocirea acestor povești poate fi o plăcere în sine. Se gândește că poate White și Black sunt frați și că la mijloc se află o sumă mare de bani, o moștenire, spre exemplu, sau capitalul investit într-o societate. Poate că White vrea să demonstreze că Black este un incompetent, pentru a reuși să-l închidă într-un ospiciu ca să preia el controlul averii familiei. Dar Black este prea deștept ca să cadă într-o asemenea cursă, așa că s-a ascuns, așteptând să treacă furtuna. O altă teorie avansată de Blue este că White și Black sunt rivali, că amândoi urmăresc același scop – rezolvarea unei probleme științifice, spre exemplu – iar White vrea ca Black să fie urmărit pentru a se asigura că nu i-o ia înainte. Pe de altă parte, mai speculează Blue că White este un agent repudiat din FBI sau din vreo organizație de spionaj, străină poate, și că lucrează pe cont propriu pentru a duce la capăt o anchetă

secundară care nu a fost neapărat aprobată de superiorii lui. Angajându-l pe Blue să-i facă treaba, White reușește să țină secretă urmărirea lui Black și în același timp își poate vedea în continuare de sarcinile sale zilnice. Zi după zi, lista acestor teorii crește, însă uneori Blue revine mental la vreun scenariu anterior pentru a-l mai înflori puțin și pentru a-i adăuga câteva detalii, iar alteori începe să dezvolte o ipoteză cu totul nouă. Comploturi criminale, de exemplu, și intrigi pentru a răpi pe cineva în schimbul unei răscumpărări exorbitante. Pe măsură ce trece timpul, Blue își dă seama că poate inventa asemenea povești la nesfârșit. Căci Black nu este decât un soi de spațiu gol, o gaură în textura lucrurilor, iar oricare dintre aceste povești poate umple foarte bine această gaură.

În orice caz, Blue nu se teme să le spună lucrurilor pe nume. Știe că, mai presus de orice altceva, i-ar plăcea să afle adevărata poveste. Dar mai știe și că, în această primă etapă, e nevoie de multă răbdare. Puțin câte puțin, așadar, începe să se pună pe treabă, iar cu fiecare zi care trece se simte tot mai comod în noua lui situație, ceva mai resemnat în fața faptului că îl așteaptă o cale lungă de străbătut.

Din nefericire, gândul la viitoarea doamnă Blue îi tulbură din când în când această pace sufletească tot mai deplină. Lui Blue îi e dor de ea mai mult decât oricând, dar își dă totodată seama că lucrurile nu vor mai fi niciodată la fel. N-ar putea spune de unde îi vine această presimțire, însă, deși simte o mulțumire rezonabilă în timp ce-și restrânge gândurile la Black, la camera acestuia, la cazul în care s-a implicat, de fiecare dată când viitoarea doamnă Blue îi vine în minte, e cuprins de un fel de panică. Dintr-odată, calmul său se transformă în neliniște și are senzația că parcă s-ar afla în cădere, într-un loc întunecat, asemănător cu o peșteră, fără nici o speranță de a găsi o ieșire. Aproape în fiecare zi se simțise tentat să pună mâna pe telefon și s-o sune, gândindu-se că un moment de contact adevărat ar reuși să rupă vraja, însă zilele trec, iar el tot n-o sună. Până și acest lucru îl neliniștește, căci nu-și poate aminti vreo perioadă din viața sa când să se fi împotrivit cu atâta încăpățănare ideii de a face ceea ce era limpede că vrea să facă. Mă schimb, își spune. Puțin câte puțin, nu mai sunt același de odinioară. Această interpretare îl liniștește cât de cât, cel puțin pentru o vreme, dar, în cele din urmă, îl face să se simtă și mai ciudat decât înainte. Zilele se scurg și îi vine din ce în ce mai greu să nu vadă în continuare, în mintea lui, imagini ale viitoarei doamne Blue, mai ales noaptea, iar atunci, în întunericul camerei sale, trântit pe spate cu ochii deschiși, îi reconstruiește trupul bucătică cu bucătică, începând de la tălpi și glezne, urcând pe picioare și pe coapse, urmărind linia pântecelui până la sâni, iar apoi, rătăcind fericit prin moliciunea lor, alunecând spre fese și urcând din nou pe curba spatelui, găsindu-i în cele din urmă ceafa și aplecându-se pentru

a ajunge la chipul ei rotund și surâzător. Oare ce face acum? se întreabă uneori. Și ce crede despre toate astea? însă niciodată nu găsește un răspuns care să-l mulțumească. Dacă e în stare să inventeze nenumărate povești care să se corespundă datelor despre Black, când vine vorba de viitoarea doamnă Blue totul se transformă în confuzie, tăcere și vid.

Sosește și ziua în care trebuie să-și scrie primul raport. Blue este un expert în materie de asemenea compuneri și niciodată n-a avut vreo problemă cu ele. Metoda lui e să se rezume la fapte concrete, descriind întâmplările ca și cum fiecare cuvânt ar corespunde perfect celor descrise, fără să intre în detalii inutile. Pentru Blue, cuvintele sunt transparente, ca niște ferestre imense așezate între el și lume, iar până acum nu i-au împiedicat niciodată vederea, ba chiar s-ar fi zis că nici măcar nu se aflau acolo. Dar vai, există și momente în care geamul se mânjește puțin, iar Blue trebuie să-l curate într-un loc sau altul, însă o dată ce găsește cuvântul potrivit, totul se lămurește. Folosindu-se de însemnările pe care le-a făcut deja în caietul său, trecând din nou peste ele ca să-și îmbogățească memoria și să sublinieze comentariile pertinente, încearcă să modeleze un întreg coerent, dând la o parte elementele de prisos și înfrumusețând esențialul, în toate rapoartele pe care le-a scris până acum, acțiunea s-a impus în fața interpretării. Spre exemplu: subiectul a mers pe jos de la Columbus Circle până la Carnegie Hall. Fără nici o referire la vremea de afară, fără să menționeze traficul, fără să facă măcar o încercare de a ghici la ce s-ar fi putut gândi subiectul. Raportul se limitează la faptele cunoscute și verificabile, iar el nu încearcă să treacă dincolo de această limită.

Totuși, confruntat cu datele din cazul Black, Blue începe să-și dea seama că se află într-o situație dificilă. Are caietul, bineînțeles, dar când îl frunzărește ca să vadă ce a scris, rămâne dezamăgit de lipsa detaliilor. Ca și cum cuvintele sale ar fi făcut faptele să dispară, în loc să le scoată la lumină și să le facă să prindă contur în lume. Așa ceva nu i se mai întâmplase niciodată. Privește pe fereastră și îl vede pe Black așezat la masă, ca de obicei. Black se uită și el pe geam în acel moment, iar lui Blue îi trece dintr-odată prin minte că deja nu se mai poate baza doar pe vechile sale metode. Indiciile, alergătura, rutina anchetei – niciuna dintre acestea nu îi va mai fi de folos. Dar mai apoi, când încearcă să-și imagineze cu ce ar putea înlocui aceste acțiuni, nu ajunge nicăieri, în acest moment, Blue nu poate bănui decât ce anume nu este cazul. Să spună ce e, totuși, i se pare ceva absolut imposibil.

Blue își pune mașina de scris pe masă și începe să caute idei, încercând să se concentreze la sarcina pe care o are de îndeplinit, își spune că un raport cinstit al celor întâmplate săptămâna trecută ar trebui să includă, poate, și diferitele scenarii referitoare la Black pe care le născocise de unul singur. Neavând mare lucru de raportat, aceste excursii pe terenul ficțiunii ar da cel

puțin o anumită aromă celor petrecute, însă Blue se abține, dându-și seama că, de fapt, acele ipoteze nu au nimic de-a face cu Black. Asta nu e povestea vieții mele, la urma urmei, își zice în sinea lui. Trebuie să scriu despre el, nu despre mine.

Și totuși, ideea se conturează ca o ispită perversă, iar Blue trebuie să se lupte cu sine ca s-o poată alunga. O ia de la început și se apucă să dezvolte cazul, pas cu pas. Hotărât să facă întocmai ceea ce i s-a cerut, redactează cu migală raportul în vechiul său stil, tratând fiecare amănunt cu atâta grijă și cu o precizie atât de enervantă încât se scurg multe ore până reușește să termine, în timp ce citește rezultatul, se vede nevoit să recunoască, însă, că totul pare corect. Dar atunci de ce se mai simte atât de nemulțumit, atât de supărat de ceea ce a scris? Pentru prima oară în experiența sa de redactare de rapoarte, își dă seama că, până la urmă, cuvintele nu sunt întotdeauna de folos, că pot face și mai neclare lucrurile pe care încearcă să le exprime. Blue își rotește privirea prin cameră și se oprește asupra câtorva obiecte, unul după altul. Zărește veioza și își spune: veioză. Vede patul și își spune: pat. Dă cu ochii de caiet și își spune: caiet. N-are nici un sens să numești veioza pat, ori patul veioză, își spune în sinea lui. Nu, aceste cuvinte se potrivesc doar lucrurilor pe care le reprezintă și de îndată ce Blue le pronunță, simte o profundă satisfacție, ca și cum tocmai ar fi reușit să demonstreze existența lumii. Apoi aruncă o privire pe geam și vede fereastra lui Black. De-acum s-a lăsat întunericul, iar Black doarme. Tocmai asta-i problema, își zice Blue, încercând să-și facă puțin curaj. Asta și nu alta. Black se află acolo, dar mi-e cu neputință să-l văd. Și chiar atunci când îl văd, e ca și cum lumina ar fi stinsă,.

Pune raportul într-un plic și iese din bloc, merge până la colț și-l introduce în cutia poștală. N-oi fi eu cel mai deștept om din lume, își spune, dar fac tot ce-mi stă în putere, tot ce-mi stă în putere.

După aceea, zăpada începe să se topească, în dimineața următoare, soarele strălucește cu putere, iar stoluri de vrăbii ciripesc în copaci și Blue aude picuratul plăcut al apei care se scurge de pe ulucile acoperișurilor, de pe crengi și de pe felinare. Dintr-odată s-ar zice că primăvara se apropie, încă vreo câteva săptămâni, își zice Blue, și toate diminețile vor fi ca asta.

Black profită și el de vremea frumoasă ca să hoinărească mai departe decât de obicei, iar Blue îl urmează. Se simte ușurat să se afle din nou în mișcare, iar în timp ce Black își continuă drumul, Blue speră ca plimbarea să nu se încheie înainte să aibă ocazia să descopere ceva. Lesne de ghicit, întotdeauna i-a plăcut să se plimbe și se simte copieșit de fericire când poate să-și dezmoștească picioarele în aerul dimineții, în timp ce înaintează pe străduțele înguste din Brooklyn Heights, lui Blue îi crește inima când îl vede pe Black îndepărtându-se și mai mult de casă. Dar apoi, buna dispoziție i se

năruie dintr-odată. Black începe să urce scările care duc către podul Brooklyn, iar lui Blue îi intră în cap ideea că o să se arunce de acolo. Asemenea lucruri se întâmplă tot timpul, își spune. Cineva se urcă pe un pod, aruncă o ultimă privire lumii prin vânt și nori, apoi sare în apă, oasele îi plesnesc la impactul cu valurile, întreg corpul i se frânge. Imaginea îi provoacă greață, iar Blue își zice să rămână cu ochii în patru. Se hotărăște că, dacă începe să se întâmple ceva, o să iasă din rolul de spectator neutru și o să intervină, pentru că nu vrea ca Black să moară – cel puțin nu încă.

Au trecut mulți ani de când Blue n-a mai traversat podul Brooklyn pe jos. Ultima dată a fost când era copil, cu tatăl său, iar acum își amintește de ziua aceea. Se vede ținându-l de mână pe tatăl său și mergând lângă el, iar în timp ce aude mașinile trecând pe structura de oțel de dedesubt, își aduce aminte că i-a spus tatălui său că zgomotul acela era ca zumzăitul unui roi enorm de albine. La stânga vede Statuia Libertății, la dreapta se află Manhattan, iar clădirile sunt atât de înalte în lumina dimineții încât par ireale. Tatăl său avea un dar aparte să țină minte datele și îi spunea lui Blue istoria tuturor monumentelor și zgârâie-norilor, lungi litanii pline de amănunte – arhitecți, date, intrigi politice – și cum a fost o vreme când podul Brooklyn era structura cea mai înaltă din Statele Unite. Tatăl lui se născuse în același an în care s-a încheiat construcția podului, iar în mintea lui Blue se crease o legătură, ca și cum podul ar fi fost cumva un monument dedicat tatălui său. I-a plăcut povestea pe care i-a spus-o în ziua aceea, în timp ce mergeau spre casă pe aceleași scânduri pe care călca el acum, și dintr-un anumit motiv n-o uitase niciodată. Cum John Roebling, proiectantul podului, și-a strivit un picior între pilonii de la mal și un feribot, la numai câteva zile după ce terminase de schițat planurile structurii, și murise din cauza cangrenei în mai puțin de trei săptămâni. N-ar fi trebuit să moară, îi spusese tatăl său, dar singurul tratament pe care a vrut să-l accepte a fost hi-droterapia, iar aceasta s-a dovedit inutilă, așa că pe Blue l-a impresionat faptul că un bărbat care își petrecuse toată viața construind poduri peste întinderi mari de apă, pentru ca oameni să nu se ude, crezuse că singurul leac adevărat era să se scufunde în apă. După moartea lui John Roebling, fiul său, Washington, a preluat proiectul ca inginer șef, iar aceasta era o altă poveste stranie. Washington Roebling avea doar treizeci și unu de ani la vremea aceea și singura sa experiență în construcții fusese cu podurile de lemn pe care le proiectase în timpul Războiului de Secesiune, dar s-a dovedit a fi și mai genial decât tatăl său. Totuși, la scurt timp după începerea lucrărilor de construcție la podul Brooklyn, a rămas prins vreme de câteva ore, în timpul unui incendiu, în chesoanele scufundate în apă, ieșind de acolo cu o gravă aeroembolie, o boală îngrozitoare care face ca bule de azot să intre în fluxul sanguin. A fost la un pas

de moarte și chiar a rămas invalid după acel accident, nemaiputând să iasă din camera sa de la ultimul etaj al unei clădiri din Brooklyn Heights, unde se mutase împreună cu soția lui. Washington Roebling a stat acolo, așezat, în fiecare zi, mulți ani la rând, observând cu un telescop progresele făcute la construcția podului și trimitându-și soția, în fiecare dimineață, cu instrucțiuni pentru subalterni, făcând desene color complicate pentru ca muncitorii străini care nu vorbeau englezește să înțeleagă ce aveau de făcut, însă lucrul cel mai remarcabil era că întregul pod se afla literalmente în capul său: fiecare bucățiță fusese memorată, până la cele mai mici piese de oțel și de piatră, și chiar dacă Washington Roebling n-a pus niciodată piciorul pe pod, acesta se afla deja înăuntrul său, ca și cum, după atâția ani, structura aceea crescuse cumva în interiorul trupului său.

Blue se gândește la toate acestea acum, în timp ce traversează râul, urmărindu-l cu privirea pe Black care merge în fața lui și amintindu-și de tatăl său și de copilăria petrecută în Gravesend. Tatăl său era polițist, apoi a devenit detectiv la secția 77, iar Blue își spune că n-ar fi dus-o prea rău dacă nu ar fi fost Cazul Russo și glonțul care i-a străpuns creierii tatălui său în 1927. Cu douăzeci de ani în urmă, își zice el, brusc îngrozit de timpul care se scursese de atunci, întrebându-se dacă există cu adevărat raiul și dacă, în cazul în care există, va ajunge să-și revadă tatăl atunci când va muri. Își aduce aminte o poveste dintr-una din nenumăratele reviste pe care le-a citit săptămâna aceasta, o nouă publicație lunară care se numește *Stranger than Fiction*¹ și care pare să meargă pe firul tuturor gândurilor care tocmai i-au trecut prin cap.

1 Mai ciudat decât ficțiunea (engl.) 160

Pe undeva prin Alpii francezi, își amintește el din revistă, în urmă cu vreo douăzeci sau douăzeci și cinci de ani, un bărbat aflat acolo la ski a dispărut, înghițit de o avalanșă, iar trupul nu i-a fost găsit niciodată. Fiul său, pe atunci doar un copil, a crescut și a devenit și el schior. Anul trecut, într-o zi, s-a dus să schieze nu foarte departe de locul în care dispăruse tatăl său, deși el nu știa asta. Datorită dislocărilor imperceptibile și neîncetate ale straturilor de gheață de-a lungul zecilor de ani care trecuseră de la moartea tatălui său, solul era acum complet diferit de cum fusese odinioară. De unul singur în creierii munților, la kilometri distanță de orice ființă omenească, fiul a dat din întâmplare peste trupul tatălui său într-un bloc de gheață – un cadavru absolut intact, de parcă ar fi fost conservat într-o stare suspendată între viață și moarte. Se înțelege de la sine că fiul s-a oprit să-l cerceteze, iar atunci când s-a aplecat să se uite la chipul cadavrului a avut impresia clară și înfricoșătoare că se privea, de fapt, pe sine însuși. Tremurând de teamă, după cum scria în articol, a analizat cu și mai multă atenție trupul neînsuflețit, complet închistat

în gheață, precum cineva care se află de cealaltă parte a unei ferestre groase, și a văzut că era într-adevăr tatăl său. Mortul era încă tânăr, chiar mai tânăr decât fiul său în prezent, iar lui Blue i s-a părut că era ceva înfiorător în asta, ceva atât de straniu și de cumplit în a fi mai bătrân decât propriul tău tată, încât a trebuit să-și înghită lacrimile care îi umpleau ochii în timp ce citea articolul. Acum, pe măsură ce se apropie de capătul podului, îl încearcă din nou aceleași sentimente, iar Blue își dorește cu disperare ca tatăl lui să fie acolo, trecând râul alături de el și spunându-i povești. Apoi, dându-și seama dintr-odată ce se întâmplă în mintea lui, se întreabă de ce a devenit așa de sentimental, de ce îl tot năpădesc asemenea gânduri, când vreme de atâția ani nu îi veniseră niciodată în minte. Totul face parte din aceeași poveste, își spune el, rușinându-se că el însuși a ajuns să fie așa. Asta ți se întâmplă când nu ai cu cine să stai de vorbă. Ajunge la capăt și constată că s-a înșelat în privința lui Black. Astăzi nu va avea loc nici o sinucidere. Nimeni nu se va arunca de pe pod, nimeni nu va face saltul către necunoscut. Căci uite-l pe omul lui, la fel de voios și de lipsit de griji ca oricare altul, coborând pe scări și luând-o pe strada care face ocolul clădirii primăriei, apoi îndreptându-se către nord de-a lungul Centre Street, trecând pe lângă tribunal și pe lângă alte clădiri ale municipalității, fără să slăbească ritmul, traversând Chinatown și continuând mai departe. Aceste hoinăreli durează vreo câteva ore, iar Blue nu are nici măcar o dată senzația că Black se îndreaptă undeva anume. Mai degrabă pare să-și aerisească plămânii, plimbându-se doar de dragul plimbării, iar în timp că excursia continuă, Blue își mărturisește, pentru prima dată, că începe să simtă o anumită afecțiune față de Black.

La un moment dat, Black intră într-o librărie și Blue îl urmează. Acolo, Black răsfoiește cărți vreme de vreo jumătate de oră, adunând în acest răstimp o grămăjoară de volume, iar Blue, care nu are altceva mai bun de făcut, se pune și el pe răsfoit, asigurându-se tot timpul că Black nu-i poate vedea chipul. Privirile scurte pe care i le aruncă atunci când Black nu pare să se uite în direcția lui îi lasă impresia că îl știe pe Black dinainte, dar nu-și poate aduce aminte de unde. E ceva în ochii lui, își spune, dar nu se aventurează mai departe, din moment ce nu vrea să atragă atenția și nu este foarte sigur că chiar e ceva adevărat la mijloc.

După un minut, Blue dă peste un exemplar din Walden, de Henry David Thoreau. Răsfoind paginile cărții, rămâne surprins când vede că numele editorului este Black: „Publicat pentru Clubul Clasicilor de către Walter J. Black, Inc., Copyright 1942.” Această coincidență îl tulbură pe Blue, care se gândește că poate o fi vreun mesaj pentru el, vreun sens ascuns care s-ar putea dovedi de mare importanță. Dar mai apoi, revenindu-și din uimire, începe să-și spună că nu poate fi așa. E un nume destul de comun, își zice el, și, pe lângă

asta, știe sigur că numele mic al lui Black nu este Walter. Ar putea fi totuși o rudă, adaugă în sinea lui, sau poate chiar tatăl lui. În timp ce încă mai întoarce chestiunea pe toate părțile, Blue se hotărăște să cumpere cartea. Dacă nu poate citi ceea ce scrie Black, măcar să citească ce citește acesta. E o posibilitate destul de slabă, își spune, dar cine știe dacă nu-i va da vreun indiciu despre ce pune la cale omul ăsta.

Până acum, toate bune și frumoase. Black își plătește cărțile, Blue își plătește cartea, iar plimbarea continuă. Blue tot mai speră să iasă la lumină vreo schemă, să-i apară în cale vreun indiciu care să-l conducă spre secretul lui Black. Dar Blue este prea cinstit pentru a se amăgi singur și știe foarte bine că nu poate găsi nici o noimă în ceea ce s-a întâmplat până acum. Însă de data asta nu se simte descurajat de acest lucru. De fapt, când se cercetează pe sine în profunzime, își dă seama că, în ansamblu, se simte destul de înviorat. I se pare că această lipsă de repere are și o parte plăcută, că e oarecum palpitant să nu știi ce urmează să se întâmple. Astfel rămâi în alertă, își spune el, și nu-i nimic rău în asta, nu? Cu ochii-n patru, fără să-ți scape nimic, înregistrând absolut tot, pregătit pentru orice.

La câteva momente după ce se gândește la asta, Blue asistă, în sfârșit, la o nouă întâmplare, iar cazul ia prima întorsătură. Black dă colțul, parcurge jumătate din cvartal, șovăie puțin, ca și cum ar căuta o adresă anume, face câțiva pași înapoi, înaintează din nou, și, după câteva secunde, intră într-un restaurant. Blue pornește de îndată pe urmele lui, fără să se gândească prea mult, din moment ce oricum e ora prânzului, iar oamenii trebuie să mai și mănânce, dar nu-i scapă faptul că ezitarea lui Black pare să trădeze că nu a mai fost acolo niciodată, ceea ce ar putea însemna, pe de altă parte, că Black are o întâlnire. E un local întunecos, destul de aglomerat, cu un grup de oameni adunați în jurul tejghelei barului, afiată la intrare, cu mult zgomot de sporovăieli și clinchete de tacâmuri și farfurii undeva în spate. Pare scump, își spune Blue, uitându-se la lambriurile de lemn de pe pereți și la fețele de masă albe, și se hotărăște să nu cheltuie prea mult. Sunt mese libere, iar Blue ia drept semn bun amplasarea sa într-un loc din care îl poate vedea pe Black, nici prea aproape, dar nici chiar atât de departe încât să nu vadă ce face. Black se dă de gol, cerând două meniuri, iar după două-trei minute începe să zâmbească atunci când o femeie traversează restaurantul, se apropie de masa lui și îl sărută pe obraz înainte să ia loc. Femeia nu arată deloc rău, își spune Blue. Puțin cam slabă pentru gustul lui, dar altfel nu arată rău deloc. Apoi își zice: acum începe partea interesantă.

Din păcate, femeia stă cu spatele la Blue, astfel încât acesta nu-i poate vedea chipul în timpul mesei, în timp ce stă acolo, mâncându-și friptura Salisbury, se gândește că poate prima lui bănuială fusese cea corectă, că era

vorba despre un caz conjugal până la urmă. Blue își imaginează deja cam ce va scrie în următorul raport și îi face plăcere să cântărească frazele pe care le va folosi pentru a descrie ceea ce vede acum. Spre exemplu: trebuie să mai stea cu ochii pe Black sau să-și întoarcă atenția asupra femeii? Asta ar putea accelera puțin mersul lucrurilor, dar în același timp ar putea însemna că i-ar da lui Black ocazia să-i scape, poate pentru totdeauna chiar. Cu alte cuvinte, să fie întâlnirea cu această femeie praf în ochi sau să fie pe bune? Face oare parte din caz sau nu? E cumva ceva esențial sau doar secundar? Blue cumpănește bine aceste întrebări o bucată de vreme, ajungând la concluzia că e prea devreme ca să-și dea seama. Da, ar putea fi ceva, își spune. Dar ar putea la fel de bine să fie altceva.

Pe la jumătatea prânzului, lucrurile par să ia o întorsătură urâtă. Blue întrezărește o privire plină de tristețe pe chipul lui Black și de îndată femeia pare să se fi pus pe plâns. Cel puțin asta poate deduce el din schimbarea bruscă a poziției ei: umerii căzuți, capul înclinat în față, chipul ascuns, pesemne, în palme, spatele scuturându-se ușor. Ar putea fi un hohot de râs, socotește Blue, dar atunci de ce ar mai fi Black atât de nefericit? Arată de parcă i-ar fi fugit pământul de sub picioare. După un moment, femeia își întoarce chipul într-o parte și Blue îi zărește profilul: lacrimi, fără nici o îndoială, își spune el, în timp ce o vede ștergându-și ochii cu un șervețel și observă o pată de rimei umed pe obraz. Femeia se ridică brusc și se îndepărtează în direcția toaletei. Acum Blue îl poate privi nestingherit pe Black și, văzând tristețea de pe chipul lui, expresia de descurajare absolută, aproape că i se face milă de el. Black se uită în direcția lui Blue, dar e limpede că nu vede nimic și apoi, după câteva clipe, își îngroapă fața în mâini. Blue încearcă să ghicească ce se întâmplă, dar n-are de unde să știe. S-ar zice că s-a terminat totul între ei, își spune, având senzația că tocmai s-a sfârșit ceva. Și totuși, ar putea la fel de bine să fie doar o simplă ceartă.

Femeia se întoarce la masă arătând puțin mai bine, după care cei doi păstrează tăcerea vreo câteva minute, fără să se atingă de mâncare. Black suspină o dată sau de două ori, cu privirea ațintită în depărtare, și, în cele din urmă, cere nota de piață. Blue îi urmează exemplul și apoi o ia după ei, ieșind din restaurant. Bagă de seamă că Black a prins-o de cot, dar s-ar putea să fie doar un reflex, își spune Blue, și să nu însemne nimic. Merg în jos pe stradă tăcuți, iar la colț Black oprește un taxi. îi deschide ușa, iar înainte ca femeia să se urce în mașină, o mângâie tandru pe obraz. Ea îi răspunde cu un surâs curajos, dar tot nu schimbă nici o vorbă. După care ea se așează pe bancheta din spate, Black închide ușa, iar taxiul demarează.

Black se mai plimbă câteva minute, oprindu-se puțin în fața vitrinei unei agenții de turism ca să se uite la un afiș cu White Mountains, după care se

urcă și el într-un taxi. Blue are noroc din nou și găsește un alt taxi după numai câteva secunde, îi spune taximetristului să urmărească taxiul lui Black și se reazemă de spătarul banchetei în timp ce cele două mașini galbene înaintează încet prin traficul din centru, traversează podul Brooklyn și ajung, în cele din urmă, pe Orange Street. Blue e absolut șocat de prețul călătoriei și își trage vreo două în gând, reproșându-și că nu a luat-o pe urmele femeii. Ar fi trebuit să-și dea seama că Black avea să se întoarcă acasă.

Se mai înveselește când intră în bloc și găsește o scrisoare în cutia poștală. Nu poate fi decât un singur lucru, își spune el, și, într-adevăr, deschide plicul în timp ce urcă pe scări și se uită înăuntru: primul lui cec, un mandat poștal cu suma exactă pe care o stabilise cu White. Cu toate acestea, i se pare cam ciudat faptul că s-a optat pentru o formă de piață atât de anonimă. De ce nu primise un cec completat cu numele lui și semnat personal de White? Asta îl făcu pe Blue să jongleze cu ideea că White e, totuși, un agent dezertor, care de-abia așteaptă să-și ștergă urmele și, ca atare, se asigură că nu va rămâne nici o dovadă concretă a plății. Apoi, după ce își scoate pălăria și paltonul și se trânteste pe pat, Blue își dă seama că e cam dezamăgit că nu a primit nici un comentariu legat de raport. După cât de mult s-a chinuit să-i iasă bine, un cuvânt de încurajare ar fi fost binevenit. Faptul că i-a trimis banii înseamnă însă că White nu este nemulțumit. Dacă așa stau lucrurile, își spune Blue, atunci va trebui să se obișnuiască pur și simplu cu ideea.

Zilele trec și lucrurile revin la cea mai simplă rutină. Black scrie, citește, face cumpărături în cartier, trece pe la poștă, iese pentru câte o plimbare. Femeia nu a mai apărut, iar Black n-a mai făcut nici un drum în Manhattan. Blue începe să se gândească deja că va primi, cât de curând, o scrisoare în care să i se comunice că se încheie cazul. Femeia a dispărut, socotește el, iar cu asta s-ar putea încheia totul. Dar nu se întâmplă nimic de acest fel. Descrierea amănunțită a scenei de la restaurant pe care Blue o include în raport nu stârnește nici un răspuns special din partea lui White, iar mandatele poștale continuă să sosească la timp, săptămână de săptămână. Nici n-avea de-a face cu dragostea, își spune Blue. Femeia nu însemna nimic. Nu era decât o diversiune.

Starea psihică a lui Blue, în această primă perioadă, poate fi descrisă ca ambivalență și conflictuală. Există momente în care se simte în deplină armonie cu Black, unit într-un mod atât de firesc cu celălalt, încât pentru a prevedea ce va face acesta, pentru a ști când va rămâne în casă și când va ieși în oraș, nu trebuie decât să caute răspunsul înăuntrul său. Uneori trec zile la rând fără să se deranjeze măcar să privească pe geam sau să-l urmărească pe Black pe stradă. Din când în când chiar își permite să facă o plimbare de unul singur, știind foarte bine că, în acest timp, Black nu se va clinti de la locul lui. Cum de

știe aceste lucruri rămâne un mister pentru el, însă adevărul este că nu se înșeală niciodată, iar când are această senzație nu mai încapе vorba nici de îndoială și nici de ezitare. Pe de altă parte, lucrurile nu stau așa tot timpul. Uneori se simte complet izolat de Black, separat de el într-un mod atât de desăvârșit și de absolut încât începe să piardă noțiunea identității lui. Singurătatea îl învăluie, îl izolează, iar o dată cu ea vine o groază mai rea decât a cunoscut el vreodată, îl dezorientează trecerile acestea atât de rapide dintr-o stare într-alta, iar o vreme îndelungată oscilează între cele două extreme, fără să știe care este cea adevărată și care e cea falsă.

După o serie de mai multe zile deosebit de proaste, începe să tânjească după puțină companie. Se așează și-i compune o scrisoare detaliată lui Brown, prezentându-i cazul în linii generale și cerându-i sfatul. Brown s-a pensionat și locuiește acum în Florida, unde își petrece cea mai mare parte a timpului pescuind, iar Blue știe că va trebui să aștepte o bună bucată de vreme până va primi un răspuns. Cu toate acestea, la o zi după ce a pus scrisoarea la poștă, începe să aștepte răspunsul cu o nerăbdare care în curând se transformă în obsesie, în fiecare dimineață, cam cu o oră înainte să vină poșta, se proțapește în fața ferestrei, așteptând să-l zărească pe poștaș apărând după colț și intrând în raza sa vizuală, căci își pune toate speranțele în ceea ce îi va spune Brown. Nu e prea clar ce anume așteaptă de la scrisoarea aceea. Blue nici măcar nu-și pune întrebarea, dar cu siguranță e vorba despre ceva monumental, despre niște cuvinte luminoase și extraordinare care să îl aducă înapoi, în lumea celor vii.

Pe măsură ce se scurg zilele și săptămânile fără să primească nici o scrisoare de la Brown, dezamăgirea lui Blue se transformă într-o disperare dureroasă și irațională. Dar asta e o nimica toată în comparație cu ceea ce simte atunci când sosește, în sfârșit, scrisoarea. Pentru că Brown nici măcar nu răspunde la ceea ce i-a scris Blue. Mă bucur să primesc vești de la tine, așa începe scrisoarea, și mă bucur să aflu că lucrezi mult. Pare un caz interesant. Dar nu pot să spun că duc dorul acelei vieți. Aici am parte de un trai adevărat – mă trezesc devreme și pescuiesc, îmi petrec niște timp cu soția mea, citesc câte puțin, dorm la soare, n-am de ce mă plângе. Singurul lucru pe care nu îl înțeleg e de ce nu m-am mutat aici cu ani în urmă.

Scrisoarea continuă pe același ton și în paginile următoare, fără să facă o singură referire la chinurile și la neliniștile lui Blue. Acesta se simte decepționat de omul care a fost ca un tată pentru el odinioară, iar când ajunge la sfârșitul scrisorii se simte pustiit, ca și cum cineva i-ar fi smuls toate măruntaiele. Am rămas singur, se gândește el, acum nu mai am la cine să apelez. După care urmează câteva ore de deznădejde și autocompătımire, în timpul cărora Blue se gândește o dată sau de două ori că poate ar fi mai bine să moară. Dar, în cele

din urmă, reușește să iasă din starea de depresie. Căci Blue este un tip puternic, în general, cu mai puțină înclinație pentru gânduri sumbre decât majoritatea oamenilor, și dacă există momente când simte că lumea e un loc respingător, cine suntem noi să-l arătăm cu degetul? Când se face ora pentru cină, începe deja să vadă partea pozitivă a lucrurilor. Poate că acesta este principalul său talent: nu că nu se lasă pradă disperării, ci că niciodată nu o face pentru mult timp. Ar putea fi ceva bun, la urma urmei, își zice el. Poate că e mai bine să rămâi singur decât să depinzi de altcineva. Blue se gândește la asta o bucată de vreme și ajunge la concluzia că există într-adevăr o parte bună. Deja nu mai este un novice. Nu mai are un maestru deasupra lui. Sunt propriul meu stăpân, își spune în sinea lui. Sunt propriul meu stăpân, nu trebuie să dau socoteală nimănui, doar mie însumi.

Sub inspirația acestei noi abordări, își dă seama că a găsit, în sfârșit, curajul pentru a lua legătura cu viitoarea doamnă Blue. Dar când ridică receptorul și formează numărul, nu răspunde nimeni, ceea ce îl decepționează, dar nu-l face să dea înapoi. O să încerc din nou în alt moment, își spune. Cât mai curând.

Zilele se scurg în continuare. Blue intră din nou în același ritm cu Black, poate chiar și mai armonios decât înainte. Făcând asta, descoperă paradoxul inherent al situației sale. Căci, cu cât se simte mai apropiat de Black, cu atât are mai puțină nevoie să se gândească la el. Cu alte cuvinte, cu cât este prins mai adânc în mrejele poveștii, cu atât se simte mai liber. Ceea ce îl trage la fund nu este implicarea, ci separarea. Deoarece numai atunci când Black pare să se îndepărteze trebuie să plece în căutarea lui, ceea ce presupune timp și efort, ca să nu mai vorbim de strădanie. Și totuși, în momentele în care se simte cel mai aproape de Black, poate începe să ducă o viață aparent independentă. La început nu este foarte îndrăzneț în ceea ce își permite să facă, dar chiar și așa i se pare un fel de triumf, aproape un act de curaj. Să iasă pe stradă, de exemplu, și să străbată în sus și în jos lungimea cvartalului. Oricât de neînsemnat al părea, acest gest îl umple de fericire, iar în timp ce o ia înainte și înapoi pe Orange Street, pe acea vreme plăcută de primăvară, se bucură că este viu, se bucură așa cum nu s-a mai bucurat de ani de zile. De la un capăt al străzii se dezvăluie priveliștea râului, a golfului, a zgârâie-norilor din Manhattan, a podurilor. Lui Blue toate acestea i se par nespuse de frumoase, iar în unele zile chiar își îngăduie să se așeze câteva minute pe o băncuță și să se uite la bărci, în cealaltă direcție se află biserica, iar Blue se duce, uneori, în micuța curte plină de iarbă și stă acolo o vreme, uitându-se lung la statuia de bronz a lui Henry Ward Beecher. Doi sclavi se agață de picioarele lui Beecher, de parcă l-ar implora să-i ajute, să-i elibereze în sfârșit, iar pe zidul de cărămidă din spate se vede un basorelief din porțelan cu Abraham Lincoln.

Blue nu se poate abține să se simtă inspirat de aceste imagini și, de fiecare dată când vine în curtea bisericii, mintea i se umple de gânduri nobile despre demnitatea omului.

Puțin câte puțin, prinde curaj în hoinărelile sale. Suntem în anul 1947, când Jackie Robinson începe să joace la Dodgers, iar Blue îi urmărește îndeaproape progresele, amintindu-și de curtea bisericii și știind că nu se reduce totul doar la baseball. Într-o după-amiază luminoasă de marți din luna mai, se hotărăște să dea o fugă până la Ebbetts Field și, lăsându-l în urmă pe Black, în camera lui de pe Orange Street, ca de obicei aplecat asupra biroului cu pixul și hârtiile sale, nu simte nici un motiv de îngrijorare, fiind sigur că va găsi totul exact la fel când se va întoarce. În metroul, își croiește drum prin mulțime, simte că plonjează în starea de spirit a momentului, în timp ce ia loc în tribunele stadionului, îl frapează dintr-odată limpezimea tăioasă a culorilor din jurul lui: iarba verde, pământul brun, mingea albă, cerul albastru. Fiecare lucru este diferit de celelalte, complet separat și definit, iar simplitatea geometrică a desenului îl impresionează prin forța sa. Urmărind meciul, îi vine greu să-și desprindă ochii de pe Robinson, atras neîncetat de nuanța închisă a chipului lui, și se gândește că probabil e nevoie de mult curaj ca să faci ce face jucătorul acela, să fii atât de singur în fața atâtor necunoscuți, dintre care jumătate ar vrea să-l vadă mort. În timp ce meciul continuă, Blue se trezește aplaudând tot ceea ce face Robinson, iar când negrul câștigă o bază în a treia rundă, Blue sare în picioare, iar mai târziu, în a șaptea rundă, când Robinson trimite o minge în ricoșeu cu peretele din stânga, Blue îi trage una în spate bărbatului de alături, într-o explozie de bucurie. Cei de la Dodgers o scot la capăt în runda a noua printr-o recuperare din aut, iar în timp ce Blue iese de la stadion, târându-și picioarele la fel ca restul mulțimii, și se îndreaptă spre casă, își dă seama că nu s-a gândit la Black nici măcar o dată.

Dar meciurile de baseball sunt numai începutul, în anumite nopți, când e sigur că Black n-o să plece nicăieri, Blue se duce într-un bar din apropiere să bea câteva beri, bucurându-se de discuțiile pe care le poartă uneori cu barmanul, pe care îl cheamă Red și care seamănă oarecum cu Green, barmanul din cazul Gray de care se ocupase cu mulți ani în urmă. O cocotă șleampătă pe nume Violet dă mereu târcoale pe acolo, iar o dată sau de două ori Blue a reușit s-o îmbete destul de mult pentru ca ea să-l invite în apartamentul ei, care se află chiar după colț. Blue știe că tipei îi place de el pentru că nu l-a pus niciodată să plătească, dar mai știe și că asta n-are nimic de-a face cu dragostea. Ea îi spune puișor și are carnea moale și îmbelșugată, dar de fiecare dată când bea

l încă un nume din seria culorilor: Red – roșu. 170 un pahar în plus se apucă să plângă și atunci Blue trebuie s-o consoleze, întrebându-se în sinea lui

dacă merită efortul. Cu toate acestea, nu se simte prea vinovat față de viitoarea doamnă Blue, căci găsește o justificare în aceste ședințe cu Violet comparându-se cu un soldat aflat pe front într-o altă țară. Orice bărbat are nevoie de puțină mângâiere, mai ales când mâine i-ar putea veni rândul să moară. Și, pe lângă asta, își spune că nu e făcut din piatră.

Însă, de cele mai multe ori, Blue trece pur și simplu pe lângă bar și se duce la film, căci e un cinema la numai câteva sute de metri. Acum că se apropie vara, iar căldura începe să-l deranjeze în cămăruța lui, se simte înviorat când se așează pe un scaun din sala răcoroasă și se uită la un film. Lui Blue îi plac filmele, nu doar pentru poveștile pe care le prezintă și pentru femeile frumoase de pe ecran, ci și pentru întinericul din sală și pentru faptul că imaginile seamănă cumva cu gândurile care îi vin în minte atunci când închide ochii. E mai mult sau mai puțin indiferent față de genul de filme pe care le vede, fie ele comedii sau drame, spre exemplu, fie că sunt alb-negru sau color, dar are o slăbiciune deosebită pentru filmele polițiste, din moment ce chiar există o legătură reală cu viața sa, iar aceste povești îl captivează mai mult decât altele, în această perioadă vede vreo câteva asemenea filme și toate îi plac: *Lady in the Lake*, *Fallen Angel*, *Dark Passage*, *Body and Soul*, *Ride the Pink Horse*, *Desperate* și așa mai departe. Dar pentru Blue există un singur film care nu se poate compara cu celelalte și care îi place atât de mult încât se întoarce în noaptea următoare să-l vadă din nou.

Se numește *Out of the Pași* și e cu Robert Mitchum în rolul unui fost detectiv particular care încearcă să-și construiască o viață nouă, sub un nume fals, într-un orașel. Are o iubită, o dulceață de fată de la țară pe nume Ann, și și-a deschis o benzinărie cu ajutorul unui surdomut, Jimmy, care îi este devotat trup și suflet. Dar trecutul îl ajunge din urmă pe Mitchum și nu poate face mare lucru ca să evite asta. Cu ani în urmă fusese angajat să o caute pe Jane Greer, amanta gangsterului Kirk Douglas, dar atunci când a găsit-o s-au îndrăgostit și au fugit ca să trăiască împreună ascunși. Dintr-un lucru într-altul – au fost furați niște bani, s-a comis o crimă – Mitchum și-a venit în sfârșit în fire și a părăsit-o pe Greer, înțelegând, în cele din urmă, gravitatea decăderii sale. Acum Douglas și Greer îl șantajează că să comită o infracțiune, ceea ce în realitate nu e decât o înscenare, deoarece atunci când el își dă seama ce se întâmplă, de fapt, înțelege că vor să-i pună în spinare o altă crimă. După care se dezvoltă o poveste complicată, în care Mitchum încearcă din răspuțeri să iasă din capcană. La un moment dat, se întoarce în orașelul în care locuiește, îi spune lui Ann că e nevinovat și o convinge iarăși că o iubește. Dar e prea târziu, iar Mitchum știe asta. Spre final, reușește să-l convingă pe Douglas să o dea pe mâna poliției pe Greer pentru crima pe care a înfăptuit-o, însă în acel moment Greer intră în cameră, scoate liniștită un pistol și îl ucide pe Douglas.

îi spune lui Mitchum că sunt făcuți unul pentru celălalt, iar el, fatalist până la sfârșit, pare să fie de acord. Decid să fugă împreună din țară, dar când Greer se duce să facă bagajul, Mitchum pune mâna pe telefon și sună la poliție. Se urcă în mașină și pleacă, dar nu peste mult timp sunt opriți la un blocaj al poliției. Greer, dându-și seama că a fost trasă pe sfoară, scoate pistolul din geantă și îl împușcă pe Mitchum. Atunci polițiștii deschid focul asupra mașinii, iar Greer moare și ea. După toate astea vine ultima scenă: în dimineața următoare, în orașelul Bridgeport, Jimmy stă pe o bancă în fața benzinăriei și Ann se apropie și se așează lângă el. Vreau să-mi spui un singur lucru, Jimmy -îi zice ea - trebuie să știu: până la urmă avea de gând să fugă cu ea sau nu? Băiatul se gândește câteva momente, încercând să aleagă între adevăr și amabilitate. Ce e oare mai important, să apere reputația prietenului său ori s-o salveze pe fată? Toate astea se petrec într-o clipită. Privind-o pe fată în ochi, Jimmy încuviințează din cap, ca pentru a-i spune că da, că era totuși îndrăgostit de Greer. Ann îl bate ușor pe braț și îi mulțumește, după care se împacă cu fostul ei prieten, un polițist cinstit din acel oraș, care întotdeauna l-a disprețuit pe Mitchum. Jimmy se uită lung la firma benzinăriei, cu numele lui Mitchum, îi adresează un mic salut prietenos, după care se întoarce și o ia în jos pe stradă. El e singurul care știe adevărul, dar nu-l va dezvălui niciodată.

În zilele următoare, Blue întoarce această poveste pe toate părțile. E bine, își spune el, că filmul se încheie cu surdomutul. Secretul a fost îngropat și Mitchum va rămâne pentru totdeauna un venetic, chiar și după moarte. Avusese o ambiție destul de simplă: să devină un cetățean normal dintr-un oraș american normal, să se însoare cu fata din casa vecină, să ducă o viață liniștită. Ce ciudat, se gândește Blue, că Mitchum își alege numele de Jeff Bailey. Este uimitor de asemănător cu numele altui personaj dintr-un film pe care l-a văzut anul trecut împreună cu viitoarea doamnă Blue: George Bailey, interpretat de James Stewart în O viață minunată. Era tot o poveste despre acea Americă a orașelelor de provincie, dar din perspectiva contrară: frustrările unui bărbat care își petrece toată viața încercând să fugă. Însă, în cele din urmă, ajunge să înțeleagă că a avut o viață bună, că a făcut întotdeauna ceea ce trebuia să facă. Fără îndoială că Bailey al lui Mitchum ar prefera să fie Bailey al lui Stewart. Dar în cazul său, numele era fals, un produs al iluziei. Adevăratul său nume este Markham - sau, așa cum îi place lui Blue să-l pronunțe, Markhiml - și asta spune totul. A fost marcat de trecut, iar când se întâmplă așa ceva, nu se mai poate face nimic. Când se întâmplă ceva, își zice Blue, continuă să se întâmple la nesfârșit. Nu mai poate fi schimbat niciodată, nu mai poate fi niciodată altfel. Blue începe să se simtă urmărit de acest gând, căci îl vede ca pe un fel de avertizare, un mesaj dinăuntrul său, și oricât ar încerca să-l alunge, umbra acestui gând nu-l părăsește.

Într-o noapte, așadar, Blue deschide, în sfârșit, exemplarul din Walden. A sosit momentul, își spune, și dacă nu face un efort acum, știe că nu-l va face niciodată. Dar cartea nu e chiar atât de ușoară. Când Blue începe să citească, se simte

1 Joc de cuvinte: Markhim, format din verbul mark – „a marca” și him – „pe el”, „marchează-l”.

de parcă ar intra într-un alt tărâm. Târându-se prin mlaștini și mărăcinișuri, urcând pe grohotișuri sumbre și pe stânci înșelătoare, se simte ca un prizonier în marș forțat, iar singurul său gând este să fugă. îl plictisesc cuvintele lui Thoreau și îi vine greu să se concentreze. Parcurge capitole întregi și, când ajunge la sfârșit, își dă seama că nu a reținut nimic. De ce ar vrea cineva să se ducă să trăiască singur în mijlocul pădurii? Ce e toată povestea asta despre cum să plantezi fasole și să nu bei cafea și nici să nu mănânci carne? De ce toate descrierile alea interminabile de păsări? Blue a crezut că avea să citească o poveste, sau cel puțin ceva asemănător cu o poveste, dar chestia asta nu e decât vorbărie goală, o predică nesfârșită despre absolut nimic.

Ar fi nedrept să dăm vina pe el, totuși. Blue n-a citit niciodată mai nimic, în afară de ziare și reviste, plus vreun roman de aventuri pe când era copil. Se știe că până și cititorii mai versați și mai elevați întâmpină probleme cu Walden, iar o figură ca aceea a lui Emerson, nici mai mult nici mai puțin, a scris o dată în jurnalul său că a-l citi pe Thoreau îl făcea să se simtă iritat și nefericit, în favoarea lui Blue trebuie să spunem că nu cedează, în ziua următoare o ia de la capăt, iar această a doua înfruntare e ceva mai puțin dură decât prima, în cel de-al treilea capitol dă, în sfârșit, peste o frază care îi spune ceva: Cărțile trebuie citite pe îndelete, cu aceeași grijă cu care au fost scrise – și dintr-odată înțelege că secretul e să înainteze încet, mai încet decât a înaintat vreodată în fața cuvintelor. Asta îl ajută oarecum, până la un anumit punct, iar anumite pasaje încep să pară mai clare: povestea de la început cu hainele, lupta dintre furnicile roșii și furnicile negre, pledoaria împotriva muncii. Dar lui Blue textul încă i se pare anevoios, și, chiar dacă o face în silă, recunoaște că Thoreau s-ar putea să nu fie pe atât de prost pe cât l-a crezut și începe să-i poarte pică lui Black pentru că l-a supus la această tortură. Ceea ce nu știe e dacă viața sa ar începe să se schimbe în cazul în care ar găsi răbdarea necesară pentru a citi cartea în spiritul în care trebuie citită și dacă, puțin câte puțin, ar putea ajunge să-și înțeleagă pe deplin situația, adică pe Black, pe White, întregul caz, tot ceea ce îl preocupă. Dar șansele pierdute sunt o parte din viață la fel de importantă ca șansele folosite, iar o poveste nu se poate împiedica în ceea ce s-ar fi putut întâmpla. Dezgustat, Blue azvârle cartea cât colo, își pune paltonul (pentru că s-a făcut toamnă deja) și iese să ia o gură de aer. Nici nu-și închipuie

că acesta este începutul sfârșitului. Căci ceva e pe punctul de a se întâmpla, iar o dată ce se va întâmpla, nimic nu va mai fi la fel.

Se duce în Manhattan, îndepărtându-se de Black mai mult decât oricând înainte, vărsându-și frustrarea prin mișcare, sperând să se potolească prin epuizarea propriului corp. Se îndreaptă către nord, însoțit doar de gândurile lui, fără a se mai deranja să se uite înjur. Pe Strada 26 Est i se dezleagă șiretul de la pantoful stâng și tocmai atunci, în timp ce se apleacă să-l înnoade, așezat într-un genunchi, simte că îi cade cerul în cap. Căci tocmai în acel moment o vede pe viitoarea doamnă Blue. Vine pe stradă prinsă cu amândouă mâinile de brațul drept al unui bărbat pe care Blue nu l-a mai văzut niciodată și spre care zâmbește radioasă, fascinată de ceea ce îi spune bărbatul acela. Pentru câteva clipe, Blue e atât de nedumerit, încât nu știe dacă să plece capul și mai mult, pentru a-și ascunde chipul, sau să se ridice și s-o salute pe femeia aceea, înțelegând acum – într-un mod la fel de brusc și de irevocabil ca o ușă trântită – că nu va fi niciodată soția lui. Din câte se pare, nu-i reușește niciuna, nici cealaltă: mai întâi pleacă fruntea, dar după o secundă își dă seama că vrea ca ea să-l recunoască și, văzând că nu se întâmplă astfel, din moment ce femeia este atât de prinsă în conversația cu însoțitorul ei, Blue se ridică brusc de pe trotuar atunci când ei se află la mai puțin de doi metri în față. E ca și cum un spectru s-ar fi materializat dintr-odată înaintea ei, iar fosta viitoare doamnă Blue scoate un icnet și abia după aceea își dă seama cine este spectrul respectiv. Blue îi spune pe nume, cu o voce care i se pare ciudată chiar și lui însuși, iar ea încremenește pe loc. Chipul femeii reflectă șocul la vederea lui Blue, dar mai apoi expresia ei trece de la teamă la furie.

— Tu! îi spune ea. Tu!

Înainte ca el să apuce să scoată un singur cuvânt, ea se desprinde de brațul însoțitorului său și începe să dea cu pumnii în pieptul lui Blue, urlând la el ca o nebună, acuzându-l de o crimă îngrozitoare după alta. Singurul lucru pe care-l poate face Blue este să-i repete numele iarăși și iarăși, ca și când ar încerca cu disperare să o deosebească pe femeia pe care o iubește de fiara care îl atacă acum. Se simte complet lipsit de apărare, iar în vreme ce acest atac violent continuă, Blue începe să primească fiecare nouă lovitură ca pe o pedeapsă justificată pentru purtarea sa. Însă celălalt bărbat pune capăt scenei, și oricât de tentat ar fi Blue să-i tragă un pumn, e prea buimac ca să acționeze suficient de repede, înainte ca el să-și dea măcar seama, bărbatul a și luat-o pe înlăcrimata fostă viitoare doamnă Blue, trăgând-o după el în josul străzii și apoi dând colțul, iar acolo se sfârși totul.

Această scurtă scenă, neașteptată și devastatoare, îl răvășește complet pe Blue. Când își vine în fire și reușește să ajungă acasă, își dă seama că și-a irosit viața. Nu e vina ei, își spune, vrând s-o învinovățească, dar știind foarte bine că

nu poate s-o facă. Ar fi putut să fie mort deja din punctul ei de vedere, și atunci cum să-i reproșeze că voia să-și trăiască viața? Blue își dă seama că ochii i se umplu de lacrimi, dar ceea ce simte, mai degrabă decât durere, este furie împotriva lui însuși pentru că a putut să fie atât de prost. A pierdut orice șansă de a fi fericit, iar în acest caz nu ar fi greșit să afirmăm că acesta este cu adevărat începutul sfârșitului.

Blue se întoarce în camera lui din Orange Street, se întinde pe pat și încearcă să cumpănească posibilitățile, în cele din urmă, se întoarce cu fața la perete și dă peste fotografia legistului din Philadelphia, Gold. Se gândește la tristețea cazului nerezolvat, la copilul îngropat într-un mormânt fără nume, iar în timp ce examinează masca micuțului, o idee începe să prindă contur în mintea lui. Poate că există o modalitate în care să se apropie de Black, își spune el, o formă care să nu-l dea de gol. Trebuie să existe vreo modalitate, ce Dumnezeu. Pași care pot fi făcuți, planuri care pot fi puse în practică, poate chiar două sau trei în același timp. Restul nu contează, își zice în sinea lui. A sosit momentul să întoarcă foaia.

Trebuie să-i trimită lui White următorul raport în două zile, așa că se pune pe scris încă de acum, ca să-l poată expedia la timp. În ultimele luni, rapoartele sale au fost extrem de criptice, reducându-se la un paragraf sau două și prezentând doar elementele esențiale și nimic mai mult și nici de data asta nu are de gând să devieze de la acel model. Cu toate acestea, la sfârșitul paginii strecoară un comentariu obscur, ca un fel de test, sperând să obțină ceva mai mult decât obișnuita tăcere a lui White: Black pare bolnav. Mă tem că poate e pe moarte. Apoi bagă raportul într-un plic, spunându-și că acela este doar începutul.

Două zile mai târziu, Blue dă fuga dis de dimineață la oficiul poștal din Brooklyn, o clădire ca un castel enorm care se poate zări încă de pe podul Manhattan. Toate rapoartele lui Blue au fost expediate către căsuța poștală cu numărul o mie unu, de care se apropie acum ca din întâmplare, trecând agale pe lângă ea și aruncând discret un ochi înăuntru să vadă dacă a sosit raportul. Și da, a sosit. Sau cel puțin vede o scrisoare acolo – un plic alb solitar, înclinat într-un unghi de patruzeci și cinci de grade în spațiul îngust al căsuței poștale – iar Blue nu are nici un motiv să suspecteze că acela nu e plicul trimis de el. Apoi începe se plimbe agale, dând roată locului, hotărât să rămână acolo până ce apare White sau cineva care lucrează pentru White, fără să-și dezlipească ochii de pe peretele enorm acoperit de căsuțe numerotate, fiecare cu un cifru diferit, fiecare ascunzând un secret aparte. Oamenii vin și pleacă, deschid căsuțele poștale și le închid, iar Blue își continuă plimbarea circulară, oprindu-se din când în când în vreun loc, absolut la întâmplare, și apoi punându-se din nou în mișcare. Totul îi pare maroniu, de parcă vremea de toamnă de afară ar fi

pătruns în sală, iar locul miroase plăcut a fum de trabuc. După câteva ore începe să i se facă foame, dar nu cedează în fața chemării stomacului său, spunându-și că trebuie să facă asta acum ori niciodată și rămânând, așadar, pe loc. Blue se uită la toți cei care se apropie de panoul căsuțelor poștale, concentrându-și atenția asupra fiecărei persoane care se oprește în apropiere de numărul o mie unu, conștient de faptul că dacă White nu vine personal să ridice raportul, atunci trimisul lui ar putea fi oricine, o bătrână, un copil, așa că nu trebuie să-i scape nimic. Dar toate aceste posibilități nu duc nicăieri, iar căsuța poștală rămâne neatinsă și, deși Blue urzește nenumărate scenarii, unul după altul, pentru fiecare candidat care se apropie, încercând să-și imagineze ce legătură ar putea avea acea persoană cu White și/sau cu Black, ce rol ar putea juca el sau ea în cazul acesta, și așa mai departe, se vede nevoit să renunțe la fiecare dintre ele, alun-gându-le înapoi în nimicul din care veniseră.

La foarte puțin timp după prânz, într-un moment în care oficiul poștal începe să se aglomereze – un aflux de oameni care dau năvală grăbiți în timpul pauzei de prânz ca să trimită scrisori, să cumpere timbre, să rezolve tot soiul de probleme – intră pe ușă un bărbat cu o mască pe față. Blue nu-l observă la început, cu atâtea persoane intrând pe ușă în același timp, dar când bărbatul se desprinde din mulțime și începe să se îndrepte către cutiile numerotate, Blue vede masca, în cele din urmă – o mască dintr-acelea pe care le poartă copiii de Halloween, făcută din cauciuc și reprezentând un monstru înspăimântător cu cicatrici brăzdându-i fruntea, cu ochii injectați și cu colți în loc de dinți, în rest, arată absolut normal (pardesiu de tweed cenușiu, fular roșu în jurul gâtului), iar Blue intuiește în acel moment că bărbatul din spatele măștii este White. În timp ce acesta își continuă drumul către zona în care se află căsuța poștală cu numărul o mie unu, această presimțire se transformă în convingere, în același timp, lui Blue i se pare că bărbatul nu se află acolo cu adevărat, că deși știe că îl are în fața lui, e mult mai probabil ca el să fie singurul care îl vede. Totuși, Blue se înșeală în această privință, căci, în timp ce mascatul își continuă să traverseze holul imens de marmură, Blue vede mai multe persoane arătându-l cu degetul și râzând, însă nu-și dă seama dacă asta îmbunătățește sau înrăutățește situația. Mascatul ajunge la căsuța o mie unu, formează cifrul și deschide ușița. De îndată ce Blue vede că acesta este într-adevăr omul său, începe să înainteze către el, fără să fie prea sigur ce are de gând să facă, însă urmărind negreșit, în mintea lui, să pună mâna pe el și să-i smulgă masca de pe față. Dar bărbatul este mult prea agil, iar odată ce și-a strecurat plicul în buzunar și a încuiat la loc căsuța poștală, aruncă o privire scurtă în jur, îl vede pe Blue apropiindu-se și o rupe la fugă, îndreptându-se cu toată viteza către ușă. Blue aleargă după el, sperând să-l prindă din spate și să-l trântască la podea, dar rămâne blocat pe moment în mijlocul mulțimii de oameni de la ușă,

iar atunci când reușește să-și facă loc, bărbatul mascat coboară scările în salturi, aterizând pe trotuar și fugind mai departe pe stradă. Blue își continuă urmărirea și chiar i se pare că a câștigat teren, dar atunci bărbatul ajunge la colțul străzii, unde tocmai se întâmplă ca un autobuz să pornească din stație, așa că mascatul profită de ocazie și sare înăuntru în ultimul moment. Blue rămâne cu buza umfiată, fără răsuflare, stând în mijlocul drumului ca un idiot.

După două zile, când Blue își primește cecul prin mandat poștal, plicul conține, în sfârșit, câteva cuvinte de la White. Fără alte șmecherii, asta e tot ce scrie acolo, și, deși nu e mult, Blue se bucură totuși că a obținut măcar atâta lucru, mulțumit că a spart zidul de tăcere al lui White în cele din urmă. Cu toate acestea, nu prea înțelege dacă mesajul se referă la ultimul raport sau la incidentul din oficiul poștal. După ce se gândește puțin, ajunge la concluzia că nu are nici o importanță, într-un fel sau altul, acțiunea este cheia către rezolvarea cazului. Trebuie să continue să demonteze lucrurile oriunde poate, câte puțin pe aici, câte puțin pe dincolo, sfârâmând bucată cu bucată enigma până când toată structura va începe să se clatine, până când, într-o bună zi, toată povestea asta păcătoasă se va prăbuși la pământ.

În săptămânile următoare, Blue se întoarce de mai multe ori la oficiul poștal, sperând să îl zărească din nou pe White. Dar nu se întâmplă nimic. Fie că raportul nu se mai află deja în căsuța poștală atunci când ajunge el, fie că White nu-și face apariția. Faptul că această parte a poștei este deschisă douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru îi lasă prea puține posibilități lui Blue. White e deja pus în gardă în ceea ce-l privește și nu va face aceeași greșeală de două ori. Va aștepta pur și simplu până când Blue va pleca și abia atunci se va apropia de căsuța poștală, iar dacă Blue nu este dispus să-și petreacă toată viața în sala aceea, atunci nu se poate aștepta să-l mai prindă vreodată pe White.

Situația este însă mult mai complicată decât își imaginase Blue. De aproape un an întreg se considera o persoană liberă, în esență. De bine sau de rău, își făcea treaba, privea drept înainte și îl studia pe Black, în așteptarea unei posibile oportunități, încercând să rămână pe poziții, dar în tot acel timp nu se gândise nici măcar o dată la ceea ce se putea întâmpla pe la spatele lui. Acum, după incidentul cu bărbatul mascat și după obstacolele de care s-a ciocnit ulterior, Blue nu mai știe ce să creadă. I se pare foarte plauzibil ca și el să fie urmărit, la rândul lui, observat de un altul în același fel în care l-a pândit el pe Black, însă dacă așa stau într-adevăr lucrurile, atunci nu a fost liber niciodată. A fost de la bun început cel prins la mijloc, blocat în față și încolțit din spate, în mod curios, acest gând îl aduce aminte de câteva fraze din Walden, așa că se apucă să caute prin carnețel formularea exactă, fiind ferm convins că a notat acele cuvinte. Și găsește: Nu ne aflăm acolo unde suntem, ci

într-o poziție falsă. Din cauza unei slăbiciuni a firii noastre, plăsmuim o situație imaginară și ne cufundăm în ea, iar astfel ne aflăm în două situații în același timp și ne este de două ori mai greu să evadăm. Aceste cuvinte au sens pentru Blue, și chiar dacă începe să se simtă puțin speriat, își spune că poate nu e prea târziu să facă ceva.

Adevărata problemă se reduce la identificarea naturii acelei probleme în sine. Pentru început, cine reprezintă o amenințare mai mare la adresa lui, White sau Black? White și-a respectat partea lui din înțelegere: mandatele poștale au sosit la timp în fiecare săptămână, iar dacă se întoarce împotriva lui acum, Blue știe asta, ar însemna să muște mâna care îl hrănește. Și totuși, White este cel care a pus în mișcare acest caz, vârandu-l pe Blue într-o cameră goală, ca să zicem așa, și apoi stingând lumina și încuind ușa. De atunci, Blue a bâjbâit prin întuneric, căutând orbește întrerupătorul, căzând prizonier al cazului însuși. Toate bune și frumoase, dar de ce ar vrea White să facă așa ceva? Când Blue se ciocnește de această întrebare, nu mai poate gândi. Creierul încetează să-i funcționeze, iar el nu poate trece de acest punct.

Să-l luăm pe Black, atunci. Până acum întreg cazul s-a redus la el, el a fost cauza aparentă a tuturor problemelor lui Blue. Dar dacă White îl urmărește în realitate pe Blue și nu pe Black, atunci poate că Black n-are nimic de-a face cu toată povestea, poate că nu e decât un spectator nevinovat, în acest caz, Black trece pe poziția pe care și-a asumat-o Blue până acum, iar Blue se vede azvârlit în locul lui Black. Scenariul acesta nu e chiar atât de nerealist. Pe de altă parte, e la fel de posibil ca Black să fie cumva asociat cu White și ca amândoi să fi conspirat ca să-l înfunde pe Blue.

Dacă așa stau lucrurile, ce îi fac lui Blue atunci? Nimic foarte îngrozitor, în ultimă instanță – cel puțin nu într-un sens absolut. L-au obligat să nu facă nimic, să devină atât de inactiv încât să-și vadă viața redusă aproape la nimic. Da, își spune Blue, așa pare: nimic absolut. Se simte precum cineva care a fost condamnat să stea într-o cameră și să citească la nesfârșit aceeași carte, pentru tot restul zilelor. E destul de ciudat – să fii viu cel mult pe jumătate, în cel mai bun dintre cazuri, să vezi lumea doar prin intermediul cuvintelor, să-ți trăiești viața doar prin viețile altora. Dar dacă acea carte ar fi interesantă, poate că n-ar fi așa de rău. Ar putea să se lase captivat de poveste, ca să zicem așa, și să înceapă să uite de sine, puțin câte puțin. Dar această carte nu-i oferă nimic. Nu există nici o poveste, nici o intrigă, nici un fir de acțiune, doar un bărbat care stă singur într-o cameră și scrie o carte. Blue înțelege că nu există nimic altceva și că nu vrea să mai facă parte din povestea asta. Dar cum să iasă? Cum să iasă din camera care este cartea aceasta care va fi scrisă în continuare atâta vreme cât el se va afla în acea cameră?

În ceea ce-l privește pe Black, așa-zisul autor al acestei cărți, Blue nu mai poate avea încredere în ceea ce vede. E oare cu puțință să existe un asemenea bărbat în realitate, un bărbat care nu face nimic, care doar se așează la un birou în camera sa și scrie? Blue l-a urmărit peste tot, s-a dus după el în cele mai ascunse unghere, l-a privit cu atâta atenție încât parcă i-a slăbit deja vederea. Nici măcar atunci când iese din camera lui, Black nu se duce nicăieri și nu face aproape nimic: cumpără mâncare, uneori se tunde, se duce la film, etcetera. Dar în general se rezumă să hoinărească pe străzi, privind în jur la frânturi răzlețe din peisaj, mănunchiuri de date disparete, însă până și asta se întâmplă doar când și când. Pentru o vreme își fixează atenția asupra clădirilor: își întinde gâtul să se uite la acoperișuri, analizează ușile de la intrare, își trece ușor palmele peste fațadele de piatră. Și apoi, timp de o săptămână sau două, se oprește la statuile publice, sau la bărcile de pe râu, sau la firmele magazinelor de pe stradă. Nimic mai mult de-atât, fără să schimbe măcar o vorbă cu altcineva, fără să se întâlnească cu alte persoane, cu excepția acelei mese de prânz împreună cu femeia înlăcrimată, în urmă cu mult timp. într-un anume sens, Blue știe tot ce e de știut despre Black: ce fel de săpun cumpără, ce ziare citește, ce haine poartă, și a notat cu exactitate toate acestea în carnetul său. A aflat o sumedenie de lucruri, dar numai pentru a ajunge la concluzia că nu știe nimic. Căci adevărul este că nimic din toate acestea nu este cu puțință. Nu este cu puțință să existe o persoană ca Black.

Prin urmare, Blue începe să bănuiască acum că Black nu e decât o capcană, încă unul dintre trepădușii lui White, plătit cu săptămâna ca să stea în camera aceea și să nu facă nimic. Poate că tot ceea ce scrie acolo e doar o înșelăciune, pagină după pagină: vreo listă cu toate numele din cartea de telefon, spre exemplu, sau cu toate cuvintele din dicționar, în ordine alfabetică, sau chiar o copie a lui Walden transcrisă de mână. Sau poate că nici măcar nu scrie cuvinte, ci mângălituri lipsite de sens, semne făcute la întâmplare cu pixul, o mare învălmășeală de aiureli. Asta l-ar transforma pe White în adevăratul scriitor, iar Black n-ar fi decât dublura lui, un impostor, un actor fără substanță proprie. Uneori, mergând pe firul acestui gând până la capăt, Blue crede că singura explicație logică ar fi că Black nu e o singură persoană, ci mai multe. Doi, trei, patru bărbați asemănători, care joacă rolul lui Black pentru ca Blue să-l vadă acolo, făcându-și fiecare norma stabilită și apoi întorcându-se la tihna căminului lor. Dar aceasta e o idee prea monstruoasă, iar Blue nu se oprește prea mult asupra ei. Lunile trec și, într-un sfârșit, își spune cu glas tare: Nu mai pot să respir. Țasta e sfârșitul. Sunt pe moarte.

Ne aflăm în toiul verii anului 1948. Adunându-și în sfârșit curajul de a trece la fapte, Blue pune mâna pe geanta cu materiale de deghețare și caută o nouă identitate. După ce renunță la câteva posibilități, se hotărăște să se dea

drept un bătrân care cerșea la colțul străzii, în cartierul său, pe când Blue era copil – un personaj de-al locului pe nume Jimmy Roșă -și se împoțonează cu straie de vagabond: niște boarfe zdrențuroase din lână, pantofi legați cu o sfoară ca să nu li se desprindă pingelele, o traistă ponosită în care să-și îndese toată averea și mai apoi, la urmă de tot, o barbă albă unduitoare și păr alb lung. Aceste ultime detalii îl fac să pară un profet din Vechiul Testament. Blue deghizat în Jimmy Roșă nu este atât un cerșetor depravat, cât un nebun înțelept, un sfânt care trăiește la marginea societății. Puțin cam scrântit, poate, dar inofensiv: emană o indiferență dulce către lumea înconjurătoare, căci, din moment ce i s-a întâmplat deja tot ce i se putea întâmpla, nimic nu-l mai poate tulbura acum.

Blue se postează într-un loc convenabil de pe partea cealaltă a străzii, scoate din buzunar un ciob dintr-o lupă spartă și începe să citească un ziar vechi și mototolit, pe care l-a scos dintr-un tomberon din apropiere. După două ore, apare Black, coborând scările de la blocul lui și luând-o apoi în direcția lui Blue. Black nu-i acordă nici o atenție vagabondului, fie pentru că merge căzut pe gânduri, fie pentru că îl ignoră dinadins, iar când începe să se apropie, Blue i se adresează pe un ton amabil:

— Nu aveți ceva mărunțiș să-mi dați, domnule?

Black se oprește, se uită la creatura ciufulită care tocmai îi vorbise și, treptat, se destinde și îi zâmbeste, dându-și seama că nu e în nici un pericol. Apoi bagă mâna în buzunar, scoate o monedă și o pune în palma lui Blue.

— Poftim, îi spune.

— Să vă ajute Dumnezeu, zice Blue.

— Mulțumesc, răspunde Black, înduioșat.

— Să nu vă fie frică niciodată, spune Blue. Dumnezeu îi ajută pe toți.

Și după aceste cuvinte liniștitoare, Black îl salută pe Blue ducându-și degetele la borul pălăriei, după care își vede mai departe de drum.

A doua zi după-amiaza, deghizat din nou în cerșetor, Blue îl așteaptă pe Black în același loc. Hotărât să poarte o conversație nițel mai lungă de această dată, acum că și-a câștigat încrederea lui Black, Blue își dă seama că problema e deja rezolvată atunci când Black însuși se arată doritor să prelungească întâlnirea. E deja târziu, n-a scăpătat încă soarele, dar după-amiaza e trecută, e ora schimbărilor line dinaintea amurgului, a cărămizilor scânteietoare și a umbrelor alungite. După ce îl salută cordial pe cerșetor și îi dă altă monedă, Black ezită un moment, ca și cum s-ar îndoi dacă să facă pasul decisiv sau nu, și apoi zice:

— V-a spus cineva vreodată că semănați cu Walt Whitman?

— Walt și mai cum? răspunde Blue, amintindu-și că trebuia să joace un rol.

— Walt Whitman. Un poet faimos.

— Nu, spune Blue. Nu pot spune că-l cunosc.

— N-ați avea cum să-l cunoașteți, zice Black. Nu mai trăiește. Dar asemănarea e remarcabilă.

— Den, doar știți cum zice, răspunde Blue. Fiecare om își are dublura lui pe undeva. Nu văd de ce a mea n-ar putea să fie un mort.

— Partea amuzantă, continuă Black, este că Walt Whitman chiar lucra pe această stradă. Și-a tipărit prima carte chiar aici, nu departe de locul unde stăm acum.

— Nu mai spuneți, zice Blue, scuturând din cap cu un aer gânditor. Așa ceva te pune pe gânduri, nu?

— Există niște povești ciudate despre Whitman, zice Black, făcându-i semn lui Blue să se așeze pe treptele clădirii din spatele lor. Blue se supune imediat, iar Black îi urmează exemplul și dintr-odată nu mai sunt decât ei doi acolo, unul lângă altul în lumina vărarică, stând de vorbă despre una alta, ca doi vechi prieteni.

— Da, spune Black, lăsându-se cuprins de toropeala momentului, câteva povești foarte ciudate. Cea despre creierul lui Whitman, de exemplu. Toată viața Whitman a crezut în știința frenologiei – știți despre ce-i vorba, studiul protuberanțelor craniului. Era foarte la modă pe vremea aceea.

— N-aș putea să zic că am auzit vreodată despre așa ceva, răspunde Blue.

— în fine, nu contează asta, zice Black. Principalul este că pe Whitman îl interesau creierul și craniile, credea că acestea puteau dezvălui totul despre caracterul unui om. în orice caz, atunci când Whitman zăcea pe patul de moarte în New Jersey, acum cincizeci sau șaiszeci de ani, a acceptat să i se facă autopsie după ce avea să moară.

— Păi cum putea să accepte după ce a murit?

— A, aveți dreptate. Nu m-am exprimat eu bine. Era încă în viață când a acceptat. Voia doar să le spună că nu avea nimic împotriva să fie tăiat mai târziu. Ceea ce s-ar putea numi ultima lui dorință.

— Vestitele cuvinte de pe urmă.

— întocmai. Multă lume îl credea un geniu, înțelegeți, și voiau să arunce o privire la creierul său, ca să vadă dacă era ceva deosebit la el. Așa că, a doua zi după ce a murit, un doctor i-a scos creierul lui Whitman – i l-a desprins direct din țeastă – și l-a trimis la Societatea Antropometrică Americană, ca să fie măsurat și cântărit.

— Ca o conopidă uriașă, intervine Blue.

— Exact. Ca o legumă enormă și cenușie. Dar abia în acest moment povestea devine interesantă. Creierul ajunge la laborator și, tocmai când se pregăteau să-și înceapă treaba, unul dintre asistenți îl scapă pe jos.

— S-a zdrobit?

— Bineînțeles că s-a zdrobit. Creierul nu e foarte tare, după cum știți. S-a împrăștiat în toate părțile și așa s-a terminat totul. Creierul celui mai mare poet din America a fost măturat și aruncat la gunoi.

Blue, amintindu-și că trebuia să răspundă în stilul personajului său, scoate câteva râsete astmatice, imitând perfect hohotele unui moșneag. Black râde și el, iar atmosfera se destinde atât de mult încât nimeni n-ar putea zice ei doi nu sunt prieteni de-o viață.

— Totuși, ce trist când te gândești la bietul Walt zăcând în mormântul lui, zice Black. Atât de singur și fără creier.

— La fel ca sperietoarea aia de ciori, spune Blue.

— Chiar așa, zice Black. La fel ca sperietoarea de ciori din țara lui Oz.

După un alt hohot de râs, Black spune:

— Și mai e și anecdota despre vizita pe care i-a făcut-o Thoreau lui Whitman. Și aia-i bună.

— Țsta era tot un poet?

— Nu chiar. Dar oricum, tot un mare scriitor. E cel care trăia de unul singur în mijlocul pădurii.

— A, da, zice Blue, nevrând să exagereze cu ignoranța lui. Cineva mi-a vorbit odată despre el. Era foarte pasionat de natură. Nu la el vă referiți?

— Ba da, răspunde Black. Henry David Thoreau a venit din Massachusetts pentru o scurtă vreme și i-a făcut o vizită lui Whitman în Brooklyn. Dar cu o zi înainte a trecut chiar pe aici, pe Orange Street.

— Avea vreun motiv special?

— Biserica Plymouth. Voia să asiste la predica lui Henry Ward Beecher.

— Un loc minunat, zice Blue, gândindu-se la ceasurile plăcute pe care le petrecuse în curtea năpădită de iarbă. Și mie îmi place să merg acolo.

— Mulți oameni importanți se duceau acolo, spune Black. Abraham Lincoln, Charles Dickens, toți s-au plimbat pe strada asta și au intrat în biserica aceea.

— Fantome.

— Da, suntem înconjurați de fantome.

— Și anecdota?

— E chiar foarte simplă, de fapt. Thoreau și Bronson Alcott, un prieten al lui, au ajuns acasă la Whitman, pe Myrtle Avenue, iar mama lui Walt i-a trimis în dormitorul din pod, pe care acesta îl împărțea cu fratele lui retardat, Eddy. Totul a decurs bine. Și-au dat mâna, s-au salutat și așa mai departe. Dar după

aceea, când s-au așezat să discute despre modurile lor de a privi viața, Thoreau și Alcott au observat o oliță plină ochi, chiar în mijlocul camerei. Walt, desigur, era un tip comunicativ și nu a acordat atenție acestui amănunt, dar celor doi bărbați din Noua Anglie le venea greu să continue discuția având înaintea lor un hârdău plin de excremente. Așa că, în cele din urmă, au coborât în salon și și-au reluat conversația acolo. E un amănunt neînsemnat, îmi dau și eu seama. Dar când se întâlnesc doi mari scriitori, se scrie istoria și e important să fie surprinse cu exactitate toate detaliile. Or, vedeți dumneavoastră, olița aia îmi amintește cumva de creierul împrăștiat pe jos. Și dacă stai să te gândești, există o anumită asemănare de formă. Mă refer la protuberante și la circumvoluțiuni. Există o legătură evidentă. Creierul și intestinele, măruntaiele unui om. Vorbim mereu despre încercarea de a pătrunde în interiorul unui scriitor pentru a-i înțelege mai bine opera. Dar când ajungi chiar acolo, nu sunt prea multe de descoperit – cel puțin, nu prea multe care să difere de ceea ce s-ar găsi înăuntrul oricărei alte persoane.

— Se pare că dumneavoastră știți destul de mult despre lucrurile astea, zice Blue, care începe deja să piardă firul povestirii lui Black.

— E pasiunea mea, zice Black, îmi place să știu cum trăiesc scriitorii, mai ales scriitorii americani. Mă ajută să înțeleg mai bine lucrurile.

— Pricep, spune Blue, care nu pricepe absolut nimic, căci cu cât Black vorbește mai mult, cu atât el pricepe mai puțin.

— Să-l luăm pe Hawthorne, de exemplu, spune Black. Un bun prieten de-al lui Thoreau și, probabil, primul scriitor adevărat pe care l-a avut America. După ce a terminat facultatea, s-a întors în casa mamei sale, în Salem, s-a închis în cameră și n-a mai ieșit de acolo vreme de doisprezece ani.

— Și ce-a făcut acolo?

— A scris povestiri.

— Asta-i tot? Doar a scris?

— Scrisul e o activitate solitară. Pune stăpânire pe viața ta. într-un anumit sens, un scriitor nu are viață proprie. Chiar și când se află undeva, nu se află de fapt acolo.

— Altă fantomă.

— Întocmai.

— Pare foarte misterios.

— Așa și este. Dar vedeți dumneavoastră, Hawthorne a scris povestiri minunate, pe care le mai citim și acum, după mai bine de o sută de ani. într-una dintre ele, un bărbat pe nume Wakefield se hotărăște să-i joace o festă soției sale. îi spune că trebuie să se ducă într-o călătorie de afaceri și că va fi plecat câteva zile, dar în loc să iasă din oraș, se duce după colț, închiriază o cameră și așteaptă să vadă ce se întâmplă. Nu știe prea bine de ce face asta,

dar o face oricum. Trec vreo trei sau patru zile, dar el nu se simte pregătit să se întoarcă acasă încă, așa că rămâne în camera închiriată. Zilele se transformă în săptămâni, săptămânile se transformă în luni. într-o bună zi, Wakefield trece pe vechea sa stradă și își vede casa în doliu. E propria lui înmormântare, iar soția sa a devenit o văduvă însingurată. Și anii trec. Din când în când, i se încrucișează drumurile cu cele ale soției lui, iar o dată, în mijlocul mulțimii, se ciocnește ușor de ea. Dar ea nu-l recunoaște. Trec și mai mulți ani, peste douăzeci, iar Wakefield, puțin câte puțin, îmbătrânește, într-o noapte ploioasă de toamnă, în timp ce se plimbă pe străzile pustii, trece prin fața fostei sale case și aruncă o privire pe fereastră. Un foc plăcut mocnește în șernineu, iar el își spune: ce bine ar fi să stau acolo înăuntru acum, așezat într-unul dintre fotoliile acelea comode de lângă foc, în loc să stau aici în ploaie. Așa că, fără să se gândească de două ori, urcă treptele casei și bate la ușă.

Și pe urmă?

Asta-i tot. Așa se termină povestirea. Ultimul lucru pe care îl vedem este că ușa se deschide și Wakefield intră cu un zâmbet viclean pe chip.

— Adică nu aflăm niciodată ce spune soția lui?

— Nu. Acela e sfârșitul. Nici un cuvânt în plus. Dar s-a întors acasă, asta știm sigur, și a fost un soț iubitor până moarte.

A început să se întunece, iar noaptea se apropie cu pași repezi, încă se mai zărește o ultimă licărire trandafirică la asfințit, dar ziua s-a încheiat deja. Black, lăsându-se îndemnat de căderea întunericului, se ridică în picioare și îi întinde mâna lui Blue.

— Mi-a făcut plăcere să stau de vorbă cu dumneavoastră, spune el. Nu mi-am închipuit că stăm aici de atâta vreme.

— Plăcerea a fost de partea mea, zise Blue, ușurat că discuția s-a încheiat, deoarece știe foarte bine că nu mai e mult până când barba va începe să-i alunece, căci căldura verii și starea de nervi îl fac să transpire, dezlipindu-i barba.

— Mă numesc Black, spune Black, strângându-i mâna lui Blue.

— Pe mine mă cheamă Jimmy, zice Blue. Jimmy Roșa.

— O să-mi aduc aminte multă vreme mica noastră conversație, Jimmy, spune Black.

— Și eu, răspunde Blue. Mi-ați dat destule teme de gândire.

— Dumnezeu să te binecuvânteze, Jimmy Roșa, spune Black.

— Dumnezeu să vă binecuvânteze și pe dumneavoastră, domnule, zice Blue.

Și apoi, după o ultimă strângere de mână, se îndepărtează în direcții diferite, fiecare dintre ei însoțit de propriile gânduri.

Mai târziu, când Blue se întoarce în camera sa în acea noapte, se hotărăște că ar fi mai bine să îl îngroape pe Jimmy Rose de-acum, să scape de el o dată pentru totdeauna. Bătrânul cerșetor a servit unui scop, dar n-ar fi înțelept să împingă lucrurile dincolo de acest punct.

Blue se bucură că a stabilit acest prim contact cu Black, dar întâlnirea nu a avut chiar efectul scontat și, în definitiv, se simte destul de tulburat. Căci, chiar dacă discuția n-a avut nimic de-a face cu cazul, Blue nu poate scăpa de sentimentul că, de fapt, Black s-a referit tot timpul la caz – vorbind cifrat, ca să zicem așa, de parcă ar fi încercat să-i spună ceva lui Blue, dar neîndrăznind s-o spună fățiș. Da, Black a fost mai mult decât prietenos cu el, atitudinea lui fusese într-adevăr agreabilă, dar Blue tot nu poate alunga ideea că omul a fost pe urmele lui de la bun început. Dacă așa stau lucrurile, atunci nu mai încapă îndoială că Black este unul dintre conspiratori; altminteri, de ce ar fi petrecut atâta timp cu Blue? Nu din singurătate, desigur. Presupunând că Black este un personaj real, singurătatea nu poate fi o problemă. Tot ce a făcut în viața sa până în acest moment făcuse parte dintr-un plan precis de a rămâne singur, așa că ar fi absurd să-i interpreteze dorința de a sta de vorbă drept un efort de a scăpa de chinurile singurătății. Nu atât de târziu, nu după mai bine de un an de evitare sistematică a oricărui contact uman. Dacă Black s-a decis, în cele din urmă, să iasă din rutina sa ermetică, atunci de ce să înceapă tocmai printr-o discuție cu un cerșetor bătrân de la colțul străzii? Nu, Black a știut că vorbea cu Blue. Iar dacă a știut asta, atunci știe la fel de bine și cine este Blue. Nu mai încapă nici o îndoială, își spune Blue în sinea lui: Black știe tot.

Când sosește momentul să-și redacteze următorul raport, Blue se vede nevoit să se confrunte cu o altă dilemă. White n-a spus niciodată nimic despre stabilirea vreunui contact cu Black. Blue trebuia să-l supravegheze, nici mai mult, nici mai puțin, iar acum se întreabă dacă nu a încălcat cumva regulile misiunii. Dacă trece și acea conversație în raport, poate că White va ridica obiecții. Pe de altă parte, dacă nu o include și dacă Black chiar lucrează mână-mână cu White, atunci White va ști de îndată că Blue îl minte. Blue reflectează asupra acestei probleme o bună bucată de vreme, dar, cu toate acestea, nu reușește să găsească nici o soluție. E prins într-o capcană, într-un fel sau altul, o știe și el. În cele din urmă, se hotărăște să omită conversația, dar numai pentru că mai are încă o vagă speranță că s-ar fi putut înșela, iar White și Black nu ar complota împreună împotriva lui. Însă această ultimă tentativă de optimism nu duce la nimic. La trei zile după expedierea raportului salubrizat, își primește cecul săptămânal prin poștă, iar în plic găsește un bilețel pe care scrie: De ce minți? și atunci Blue își capătă dovada incontestabilă. Din acel moment, Blue trăiește cu senzația că se duce la fund.

În noaptea următoare, îl urmărește pe Black până în Manhattan, cu metroul, îmbrăcat în hainele sale obișnuite, fără să se mai simtă obligat să ascundă ceva. Black coboară la stația Times Square și hoinărește o vreme printre luminile strălucitoare, prin zgomot și prin puhoiul de oameni care merg într-o parte sau alta. La ora nouă, Black intră în foaierul Hotelului Algonquin, iar Blue îl urmează. E destulă lume învârtin-du-se pe acolo și e greu de găsit o masă, astfel încât, atunci când Black se așează într-un colț, la un separeu care se eliberează tocmai în acel moment, lui Blue i se pare absolut firesc să se apropie și să-l întrebe politicos dacă poate sta lângă el. Black nu are nimic împotriva și, ridicând indiferent din umeri, îi face semn să se așeze pe scaunul din fața lui. Preț de câteva minute nu schimbă nici o vorbă, așteptând să apară cineva să le ia comanda, între timp, se uită la femeile care trec îmbrăcate cu rochițe de vară, trăgând în piept diferitele parfumuri care plutesc în aer în urma lor, iar Blue nu simte nici o grabă, mulțumit să-și aștepte ocazia și lăsând lucrurile să-și urmeze cursul firesc. Când, într-un sfârșit, apare chelnerul, Black comandă un Black and White cu gheață, iar Blue nu se poate abține să interpreteze acest gest ca pe un mesaj secret cum că în curând va începe distracția, mirându-se în tot acest timp de nerușinarea lui Black, de bătăria lui, de obsesia lui vulgară. De dragul simetriei, Blue comandă același lucru. Arunci când o face, îl privește pe Black în ochi, dar Black nu trădează nimic, îi întoarce o privire complet goală, cu niște ochi morți care par să spună că nu ascund absolut nimic și că, oricât de intens l-ar privi Blue, niciodată nu va găsi nimic.

Totuși, această manevră sparge gheața și cei doi încep să vorbească despre calitățile diferitelor mărci de whisky, într-un mod destul de firesc, una duce la alta și, în timp ce stau acolo, sporovăind despre neplăcerile verii în New York, despre decorațiunile hotelului, despre indienii algonquini care au trăit aici în urmă cu mult timp, când pe locul orașului nu se întindeau decât păduri și câmpii, Blue intră încetișor în pielea personajului pe care vrea să-l interpreteze în seara asta, transformându-se într-un fanfaron jovial pe nume Snow1, un agent de asigurări de viață originar din Kenosha, Wisconsin. Fă pe prostul, își spune Blue, deoarece știe că n-ar avea nici un sens să dezvăluie cine este în realitate, deși știe că Black îi cunoaște identitatea. Trebuie să fie un joc de-a v-ați ascun-selea, își spune Blue, v-ați ascun-selea până la capăt.

Își termină băuturile și cer încă un rând, urmat de un al treilea rând, iar în timp ce conversația alunecă ușor de la statisticile societăților de asigurări la speranța de viață pentru persoane cu diferite profesii, Black lasă să-i scape un comentariu care întoarce discuția într-o altă direcție.

— Presupun că nu m-aș afla pe o poziție de vârf în lista dumneavoastră, zice el.

— Nu? răspunde Blue, neștiind la ce să se aștepte. Cu ce anume vă ocupați?

— Sunt detectiv particular, îi spune Black, fără ocolișuri, absolut calm și stăpân pe sine, iar pentru o clipă Blue e tentat să-i arunce băutura în față, atât e de scos din sărite, de revoltat de obrăznicia lui Black.

— Nu mai spuneți! exclamă Blue, venindu-și repede în fire și reușind să simuleze o uimire de țăran. Detectiv particular. Ce chestie, în carne și oase. Să vezi ce-o să zică ne-vastă-mea când o să-i povestesc. Eu, în New York, la băut cu un detectiv particular. N-o să-i vină să creadă.

— Ceea ce vreau să spun, zice dintr-odată Black, e că nu-mi închipui că speranța de viață ar fi foarte mare în cazul meu. Cel puțin, nu dacă ne luăm după statisticile dumneavoastră.

1 Zăpadă (engl.)

— Probabil că nu, vociferează Blue. Dar numai când te gândești ce viață palpitantă! Sunt lucruri mai importante în viață decât să trăiești mult, știți și dumneavoastră. Jumătate din locuitorii Americii și-ar da zece ani de pensie numai ca să trăiască și ei ca dumneavoastră. Rezolvând cazuri, trăind de pe o zi pe alta, seducând femei, umplându-i de gloanțe pe cei răi... Doamne, ce mai viață!

— Toate astea sunt doar baliverne, spune Black. Adevărata muncă de detectiv se poate dovedi foarte plictisitoare.

— Mă rog, orice slujbă își are rutina ei, continuă Blue. Dar în cazul dumneavoastră cel puțin știți că toate eforturile astea vă vor duce la ceva ieșit din comun.

— Uneori da, alteori nu. Dar în cea mai mare parte, nu. Spre exemplu cazul la care lucrez acum. Am început de mai bine de un an și nu există nimic mai plictisitor. Sunt atât de plictisit încât uneori mi se pare că-mi pierd mințile.

— Cum așa?

— În fine, gândiți-vă și dumneavoastră. Treaba mea e să urmăresc pe cineva, un tip deloc special din câte pot să-mi dau seama, și să trimit un raport despre el în fiecare săptămână. Nimic mai mult.

— Și ce-i atât de rău în asta?

— Că tipul nu face nimic, asta-i problema. Doar stă în camera lui toată ziua și scrie, îndeajuns ca să te scoată din minți.

— Poate că vă duce de nas. Mă înțelegeți, vă adoarme vigilența înainte să treacă la acțiune.

— Exact la asta m-am gândit și eu la început. Dar acum sunt sigur că nu se va întâmpla nimic – absolut nimic, niciodată. Bag mâna-n foc.

— Ce păcat, zice Blue, pe un ton compătimator. Poate că ar trebui să renunțați la caz.

— Chiar mă gândesc s-o fac. însă mă mai și gândesc că ar trebui să mă las de meserie și să mă apuc de altceva. Să-mi caut altă ocupație. Să vând asigurări, poate, sau să intru într-o trupă de circ.

— Nu mi-am închipuit niciodată că ar putea să fie atât de rău, spune Blue, dând din cap. Dar spuneți-mi, de ce nu îl urmăriți pe bărbatul acela chiar acum?

— Păi tocmai asta-i faza, răspunde Black, nici nu trebuie să mă mai deranjez s-o fac. Stau cu ochii pe el de atâta vreme că am ajuns să-l cunosc mai bine decât pe mine însumi. Nu trebuie decât să mă gândesc la el și deja știu ce face, unde se află, știu totul. Am ajuns în punctul în care pot să-l urmăresc chiar și cu ochii închiși.

— Și știți unde se află acum?

— Acasă. La fel ca întotdeauna. Stă în camera lui și scrie.

— Despre ce scrie?

— Nu sunt sigur, dar pot să-mi închipui. Cred că scrie despre el însuși. Povestea vieții lui. E singura explicație posibilă. Alta nu se potrivește.

— Și atunci de ce atâta mister?

— Nu știu, răspunde Black și pentru prima dată vocea lui trădează o oarecare emoție, care se desprinde întrucâtva din cuvintele lui.

— Atunci totul se reduce la o singură întrebare, nu? zice Blue, uitând cu totul de Snow și privindu-l fix pe Black. El știe că îl urmăriți sau nu?

Black își întoarce capul, nemaiputând să-i susțină privirea lui Blue, și apoi spune cu o voce dintr-odată tremurătoare:

— Bineînțeles că știe. Asta-i toată chestia, nu? Trebuie să știe, altfel nimic n-ar mai avea sens.

— De ce?

Pentru că are nevoie de mine, spune Black, încă privind în altă parte. Are nevoie să simtă că sunt cu ochii pe el. Are nevoie de mine ca să-și demonstreze că trăiește.

Blue zărește o lacrimă scurgându-se pe obrazul lui Black, dar înainte să apuce să spună ceva, înainte să poată profita de avantajul câștigat, Black se ridică grăbit și se scuză, spunând că trebuie să dea un telefon. Blue îl așteaptă pe scaun vreo zece sau cinsprezece minute, dar știe că, de fapt, pierde vremea. Black nu se va mai întoarce. Conversația s-a încheiat, și oricât de mult ar rămâne așezat acolo, nu se va mai întâmpla nimic în seara asta.

Blue plătește băuturile și apoi se întoarce în Brooklyn. Când ajunge pe Orange Street, se uită la fereastra lui Black și vede că lumina e stinsă. Nu contează, își spune Blue, o să se întoarcă în curând, încă n-am ajuns la final. Distracția de-abia a început. Așteaptă să deschidem șampania și să vezi după aia ce-o să se întâmple.

O dată ajuns în camera lui, Blue se plimbă dintr-o parte într-alta, încercând să-și pună la punct următoarea mișcare. I se pare că Black a făcut în sfârșit o greșeală, dar nu e sută la sută sigur. Căci, în ciuda evidenței, Blue nu poate scăpa de senzația că totul a fost făcut cu un scop, că Black a început să-l provoace acum, să-l tragă după el, ca să zicem așa, îm-pingându-l spre finalul pe care l-a plănuțit, oricare ar fi acesta.

Și totuși, a obținut și el ceva, iar pentru prima dată de la începerea cazului nu se mai află unde era înainte. De regulă, Blue și-ar sărbători acest mic triumf, dar se pare că în seara asta n-are chef să se felicite. Mai presus de toate, se simte trist, stors de orice entuziasm, simte că lumea l-a dezamăgit. Cumva, realitatea l-a decepționat și îi vine greu să nu ia asta ca pe un afront personal, știind prea bine că oricum ar alege să-și prezinte cazul, și el face parte din toată povestea. Apoi se apropie de fereastră, aruncă o privire la clădirea de pe partea cealaltă a străzii și vede că acum lumina e aprinsă în camera lui Black.

Se întinde în pat și se gândește: rămas bun, domnule Whiâe. Dumneavoastră n-ați existat niciodată cu adevărat, nu-i așa? Niciodată n-a existat cineva pe nume White. După care își spune: bietul Black. Bietul de el. Biet nimeni nenorocit. Și apoi, pe când pleoapele apasă din ce în ce mai grele și începe să-l prindă somnul, se gândește la cât de ciudat e că totul are o culoare proprie. Tot ceea ce vedem, tot ceea ce atingem, totul are o culoare pe lumea asta. Zbătându-se să rămână treaz încă puțin, se apucă să facă o listă. Să luăm de exemplu albastrul1, își zice. Există corbii albaștri și gaițele

1 Joc de cuvinte intraductibil bazat pe expresii care conțin cuvântul blue (engl.) – albastru: observație pentru legile albastre – legi puritane valabile în Statele Unite, care reglementează comerțul, munca albastre și bătlanii albaștri. Există albăstrelele și florile de nu-mă-uita. Amiaza senină în New York. Coacăzele, afinele și Oceanul Pacific. Melancoliile și panglicile albastre pentru premianți și sângele albastru. O voce cântând blues. Tatăl meu în uniformă albastră de polițist. Legile albastre și filmele porno. Ochii mei și numele meu. Se oprește, nemaigă-sind alte lucruri albastre, și trece la alb1. Există pescărușii, își spune el, și rândunicile de mare și berzele și papagalii cadadu. Pereții acestei camere și cearșafurile de pe patul meu. Lăcrămioarele, garoafele, petalele margaretelor. Există drapelul păcii și doliul chinezesc. Laptele matern și sperma. Dinții mei. Albul ochilor mei. Bibanul alb și pinul alb și furnicile albe. Casa președintelui și magia albă. Minciunile nevinovate și incandescența la alb. Apoi, fără să ezite, trece la negru2, începând cu listele negre, cu bursa neagră și cu Mâna Neagră. Există nopțile întunecate deasupra New York-ului, își spune el. Chicago Black Sox. Murele și corbii, negrul în fața ochilor și bilele negre. Există Marțea Neagră și Moartea neagră. Există magia neagră. Părul

meu. Cerneala care iese dintr-un stilou. Lumea prin ochii unui orb. Apoi, săturân-du-se în cele din urmă de acest joc, începe să picotească, spunându-și că lista nu are sfârșit. Adoarme, visând lucruri care s-au întâmplat cu mult timp în urmă, și apoi, la miezul nopții, se trezește brusc și începe să se plimbe prin cameră din nou, gândindu-se ce va face mai departe.

și petrecerile în zilele de duminică; filmele porno: blue movies (engl.) – „filme albastre”.

1 Joc de cuvinte intraductibil bazat pe expresii care conțin cuvântul white (engl.) – alb: observație pentru white lies – minciuni „albe”, nevinovate, white heat – incandescență la alb, temperatură mai ridicată decât incandescența la roșu, care face ca un corp să devină alb incandescent.

2 Joc de cuvinte intraductibil bazat pe expresii care conțin cuvântul black (engl) – negru: observație pentru Mâna Neagră – societate secretă sârbă care milita pentru independența Serbiei la începutul secolului XX / bandă criminală de origine siciliană din America secolului XX, cunoscută pentru actele sale de terorism și șantaj; Chicago Black Sox – echipă de baseball din Chicago; Black Tuesday – Marțea Neagră, 29 octombrie 1929, ziua crahului bursier american.

Vine dimineața și Blue se apucă să-și facă de lucru cu o altă deghizare. De această dată se transformă în vânzătorul de perii Fuller, artificiu la care a mai apelat și înainte, iar în următoarele două ore, cu multă răbdare, se străduiește să-și aranjeze chelia, mustața și ridurile din jurul ochilor și gurii, așezat în fața oglinjoarei sale ca un bătrân artist de vodevil în timpul unui turneu. La puțin după ora unsprezece, își ia cutia cu perii și traversează strada spre clădirea în care locuiește Black. Pentru Blue e o nimica toată să deschidă ușa încuiată de la intrarea în bloc, o rezolvă în doar câteva secunde, iar când intră în holul de la parter nu se poate abține să nu simtă un fior ca pe vremuri. Fără violență, își spune în sinea lui, în timp ce începe să urce pe scări către apartamentul lui Black. Această vizită e doar pentru a arunca o privire înăuntru, ca să-și facă o idee despre cameră pentru viitor. Cu toate acestea, momentul îi produce o stare de agitație pe care nu și-o poate reprima. Pentru că nu a venit numai ca să vadă camera, și știe foarte bine asta. E și ideea de a fi acolo, de a se afla între acei patru pereți, de a respira același aer ca Black. De acum înainte, își spune el, orice ce se va întâmpla va influența orice altceva. Ușa se va deschide, iar din acel moment Black va fi în interiorul lui Blue pentru totdeauna.

Bate la ușă, ușa se deschide și dintr-odată se șterg toate distanțele, lucrul și gândul la acel lucru devin unul și același. Apoi Black este cel care se află acolo, stând în prag cu un stilou fără capac în mâna dreaptă, de parcă ar fi

fost întrerupt din muncă, și totuși expresia din ochii lui îi spune lui Blue că îl aștepta deja, resemnat în fața crudului adevăr, dar nepărând să-i mai pese.

Blue se avântă în trâncăneala lui despre perii, făcând semn spre geantă, prezentându-și scuzele, cerând voie să intre, toate dintr-o suflare, pe același ton strident de comis voiajor pe care l-a mai folosit de o mie de ori înainte. Calm, Black îl lasă să intre, spunând că poate l-ar interesa o periută de dinți, iar în timp ce Blue trece pragul, continuă să vorbească despre perii de păr și de haine, orice numai să nu întrerupă curgerea cuvintelor, căci în acest fel restul ființei sale se poate bucura de libertatea de a se uita prin cameră, de a observa observabilul, de a gândi, în tot acest timp abătându-i atenția lui Black de la adevăratul său scop.

Camera e cam așa cum și-a închipuit-o, deși poate puțin mai austeră. Nu se află nimic pe pereți, de exemplu, lucru care îl surprinde nițel, căci își imaginase dintotdeauna că trebuia să existe vreun tablou agățat, o imagine de vreun fel numai pentru a sparge monotonia, un peisaj poate, sau chiar portretul cuiva pe care Black l-a iubit odinioară. Pe Blue l-a încercat întotdeauna curiozitatea de a ști ce tablou ar fi acela, gândin-du-se că imaginea s-ar putea dovedi un indiciu valoros, dar acum când vede că nu e nimic pe pereți, înțelege că ar fi trebuit să se aștepte la asta de la bun început, în afară de asta, prea puține amănunte îi contrazic așteptările. E aceeași chilie de călugăr pe care a încropit-o în mintea sa: într-un colț, patul mic și făcut cu grijă, chicineta în alt colț, totul absolut impecabil, nici măcar o firimitură aflată la vedere. Apoi, în mijlocul camerei, în dreptul ferestrei, masa de lemn cu un singur scaun de lemn cu spătarul drept. Creioane, stilouri, o mașină de scris. O comodă, o noptieră, o veioză. O bibliotecă pe peretele de la nord, cu puține cărți pe rafturi: Walden, Fire de iarbă, Povești spuse de două ori, plus alte câteva. Nu există telefon, nici radio, nici reviste. Pe masă, frumos ordonate de-a lungul marginilor, teancuri de hârtie: foi albe, foi scrise, unele scrise de mână, altele bătute la mașină. Sute de pagini, poate chiar mii. Dar asta nu se poate numi viață, își spune Blue, nu se poate numi în nici un fel, de fapt. E un pământ al nimănui, locul unde ajungi la sfârșitul lumii.

Cei doi caută printre periutele de dinți și Black alege, în cele din urmă, una roșie. Pe urmă încep amândoi să analizeze diferitele perii de haine, iar Blue face demonstrații pe propriul său costum. Pentru un bărbat așa de îngrijit ca dumneavoastră, zice Blue, eu așa zice că e ceva indispensabil. Dar Black spune că s-a descurcat până acum fără o perie de haine. Pe de altă parte, poate că ar fi interesat să cumpere una, așa că cei doi trec în revistă opțiunile din cutia de mostre, făcând comentarii legate de formele și dimensiunile variate, de diferitele tipuri de peri, etcetera. Blue și-a îndeplinit deja adevăratul scop, desigur, dar cu toate acestea își joacă mai departe rolul, vrând să facă lucrurile bine, chiar

dacă nu mai contează. Totuși, după ce Black și-a plătit periile, iar Blue își strânge lucrurile în geantă ca să plece, nu poate rezista ispitei de a face un mic comentariu.

— Păreți a fi scriitor, spune el, făcând semn spre masă, iar Black răspunde că da, într-adevăr, e scriitor.

— S-ar zice că e o carte foarte mare, continuă Blue.

— Da, zice Black. Lucrez la ea de mulți ani.

— Și vă apropiați deja de final?

Da, mă apropii, zice Black, cu un aer gânditor. Dar uneori e destul de greu să-ți dai seama în ce punct te afli. Cred că aproape am terminat-o, dar apoi îmi dau seama că am omis ceva important, așa că trebuie s-o iau din nou de la capăt. Dar da, într-adevăr visez s-o termin într-o bună zi. Poate destul de curând.

— Sper să am ocazia s-o citesc, continuă Blue.

— Orice e posibil, zice Black. Dar înainte trebuie s-o termin. Sunt zile în care nici măcar nu știu dacă voi trăi îndeajuns.

— în fine, asta n-avem de unde s-o știm niciodată, nu-i așa? spune Blue, dând filosofic din cap. Azi trăim și mâine suntem morți. Ni se întâmplă tuturor.

— Foarte adevărat, spune Black. Ni se întâmplă tuturor. Acum stau în picioare în pragul ușii, iar o parte din Blue ar vrea să mai facă și alte comentarii prostești de genul acela. E plăcut s-o faci pe bufonul, își zice, dar în același timp simte o nevoie de a se juca cu Black, de a-i demonstra că nu i-a scăpat nimic, căci, în sinea lui, Blue vrea ca Black să știe că e la fel de deștept ca el, că-și poate măsura inteligența cu a celuilalt. Dar Blue reușește să-și înfrâneze acea pornire și să-și țină gura, așa că înclină politicos capul și-i mulțumește pentru cumpărăturile făcute, după care iese din apartament. Acesta este sfârșitul vânzătorului de perii Fuller, care în mai puțin de jumătate de oră este aruncat în aceeași geantă care conține rămășițele lui Jimmy Roșa. Blue știe că nu va mai avea nevoie de alte deghizări. Următorul pas este inevitabil, iar singurul lucru care contează acum este să-și aleagă momentul potrivit.

Dar peste trei nopți, când are în sfârșit ocazia s-o facă, Blue își dă seama că este speriat. Black iese din casă la ora nouă, o ia în jos pe stradă și se face nevăzut după colț. Deși Blue știe că acesta e un semnal direct, că Black îl imploră de fapt să intre în acțiune, simte în același timp că s-ar putea să fie o cursă, iar acum, în ultimul moment, când doar cu o clipă în urmă era atât de sigur de sine, aproape fălindu-se sub imperiul propriei sale puteri, se scufundă din nou într-o mare de îndoieli. De ce ar trebui să înceapă iarăși să aibă încredere în Black? Ce motiv ar putea avea să creadă că acum se află amândoi de aceeași parte a baricadei? Cum s-a întâmplat asta și de ce se supune încă o

dată atât de servil ordinelor lui Black? Apoi, ca din senin, începe să se gândească la o altă posibilitate. Și dacă Black a plecat pur și simplu? Ce-ar fi să se fi ridicat, să se fi îndreptat spre ușă și să se fi abandonat toată povestea? O vreme întoarce acest gând pe toate părțile, punându-l în practică în minte, iar puțin câte puțin începe să tremure, înfrânt de groază și de fericire, ca un sclav ezitând în fața propriei sale libertăți, își închipuie că se află altundeva, departe de aici, mergând prin pădure cu un topor pe umăr. Singur și liber, în sfârșit stăpân pe propriul său destin. Și-ar construi viața din temelii, un exilat, un pionier, un pelerin în lumea nouă. Dar nu duce gândul mai departe. Căci nici nu apucă bine să se plimbe prin acea pădure care se află în mijlocul pustiului că își dă seama imediat că Black se află și el acolo, ascuns în spatele unui copac, pândindu-l din ascunzișul unui hățiş, așteptând ca Blue să se întindă și să închidă ochii înainte să se apropie pe furiș și să-i taie gâtul. Continuă la infinit, își spune Blue. Dacă nu se ocupă de Black acum, povestea nu se va termina niciodată. Asta e ceea ce anticii numeau soartă, iar orice erou trebuie să i se supună. Nu există posibilitatea de a alege, iar dacă ai un lucru de făcut, lucrul acela este tocmai cel care nu-ți dă posibilitatea de a alege. Dar Blue urăște să recunoască asta. Se luptă cu această idee, o respinge, i se face greață. Dar asta numai pentru că știe deja, iar dacă se opune înseamnă că a acceptat deja ideea. Dacă vrea să spună „nu” este pentru că a spus deja „da”. Așa că Blue cedează treptat, capitulând în cele din urmă în fața necesității de a face ceea ce trebuie să facă. Dar asta nu înseamnă că nu-i mai e frică. Din acest moment, un singur cuvânt mai poate descrie starea lui Blue, iar acel cuvânt este frica.

A pierdut timp prețios și acum trebuie să iasă degrabă în stradă, sperând cu înfrigurare să nu fie prea târziu. Black nu va mai întârzia mult, și cine știe dacă cumva nu stă ascuns pe undeva după colț, așteptând momentul să se năpustească asupra lui? Blue urcă în grabă treptele de la intrarea în blocul lui Black, bâjbâie neîndemânatic când ajunge la broasca ușii, uitându-se tot timpul peste umăr, iar apoi urcă pe scări spre apartamentul lui Black. Cea de-a doua broască îi dă și mai multă bătaie de cap, deși, teoretic, ar trebui să fie mai simplu de deschis, floare la ureche chiar și pentru cel mai ageamiu dintre începători. Această neîndemânare îi dă de înțeles că situația îi scapă de sub control; însă cu toate că o știe, nu prea poate face altceva decât să meargă mai departe și să speră că mâinile i se vor opri din tremurat. Dar lucrurile decurg din ce în ce mai rău, iar în momentul în care pune piciorul în camera lui Black simte că totul se întunecă în jurul lui, ca și cum noaptea i-ar pătrunde prin toți porii, așezându-se deasupra lui cu o greutate apăsătoare și în același timp capul parcă ar începe să-i crească, să se umple de aer, de parcă s-ar afla pe

punctul de a i se desprinde de corp și de a se îndepărta plutind. Face un ultim pas în cameră și apoi cade ieșinat, prăbușindu-se pe podea ca mort.

Căderea face să-i stea ceasul, iar când își vine în fire nu știe cât timp a zăcut ieșinat. Nedeslușind nimic la început, își recapătă cunoștința cu senzația că i s-a mai întâmplat, poate cu mult timp în urmă, iar în timp ce vede perdelele fluturând în fața ferestrei deschise și umbrele care se mișcă straniu pe tavan, își închipuie castă în patul de acasă, pe vremea când era copil și nu putea să doarmă în nopțile călduroase de vară, își închipuie că dacă ciulește urechile va putea distinge vocile tatălui și mamei sale, care șușotesc în camera de alături.

Dar asta durează numai o clipă, începe să simtă durerea de cap, să constate senzația de greață neliniștitoare din stomac, iar apoi, când vede în cele din urmă unde se află, îl încearcă din nou aceeași panică din momentul când a intrat în cameră. Se ridică în picioare clătinându-se, împleticindu-se de câteva ori înainte să reușească, și își spune că nu poate rămâne acolo, că trebuie să plece, da, și chiar de îndată. Pune mâna pe clanță, dar apoi, amintindu-și dintr-o dată de ce a venit acolo, scoate lanterna din buzunar și o aprinde, mișcând-o șovăitor prin cameră până când lumina cade din întâmplare pe un teanc de hârtii ordonate cu grijă pe marginea biroului lui Black. Fără să stea pe gânduri, Blue apucă hârtiile cu mâna dreaptă, spunându-și că nu contează, că acela va fi începutul, după care se îndreaptă către ieșire.

Întors în camera lui de pe cealaltă parte a străzii, Blue își toarnă un pahar de coniac, se așează pe pat și își spune că trebuie să se liniștească, își soarbe încet coniacul și apoi își mai pune unul. Când i se risipește panica, rămâne cu o senzație de rușine. A rasolit-o, asta e, își spune în sinea lui. Pentru prima dată în viață nu s-a ridicat la nivelul situației, iar aceasta e o lovitură pentru el, să se vadă în poziția de învins, să-și dea seama că, în fond, nu e decât un laș.

Pune mâna pe hârtiile pe care le-a furat, sperând să-și abată gândurile de la acest eșec. Dar astfel nu reușește decât să înrăutățească situația, căci de îndată ce începe să le citească, își dă seama că nu sunt altceva decât propriile sale rapoarte. Uite-le aici, unul peste altul, rapoartele sale săptămânale, totul negru pe alb, și nu înseamnă nimic, nu spun nimic, la fel de îndepărtate de realitatea cazului pe cât ar fi fost și tăcerea. Blue geme la vederea lor, scufundându-se adânc în interiorul său, iar apoi, confruntat cu ceea ce descoperă acolo, începe să râdă, la început ușor, apoi din ce în ce mai tare, până când rămâne fără răsufare, aproape înecându-se, de parcă ar încerca să se șteargă pe sine însuși o dată pentru totdeauna. Luând hârtiile strâns în mână, le azvârle în tavan și se uită cum teancul se desparte, se împrăștie și cade pe jos zburătăcind prin aer, o pagină nenorocită după alta.

Nu e sigur dacă Blue își va reveni vreodată după întâmplările din noaptea aceea. Și chiar dacă o va face, trebuie remarcat că vor trece câteva zile înainte să devină ceva asemănător cu persoana care fusese odinioară, în acest răstimp nu se bărbierește, nu-și schimbă hainele, nu-i trece prin cap să iasă din cameră. Când vine ziua să-și scrie următorul raport, nici măcar nu se mai deranjează s-o facă. S-a terminat, își spune, dând cu piciorul în vechile rapoarte aruncate pe jos, și al dracului să fiu dacă o să mai scriu unul vreodată.

Își petrece cea mai mare parte a timpului întins în pat sau plimbându-se în sus și-n jos prin cameră. Se uită la diferitele poze pe care le-a prins în pereți de când a început cazul, cercetându-le una câte una, gândindu-se la fiecare dintre ele cât de mult poate și trecând apoi la următoarea. Acesta este legistul din Philadelphia, Gold, cu masca băiețelului. Apoi un munte acoperit de zăpadă și în colțul drept de sus al fotografiei, schiorul francez, chipul său încadrat într-un chenar. Uite și podul Brooklyn, iar alături cei doi Roebing, tatăl și fiul. Acesta este tatăl lui Blue, îmbrăcat în uniforma de polițist, primind o medalie din mâinile primarului New York-ului, Jimmy Walker. Mai e o poză cu tatăl lui Blue, de astă dată în civil, stând în picioare cu brațul petrecut pe după umerii mamei lui Blue la începutul căsniciei lor, zâmbind amândoi cu voieșie către aparatul de fotografiat. Aceasta e o poză de-a lui Brown, care-l ține pe Blue pe după umeri, poză făcută în fața biroului lor în ziua în care Blue a devenit asociat. Sub aceasta se află o fotografie cu Jackie Robinson pătrunzând în baza a doua. Alături e un portret de-al lui Walt Wm'tman. Și, în cele din urmă, chiar în stânga poetului, o poză de-a lui Robert Mitchum decupată dintr-o revistă de film: cu pistolul în mână, cu o expresie de parcă toată lumea s-ar prăbuși peste el. Nu e nici o poză cu fosta viitoare doamnă Blue, dar de fiecare dată când Blue face turul micii sale galerii, se oprește în fața unui anume loc gol de pe perete și se preface că și ea se află acolo.

Vreme de câteva zile, Blue nu se sinchisește să se mai uite pe fereastră. Este atât de absorbit de propriile sale gânduri de parcă Black n-ar părea să mai fie acolo. Drama este numai și numai a lui Blue și, chiar dacă într-un anume sens Black este cauza problemei, e ca și cum și-ar fi jucat rolul, și-ar fi spus replicile și apoi și-ar fi făcut ieșirea de pe scenă. Căci, în acest moment, Blue nu mai poate accepta existența lui Black și, prin urmare, o neagă. După ce a pătruns în camera lui Black și a rămas acolo singur, după ce intrase, ca să zicem așa, în sanctuarul singurătății lui Black, nu poate răspunde întunecimii acestui moment decât înlocuind-o cu propria singurătate. Să intre în pielea lui Black, așadar, însemna să intre în sine, iar o dată ajuns înăuntrul propriei sale ființe, nici nu mai poate concepe să se afle altundeva. Dar tocmai acesta este locul unde se află Black, chiar dacă Blue n-o știe.

Așadar, într-o după-amiază, ca din întâmplare, Blue se apropie de fereastră mai mult decât a făcut-o în multe zile, se oprește în fața ei și apoi, ca și cum ar face-o de dragul vremurilor trecute, trage perdelele și aruncă o privire afară. Mai întâi și-ntâi îl vede pe Black – nu în cameră, ci stând pe treptele de la intrarea în clădirea de peste drum, uitându-se spre fereastra lui Blue. Să fi terminat, atunci? se întreabă Blue. Oare să însemne asta că povestea s-a sfârșit?

Blue își ia binoclul din rundul camerei și se întoarce la geam. Focalizează pe Black, îi cercetează fața pentru câteva minute, trăsătură cu trăsătură, ochii, buzele, nasul, etcetera, descompunându-i chipul și asamblându-l la loc. Se simte înduioșat de profunzimea tristeții lui Black, de modul în care acei ochi care îl privesc par atât de lipsiți de speranță, și, împotriva voinței sale, luat pe neașteptate de această imagine, Blue simte cum crește înăuntrul lui compasiunea, un val de milă pentru acea siluetă oropsită de pe cealaltă parte a străzii. Și-ar dori să nu fie așa, totuși, și-ar dori să aibă curajul să-și încarce pistolul, să-l țintească pe Black și să-i tragă un glonț în cap. Celălalt n-ar ști niciodată ce s-a întâmplat, își spune Blue, ar ajunge în ceruri înainte ca trupul lui să se prăbușească la pământ. Dar nici nu apucă bine să-și imagineze această scenă, că și începe să dea înapoi. Nu, își dă el seama, asta nu e deloc ceea ce vrea. Dar dacă nu vrea asta, atunci ce vrea? încă luptându-se cu valul de sentimente duioase, spunându-și că vrea să fie lăsat în pace, că tot ce-și dorește e pacea și liniștea, puțin câte puțin își dă seama că de câteva minute bune stă acolo în picioare, gândindu-se dacă nu l-ar putea ajuta cumva pe Black, dacă nu i-ar putea întinde o mână prietenoasă. Asta ar schimba cu totul situația, își spune Blue, cu siguranță ar întoarce lucrurile la o sută optzeci de grade. Dar de ce nu? De ce să nu facă un gest neașteptat? Să sune la ușă, să ștergă toată povestea – nu e mai absurd decât orice altceva. Căci adevărul este că Blue și-a pierdut complet cheful de a se mai lupta. Nu mai suportă ideea. Și, din câte se pare, nici Black. Numai uită-te la el, își spune Blue. E ființa cea mai tristă din lume. Și atunci, în același moment în care spune aceste cuvinte, înțelege că se referă totodată și la el însuși.

Așadar, la mult timp după ce Black se ridică de pe trepte, întorcându-se și intrând în clădire, Blue continuă să se uite fix la locul gol. Cu un ceas sau două înainte de căderea serii, se îndepărtează în sfârșit de fereastră, dă cu ochii de dezordinea în care a lăsat să ajungă camera și își petrece următoarea oră făcând curățenie: spălând vasele, făcând patul, punându-și hainele la locul lor, strângând vechile rapoarte de pe jos. Apoi intră în baie, face un duș prelungit, se bărbiereste și își pune haine curate, alegând cel mai bun costum albastru pentru ocazie. De-acum totul s-a schimbat pentru el, totul este brusc și

irevocabil diferit. A dispărut frica, a dispărut tremuraturul. A rămas doar o siguranță liniștită, o senzație că ceea ce se pregătește să facă e just și corect.

La puțin timp după căderea nopții, Blue își aranjează cravata în fața oglinzii pentru ultima oară, apoi iese din cameră, traversează strada și intră în blocul lui Black. Știe că Black se află acolo, deoarece în camera lui e o veioză aprinsă, iar în timp ce urcă scările încearcă să-și imagineze expresia de pe chipul lui Black atunci când îi va spune la ce s-a gândit. Bate de două ori la ușă, foarte politicos, după care aude vocea lui Black dinăuntru: Ușa e deschisă. Intrați.

E greu de spus exact ce se aștepta să găsească Blue, dar în orice caz nu era asta, nu ceea ce vede în momentul în care intră în cameră. Black e acolo, așezat pe pat, purtând din nou masca aceea pe care Blue a văzut-o pe chipul bărbatului de la poștă, iar în mâna dreaptă are o armă, un revolver de calibru treizeci și opt, care e mai mult decât suficient pentru a face bucați pe cineva de la o distanță atât de mică, și îl țintește direct pe Blue. Blue încremenește pe loc, nu spune nimic. Așa-ți trebuie pentru ideea cu îngroparea securii războiului, își spune. Așa-ți trebuie dacă ai vrut schimbarea situației.

— Stați jos, spune Black, făcând un semn cu revolverul către scaunul de lemn de la birou. Blue nu are de ales, așa că se așează. Acum se află în fața lui Black, dar prea departe ca să se repeadă la el, într-o poziție prea incomodă ca să facă ceva în privința pistolului.

— V-am așteptat, zice Black. Mă bucur că ați venit, în sfârșit.

— îmi dau și eu seama, răspunde Blue.

— Sunteți uimit?

— Nu chiar. Cel puțin nu de dumneavoastră. De mine poate, dar asta numai pentru că sunt așa de prost. Vedeți dumneavoastră, am venit aici în seara asta în semn de prietenie.

— Firește că da, spune Black, pe un ton ușor batjocoritor. Firește că suntem prieteni. Doar am fost prieteni de la bun început, nu-i așa? Buni prieteni.

— Dacă așa vă tratați dumneavoastră prietenii, spune Blue, atunci am noroc să nu mă aflu printre dușmanii dumneavoastră.

— Foarte amuzant.

— întocmai, sunt din cale-afară de amuzant. Puteți să fiți sigur întotdeauna că veți putea râde dacă sunt prin preajmă.

— Și masca – nu aveți de gând să mă întrebați ce-i cu masca?

— Nu văd de ce. Dacă vreți să purtați chestia aia, nu e treaba mea.

— Dar dumneavoastră sunteți obligat s-o priviți, nu-i așa?

— De ce mai puneți întrebări când știți deja răspunsurile?

— E grotescă, nu-i așa?

— Bineînțeles că e grotescă.

— Și înfricoșătoare.

— Da, foarte înfricoșătoare.

— Prea bine. îmi place de tine, Blue. Am știut dintotdeauna că ești omul de care am nevoie. O persoană pe placul meu.

— Dacă ați lăsa din mână revolverul ăla, poate că aș începe să simt și eu același lucru pentru dumneavoastră.

— îmi pare rău, dar nu pot să fac asta. E prea târziu acum.

— Ce vreți să spuneți?

— Nu mai am nevoie de tine.

— Dar s-ar putea să nu vă fie atât de ușor să scăpați de mine, știți asta. Dumneavoastră m-ați băgat în povestea asta și acum trebuie să mă suportați.

— Nu, Blue, te înșeli. Totul s-a sfârșit.

— Nu mai vorbești în dodii.

— S-a terminat. Povestea asta e epuizată. Nu mai e nimic de făcut.

— De când?

— De acum. Din acest moment.

— Nu sunteți în toate mințile.

— Nu, Blue. Fii sigur că sunt în toate mințile, poate prea mult chiar. Dar povestea asta m-a vlăguit și acum n-a mai rămas nimic. Știi și tu asta deja, știi asta mai bine ca nimeni.

— Și atunci de ce nu apăsați pe trăgaci?

— Când voi fi pregătit, o s-o fac.

— Și pe urmă o să plecați de aici lăsându-mă întins pe jos? Nici să nu vă gândiți.

— A, nu, Blue. Nu m-ai înțeles. O să fim amândoi, ca întotdeauna.

— Dar ați uitat ceva, nu?

— Ce-am uitat?

— Trebuie să-mi spuneți povestea. Nu așa ar trebui să se termine?

Dumneavoastră îmi spuneți povestea și apoi ne luăm rămas bun.

— O știi deja, Blue. Nu-ți dai seama de asta? Știi povestea pe de rost.

— Atunci de ce v-ați mai deranjat de la bun început?

— Nu-mi pune întrebări prostești.

— Și eu ce rol am avut în toată treaba asta? Figurație comică?

— Nu, Blue, am avut nevoie de tine chiar de la început. Dacă n-ai fi fost tu, n-aș fi putut s-o fac.

— Dar pentru ce aveți nevoie de mine?

— Ca să-mi amintești ce trebuia să fac. De fiecare dată când ridicam ochii, te vedeam acolo, supraveghindu-mă, urmărindu-mă, întotdeauna la vedere, sfredelindu-mă cu privirea. Tu erai lumea întreagă pentru mine, Blue, și

te-am transformat în moartea mea. Tu ești singurul lucru care nu se schimbă, singurul care dă totul peste cap.

— Și acum n-a mai rămas nimic. V-ați scris biletul de adio și asta e sfârșitul poveștii.

— Întocmai.

— Ești un prost. Un prost nenorocit.

— Știi asta. Dar nu sunt mai prost decât oricare altul. Ai de gând să stai acolo și să-mi spui că ești mai deștept decât mine? Cel puțin eu știu ce-am făcut până acum. Aveam o misiune de îndeplinit și am îndeplinit-o. Dar tu nu ești nicăieri, Blue, tu te-ai pierdut din prima zi.

— Și atunci de ce nu apeși pe trăgaci, nenorocitele? spune Blue, ridicându-se brusc și bătându-se cu pumnii în piept cuprins de furie, provocându-l pe Black să-l omoare. De ce nu mă împuști acum ca s-o terminăm odată?

Atunci Blue face un pas către Black, iar cum glonțul nu vine, mai face unul, și apoi încă unul, zbierând la celălalt să-l împuște, nemaipăsându-i dacă trăiește sau moare. După o clipă, ajunge lângă el. Fără să ezite, îi smulge revolverul din mână, îl apucă de guler și îl trage în picioare. Black încearcă să opună rezistență, încearcă să se lupte cu Blue, dar Blue e prea puternic pentru el, înnebunit de izbucnirea sa de furie, parcă e alt om, iar în timp ce ploaia de lovituri începe să cadă peste chipul lui Black, între picioare și în burtă, bărbatul nu poate face nimic, iar la puțin timp după aceea zace pe jos, fără cunoștință. Dar asta nu-l împiedică pe Blue să-și continue atacul, lovindu-l cu picioarele pe Black, așa ieșinat cum e, ridicându-l de umeri și izbindu-l cu capul de podea, zdrobindu-i corpul cu pumnii, în cele din urmă, când furia lui Blue se domolește și vede ce a făcut, nu-și poate da seama dacă Black e viu sau mort. îi scoate masca de pe cap și își pune urechea lângă gura lui, sperând să-i audă respirația. I se pare că aude ceva, dar nu e sigur dacă e respirația lui Black sau a sa. Dacă încă mai e viu, își spune Blue, n-o mai duce mult. Iar dacă e mort, atunci asta e.

Blue se ridică, cu costumul făcut ferfeniță, și începe să strângă de pe masă foile din manuscrisul lui Black. Asta îi ia câteva minute. După ce le adună pe toate, stinge veioza din colț și iese din cameră, fără a se deranja să-i arunce măcar o privire lui Black.

E trecut de miezul nopții când Blue intră în camera lui de pe partea cealaltă a străzii. Lasă manuscrisul pe masă, intră în baie și se spală pe mâini de sânge. Apoi își schimbă hainele, își toarnă un pahar de scotch și se așează la masă cu cartea lui Black. Are puțin timp la dispoziție. Vor ajunge în curând și atunci va trebui să plătească din greu. Totuși, nu lasă asta să-l rețină din ceea ce are de făcut.

Citește povestirea dintr-o răsufare, cuvânt cu cuvânt, pagină cu pagină. Când termină, se crapă deja de ziuă, iar camera începe să se lumineze. Aude cântecul unei păsări, aude pași pe stradă, aude o mașină care trece pe podul Brooklyn. Black avea dreptate, își spune în sine lui. Știam totul pe dinafară.

Dar povestea nu s-a terminat încă. A mai rămas momentul final, iar acesta nu va sosi până când Blue nu va ieși din cameră. Așa e făcută lumea: nici o clipă în plus, nici o clipă în minus. Când Blue se va ridica de pe scaun, își va pune pălăria și va ieși pe ușă, abia acela va fi sfârșitul.

Unde se duce după aceea nu mai are nici o importanță. Căci trebuie să ne amintim că toate acestea s-au petrecut cu peste treizeci de ani în urmă, pe vremea când încă mai eram copii. Orice este posibil, așadar. Eu, unul, prefer să cred că a plecat departe, că s-a urcat într-un tren în dimineața aceea și s-a dus în vest să înceapă o nouă viață. E posibil chiar ca destinația lui nici măcar să nu fie America, în visele mele secrete, îmi place să cred că Blue și-a rezervat o călătorie pe un vapor și a pornit spre China. China să fie, și hai să ne oprim aici. Căci acesta este momentul în care Blue se ridică de pe scaun, își pune pălăria și iese pe ușă. Și începând din acest moment, nu mai știm nimic. camera încuiată.

Acum mi se pare că Fanshawe s-a aflat tot timpul acolo. El este locul din care începe totul pentru mine, iar fără el cu greu aș ști cine sunt. Ne-am cunoscut înainte să știm să vorbim, bebeluși în scutece târându-ne prin iarbă, iar înainte să împlinim șapte ani deja ne înțepaserăm degetele cu un ac și ne făcuserăm frați de cruce pentru toată viața. Acum, de fiecare dată când mă gândesc la copilăria mea, îl văd pe Fanshawe. El era cel care se afla lângă mine; cel care îmi împărtășea gândurile, cel pe care îl vedeam de fiecare dată când îmi desprindeam privirea de mine.

Dar asta se întâmpla cu multă vreme în urmă. Am crescut, am plecat în locuri diferite, ne-am îndepărtat unul de celălalt. Nimic din toate astea nu e prea ciudat, zic eu. Viața ne poartă mai departe în feluri pe care nu le putem controla și aproape nimic nu rămâne alături de noi. Totul moare când murim și noi, iar moartea este ceva ce ni se întâmplă în fiecare zi.

În noiembrie se împlinesc șapte ani de când am primit o scrisoare de la o femeie pe nume Sophie Fanshawe. „Dumneavoastră nu mă cunoașteți”, așa începea scrisoarea, „și îmi cer scuze că vă scriu așa din senin. Dar s-au întâmplat anumite lucruri și, ținând cont de circumstanțe, nu prea am de ales.” S-a dovedit a fi soția lui Fanshawe. Știa că soțul ei și cu mine copilăriserăm împreună și mai știa și că eu locuiam în New York pentru că citise multe dintre articolele pe care le publicasem în reviste.

Explicația apărea în al doilea paragraf, fără menajamente, fără nici un preambul. Fanshawe dispăruse, scria ea, și trecuseră mai bine de șase luni de

când îl văzuse ultima oară. Nici un cuvânt în tot acest timp, nici cel mai mic indiciu unde s-ar fi putut afla. Poliția nu-i dăduse de urmă, iar detectivul particular pe care îl angajase să-l caute se întorsese cu mâinile goale. Nimic nu era sigur, dar faptele păreau să vorbească de la sine: Fanshawe era probabil mort; nu avea nici un rost să creadă că se va întoarce, în lumina acestor evidențe, avea ceva important de discutat cu mine și se întreba dacă aș fi de acord să mă întâlnesc cu ea.

Această scrisoare a declanșat o serie de mici șocuri. Prea multe informații ca să le asimilez dintr-o dată; prea multe forțe trăgeau de mine în direcții diferite. Fanshawe reapăruse pe neașteptate în viața mea. Dar nici nu i se pomenise bine numele, că și dispăruse iarăși. Era căsătorit, locuise în New York, iar altceva nu mai știam despre el. La modul egoist, mă simțeam jignit că nu se deranjase să ia legătura cu mine. Un telefon, o carte poștală, un păhărel ca să ne amintim de vremurile bune și să ne punem la curent cu ce s-a mai întâmplat, nu ar fi fost prea greu de aranjat. Dar vina era în egală măsură și a mea. Eu știam unde locuia mama lui Fanshawe și dacă aș fi vrut să dau de el, aș fi putut foarte bine să-l întreb. Adevărul era că renunțasem puțin câte puțin la Fanshawe. Viața lui se oprise în momentul în care am luat-o pe drumuri diferite, iar pentru mine el aparținea deja trecutului, nu prezentului. Era o fantomă pe care o purtam în mine, o figură preistorică, ceva ce nu mai era real. Am încercat să-mi amintesc ultima dată când îl văzusem, dar nimic nu era prea clar. Minte mi-a rătăcit câteva minute și, în cele din urmă, s-a oprit la ziua în care murise tatăl lui. Eram la liceu pe atunci, așa că nu puteam avea mai mult de șaptesprezece ani.

Am sunat-o pe Sophie Fanshawe și i-am spus că mi-ar face plăcere să mă întâlnesc cu ea oricând i-ar conveni. Am stabilit să ne vedem a doua zi și mi s-a părut că disting o notă de recunoștință în vocea ea, chiar dacă îi explicasem că nu mai știam nimic despre Fanshawe și că n-aveam nici cea mai vagă idee unde se afla.

Ea locuia într-un bloc de cărămidă roșie din Chelsea, o clădire veche fără ascensor, cu o casă a scărilor întunecoasă și cu niște pereți scorjiți. Am urcat cele cinci etaje, însoțit de sunetele de la radio, de certuri și de zgomotul apei trase la closet, ecouri ce veneau dinspre apartamentele pe lângă care treceam, m-am oprit să-mi trag sufletul și apoi am bătut la ușă. Un ochi m-a privit prin vizor, s-a auzit un zângănit de chei în broască, iar după aceea Sophie Fanshawe a apărut în fața mea, ținând un bebeluș la piept cu mâna stângă, în timp ce-mi zâmbea și mă invita să poftesc înăuntru, pruncul o trăgea de părul lung și castaniu. Ea și-a ferit cu blândețe capul din calea atacului, a luat copilul cu amândouă mâinile și l-a întors cu fața către mine. Mi-a spus că îl chema Ben, că era fiul lui Fanshawe și că se născuse doar cu trei luni și jumătate în urmă.

M-am prefăcut că admir bebelușul, care dădea din mânuțe și avea bărbia plină de o salivă albicioasă, dar eram mai interesat de mamă. Fanshawe avusese noroc. Femeia era frumoasă, cu niște ochi întunecați, inteligenți, aproape fioroși în fixitatea lor. Subțire, de statură medie, cu o anumită lentoare în mișcări, ceva ce-o făcea să pară în același timp senzuală și precaută, de parcă ar fi privit lumea din inima unei adânci vigilențe lăuntrice. Nici un bărbat n-ar fi părăsit-o pe femeia aceea din proprie voință – în nici un caz când mai avea puțin până să dea naștere copilului lor. De atâta lucru eram sigur. Chiar înainte să intru în apartament, am știut că Fanshawe era mort.

Era un apartament micuț, cu patru camere, sărac mobilate, cu o încăpere în care nu se aflau decât cărți și o masă de lucru, o altă odaie care servea de cameră de zi, iar ultimele două erau dormitoare. Locul era foarte ordonat, destul de sărăcăcios la o privire mai atentă, dar deloc incomod, în definitiv. Dacă nu altceva, cel puțin demonstra că Fanshawe nu-și petrecuse timpul câștigând bani. Dar nu eram eu cel mai indicat să strâmb din nas în fața sărăciei. Apartamentul meu era chiar și mai mic și mai întunecos decât acela, și numai eu știam cât trebuia să mă zbat ca să plătesc chiria lună de lună.

Sophie Fanshawe mi-a oferit un scaun să mă așez, mi-a făcut o ceașcă de cafea și apoi s-a așezat pe canapeaua albastră ponosită. Cu bebelușul în brațe, mi-a spus toată povestea dispariției lui Fanshawe.

Se cunoscuseră în New York în urmă cu trei ani. După numai o lună se mutaseră împreună, iar în mai puțin de un an se căsătoriseră. Fanshawe nu era un bărbat ușor de suportat în viața de zi cu zi, mi-a spus ea, dar îl iubea și niciodată nu observase ceva în comportamentul lui care să-i dea de înțeles că n-o iubea și el. Fuseseră fericiți împreună, așteptaseră cu nerăbdare nașterea copilului lor, nu aveau o relație încordată, într-o zi din aprilie i-a spus că se duce la New Jersey după-amiază, să-i facă o vizită mamei lui, și nu s-a mai întors niciodată. Când Sophie și-a sunat soacra în noaptea aceea, a aflat că Fanshawe nici nu trecuse pe acolo. Așa ceva nu se mai întâmplase înainte, dar Sophie s-a hotărât să aștepte. Nu voia să fie una dintre soțiile acelea care intră în panică de fiecare dată când soțul nu se întoarce acasă la ora obișnuită, iar pe deasupra știa că Fanshawe avea nevoie de mai multă libertate decât majoritatea bărbaților. S-a hotărât chiar să nu-l întrebe nimic când avea să vină acasă. Dar a trecut o săptămână, apoi încă una, iar în cele din urmă a sunat la poliție. După cum se așteptase, polițiștii nu s-au arătat prea preocupați de problema ei. Dacă nu existau dovezi că se comisese o infracțiune, nu puteau face mare lucru. La urma urmei, soții își părăseau nevestele în fiecare zi, iar cea mai mare parte nici nu doreau să fie găsiți. Polițiștii au întreprins câteva cercetări de rutină, n-au găsit nimic, după care i-au sugerat să angajeze un

detectiv particular. Cu ajutorul soacrei sale, care s-a oferit să achite costurile, a angajat un bărbat pe nume Quinn. Quinn a muncit perseverent la caz vreo cinci sau șase săptămâni, dar în cele din urmă s-a lăsat păgubaș, nevrând să-i mai ia alți bani. I-a spus lui Sophie că Fanshawe se afla încă în țară mai mult ca sigur, dar că nu putea ști dacă mai trăia sau nu. Quinn nu era un șarlatan. Lui Sophie i s-a părut înțelegător, un bărbat cu adevărat dispus să dea o mână de ajutor, iar când a trecut pe la ea în acea ultimă zi, femeia și-a dat seama că îi era imposibil să-i conteste verdictul. Nu mai era nimic de făcut. Dacă Fanshawe s-ar fi hotărât s-o părăsească, n-ar fi plecat fără să spună o vorbă. Nu-i stătea în fire să ocolească adevărul, să evite o confruntare neplăcută. Dispariția lui, așadar, nu putea însemna decât un lucru: că i se întâmplase ceva îngrozitor.

Cu toate acestea, Sophie n-a încetat să speră că se va întâmpla ceva. Citise despre cazuri de amnezie, iar pentru o vreme ideea aceasta a pus stăpânire pe ea ca o posibilitate disperată: și-l închipuia pe Fanshawe cutreierând pe undeva fără să știe cine este, privat de viața sa și totuși în viață, poate la un pas de a redeveni el însuși în orice moment. Au trecut săptămânile și sarcina a început să se apropie de termen. Trebuia să nască în mai puțin de o lună – ceea ce însemna că se putea întâmpla oricând – și, puțin câte puțin, copilul a pus stăpânire pe toate gândurile sale, ca și cum n-ar mai fi fost loc înăuntrul ei pentru Fanshawe. Acestea au fost cuvintele pe care le-a folosit ca să-mi descrie senzația pe care o avea – că nu mai avea loc înăuntrul ei – și apoi mi-a spus că asta însemna, probabil, că în ciuda tuturor celor întâmplate, era supărată pe Fanshawe, supărată pe el pentru că o părăsise, chiar dacă nu era vina lui. Această afirmație m-a șocat prin franchețea ei brutală. Nu mai auzisem pe nimeni niciodată vorbind astfel despre sentimente – cu atâta cruzime, cu atâta dispreț față de fățarniciile convenționale, iar acum, în timp ce scriu aceste rânduri, îmi dau seama că am alunecat chiar din acea primă zi într-o gaură în pământ, că m-am prăbușit într-un loc în care nu mă mai aflasem niciodată.

Într-o dimineață, a continuat Sophie, s-a trezit după o noapte agitată și a înțeles că Fanshawe nu avea să se mai întoarcă vreodată. A fost un adevăr brusc și absolut, pe care nu l-a mai pus niciodată la îndoială. A plâns atunci și a continuat să plângă vreme de o săptămână, jelind după Fanshawe ca și cum ar fi murit. Totuși, când lacrimile s-au oprit, și-a dat seama că nu regreta nimic. A ajuns la concluzia că Fanshawe îi fusese dat pentru câțiva ani și că asta era tot. Acum trebuia să se gândească la copil, iar nimic altceva nu mai conta. Știa că asta suna destul de bombastic, dar adevărul este că a continuat să trăiască având acea senzație, iar aceasta a continuat să-i facă viața posibilă.

I-am pus câteva întrebări și ea mi-a răspuns la fiecare dintre ele pe un ton calm și cumpătat, de parcă s-ar fi străduit ca propriile sentimente să nu-i

influențeze răspunsurile. Cum trăiseră, de exemplu, și cu ce se ocupa Fanshawe, ce se întâmplase cu el în anii care trecuseră de la ultima noastră întâlnire. Copilul a început să se agite pe canapea și, fără să întrerupă conversația, Sophie și-a descheiat bluza și l-a alăptat, mai întâi de la un sân și apoi de la celălalt.

Nu-mi putea spune nimic sigur despre perioada dinainte să-l cunoască pe Fanshawe. Știa că se lăsase de facultate după doi ani, că obținuse o amânare a serviciului militar și că ajunsese să lucreze pe un vapor pentru o vreme. Un vas petrolier, credea ea, sau poate un cargobot. După aceea trăise în Franța pentru câțiva ani, la început la Paris și apoi lucrase ca îngrijitor la o fermă din sud. Dar toate acestea îi erau destul de neclare, din moment ce Fanshawe nu vorbise niciodată prea mult despre trecutul său. În perioada în care s-au cunoscut, se întorsese în Statele Unite doar de opt sau zece luni. S-au ciocnit pur și simplu pe stradă, stând amândoi în fața ușii unei librării din Manhattan, așteptând să se oprească ploaia. Așa a început totul, iar din acel moment până în ziua când Fanshawe a dispărut, rămăseseră nedespărțiți aproape tot timpul.

Fanshawe nu avusese niciodată un loc de muncă permanent, mi-a spus ea, nimic din ce s-ar putea numi o slujbă adevărată. Bani nu însemnau mare lucru pentru el și încerca să se gândească la ei cât mai puțin cu putință, în anii dinainte s-o cunoască pe Sophie, se ocupase cu tot soiul de lucruri – lucrase în marina comercială, apoi într-un depozit, dăduse meditații, fusese negrul scrisese în numele unui scriitor, fusese ospătar, zugrăvise apartamente, transportase mobilă pentru o firmă de mutări – dar fiecare slujbă fusese temporară, iar după ce câștiga destul de mult ca să se poată întreține câteva luni bune, o lua din loc. Când s-a mutat împreună cu Sophie, Fanshawe nu muncea deloc. Ea avea o slujbă de profesoară de muzică la o școală particulară, iar salariul ei ajungea pentru amândoi. Desigur, trebuia să aibă grijă, dar nu le-a lipsit niciodată mâncarea de pe masă și niciunul dintre ei n-avea de ce să se plângă.

N-am întrerupt-o. Mie mi se părea destul de evident că această înșiruire nu era decât începutul, o serie de detalii de care trebuia să scape înainte să treacă la adevărata problemă. Orice făcuse Fanshawe cu viața lui, nu avea prea mult de-a face cu acea listă de slujbe ocazionale. Mi-am dat seama de asta imediat, înainte ca ea să-mi spună. Nu vorbeam despre un oarecare, la urma urmei. Vorbeam despre Fanshawe, iar trecutul nu era chiar atât de îndepărtat încât să nu-mi mai aduc aminte cine fusese el. Sophie mi-a zâmbit când a observat că i-o iau înainte, că știam ce urma. Cred că se aștepta cumva ca eu să știu, iar reacția mea venea doar ca o confirmare a acelei așteptări, ștergând orice îndoieli pe care le-ar fi putut avea atunci când mă rugase să vin. Mi-am

dat seama fără să-mi spună nimeni, iar asta îmi dădea dreptul de a mă afla acolo, de a asculta ce avea ea de spus.

— A continuat să scrie, am spus. A devenit scriitor, nu-i așa?

Sophie a încuviințat din cap. Tocmai asta era. Sau cel puțin, parțial. Ceea ce mă intriga era de ce nu auzisem niciodată de el. Dacă Fanshawe fusese scriitor, atunci ar fi trebuit să dau de numele lui pe undeva. Era treaba mea să fiu la curent cu lucrurile astea și mi se părea cu neputință ca tocmai numele lui Fanshawe să-mi fi scăpat. M-am întrebat dacă nu cumva nu reușise să găsească un editor pentru opera lui. Era singura întrebare care părea logică.

— Nu, mi-a răspuns Sophie, era ceva mai complicat. Nu a încercat niciodată să publice.

La început, pe când era foarte tânăr, timiditatea îl împiedicase să trimită ceva la edituri, gândindu-se că ceea ce scria nu era destul de bun. Dar chiar și mai târziu, când a căpătat mai multă încredere în sine, și-a dat seama că prefera să rămână ascuns. I-a spus soției sale că efortul de a căuta un editor l-ar distra de la munca lui, iar el, în fond, prefera să-și ocupe timpul scriind. Pe Sophie o deranja nepăsarea lui, dar de fiecare dată când insistă, el îi răspundea ridicând din umeri: nu e nici o grabă, mai devreme sau mai târziu o voi face.

O dată sau de două ori, ea chiar s-a gândit să se ocupe personal de această problemă și să ducă pe furiș un manuscris unui editor, dar n-a făcut niciodată. Căsnicia lor avea niște reguli care nu puteau fi încălcate și, oricât de nepotrivită ar fi fost atitudinea soțului ei, lui Sophie nu-i rămânea altceva de făcut decât să fie de acord cu el. Scrisese destul de mult, iar pe ea o scotea din sărite faptul că toată munca lui zăcea închisă în dulap, dar Fanshawe merita loialitatea ei, așa că cel mai bun lucru pe care îl putea face Sophie era să nu mai comenteze nimic.

Într-o zi, la vreo trei sau patru luni înainte de dispariție, Fanshawe a făcut un gest de compromis. I-a dat cuvântul lui că va face ceva în privința scrierilor sale în mai puțin de un an, iar pentru a-i demonstra că vorbea serios, i-a spus că, dacă din vreun motiv el nu se ținea de cuvânt, Sophie trebuia să ia manuscrisele și să mi le pună mie în brațe. Eu eram protectorul operei lui și tot eu hotărâam ce era de făcut cu ea. Dacă eu credeam că scrierile lui meritau să fie publicate, atunci el se supunea părerii mele. Pe lângă asta, îi mai spusese el, dacă i se întâmpla ceva în acest timp, ea trebuia să-mi înmâneze de îndată manuscrisele și să-mi dea voie să fac toate pregătirile pentru publicare, fiind de la sine înțeles că voi primi douăzeci și cinci la sută din suma de bani obținută. Totuși, dacă eu credeam că scrierile sale nu meritau să fie publicate, atunci trebuia să-i înapoiez manuscrisele lui Sophie, care urma să le ardă, de la prima până la ultima pagină.

Aceste dispoziții au uimit-o, mi-a spus Sophie, și aproape că a râs de Fanshawe din cauza atitudinii lui serioase, întreaga scenă era atât de distonantă cu felul lui de-a fi, încât ea se întrebese dacă nu avea ceva de-a face cu faptul că tocmai rămăsese însărcinată. Poate că ideea de paternitate îi dăduse lui Fanshawe un nou simț al responsabilității, poate că era atât de hotărât să-și demonstreze bunele intenții încât sărise calul. Oricare ar fi fost motivul, ea s-a bucurat să vadă că se răzgândise. Pe măsură ce înainta sarcina ei, a început să viseze în secret la succesul lui Fanshawe, sperând că astfel va putea renunța la slujbă ca să-și dedice atenția copilului fără nici un fel de constrângeri financiare. Totul a ieșit însă prost, desigur, iar opera lui Fanshawe a fost curând uitată, pierdută în tumultul care a urmat după dispariția sa. Mai târziu, când praful a început să se așeze, Sophie a rezistat tentației de a-i duce la îndeplinire dispozițiile, din teama că asta îi va aduce ghinion și va pierde astfel orice șansă de a-l mai vedea vreodată. Dar în cele din urmă a cedat, înțelegând că trebuia să respecte dorința lui Fanshawe. De aceea îmi scrisese. De aceea mă aflam acum alături de ea.

În ceea ce mă privește, nu știam cum să reacționez. Propunerea mă luase pe nepregătite și preț de un minut sau două am rămas pur și simplu pe loc, luptându-mă cu lucrul enorm care îmi fusese pus în cârcă. Din câte îmi puteam da seama, nu exista nici un motiv pe lume pentru ca Fanshawe să mă fi ales tocmai pe mine pentru treaba asta. Nu-l văzusem de peste zece ani și eram destul de surprins să aflu că își mai aducea aminte de mine. Cum de se putuse aștepta ca eu să-mi asum o asemenea responsabilitate, să judec pe cineva și să hotărâsc dacă viața lui meritase să fie trăită? Sophie a încercat să-mi explice. Fanshawe nu păstrase legătura cu mine, mi-a spus ea, dar îi vorbea adesea despre mine, iar de fiecare dată când îmi pomenea numele, mă descria drept cel mai bun prieten din lume, singurul prieten adevărat pe care îl avusese vreodată. Pe deasupra, reușise cumva să fie la curent cu munca mea, cumpărând întotdeauna revistele în care îmi apăreau articolele, iar uneori chiar i le citea și ei cu voce tare. Admira ce făceam, mi-a zis Sophie; era mândru de mine și credea că eram menit să realizez ceva mareț.

Toate acele laude m-au făcut să mă simt stânjenit. Vocea Sophiei era atât de intensă încât am avut impresia că Fanshawe îmi vorbea prin intermediul ei, spunându-mi acele lucruri cu gura lui. Recunosc că m-am simțit flatat și desigur că era un sentiment normal în acea situație. Eu treceam printr-o perioadă mai dificilă în acel moment, iar adevărul era că nu împărtășeam deloc acea părere excelentă despre mine. Scrisesem nenumărate articole, într-adevăr, dar nu credeam că asta constituia un motiv de laudă și nici nu eram nemaipomenit de mândru de ele. Din punctul meu de vedere, acele articole nu erau decât o muncă mediocră, făcută doar pentru bani. Îmi făcusem multe

speranțe când mă apucasem de scris, mă gândeam că puteam să ajung un mare scriitor, că eram în stare să scriu ceva care să-i înduioșeze pe oameni și să schimbe ceva în viețile lor. Dar timpul a trecut și, puțin câte puțin, mi-am dat seama că asta nu avea să se întâmple. Nu aveam o asemenea carte înăuntrul meu, iar la un moment dat mi-am zis că trebuia să renunț la visurile pe care mi le făcusem, în orice caz, era mult mai simplu să continuu să scriu articole. Muncind din greu, trecând mereu de la un text la altul, puteam să-mi câștig traiul, mai mult sau mai puțin, și chiar dacă nu era mare lucru, măcar aveam plăcerea de a-mi vedea numele tipărit aproape tot timpul. Am înțeles că lucrurile puteau fi mult mai deprimante, încă nu împlinisem treizeci de ani și aveam deja o reputație, începusem cu recenzii de poezii și romane, iar acum puteam să scriu despre aproape orice și să fac o treabă onorabilă. Film, teatru, arte plastice, concerte, cărți, chiar și meciuri de baseball, era de-ajuns să mi se spună și eu scriam. Lumea mă considera un tânăr strălucit, un nou critic în ascensiune, dar pe dinăuntru eu mă simțeam bătrân, deja epuizat. Ceea ce făcusem până atunci nu era decât o părticică din nimic. Era doar praf și cea mai ușoară adiere putea să-l spulbere.

Din acest motiv, elogiile lui Fanshawe mi-au stârnit niște sentimente tulburi. Pe de o parte, știam că se înșela. Pe de altă parte însă (și tocmai aici se tulbura totul) voiam să cred că avea dreptate. M-am gândit: să fie oare cu puțință ca eu să fi fost prea dur cu mine însumi? Iar o dată ce am început să mă gândesc la asta, am fost pierdut. Dar cine nu ar profita oare de șansa de a se răscumpăra? Ce om ar fi îndeajuns de puternic încât să respingă posibilitatea speranței? M-a străfulgerat gândul că într-o bună zi aș putea să renasc în propriii mei ochi și am simțit un val brusc de prietenie pentru Fanshawe, peste timp, peste toată tăcerea anilor care ne ținuseră despărțiți.

Așa s-a întâmplat. Am cedat în fața laudelor unui bărbat care nu se afla de față, iar în acel moment de slăbiciune am spus da. Desigur că îi voi citi scrierile cu cea mai mare plăcere, am zis, și voi face tot ce-mi stă în putere ca să vă ajut. Sophie mi-a zâmbit la auzul acestor cuvinte – n-am știut niciodată dacă a fost un surâs de fericire sau de dezamăgire – și apoi s-a ridicat de pe canapea și a trecut în camera de alături, cu copilul în brațe. S-a oprit în fața unui dulap înalt de stejar, a descuiat ușa și a lăsat-o să se deschidă singură din balamale. Poftim, mi-a spus. Rafturile erau înșesate de cutii și de hârtii legate, de dosare și de caiete – mai multe decât aș fi crezut cu puțință, îmi aduc aminte că am râs stingherit și am făcut o glumiță. Apoi, trecând la treabă, am discutat care era modul cel mai potrivit să iau manuscrisele de la ea, iar în cele din urmă ne-am hotărât să le punem în două valize mari. Ne-a luat aproape o oră, dar până la urmă am reușit să îndesăm totul înăuntru. Firește, voi avea nevoie de ceva vreme pentru a termina de analizat materialul. Sophie mi-a

răspuns să nu-mi fac griji, iar apoi și-a cerut scuze că îmi punea pe cap o asemenea corvoadă. I-am spus că o înțelegeam, că ea n-ar fi avut cum să refuze să ducă la capăt ceea ce o rugase Fanshawe. Scena a fost foarte dramatică, însă în același timp ciudată, aproape comică. Frumoasa Sophie a lăsat cu grijă bebelușul pe jos, m-a îmbrățișat în semn de mulțumire și m-a sărutat pe obraz. Pentru o clipă am crezut că era pe punctul de a izbucni în lacrimi, dar n-a urmat nici un plânsei. După aceea am coborât cele două valize încetșor pe scări și apoi am ieșit pe stradă. La un loc, cântăreau cât un om.

Adevărul este însă mult mai puțin simplu decât mi-ar plăcea mie. Că l-am iubit pe Fanshawe, că a fost prietenul meu cel mai apropiat, că îl cunoșteam mai bine decât oricine altcineva – acestea sunt adevăruri și nimic din ce spun nu le-ar putea deprecia. Dar acesta este doar începutul, iar în efortul meu de a-mi aminti lucrurile așa cum au fost ele, îmi dau seama acum că am avut anumite rezerve și față de Fanshawe, că o parte din mine i-a opus rezistență. Nu cred că m-am simțit niciodată pe de-a-ntregul în largul meu în preajma lui, mai ales atunci când ne-am făcut mai mari. Dacă invidie e un cuvânt prea dur pentru ceea ce încerc să spun, atunci i-aș zice suspiciune, o senzație ascunsă cum că Fanshawe era, într-un fel, mai bun decât mine. Eu nu conștientizăm toate acestea pe atunci și niciodată n-a existat vreo dovadă concret. Dar am trăit mai departe cu sentimentul că zăcea mai multă bunătate înăscută în el decât în alții, că un foc de nestins îl ținea în viață, că era el însuși mult mai mult decât aș fi putut nădăjdui să fiu eu vreodată.

Influența lui a fost destul de pronunțată încă de la bun început. Se extindea chiar și asupra celor mai mici lucruri. Dacă Fanshawe își purta catarama de la curea într-o parte, o trăgeam și eu pe a mea în aceeași poziție. Dacă Fanshawe venea pe terenul de joacă în teniși negri, ceream și eu teniși negri data următoare când mama mă ducea la magazinul de încălțăminte. Dacă Fanshawe mergea la școală cu un exemplar din Robinson Crusoe, în aceeași seară mă apucam să citesc și eu Robinson Crusoe de acasă. Nu eram eu singurul care se comporta așa, dar probabil că eu eram cel mai devotat, cel care se lăsa pradă cel mai ușor puterii pe care o exercita asupra noastră. Fanshawe însuși nu era conștient de acea putere și fără îndoială că tocmai din acest motiv continua să o aibă. Era indiferent la atenția de care se bucura, își vedea liniștit de treburile lui, fără să-și folosească vreodată influența pentru a-i manipula pe ceilalți. Nu făcea șotiile pe care le făceam noi, nu intra în necaz, nu avea probleme cu profesorii. Dar nimeni nu-i purta pică. Fanshawe era oarecum aparte de noi toți și totuși el era cel care ne ținea uniți, la el apelam ca să arbitreze disputele dintre noi, pentru că puteam conta pe faptul că va fi drept și ne va rezolva micile certuri. Avea ceva atât de atrăgător încât îți doreai tot timpul să stai lângă el, de parcă ai fi putut să trăiești în sfera lui și să

primești atingerea personalității lui. El se arăta mereu dispus să te ajute, dar în același timp rămânea inaccesibil, îți lăsa senzația că exista un nucleu secret înăuntrul lui în care nu ai fi putut pătrunde niciodată, un centru misterios și ascuns. Imitându-l, deveneam cumva parte din acel mister, dar totodată înțelegeam că nicicând nu vom putea să-l cunoaștem cu adevărat.

Acum vorbesc despre începuturile copilăriei noastre, de când aveam cinci, șase, șapte ani. O bună parte e deja îngropată și știu că până și amintirile pot fi false. Cu toate acestea, nu cred că mă înșel atunci când spun că am păstrat în mine aura acelor vremuri, iar în măsura în care mai pot simți acum ce am simțit atunci, mă îndoiesc că aceste sentimente pot minți. Deși nu știu ce s-a ales până la urmă de Fanshawe, am impresia că totul a început atunci. S-a format foarte devreme, era deja o prezență clar definită când am intrat la facultate. Fanshawe era vizibil, în vreme ce noi ceilalți eram creaturi fără formă, în mijlocul unui tumult neîncetat, târându-ne pe bâjbâite între un moment și altul. Nu vreau să spun că s-a maturizat prea repede – n-a părut niciodată mai mare decât era de fapt – ci doar că era el însuși înainte să se maturizeze. Dintr-un motiv anume, nu a trecut prin aceleași transformări ca noi. Dramele sale erau de o cu totul altă factură – mai ascunse în interior, fără îndoială mai brutale – dar fără niciuna dintre schimbările bruște care păreau să puncteze viața celorlalți.

Un incident aparte a lăsat o urmă mai puternică în amintirea mea. E legat de o petrecere aniversară la care Fanshawe și cu mine am fost invitați când eram în clasa întâi sau a doua, ceea ce înseamnă că s-a petrecut pe la începutul perioadei despre care pot vorbi cu o anumită precizie. Era o după-amiază de sâmbătă, în timpul primăverii, și ne-am dus la petrecere împreună cu un alt băiat, un prieten de-al nostru pe care îl chema Dennis Walden. Dennis avea o viață și mai grea decât a noastră: o mamă alcoolică, un tată care se spetea muncind, o droaie de frați și surori. Eu fusesem la el acasă de vreo două-trei ori – un loc dărăpănat și întunecat – și îmi aduc aminte că mi se făcea frică de mama lui, mi se părea o vrăjitoare din povești, își petrecea ziua închisă între cei patru pereți ai camerei sale, întotdeauna în capot, cu chipul palid plin de riduri, scoțând capul din când în când ca să țipe la copii, în ziua petrecerii, Fanshawe și cu mine fuseserăm echipați corespunzător cu cadouri pentru sărbătorit, frumos împachetate în hârtie colorată și legate cu panglici. Dennis însă nu avea nimic și se simțea prost din cauza asta. Îmi amintesc că am încercat să-l consolez cu vreo frază goală: că nu conta, că de fapt nu-i păsa nimănui, că nimeni nu avea să-și dea seama în toată învălmășeala de la petrecere. Dar lui Dennis chiar îi păsa, iar Fanshawe a înțeles asta de îndată. Fără nici o explicație, s-a întors către Dennis și i-a dat cadoul lui. Poftim, a spus, ia-l pe ăsta, eu o să spun că l-am uitat acasă pe al meu. Prima mea

reacție a fost să mă gândesc că pe Dennis îl va deranja gestul, că se va simți insultat de mila lui Fanshawe, dar mă înșelam. Băiatul a ezitat un moment, încercând să asimileze acea bruscă schimbare a sorții, dar apoi a încuviințat din cap, ca și când ar fi recunoscut înțelepciunea gestului lui Fanshawe. Nu era vorba despre un act de binefacere cât despre unul de dreptate, iar din acest motiv Dennis a putut accepta fără să fie umilit. Un lucru fusese transformat în altul. Era ceva magic, o combinație de spontaneitate și de convingere absolută, și mă îndoiesc că altcineva decât Fanshawe ar fi reușit așa ceva.

După petrecere, m-am întors cu Fanshawe acasă la el. Mama lui se afla în bucătărie și ne-a întrebat cum a fost la ziua colegului nostru și dacă sărbătoritului îi plăcuse cadoul cumpărat de ea. înainte ca Fanshawe să apuce să deschidă gura, am și înșirat povestea despre ceea ce făcuse fiul ei. Gestul lui Fanshawe îmi deschisese o lume cu totul nouă: faptul că cineva putea să pătrundă sentimentele altora, asu-mându-și-le atât de mult încât ale sale să nu mai aibă nici o importanță. Era primul act cu adevărat moral la care asistasem vreodată și mi se părea că nici nu merita să vorbim despre altceva. Cu toate acestea, mama lui Fanshawe nu s-a arătat la fel de încântată. Da, a zis ea, foarte frumos din partea lui, un gest cât se poate de amabil și de generos, și totuși o greșeală. Cadoul o costase niște bani și, dându-i-l altuia, Fanshawe îi furase acei bani, într-un anume sens. Pe deasupra, Fanshawe se purtase nepolitic, prezentându-se la o zi de naștere fără un cadou, ceea ce o pune pe ea într-o lumină proastă, din moment ce ea era responsabilă de faptele fiului său. Fanshawe a ascultat-o cu atenție și n-a comentat nimic. Când ea a terminat ce avea de zis, el tot nu spunea nimic, așa că mama lui l-a întrebat dacă înțelesese. I-a răspuns că da, înțelesese. Probabil că subiectul ar fi fost închis în acel moment, dar, după o scurtă pauză, Fanshawe a adăugat că el tot credea că a procedat corect. Nu conta ce părere avea mama lui: ar fi făcut oricând același lucru. După această afirmație, a urmat o întreagă scenă. Doamna Fanshawe s-a supărat din cauza impertinenței lui, dar Fanshawe s-a ținut tare pe poziții, refuzând să cedeze în fața muștrărilor ei. În cele din urmă, a fost trimis în camera lui, iar eu am fost expedit acasă. Eram absolut indignat de nedreptatea mamei sale, dar când am încercat să-i iau apărarea lui Fanshawe, acesta mi-a făcut semn să plec. În loc să-și continue protestul, și-a acceptat pedeapsa în tăcere și s-a retras în camera lui.

Întreg episodul a fost Fanshawe în stare pură: actul spontan de generozitate, credința neșrămutată în ceea ce făcuse și supunerea tăcută, aproape pasivă, în fața consecințelor. Oricât de ieșit din comun ar fi fost comportamentul lui, întotdeauna rămâneai cu senzația că el se detașa de sine. Mai mult decât orice altceva, aceasta era trăsătura care mă speria uneori și care mă făcea să mă îndepărtez de el. Mă simțeam foarte apropiat de Fanshawe,

Îl admiram atât de intens, îmi doream cu disperare să mă ridic la nivelul lui, iar apoi, dintr-odată, venea un moment în care îmi dădeam seama că Fanshawe mi-era străin, că modul lui de a trăi închis în sine nu va corespunde niciodată modului în care voiam să trăiesc eu. Eu voiam prea multe lucruri, aveam prea multe dorințe, trăiam prea dominat de sfera imediatului ca să pot atinge vreodată o asemenea indiferență. Pentru mine conta să am succes, să impresionez lumea cu semnele goale ale ambiției mele: note bune, scrisori de recomandare pentru facultate, premii pentru orice competiție s-ar fi întâmplat să aibă loc în săptămâna aceea. Fanshawe rămânea indiferent în fața acestor lucruri, retras în liniște în colțul lui, fără să le acorde vreo importanță. Dacă obținea rezultate bune, asta se întâmpla mereu în ciuda voinței lui, fără să se zbată deloc, fără nici un efort, fără să riște nimic în ceea ce făcea. Această postură putea părea destul de enervantă, iar mie mi-a luat mult timp să înțeleg că ceea ce era bine pentru Fanshawe nu era neapărat bine și pentru mine.

Pe de altă parte, nu vreau să exagerez. Deși Fanshawe și cu mine am avut, în cele din urmă, anumite divergențe, din copilăria noastră îmi aduc aminte mai degrabă de intensitatea relației noastre. Eram vecini, iar grădinile neîngrădite din spatele caselor noastre se uneau formând o fâșie de pajiște, prundiș și pământ, de parcă am fi aparținut aceleiași case. Mamele noastre erau prietene apropiate, tații noștri jucau tenis împreună, iar niciunul dintre noi nu avea frați: niște condiții așadar ideale, fără să existe ceva care să se pună la mijloc între noi. Ne-am născut la o distanță de mai puțin de o săptămână, iar când eram mici de tot stăteam împreună tot timpul în grădină, explorând iarba în patru labe, smulgând florile, ridicându-ne în picioare și făcând primul pas în aceeași zi. (Există și fotografii care să ateste asta.) Mai târziu am învățat împreună să jucăm baseball și fotbal în grădina din spatele casei. Ne-am construit forturile, ne-am jucat jocurile, ne-am inventat lumile în acea grădină, iar după aceea au urmat plimbările prin oraș, lungile după-amieze pe bicicletă, conversațiile interminabile. Cred că mi-ar fi imposibil să mai cunosc pe cineva așa cum îl cunoșteam pe Fanshawe pe atunci. Mama își amintește că eram atât de uniți încât într-o zi, pe când aveam șase ani, am întrebat-o dacă și bărbații se pot căsători. Voiam să trăim împreună după ce ne făceam mari, și cum s-ar fi putut așa ceva dacă nu printr-o căsătorie? Fanshawe urma să devină astronom, iar eu – veterinar. Ne gândeam la o casă mare la țară, un loc în care cerul nopții să fie destul de întunecat încât să se poată vedea toate stelele și unde să nu duc lipsă de animale de care să am grijă.

Privind în urmă, mi se pare firesc ca Fanshawe să fi devenit scriitor. Seriozitatea interiorizării lui părea să impună această evoluție. Deja de prin școala primară scria povestioare, iar de pe la zece sau unsprezece ani mă

îndoiesc că a existat vreun moment în care să nu se gândească la sine ca la un scriitor. La început, firește, nu părea să însemne mare lucru. Poe și Stevenson erau modelele lui, iar ceea ce-i ieșea din condei erau obișnuitele fleacuri copilărești. Într-o noapte, în anul Domnului nostru una mie șapte sute cincizeci și unu, mergeam pe jos prin viscol către casa strămoșilor mei când am dat peste o figură spectrală în zăpadă.” Lucruri de acest gen, pline de fraze ample și de extravagante întoarceri de situație, îmi aduc aminte că, printr-a șasea, Fanshawe a scris o nuvelă polițistă, de vreo cincizeci de pagini, pe care profesorul l-a lăsat s-o citească cu glas tare, în reprize de câte zece minute, la sfârșitul orelor. Toți eram mândri de Fanshawe și uimiți de modul lui teatral de a citi, conturând rolurile fiecărui personaj. Subiectul îmi scapă acum, dar îmi amintesc că era nespus de complex, cu un final centrat pe o idee de genul confundării identităților a doi gemeni.

Cu toate acestea, Fanshawe nu era un copil foarte pasionat de cărți. Era mult prea bun la sport ca să aibă timp de lectură, o figură mult prea centrală pentru noi ca să se retragă, în timpul acelor ani de început, îți lăsa impresia că nu exista nici măcar un singur lucru pe care să-l facă bine, nici măcar un singur lucru pe care să nu-l facă mai bine decât toți ceilalți. Era cel mai bun jucător de baseball, cel mai bun elev, cel mai frumos dintre toți băieții. Oricare dintre aceste calități ar fi fost suficientă ca să-i dea o poziție specială, dar luate împreună îl făceau eroic, un copil atins de zei. Însă, în ciuda faptului că era extraordinar, Fanshawe a continuat să fie unul dintre noi. Nu era un geniu și nici un copil minune, nu avea nici un dar miraculos care să-l despartă de copiii de vârsta lui. Era un băiat perfect normal, numai că, iar asta se poate, avea mai multă armonie în sine, era un copil mult mai normal decât oricare dintre noi ceilalți.

În fond, acel Fanshawe pe care l-am cunoscut eu nu era curajos. Cu toate acestea, uneori mă surprindea prin dorința lui de a implica în situații periculoase, în spatele întregii sale seninătăți aparente se afla o mare întunecime: o nevoie de a se pune la încercare pe sine, de a depăși limitele lucrurilor. De mic copil îi plăcea să se joace pe schelele de pe șantier, să urce scările verticale ținându-se de mâini, legându-se pe scânduri deasupra unei prăpăstii de mașinărie, saci de nisip și noroi. Eu rămâneam liniștit în urmă în timp ce Fanshawe făcea aceste acrobații, implorându-l în tăcere să se oprească, dar fără să-i spun nimic, de fapt, dorindu-mi să plec, dar temându-mă s-o fac pentru că ar fi putut cădea. Pe măsură ce se scurgea timpul, aceste impulsuri au început să se contureze tot mai mult. Fanshawe îmi vorbea despre cât de important era să „guști viața”. Să-ți îngreunezi de unul singur situația, spunea el, să explorezi necunoscutul, asta era ceea ce voia, din ce în ce mai mult cu trecerea anilor. O dată, pe când aveam vreo cincisprezece ani, m-a convins să

petrec cu el un sfârșit de săptămână la New York, hoinărind pe străzi, dormind pe vreo bancă din Penn Station, să vorbim cu vagabonzii, să vedem cât timp puteam rezista fără să mâncăm, îmi aduc aminte că ne-am îmbătat duminica la șapte dimineața în Central Park și am vomitat în iarbă. Pentru Fanshawe, acela era un lucru esențial – încă un pas către a-ți dovedi cât valorai – dar pentru mine era doar ceva sordid, o scufundare mizerabilă în ceva ce eu nu eram. Cu toate acestea, am continuat să-l urmez, martor perplex, participând la căutare dar fără a fi chiar părtaș la ea pe deplin, un Sancho adolescent călare pe măgarul meu, privindu-mi prietenul cum se lupta cu sine însuși.

La o lună sau două după weekend-ul nostru de vagabonzi, Fanshawe m-a dus la un bordel din New York (un amic de-al lui aranjase deja vizita), iar acolo ne-am pierdut amândoi virginitatea, îmi amintesc și acum micuțul apartament din Upper West Side, în apropierea râului, cu o chicinetă și un dormitor întunecos despărțite printr-o perdea din material subțire. Am văzut acolo două negrese, una grasă și bătrână și cealaltă tânără și frumoasă. Din moment ce niciunul dintre noi nu voia să se aleagă cu cea mai în vârstă, a trebuit să ne hotărâm cine intra primul. Dacă nu mă înșeală memoria, am ieșit pe hol și am dat cu banul. A câștigat Fanshawe, bineînțeles, iar două minute mai târziu mă aflam așezat în chicinetă cu madama grasă. Ea mi-a spus „dulceață” și mi-a atras atenția de câteva ori că era disponibilă, în caz că mă răzgândeam. Eu eram prea nervos ca să fac altceva decât să dau din cap categoric, iar după aceea am rămas așezat acolo, ascultând respirația intensă și rapidă a lui Fanshawe de partea cealaltă a perdelei. Nu puteam să mă gândesc decât la un singur lucru: că mădularul meu avea să intre în curând în același loc unde se afla acum cel al lui Fanshawe. După aceea mi-a venit și mie rândul, dar nici astăzi nu știu cum o chema pe fata aceea. Era prima femeie dezbrăcată pe care o vedeam în carne și oase și s-a arătat atât de dezinvoltă și de naturală în privința goliciunii ei, încât ar fi putut să-mi meargă bine dacă nu mi-ar fi distras atenția pantofii lui Fanshawe, pe care îi vedeam prin spațiul dintre perdea și podea, strălucind în lumina bucătăriei, ca și cum ar fi fost despărțiți de trup. Fata a fost drăguță și a făcut tot ce putea ca să mă ajute, dar a fost o luptă lungă și nici măcar la sfârșit n-am simțit plăcere adevărată. După aceea, când Fanshawe și cu mine am ieșit în stradă în lumina asfințitului, eu nu aveam prea multe de zis. Fanshawe, totuși, părea destul de mulțumit, ca și cum acea experiență i-ar fi conformat cumva teoria în privința degustării vieții. Mi-am dat seama atunci că Fanshawe era mult mai devorator decât aș fi putut fi eu vreodată.

Duceam o viață foarte liniștită în cartierul nostru din suburbie. New York se afla la numai treizeci de kilometri, dar ar fi putut la fel de bine să fie China, ținând cont de cât de puțin avea de-a face cu mica noastră lume de grădini și

case din lemn. Când am împlinit treisprezece sau paisprezece ani, Fanshawe s-a transformat într-un soi de exilat interior, îndeplinind toate îndatoririle unui comportament obișnuit, dar izolându-se de mediul înconjurător, disprețuind viața pe care se vedea obligat s-o trăiască. Nu se arăta nici dificil și nici rebel în mod fățiș, ci pur și simplu s-a închis în sine. După ce atrăsese atâta atenție pe când era copil, mereu în centrul precis al lucrurilor, Fanshawe a dispărut aproape cu totul când am intrat la liceu, ținându-se departe de lumina reflectoarelor și căutând o marginalitate obstinată. Eu știam că pe atunci scria la modul serios (deși pe la șaisprezece ani a încetat să mai arate cuiva scrierile sale), dar interpretez asta mai degrabă ca pe un simptom decât ca pe o cauză, în al doilea an de liceu, spre exemplu, Fanshawe a fost singurul băiat din clasa noastră care a intrat în echipa de baseball. A jucat nemaipomenit de bine vreo câteva săptămâni, după aceea, aparent fără nici un motiv, a părăsit echipa, îmi aduc aminte că mi-a povestit incidentul a doua zi după ce s-a petrecut: intrase în biroul antrenorului după ședința de antrenament ca să-i predea echipamentul de joc. Omul tocmai își făcuse duș, iar când Fanshawe a intrat în cameră l-a găsit în picioare, lângă birou, gol-pușcă, cu un trabuc în gură și cu o șapcă de baseball pe cap. Fanshawe savura descrierea, oprin-du-se asupra elementelor absurde ale scenei, înfrumusețând-o cu detalii despre trupul plinuț al antrenorului, despre lumina din cameră, despre balta de apă de pe podeaua de ciment cenușiu; dar asta a fost tot, o descriere, o înlănțuire de cuvinte separate de orice lucru care l-ar fi putut afecta pe Fanshawe însuși. Mi-a dezamăgit faptul că părăsise echipa, dar Fanshawe nu mi-a explicat niciodată de ce o făcuse cu adevărat, mi-a spus doar că baseball-ul i se părea plictisitor. Așa cum se întâmplă cu multe persoane talentate, a sosit momentul în care Fanshawe nu s-a mai mulțumit să facă ceea ce i se părea mai ușor de făcut. După ce reușise să facă, la o vârstă destul de fragedă, tot ceea ce i se ceruse, era probabil firesc să înceapă să caute provocări în altă parte. Ținând cont de limitările vieții lui de elev de liceu dintr-un orașel, faptul că a găsit în interiorul lui un asemenea loc nu e un lucru surprinzător și nici neobișnuit. Dar eu cred că nu a fost numai asta. În acea perioadă, în familia lui Fanshawe s-au petrecut lucruri care nu puteau rămâne lipsite de consecințe și ar fi o greșeală să nu le menționez. Dacă ele însele au determinat schimbarea în mod esențial sau nu, asta e o altă poveste, dar tind să cred că totul are importanță, în ultimă instanță, orice viață nu e decât o sumă de fapte contingente, o cronică de intersecții întâmplătoare, de noroc și de evenimente neașteptate care nu dezvăluie nimic altceva decât absoluta lor lipsă de scop.

Când Fanshawe avea șaisprezece ani, s-a descoperit că tatăl său suferea de cancer. Timp de un an și jumătate și-a privit tatăl stingându-se din viață, iar în tot acest timp familia s-a destrămat puțin câte puțin. Poate că cea mai

afectată a fost mama lui Fanshawe. Păstrând cu stoicism aparențele, ocupându-se de consultațiile medicale și de treburile financiare, dar încercând să aibă grijă și de gospodărie, femeia oscila între un mare optimism în privința șanselor de vindecare și un fel de disperare paralizantă. Fanshawe spunea că n-a putut accepta niciodată acel fapt inevitabil pe care îl avea în fața ochilor. Știa ceea ce urma să se întâmple, dar nu avea tăria necesară să admită că știa și, pe măsură ce trecea timpul, a început să trăiască de parcă și-ar fi ținut respirația. Comportamentul ei a devenit din ce în ce mai excentric: noapți întregi curățând casa ca o maniacă, teama de a rămâne singură (combinată cu absențe bruște și inexplicabile) și o gamă întreagă de dureri închipuite – alergii, tensiune ridicată, amețeli. Către sfârșit, a început să se arate interesată de tot soiul de teorii excentrice – astrologie, fenomene psihice, noțiuni vagi de spiritism – până când a devenit imposibil să mai vorbești cu ea fără să ajungi epuizat și redus la tăcere în timp ce ea îți susținea o conferință despre cât de putred este corpul omenesc.

Relația dintre Fanshawe și mama lui a devenit din ce în ce mai tensionată. Ea se agăța de el în căutarea unui sprijin, purtându-se de parcă durerea familiei era, de fapt, numai a ei. Fanshawe trebuia să fie cel mai tare din acea casă; nu numai că trebuia să aibă grijă de el de unul singur, dar trebuia să-și asume răspunderea și pentru sora lui, care nu avea decât doisprezece ani pe atunci. Dar asta a adus un nou val de probleme, căci Ellen era o fată instabilă, iar în acel vid parental care se produsese în urma bolii tatălui său, a început să apeleze la Fanshawe pentru orice lucru. El s-a transformat în tatăl și în mama ei, în bastionul ei de înțelepciune și de alinare. Fanshawe înțelegea cât de nesănătoasă era această dependență a surorii lui de el, dar nu putea face mare lucru fără să o rănească în chip ireparabil, îmi aduc aminte că mama vorbea despre „biata Jane” (doamna Fanshawe) și despre cât de îngrozitoare era situația pentru „copil”. Dar eu știam că, într-un anumit sens, Fanshawe era cel care suferea mai mult. Doar că nu a avut niciodată ocazia să o arate.

În ceea ce-l privește pe tatăl lui Fanshawe, nu pot spune mare lucru cu siguranță. Era un om greu de descifrat, un bărbat tăcut, de o amabilitate absentă, pe care n-am ajuns să-l cunosc bine niciodată, în vreme ce tatăl meu petrecea mult timp pe acasă, mai ales la sfârșit de săptămână, pe tatăl lui Fanshawe îl vedeam de foarte puține ori. Era un avocat cu renume și, într-o altă epocă, avusese chiar anumite ambiții politice, dar totul se sfârșise cu o serie de dezamăgiri. De obicei muncea până târziu, ieșind din casă pe la opt sau nouă dimineața și mergând la lucru uneori chiar și sâmbăta și duminica. Mă îndoiesc că și-a înțeles vreodată fiul, întrucât nu mi se părea o persoană care să nutrească mari sentimente pentru copiii lui, de parcă ar fi uitat complet că

fusese și el copil, odinioară. Domnul Fanshawe era atât de categoric adult, atât de cufundat în chestiuni serioase, mature, încât îmi închipui că trebuia să-i fie foarte greu să nu ne considere creaturi de pe altă lume.

Când a murit, nu împlinise nici măcar cincizeci de ani. În ultimele sale șase luni de viață, după ce medicii au pierdut orice speranță de a-l mai salva, a stat întins în camera de oaspeți din casa lor, uitându-se pe fereastră la grădină, citind câte o carte, luând calmante sau dormind. Fanshawe stătea cu el aproape tot timpul și, deși aceasta nu este decât o speculație, bănuiesc că relația lor s-a schimbat. Cel puțin, știu câte eforturi a făcut, adeseori rămânând acasă și lipsind de la școală numai ca să stea cu el, încercând să-i fie de folos, copieșindu-l cu o atenție care nu dezvăluia teama de pericol. Fanshawe trecea printr-o experiență dificilă, poate chiar prea dificilă pentru el, și chiar dacă părea că se descurcă bine, adunându-și tot curajul de care suntem capabili în tinerețe, uneori îmi pun întrebarea dacă a reușit vreodată să depășească cu adevărat acel moment.

Mai am un singur lucru de spus aici. La sfârșitul acestei perioade – la sfârșit de tot, când deja nimeni nu mai nutrea speranța ca tatăl lui Fanshawe s-o ducă mai mult de câteva zile – Fanshawe și cu mine am ieșit la o plimbare cu mașina după școală. Era februarie, iar după câteva minute, a început să ningă potolit. Am condus fără nici o țintă, învârtindu-ne prin câteva din orașelele din apropiere, fără să ne intereseze unde ne aflam. La un moment dat, când eram la vreo cincisprezece sau douăzeci de kilometri de casă, am dat de un cimitir; poarta era deschisă și ne-am hotărât să intrăm, fără nici un motiv special. După o vreme, am oprit mașina și am început să mergem pe jos. Am citit inscripțiile de pe morminte, am făcut speculații despre cum au putut fi viețile acelor oameni, după care am rămas tăcuți, ne-am mai plimbat o vreme și am mai vorbit, apoi am tăcut din nou. Acum ninge puternic și pământul începuse să se facă alb. Undeva pe la mijlocul cimitirului se afla un mormânt recent săpat, iar Fanshawe și cu mine ne-am oprit pe marginea gropii și am privit în jos. Îmi aduc aminte ce liniște era, ce departe de noi părea lumea. O bună bucată de vreme niciunul dintre noi n-a deschis gura, dar apoi Fanshawe mi-a zis că voia să vadă cum era să stai pe fundul acelei gropi. I-am dat mâna și l-am susținut cu putere în timp ce cobora în mormânt. Când picioarele i-au atins pământul, a ridicat capul și m-a privit, schițând un surâs și apoi trântindu-se pe spate, prefăcându-se că era mort. Acea imagine e încă atât de vie în amintirea mea: mă uitam în jos spre Fanshawe în timp ce el stătea cu privirea ațintită în înaltul cerului, clipind des din cauza ninsorii care îl lovea peste față.

Printr-o stranie asociere de idei, mi-am adus aminte de vremea când eram foarte mici, n-aveam nici măcar patru sau cinci ani. Părinții lui Fanshawe

cumpăraseră un aparat nou, poate chiar un televizor, iar vreo câteva luni bune Fanshawe a păstrat cutia în camera lui. întotdeauna se arătase generos, lăsându-mă să mă joc cu jucăriile lui, dar cutia aceea îmi era interzisă și nu m-a lăsat niciodată să intru în ea. Mi-a spus că acela era locul lui secret, iar când se băga înăuntru și o închidea în jurul lui, se putea duce oriunde ar fi vrut, putea fi oricine ar fi vrut. însă dacă altcineva ar fi pătruns vreodată în spațiul cutiei lui, atunci vraja s-ar fi rupt pentru totdeauna. Eu am dat crezare poveștii lui și n-am mai insistat, deși mi se rupea inima. Ne jucam mai departe în camera lui, punând în formație soldățeii sau desenând câte ceva, dar apoi, ca din senin, Fanshawe anunța că trebuia să se bage în cutie, iar eu îmi petreceam acele câteva minute de așteptare încercând să-mi imaginez aventurile pe care le trăia el acolo înăuntru. Eu încercam să-mi văd mai departe de ceea ce făceam în acel moment, dar nu reușeam niciodată. Nimic nu mă interesa mai mult decât ceea ce i se întâmpla lui Fanshawe înăuntru al acelei cutii, așa că-mi petreceam minutele respective încercând cu disperare să-mi imaginez aventurile prin care trecea. N-am aflat niciodată care erau aceste aventuri, din moment ce era împotriva regulilor lui Fanshawe să-mi povestească, după ce ieșea de acolo, despre ele.

Ceva asemănător mi s-a petrecut în fața mormântului deschis, cu ninsoarea căzând din ce în ce mai deasă. Fanshawe zăcea singur înăuntru, gândindu-și gândurile, trăind acele momente în absolută singurătate și, chiar dacă eram și eu de față, ceea ce se petrecea în mormânt, înaintea ochilor mei, îmi era inaccesibil, ca și cum nici măcar nu m-aș fi aflat acolo. Am înțeles că aceea era forma în care Fanshawe încerca să-și imagineze moartea tatălui său. Din nou, totul ținea de pura întâmplare: mormântul deschis se afla acolo, iar Fanshawe îi simțise chemarea. Poveștile nu li se întâmplă decât celor în stare să le spună mai departe, după cum a zis cineva, odată, în mod asemănător, poate, experiențele li se prezintă doar celor în stare să le trăiască, însă acesta e un subiect dificil și nu pot fi sigur de nimic. Am rămas acolo, stând în picioare, așteptând ca Fanshawe să urce înapoi, încercând să-mi închipui la ce se gândea, iar pentru o clipă chiar încercând să văd ceea ce vedea el. Atunci mi-am ridicat privirea către cerul de iarnă întunecat – totul era un haos de zăpadă, care cădea cu repeziciune peste mine.

Când ne-am îndreptat înapoi spre mașină, soarele asfințise deja. Am traversat cimitirul împleticindu-ne prin zăpadă, fără să ne spunem nimic. Se așternuseră deja câțiva centimetri buni de omăt, dar ninsoarea continua din ce în ce mai deasă, de parcă nu avea să se mai oprească vreodată. Am ajuns la mașină, am intrat înăuntru, iar apoi, chiar dacă nici prin cap nu ne trecuse așa ceva, n-am reușit s-o pornim. Am împins-o, dar roțile se învârteau degeaba în gol, cu acel zgomot oribil. După jumătate de oră de încercări, a trebuit să ne

lăsăm păgubași și să lăsăm mașina acolo. Am făcut autostopul în viscol și au trecut mai bine de două ore până când am ajuns acasă. De-abia atunci am aflat că tatăl lui Fanshawe murise în cursul după-amiezii.

S-au scurs câteva zile până am adunat curajul necesar să deschid valizele. Am terminal articolul la care lucram, m-am dus la film, am acceptat invitații pe care în mod normal le-aș fi refuzat, însă nu m-am lăsat înșelat de aceste tactici. Prea multe depindeau de răspunsul meu, iar posibilitatea de a rămâne dezamăgit era ceva ce nu puteam suporta, în mintea mea, nu exista nici o diferență între a da ordinul de distrugere a operei lui Fanshawe și a-l ucide cu propriile mele mâini, îmi fusese dată puterea de a șterge pe cineva cu totul, de a-l scoate din mormânt și de a-l face bucăți. Mi se părea inadmisibil să mă aflu într-o asemenea poziție, pe care nu mi-o doream deloc. Atâta timp cât nu mă atingeam de valize, conștiința mea rămânea împăcată. Pe de altă parte, făcusem o promisiune și îmi dădeam seama că n-o puteam amâna la nesfârșit. Tocmai în acest moment (când îmi adunam curajul, pregătindu-mă s-o fac), a pus stăpânire pe mine o altă frică. Am descoperit că, deși nu voiam ca opera lui Fanshawe să fie proastă, nu-mi doream să fie nici prea bună. Îmi vine greu să explic acest sentiment. Fără îndoială, vechea rivalitate avea ceva de-a face cu asta, acea dorință de a nu fi umilit de talentul lui Fanshawe, dar aveam, în același timp, și senzația că rămăsesem prins într-o capcană, îmi dădusem cuvântul. O dată ce deschideam valizele, mă transformam în purtătorul de cuvânt al lui Fanshawe și vorbeam în numele lui, indiferent dacă mi-ar fi convenit sau nu. Ambele posibilități mă îngrozeau. Să pronunți o condamnare la moarte era deja ceva destul de rău, dar să lucrezi pentru un mort nu mi se părea mai bine. Pentru câteva zile am tot ezitat între aceste două temeri, incapabil să decid care dintre ele era mai rea. În cele din urmă, firește, am deschis valizele. Deja părea să aibă mai mult de-a face cu Sophie decât cu Fanshawe. Voiam s-o revăd și cu cât mă apucam mai repede de treabă, cu atât mai devreme aș fi avut un motiv s-o sun.

Aici nu vreau să intru în detalii. De-acum toată lumea știe cum este opera lui Fanshawe. A fost citită și comentată, au apărut articole și studii, s-a transformat în bun public, însă dacă mai trebuie spus ceva, e doar că nu mi-a luat mai mult de o oră sau două ca să-mi dau seama că sentimentele mele nu mai aveau nici o importanță. Să iubești cuvintele, să te arăți interesat de ceea ce se scrie, să crezi în puterea cărților, toate acestea depășesc orice altceva și, pe lângă ele, viața oricărui om devine ceva minor. Nu spun asta ca să mă laud și nici ca să-mi prezint acțiunile într-o lumină mai favorabilă. Am fost primul, dar, în afară de asta, nu văd nici o diferență între mine și ceilalți. Dacă opera lui Fanshawe ar fi fost mai slabă decât era, rolul meu ar fi putut să fie cu totul altul, dar astfel n-am fost decât un instrument invizibil. Ceva se întâmplase, și

dacă nu voiam să neg adevărul, dacă nu aveam de gând să pretind că nu deschisese niciodată valizele, ar fi continuat să se întâmple, năruind orice i s-ar fi pus în cale, înaintând dintr-un impuls propriu.

Mi-a luat aproape o săptămână să diger și să pun în ordine materialul, să separ scrierile încheiate de schițe, să pun manuscrisele într-o oarecare ordine cronologică. Primul text era o poezie, datată 1963 (pe când Fanshawe avea doar șaisprezece ani), iar ultimul era din 1976 (cu o lună înainte de dispariția sa), în total erau peste o sută de poezii, trei romane (două scurte și unul lung) și cinci piese de teatru într-un singur act, precum și treisprezece caiete care conțineau diferite opere scurte, schițe, însemnări, comentarii ale cărților pe care le citea Fanshawe și idei pentru proiecte viitoare. Nu erau nici scrisori, nici jurnale, nici un fel de întrezărire a vieții intime a lui Fanshawe. Dar la asta mă așteptam deja. Nimeni nu-și petrece viața ascunzându-se de lume fără să se asigure că își acoperă bine urmele. Cu toate acestea, crezusem că pe undeva printre toate hârtiile acelea aveam să gădesc vreo referire la mine, chiar dacă ar fi fost numai o scrisoare în care îmi lasă instrucțiuni sau vreo însemnare într-un caiet, în care mă numea executorul său literar. Dar n-am găsit nimic de acest fel. Fanshawe mă lăsase complet singur.

Am sunat-o pe Sophie și am stabilit să cinăm împreună în seara următoare. Cum eu am sugerat un restaurant francez la modă (mult peste ceea ce îmi puteam permite), cred că ea a putut să-mi ghicească părerea despre opera lui Fanshawe. Dar în afara de acest indiciu de sărbătorire, am spus cât mai puțin cu putință. Voiam ca totul să-și urmeze cursul firesc, fără nici un fel de mișcări bruște, fără gesturi premature. Eram deja sigur în privința scrierilor lui Fanshawe, dar mă temeam să nu zoresc prea tare lucrurile cu Sophie. Prea multe depindeau de cum acționam eu, prea multe se puteau năruși dacă porneam cu stângul din prea multă grabă. Acum se crease o legătură între mine și Sophie, chiar dacă ea își dădea seama de asta sau nu, chiar dacă era doar pentru că deveniserăm asociați în promovarea operei lui Fanshawe. Dar eu voiam mai mult de-atât și îmi doream ca și Sophie să vrea același lucru. Luptându-mă cu mine și cu nerăbdarea mea, m-am obligat să fiu precaut, mi-am spus că trebuia să privesc lucrurile în perspectivă.

Ea purta o rochie neagră de mătase și cercei micuți, de argint, și își pieptănase părul pe spate pentru a dezvălui și mai mult linia gâtului. Când a intrat în restaurant și m-a văzut așezat la bar, m-a salutat cu un surâs cald și complice, de parcă ar fi vrut să-mi spună că știa cât de bine arăta, dar în același timp observând ciudățenia ocaziei, într-un anumit fel, savurând-o chiar, vizibil atentă la posibilele urmări ale momentului. I-am spus că arăta uluitor, iar ea mi-a răspuns aproape cochet că era prima sa ieșire nocturnă de când se născuse Ben, așa că vruse să adopte o „înfățișare diferită”. După aceea, m-

am concentrat asupra problemei noastre, încercând să mă retrag în mine. Când am fost conduși la masa noastră (față de masă albă, tacâmuri grele de argint, o lăcaș roșie într-o vază subțire aflată între noi) și am luat loc, i-am răspuns la cel de-al doilea surâs vorbindu-i despre Fanshawe.

N-a părut deloc surprinsă de nimic din ceea ce i-am spus. Era ceva ce știa deja, un lucru cu care se împăcase, iar ce-i ziceam eu nu făcea altceva decât să confirme ceea ce ea știusese de la bun început, în mod ciudat, nu părea s-o tulbure. Era o anumită prudență în atitudinea ei care m-a încurcat oarecum, iar pentru câteva minute m-am simțit pierdut. Apoi, puțin câte puțin, am început să înțeleg că sentimentele ei nu erau prea diferite de ale mele. Fanshawe dispăruse din viața ei și am priceput că putea să aibă niște motive bune ca să regrete povara care îi fusese încredințată. Să publice opera lui Fanshawe, să se dedice unui bărbat care nu mai exista, însemna să fie obligată să trăiască în trecut, iar orice viitor pe care ar fi putut dori să-l aibă să fie afectat de rolul pe care trebuia să-l joace: acela de văduvă oficială, de muză a scriitorului mort, de frumoasă eroină a unei povești tragice. Nimeni nu vrea să devină personaj de roman, cu atât mai puțin cu cât acel roman este unul real. Sophie nu avea decât douăzeci și șase de ani. Era prea tânără ca să trăiască prin altcineva, prea inteligentă ca să nu-și dorească să aibă o viață proprie. Faptul că îl iubise pe Fanshawe nu avea nimic de-a face. Fanshawe era mort și sosise momentul să îl lase în urmă.

Nimic din toate acestea nu s-a spus în cuvinte. Dar senzația rămânea în aer și ar fi fost o prostie să nu ții cont de ea. Dată fiind propria mea rezervă, e ciudat că tocmai eu am fost cel care a trebuit să poarte torța, dar mi-am dat seama că dacă nu mă ocupam de toate și nu-mi începeam misiunea, treaba nu s-ar fi făcut niciodată.

— De fapt, nu e neapărat necesar să te implici, i-am spus. Va trebui să ne consultăm, firește, dar asta nu-ți va lua prea mult timp. Dacă ești dispusă să lași deciziile pe seama mea, nu cred că va fi foarte greu pentru tine.

— Desigur că voi lăsa toate deciziile pe seama ta, mi-a spus. Eu nu mă pricep deloc la așa ceva. Dacă aș încerca să mă ocup eu, m-aș încurca după cinci minute.

— Esențialul e să știi că ne aflăm de aceeași parte a baricadei, i-am zis. În fond, presupun că problema se reduce la întrebarea dacă poți avea încredere în mine sau nu.

— Am încredere în tine, a zis ea.

— Nu ți-am dat nici un motiv, am spus. Nu încă, cel puțin.

— Știu asta. Dar am încredere oricum.

— Așa, pur și simplu?

— Da. Pur și simplu.

Mi-a zâmbit din nou, iar tot restul serii n-am mai spus nimic în legătură de opera lui Fanshawe. Eu avusesem de gând să punem la punct detaliile – cum era mai bine să începem, ce editori s-ar fi putut arăta interesați, cu cine trebuia să luăm legătura, și așa mai departe, dar aceste lucruri nu mai păreau importante deja. Sophie nu voia să se gândească la așa ceva, iar acum că eu o asigurasesem că nu va fi nevoită s-o facă, atitudinea ei jucăușă a revenit treptat. După atâtea luni grele, avea în sfârșit ocazia să uite o vreme de acea problemă și mi-am dat seama cât de hotărâtă era să se abandoneze celor mai neînsemnate plăceri ale momentului: restaurantul, mâncarea, râsetele celor din jurul nostru, faptul că se afla acolo și nu altundeva. Voia să fie privită, și cine eram eu să nu-i fac pe plac?

Eram în formă în seara aceea. Sophie mă inspira și nu mi-a luat mult să mă însuflețesc. Am făcut glume, am înșirat povești, am trecut la mici trucuri cu tacâmurile. Era o femeie atât de frumoasă încât nu era ușor să-ți dezlipești ochii de ea. Voiam s-o văd râzând, să văd cum răspundea chipul ei la ceea ce-i spuneam, să-i urmăresc privirea, să-i studiez gesturile. Dumnezeu știe ce prostii am mai spus, dar am făcut tot posibilul să mă detașez, să ascund adevăratele motive sub acea risipă de voieșie. Aceea era partea cea mai grea. Știam că Sophie se simțea singură, că voia să simtă mângâierea unui trup cald alături de al ei, dar o scurtă tăvăleală în fân nu era ceea ce-mi doream, iar dacă mă grăbeam prea tare riscam să rămân, probabil, doar cu atâta lucru, în acea primă etapă, Fanshawe continua să se afle acolo, între noi, ca o legătură implicită, ca o forță invizibilă care ne adusesese laolaltă. Avea să mai treacă ceva vreme înainte să dispară, iar până când aceasta avea să se întâmple, eu eram dispus să aștept.

Toate astea dădeau naștere un nemaipomenite stări de tensiune. Pe măsură ce trecea timpul, cele mai banale comentarii căpătau nuanțe erotice. Cuvintele nu mai erau doar cuvinte, ci un cod straniu de tăceri, o formă de a vorbi care se răsucea neîncetat în jurul celor spuse, în timp ce evitam adevăratul subiect al serii, vraja nu avea să se rupă. Am alunecat amândoi într-un mod atât de firesc spre acel ton glumeț care a devenit și mai pronunțat pentru că niciunul dintre noi n-a renunțat la acel joc. Știam ce făceam, dar în același timp ne prefăceam că nu știam. Așa am început s-o curtez pe Sophie – încet, în public, construind totul până la cel mai mic detaliu.

După cină ne-am plimbat vreo douăzeci de minute prin întunericul sfârșitului de noiembrie și am încheiat seara la un pahar într-un bar din centru. Am fumat țigară după țigară, dar acela a fost singurul indiciu al tumultului meu lăuntric. Sophie mi-a vorbit o vreme despre familia ei din Minnesota, despre cele trei surori mai mici, despre sosirea la New York cu opt ani în urmă, despre muzica ei, despre cum preda, despre planul ei de a se

întoarce la această ocupație în toamna următoare, dar eram atât de prinși deja în acea stare de voieșie încât fiecare comentariu se transforma într-un pretext pentru alte râsete. Am fi putut s-o ținem așa mult și bine, dar trebuia să ne gândim la femeia care rămăsese să aibă grijă de copil, așa că, în cele din urmă, am pus punct pe la miezul nopții. Am condus-o până la ușa apartamentului și acolo a trebuit să fac cel mai mare efort din acea seară.

— Mulțumesc, domnule doctor, a zis Sophie. Operația a fost un succes.

— Pacienții mei supraviețuiesc întotdeauna, i-am răspuns. Asta se datorează gazului ilariant. Deschid valva și gata, puțin câte puțin, ei se fac bine.

— Gazul acela ar putea da dependență.

— Tocmai asta e și ideea. Pacienții se tot întorc ca să ceară mai mult, iar în unele cazuri chiar de două sau trei ori pe săptămână. Altfel cum credeți că-mi plătesc apartamentul din Park Avenue și casa de vară din Franța?

— Deci există un motiv ascuns.

— Bineînțeles. Mă las împins de lăcomie.

— Probabil că aveți o afacere înfloritoare atunci.

— Aveam. Dar acum m-am cam retras din afaceri, mai mult sau mai puțin, în ultima vreme am o singură pacientă și nu sunt sigur dacă ea se va întoarce.

— Se va întoarce, mi-a spus Sophie, cu surâsul cel mai cochet și mai radios pe care îl văzusem vreodată. Puteți conta pe asta.

— Mă bucur să aud, am zis eu. Îmi voi pune secretara s-o sune pentru a fixa următoarea întâlnire.

— Cu cât mai repede, cu atât mai bine. În cazul acestor tratamente pe termen lung, nu se poate pierde nici o clipă.

— Excelent sfat. Nu voi uita să cer o nouă doză de gaz ilariant.

— Să nu uitați, doctore. Cred că am mare nevoie de el. Ne-am zâmbit din nou și apoi am îmbrățișat-o de rămas bun și am sărutat-o fugăr pe buze, după care am coborât scările cât de repede am putut.

M-am dus direct acasă, am înțeles că mi-era imposibil să mă culc de îndată și am petrecut două ore în fața televizorului, urmărind un film despre Marco Polo. În cele din urmă am adormit dus pe la ora patru, în mijlocul unui episod din Zona crepusculară difuzat în reluare.

Primul pas pe care l-am făcut a fost să iau legătura cu Stuart Green, editor la una dintre cele mai mari edituri. Nu-l cunoșteam foarte bine, dar crescuserăm în același oraș, iar fratele lui mai mare, Roger, fusese coleg de școală cu Fanshawe și cu mine. Am presupus că Stuart își va aminti cine era Fanshawe și mi se părea un mod numai bun de a începe. Mă întâlnisem cu el pe la diferite întruniri de-a lungul anilor, poate de trei sau patru ori, și

întotdeauna se arătase foarte amabil, vorbind despre vremurile de odinioară (după cum le numea el) și promițând să-i transmită salutările mele lui Roger când se va vedea cu el. Nu aveam nici cea mai vagă idee la ce anume mă puteam aștepta din partea lui Stuart, dar mi s-a părut destul de bucuros să mă audă atunci când l-am sunat. Am stabilit să ne întâlnim la biroul lui într-o după-amiază din acea săptămână.

I-a luat câteva momente să localizeze numele lui Fanshawe. îi suna cunoscut, mi-a spus, dar știa de unde. I-am stimulat puțin memoria, pomenindu-l pe Roger și pe prietenii lui, iar atunci și-a adus aminte imediat.

— Da, da, bineînțeles, mi-a zis. Fanshawe. Copilul acela extraordinar. Roger susținea tot timpul că va ajunge președinte.

— Da, despre el e vorba, i-am zis, după care i-am povestit totul.

Stuart era un tip destul de afectat, absolvent de Harvard care purta papion și sacouri de tweed și care, deși la urma urmei nu era decât un angajat al companiei, trecea drept intelectual în lumea editorială, îi mersese destul de bine până în acel moment – era editor principal la treizeci și ceva de ani, un tânăr harnic și responsabil – și nu încăpea nici o îndoială că avea să-și continue ascensiunea. Spun toate acestea doar pentru a demonstra că nu era o persoană care să devină automat susceptibil în fața unei povești precum cea pe care i-o relatam. Avea foarte puțin romantism în el, foarte puțin altceva decât prevedere și simț practic, dar mi-am dat seama că era interesat, iar pe măsură ce continuam să vorbesc, părea aproape încântat.

Nu avea mare lucru de pierdut, desigur. Dacă scrierile lui Fanshawe nu-i plăceau, n-avea decât să le respingă. Respingerile erau esența muncii lui și nu trebuia să stea prea mult pe gânduri. Pe de altă parte, dacă Fanshawe era scriitorul pe care îl descriam eu, publicarea lui n-ar fi făcut altceva decât să contribuie la sporirea reputației lui Stuart. Ar fi luat parte la gloria descoperirii unui geniu american necunoscut și ar fi putut trăi din acea lovitură norocoasă ani la rând.

I-am predat manuscrisul romanului mai lung al lui Fanshawe. în cele din urmă, i-am spus, trebuia să fie totul sau nimic – poeziile, piesele de teatru, celelalte două romane – dar aceasta era opera cea mai importantă a lui Fanshawe și mi se părea logic să începem cu ea. Mă refeream la *Neverland* 1, desigur. Stuart a spus că îi plăcea titlul, dar când mi-a cerut să-i descriu cartea, i-am zis că preferam să n-o fac, că mi se părea mai bine s-o descopere de unul singur. A ridicat o sprânceană în semn de răspuns (șmecherie pe care probabil că o învățase în timpul anului petrecut la Oxford), ca și când ar fi vrut să-mi dea de înțeles că nu trebuia să mă joc cu el. Din punctul meu de vedere, nu mă jucam deloc. Numai că nu voiam să-l constrâng. Cartea putea avea acest

efect și nu vedeam nici un motiv de a-i răpi plăcerea de a pătrunde în ea fără rezerve: fără hărți, fără busolă, fără nimeni care să-l ducă de mână.

I-a luat trei săptămâni ca să mă sune. Veștile nu erau nici bune, nici rele, dar păreau să dea speranțe. La modul cel mai probabil, editorii aveau să-și acorde sprijinul pentru ca volumul să treacă spre publicare, mi-a zis Stuart, dar înainte de a lua o hotărâre definitivă voiau să-și arunce o privire și peste restul materialului. Eu deja mă așteptam la asta – la o anumită prudență, la un joc destul de neîncrezătorși i-am spus lui Stuart că voi trece pe la biroul său în cursul după-amiezei următoare ca să-i las manuscrisele.

— E o carte ciudată, mi-a spus, făcând semn spre manuscrisul romanului Neverland, care se afla pe biroul lui. Nu e deloc în genul romanului tipic, înțelegi ce vreau să zic. Nu e tipic prin nimic, încă nu e foarte clar dacă o să-l publicăm sau nu, dar dacă o facem, ne asumăm niște riscuri.

1 Țara lui Niciodată (engl.)

— Știu, i-am zis. Dar tocmai asta e ceea ce-l face interesant.

— Mare păcat însă că Fanshawe nu e disponibil. Mi-ar plăcea la nebunie să pot lucra cu el. Există anumite lucruri în carte care trebuie schimbate, după părerea mea, anumite pasaje care ar trebui eliminate. Asta ar face ca romanul să fie și mai puternic.

— Astea nu sunt decât orgolii de editor, am zis. La toți li se pare greu să citească un manuscris și să nu-l atace cu pixul roșu. Însă că eu cred că în cele din urmă vei descoperi sensul părților care acum nu-ți plac și te vei bucura că nu le-ai modificat.

— Timpul își va spune cuvântul, a spus Stuart, deloc dispus să-mi dea dreptate. Dar nu încapă nici o îndoială, nici o îndoială că omul știa să scrie excelent. Am citit cartea acum mai bine de două săptămâni și încă o mai port în mine. Nu reușesc să mi-o scot din cap. Îmi amintesc de ea tot timpul și întotdeauna în cele mai ciudate momente. Când ies de la duș, când merg pe stradă, când mă bag în pat noaptea, de fiecare dată când nu mă gândesc conștient la ceva anume. Asta nu se întâmplă prea des, să știi. În meseria asta ești nevoit să citești atât de multe cărți că la un moment dat încep să se contopească. Dar cartea lui Fanshawe iese în evidență. Are ceva puternic în ea, iar chestia cea mai ciudată e că nici măcar nu-mi dau seama ce anume.

— Poate că tocmai aceea este adevărata probă, i-am spus. Și mie mi s-a întâmplat același lucru. Cartea ți se întipărește pe creier și nu mai poți să scapi de ea.

— Și ce-mi spui despre restul scrierilor lui?

— Sunt la fel. Nu poți să-ți mai iei gândul de la ele.

Stuart a clătinat din cap, iar pentru prima dată mi s-a părut că era sincer impresionat. N-a durat mai mult de-o clipă, dar în acel moment aroganța

și postura lui încrezută au dispărut brusc, iar eu m-am trezit că aproape-mi doream să-l simpatizez.

— Cred că s-ar putea să fi descoperit ceva important, a spus. Dacă ce-mi zici e adevărat, atunci cred că chiar am dat peste ceva important.

Așa și era, iar după cum avea să se dovedească mai târziu, era ceva chiar mai important decât își închipuise Stuart. Neverland a fost acceptat pentru publicare în luna aceea, cu o opțiune și pentru celelalte cărți. Avansul de douăzeci și cinci la sută mi-a ajuns ca să câștig niște timp, pe care l-am folosit pentru a pregăti o ediție a poeziilor. De asemenea, am mers să mă întâlnesc cu câțiva regizori de teatru, pentru a vedea dacă erau interesați să monteze piesele, în cele din urmă, și asta a ieșit bine și am căzut de acord să montăm trei piese într-un act pe scena unui mic teatru din centru, cu premiera la șase săptămâni după publicarea romanului Neverland. Între timp, l-am convins pe directorul uneia dintre principalele reviste la care scriam ocazional să mă lase să public un articol despre Fanshawe. Mi-a ieșit un text lung și destul de exotic, iar în acel moment mi s-a părut unul dintre cele mai bune lucruri pe care le scrisesem vreodată. Articolul trebuia să apară cu două luni înainte de publicarea lui Neverland, și mi s-a părut dintr-odată că parcă totul se lega de la sine.

Recunosc că m-am lăsat prins în toată povestea. Dintr-una într-alta și înainte să-mi dau eu seama, o mică industrie se pusese în funcțiune. Era ca un fel de delir. Mă simțeam ca un inginer, apăsând pe butoane și trăgând de manete, alergând de la supape la circuite, reglând o piesă aici, proiectând o îmbunătățire dincolo, ascultând mașinăria cum zumzăia, pufăia și torcea, uitând de tot ceea ce nu era un zdrăngănit al invenției mele. Eu eram omul de știință care inventase marea mașinărie magică și cu cât mai mult fum ieșea din ea, cu cât mai mult zgomot făcea, cu atât mai fericit mă simțeam.

Poate că era ceva inevitabil, poate că trebuia să fiu un pic nebun ca să mă înham la așa ceva. Ținând cont de efortul pe care fusesem nevoit să-l fac pentru a mă împăca cu proiectul, probabil că era necesar să pun pe picior de egalitate succesul lui Fanshawe cu al meu. Îmi găsisem o cauză nobilă, ceva care mă motiva și care mă făcea să mă simt important și cu cât mă cufundam mai mult în ambițiile mele pentru Fanshawe, cu atât mai puternic îmi focalizam atenția asupra mea. Aceasta nu e o scuză, e doar o descriere a ceea ce s-a întâmplat. Privirea retrospectivă îmi spune că o căutam cu lumânarea, dar în acea perioadă nu eram conștient de asta. Mai mult chiar, chiar dacă aș fi fost conștient, mă îndoiesc că aș fi procedat altfel.

După toate acestea se mai afla și dorința de a păstra legătura cu Sophie. Pe măsură ce timpul trecea, a devenit absolut normal s-o sun de trei sau patru ori pe săptămână ca să luăm prânzul împreună, să ieșim după-amiaza la

plimbare cu Ben prin cartierul lor. 11-am prezentat pe Stuart Green, am invitat-o să-l cunoască și pe regizorul de teatru, am căutat un avocat care să se ocupe de contracte și de alte chestiuni juridice. Sophie a acceptat toate acestea din mers, considerând acele întâlniri mai degrabă ocazii sociale decât discuții de afaceri și dând de înțeles tuturor celor cu care ne întâlneam că eu eram cel care avea ultimul cuvânt. Am intuit că era hotărâtă să nu se simtă îndatorată lui Fanshawe, că, orice s-ar fi întâmplat sau nu s-ar fi întâmplat, ea avea de gând să se țină deoparte. Banii o bucurau, bineînțeles, dar niciodată n-a făcut de-a binelea legătura cu opera lui Fanshawe. Erau un cadou neașteptat, un loz câștigător care îi picase din cer, dar asta era tot. Sophie a văzut încă de la bun început ce se ascundea în spatele acestei vijelii. A înțeles absurditatea fundamentală a situației și, cum nu era o persoană lacomă, cum nu avea nici un impuls de a profita de avantaje, nu și-a pierdut capul.

M-am străduit din greu să-i fac curte. Fără îndoială că motivele mele erau transparente, dar poate că tocmai asta a fost spre binele meu. Sophie știa că mă îndrăgostisem de ea, iar faptul că nu mă năpustisem asupra ei, că nu o obligasem să-și declare sentimentele față de mine a convins-o, probabil mai mult decât orice altceva, de seriozitatea intențiilor mele. Cu toate acestea, nu puteam s-o aștept la nesfârșit. Discreția își avea și ea rolul ei, dar prea multă discreție putea fi fatală. A venit apoi momentul în care mi-am dat seama că deja nu mai eram angajați într-o luptă, că lucrurile se așezaseră între noi. Când mă gândesc acum la acel moment mă simt tentat să folosesc limbajul tradițional al dragostei. Vreau să vorbesc cu metafore legate de căldură, de foc, de obstacole care se topesc în fața pasiunilor irezistibile. Sunt conștient cât de bombastic pot părea acești termeni, dar cred că sunt cei potriviți, până la urmă. Pentru mine totul se schimbase și dintr-odată au început să aibă sens cuvinte pe care nu le înțelesesem niciodată. Asta a fost un fel de revelație, iar când am avut în sfârșit timp s-o asimilez, m-am întrebat cum de putusem trăi atâta vreme fără să învăț acel adevăr elementar. Nu vorbesc despre dorință cât despre cunoaștere, despre descoperirea faptului că două persoane, prin intermediul dorinței, pot crea ceva mai puternic decât ar reuși să realizeze oricare dintre ele, pe cont propriu. Acea cunoaștere m-a transformat, cred eu, și m-a făcut să mă simt mai uman. Aparți-nându-i lui Sophie, am început să mă simt de parcă aș fi aparținut tuturor celorlalți. S-a dovedit astfel că locul meu în lume era dincolo de mine însumi, iar dacă acel loc se afla în mine, era la fel de imposibil de localizat. Era spațiul minuscul dintre eu sine și non-sine, iar pentru prima oară în viață am privit acest nicăieri ca fiind centrul precis al lumii.

Și a venit apoi ziua în care împlineam treizeci de ani. O cunoșteam pe Sophie de aproape trei luni și ea a fost cea care a insistat să sărbătorim. Eu am opus o oarece rezistență la început, din moment ce niciodată nu acordasem

prea multă importanță aniversărilor, dar dorința lui Sophie de a sărbători momentul m-a cucerit, în cele din urmă. Mi-a cumpărat o ediție ilustrată scumpă din Moby Dick, m-a dus la cină într-un restaurant bun și apoi la o reprezentație după Boris Godunov la Metropolitan. De data aceasta, m-am lăsat purtat de val, fără să încerc să-mi explic fericirea, fără să încerc să mă desprind de mine și nici să-mi stăpânesc mai bine sentimentele. Poate că începeam să percep o nouă îndrăzneală la Sophie; poate că ea îmi dădea de înțeles că se hotărâse singură, că era deja prea târziu pentru ca vreunul dintre noi să mai dea înapoi. Oricum am lua-o, aceea a fost noaptea în care s-a schimbat totul, în care n-a mai rămas nici o îndoială în privința a ceea ce urma să facem. Ne-am întors în apartamentul ei pe la unsprezece și jumătate, Sophie a plătit-o pe îngrijitoarea cam adormită a copilului și apoi am intrat pe vârfuri în camera lui Ben, unde am rămas o vreme, privindu-l cum dormea în pătuțul lui. Îmi aduc perfect aminte că niciunul dintre noi nu a spus nimic, că singurul sunet pe care îl auzeam era gânguritul ușor al respirației lui Ben. Ne-am aplecat peste marginea pătuțului și am studiat atent forma trupșorului culcat pe burtă, cu picioarele ghemuite sub el, cu fundulețul ridicat și cu două sau trei degete băgate în gură. Scena mi s-a părut că a durat o lungă vreme, dar mă îndoiesc că am stat acolo mai mult de un minut sau două. Apoi, pe neașteptate, ne-am ridicat amândoi, ne-am întors unul spre celălalt și am început să ne sărutăm. După aceea îmi vine destul de greu să vorbesc despre ce s-a întâmplat. Aceste lucruri au prea puțin de-a face cu cuvintele, atât de puțin, de fapt, încât mi se pare inutil să încerc să le exprim, în orice caz, așa zice că aproape ne-am prăbușit unul într-altul, că ne-am prăbușit atât de repede și atât de departe încât nimic nu ne mai putea opri. Recurg din nou la metafore. Dar probabil că asta nici nu contează. Căci dacă eu pot sau nu pot să vorbesc despre cele întâmplate, asta nu schimbă cu nimic faptul că s-au întâmplat, în realitate. Adevărul este că niciodată nu mai cunoscusem vreun sărut asemănător și mă îndoiesc că va mai exista unul la fel în toată viața mea.

Am petrecut noaptea aceea în patul lui Sophie, iar începând din acel moment mi-a devenit imposibil să-l mai părăsesc, în timpul zilei, mă duceam la apartamentul meu ca să lucrez, dar mă întorceam la Sophie în fiecare seară. M-am transformat într-o parte din căminul ei – cumpăram mâncare pentru cină, îi schimbam scutecele lui Ben, duceam gunoiul – trăind mai intim cu o altă persoană decât trăisem vreodată până atunci. Au trecut lunile și, cu uimire crescândă, mi-am dat seama că eram înzestrat pentru acest stil de viață. De parcă așa fi fost născut ca să fiu cu Sophie, iar puțin câte puțin am observat că deveneam tot mai puternic, că ea mă făcea mai bun decât fusesem înainte. Era ciudat cum Fanshawe ne unise. Dacă n-ar fi fost dispariția lui, nu s-ar fi întâmplat nimic din toate acestea, îi eram îndatorat, dar pe lângă faptul că

făceam tot ce-mi stătea în puteri pentru opera lui, nu aveam altă posibilitate de a-mi plăti acea datorie.

Articolul meu a fost publicat și a părut să aibă exact efectul dorit. Stuart Green m-a sunat să-mi spună că era un „mare ajutor”, de unde am dedus că acum se simțea mai sigur că făcuse bine atunci când acceptase să lupte pentru publicarea cărții. Cu tot interesul trezit de articol, Fanshawe nu mai părea un risc atât de mare. Apoi a apărut Neverland, iar cronicile au fost în unanimitate bune, iar câteva chiar extraordinare. Nici că am fi putut cere mai mult de-atât. Era basmul la care visează orice scriitor și recunosc că eu, unul, am fost cam șocat. Lucrurile astea nu se întâmplă în lumea reală. La câteva săptămâni după publicarea cărții, vânzările depășiseră așteptările pentru întreaga ediție. Așa că, în cele din urmă, o a doua ediție a intrat la tipar, s-au dat anunțuri în ziare și reviste, după care drepturile au fost vândute unei edituri de cărți de buzunar care să mai scoată o ediție în anul următor. Nu vreau să dau de înțeles că acea carte a fost un best-seller în termeni comerciali și nici că Sophie era pe cale să devină milionară, dar a fost un succes mult mai mare decât ne imaginaserăm, dată fiind seriozitatea și dificultatea operei lui Fanshawe, precum și tendința publicului de a nu se apropia de acest gen de literatură.

Dintr-un anumit punct de vedere, aici ar trebui să se termine povestea. Tânărul geniu a murit, dar opera sa îi va supraviețui, numele lui va rămâne viu mulți ani la rând. Prietenul său din copilărie a salvat-o pe tânăra și frumoasa văduvă și vor trăi amândoi fericiți până la adânci bătrâneți. S-ar zice că astfel se termină reprezentația, că singurul lucru care vă mai lipsește este ultima chemare pe scenă pentru primirea aplauzelor. Dar se pare că acesta este doar începutul. Ceea ce am scris până acum nu e decât un prolog, un fel de rezumat rapid al tuturor celor întâmplate înainte de povestea pe care trebuie s-o spun. Dacă n-ar fi existat nimic mai mult, atunci nu ar fi absolut nimic, căci atunci nimic nu m-ar mai fi îndemnat să încep. Numai întunericul are forța necesară pentru a-l face pe om să-și deschidă sufletul în fața lumii, iar întunericul este ceea ce mă înconjoară de fiecare dată când mă gândesc la cele întâmplate. Dacă e nevoie de curaj pentru a scrie despre asta, atunci e la fel de adevărat că știu că scrisul este singura mea posibilitate de a scăpa. Dar mă îndoiesc că se va întâmpla așa ceva, nici măcar dacă aș reuși să povestesc adevărul. Poveștile fără sfârșit nu pot face altceva decât să continue la infinit, iar văzându-te prins în capcana uneia dintre ele îți dai seama că vei muri înainte să apuci să-ți joci rolul până la capăt. Singura mea speranță este ca ceea ce trebuie să spun eu să aibă un final, să-și găsească un luminiș undeva în întuneric. Această speranță e ceea ce numesc curaj, dar dacă există sau nu motive pentru speranță e o problemă cu totul diferită.

Trecuseră cam trei săptămâni de la premiera pieselor de teatru. Mi-am petrecut noaptea în casa lui Sophie, ca de obicei, iar dimineața m-am dus acasă la mine ca să lucrez, îmi amintesc că aveam de terminat o recenzie despre patru sau cinci cărți de poezie – una dintre acele cronici frustrante și amestecate – și că nu mă puteam concentra. Gândurile îmi fugeau tot timpul de la cărțile aflate pe biroul meu, iar cam din cinci în cinci minute mă ridicam de pe scaun și începeam să mă plimb prin cameră. Stuart Green îmi povestise ceva ciudat cu o zi în urmă și-mi venea greu să nu mă gândesc la spusele lui. Din câte zicea Stuart, lumea începea să creadă ca Fanshawe nu exista. Umbla zvonul că eu îl inventasem ca să-i păcălesc pe toți și că eu însumi scrisesem cărțile. Prima mea reacție a fost să izbucnesc în râs, după care am făcut o glumă cum că nici Shakespeare nu-și scrisese vreuna dintre opere, însă după ce m-am gândit mai bine, nu știam dacă să mă simt jignit sau măgulit de acel zvon. Oare lumea nu credea că spuneam adevărul? De ce ar fi trebuit să mă chinuiesc să creez o serie întregă de lucrări pentru ca după aceea să nu vreau să mi se recunoască meritele pentru ele? Și, cu toate acestea, credea oare lumea că eu eram în stare să scriu o carte atât de bună precum Neverland! Mi-am dat seama că, după publicarea tuturor manuscriselor lui Fanshawe, aș fi putut foarte bine să scriu încă vreo carte sau două sub numele lui – opera să fie a mea și s-o declar ca fiind a lui. Nu aveam nici o intenție să fac așa ceva, desigur, dar simpla idee îmi deschidea în minte anumite concepte stranii și contrariante: ce înseamnă ca un scriitor să-și pună numele pe o carte, de ce anumiți scriitori preferă să se ascundă în spatele unui pseudonim, dacă un scriitor are o viață reală sau nu. Mi-a trecut prin cap că s-ar fi putut să-mi placă să scriu sub alt nume – să-mi inventez o identitate secretă – și m-am întrebat de ce mi se părea atât de atractivă acea idee. De la un gând mă ducea la altul, iar când am epuizat subiectul, mi-am dat seama că irosisem cea mai mare parte a dimineții.

Era unsprezece și jumătate – ora la care vine poșta – și mi-am făcut drumul obișnuit cu liftul ca să văd dacă aveam ceva în cutie. Acesta era întotdeauna un moment crucial al zilei și îmi era cu neputință să-l aștept în liniște. Nutream întotdeauna speranța că voi primi vești bune – un cec neașteptat, o ofertă de muncă, o scrisoare care mi-ar schimba viața într-un fel sau altul – iar obișnuința așteptării devenise într-o asemenea măsură parte din mine încât abia puteam să mă uit la cutia mea poștală fără să simt un val de emoție năpădindu-mă. Aceasta era ascunzătoarea mea, singurul loc din lume care îmi aparținea exclusiv doar mie. Și care, în același timp, făcea legătura între mine și restul lumii, iar în întunericul său magic se afla puterea de a face lucrurile să se întâmple.

N-am găsit în acea dimineață decât o singură scrisoare. Era pusă într-un plic alb neted, cu o ștampilă de New York și fără nici un expeditor. Scrisul nu mi era cunoscut – numele și adresa mea erau scrise cu litere mari – și nici măcar nu puteam să-mi imaginez al lui era. Am deschid plicul în lift și acolo, în acel moment, stând în picioare în drumul către etajul nouă, am simțit că întreaga lume mi se prăbușise în cap. „Nu te supăra pe mine că îți scriu”, așa începea scrisoarea. „Chiar și cu riscul de a-ți provoca un infarct, voiam să-ți trimit un ultim cuvânt, prin care să-ți mulțumesc pentru tot ce ai făcut. Știam că tu erai persoana potrivită, dar lucrurile au ieșit chiar mai bine decât mă așteptam. Ai depășit limitele posibilului și îți sunt foarte îndatorat. Sophie și copilul vor fi pe mâini bune, așa că voi putea trăi cu conștiința împăcată.

Nu am de gând să mă explic aici. În ciuda acestei scrisori, vreau să mă consideri mort și de acum încolo. Nimic nu este mai important decât asta și nu trebuie să spui nimănui că ai primit vești de la mine. Nu mă vor găsi, iar a vorbi despre asta nu ar face altceva decât să genereze și mai multe probleme. Nu-i spune nimic despre asta lui Sophie. Con-vinge-o să divorțeze de mine și apoi căsătorește-te cu ea cât mai repede posibil. Mă încred că vei face astfel și îți dau binecuvântarea mea. Copilul are nevoie de un tată, iar tu ești singurul pe care se poate baza.

Vreau să înțelegi că nu mi-am pierdut mințile. Am luat câteva decizii care erau necesare, și chiar dacă anumite persoane au avut de suferit, cel mai bun și mai amabil lucru pe care l-am făcut vreodată a fost să dispar.

La șapte ani de la data dispariției mele va fi și ziua morții mele. Mi-am pronunțat sentința și nu vor exista apeluri.

Te implor să nu mă cauți. Nu doresc să fiu găsit și mi se pare că am dreptul să-mi trăiesc restul zilelor cum mi se pare mie mai bine. Îmi repugnă amenințările, dar nu-mi rămâne altceva de făcut decât să te avertizez: dacă printr-un miracol reușești să dai de mine, te voi ucide.

Sunt mulțumit că scrierile mele au trezit atâta interes. Nici măcar n-am bănuțit vreodată că s-ar putea întâmpla așa ceva. Dar toate astea mi se par foarte îndepărtate acum. Scrierea acestor cărți ține de o altă viață, iar gândul la ea mă lasă rece astăzi. Nu voi încerca niciodată să vă cer banii, vi-i dau bucuros ție și lui Sophie. Scrisul era o boală de care am suferit multă vreme, dar acum m-am vindecat deja.

Poți fi sigur că nu voi mai încerca să iau legătura cu tine. De acum înainte te-ai eliberat de mine și îți doresc o viață lungă și fericită. Cu atât mai bine că totul s-a redus la asta. Ești cel mai bun prieten al meu, iar singura mea speranță este să fii mereu cine ești acum. Cu mine e o altă poveste. Urează-mi noroc.”

Nu exista nici o semnătură la sfârșitul scrisorii, iar pentru o oră sau două am încerca să mă conving că era vorba despre o glumă proastă. Dacă Fanshawe ar fi scris-o, de ce să n-o și semneze? M-am agățat de asta ca și când ar fi fost o probă a faptului că totul era o farsă, căutând cu disperare un motiv care să nege cele întâmplate. Dar acest optimism n-a durat prea mult și, puțin câte puțin, m-am străduit să mă confrunt direct cu cele petrecute. Existau destule motive pentru ca numele să-mi fie lăsat în pace și, cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mi se părea mai evident că trebuia să iau scrisoarea drept adevărată. Autorul unei glume s-ar fi preocupat să semneze mesajul, dar adevărata persoană n-ar fi stat prea mult pe gânduri: doar cineva care nu-și propunea să înșele ar avea siguranța de sine pentru a face o greșeală atât de evidentă. Și apoi, mai erau ultimele fraze din scrisoare, „...fi mereu cine ești acum. Cu mine e o altă poveste.” Să fi însemnat asta că Fanshawe devenise altcineva? Nu încăpea nici o îndoială că trăia sub alt nume, dar cum trăia? Și unde? Ștampila poștală de New York putea fi un indiciu, dar la fel de bine putea să fie un subterfugiu, o informație falsă ca să-i pierd urma. Fanshawe fusese nemaipomenit de prudent. Am citit scrisoarea o dată și încă o dată, încercând s-o desfac în bucăți, să caut o fisură, o formă de a citi printre rânduri, dar n-am reușit să descopăr nimic. Scrisoarea era opacă, un bloc de întuneric care zădărnicea orice efort de a o pătrunde, în cele din urmă, m-am lăsat păgubaș, am pus scrisoarea într-un sertar de la biroul meu și am recunoscut că eram pierdut, că nimic n-avea să mai fie din nou la fel ca înainte pentru mine.

Ceea ce mă deranja cel mai tare era, cred eu, propria mea prostie. Când mă gândesc acum la asta, îmi dau seama acum că toate datele îmi fuseseră oferite de la bun început, chiar de la acea primă întâlnire cu Sophie. Ani la rând, Fanshawe nu publică nimic, după care îi spune soției sale ce are de făcut dacă se întâmplă ceva cu el (să ia legătura cu minte, să obțină publicarea cărții sale) și apoi dispare. Totul era mult prea evident. Omul vruse să plece și plecase. Pur și simplu s-a trezit într-o bună zi, și-a lăsat baltă soția însărcinată și, cum aceasta avea încredere în el, cum i se părea de neconceput ca el să facă așa ceva, nu-i rămăsese decât să creadă că murise. Sophie se înșelase, dar, într-o asemenea situație, era destul de greu de crezut că ar fi putut face altceva. Eu, însă, nu aveam nici o scuză. De la început, nu mă gândisem nici măcar o singură dată prea mult la toată povestea. Mă grăbisem să cred în versiunea ei, mă mulțumisem să accept ceea ce credea ea, după care nu mă mai gândisem deloc. Unii oameni au fost împușcați pentru greșeli mai mici decât asta.

Au trecut zilele. Instinctul îmi spunea să am încredere în Sophie, să-i arăt scrisoarea, dar, cu toate acestea, n-am fost în stare s-o fac. Eram prea speriat, prea nesigur în privința reacției ei. În momentele cele mai tensionate, îmi spuneam că păstrarea tăcerii era singurul mod de a o proteja. Cui i-ar fi

folosit ca ea să știe că Fanshawe o părăsise? S-ar învinovăți pentru cele întâmplare, iar eu nu voiam s-o rănesc, în spatele acelei tăceri nobile, se ascundea, totuși, o a doua tăcere provocată de panică și de frică. Fanshawe era în viață, iar dacă eu o înștiințam pe Sophie, ce-ar fi însemnat asta pentru relația noastră? Mă depășea ideea că Sophie ar fi putut dori ca el să se întoarcă și nu aveam curajul să risc o asemenea descoperire. Poate că aceasta a fost marea mea greșală. Dacă aș fi crezut mai mult în dragostea lui Sophie pentru mine, aș fi fost dispus să-mi asum orice risc. Dar în acel moment mi s-a părut că nu aveam de ales și, drept urmare, am făcut ceea ce-mi ceruse Fanshawe, nu pentru el, ci pentru mine. Am încuiat secretul înăuntrul meu și am învățat să tac.

Au mai trecut vreo câteva zile și apoi am cerut-o în căsătorie pe Sophie. Mai vorbiserăm despre asta și înainte, dar de această dată am depășit stadiul de discuție și i-am explicat că vorbeam serios. Mi-am dat seama că mă comportam într-un mod cu totul neobișnuit pentru mine (fără nici un fel de simț al umorului, inflexibil), dar nu mă puteam abține. Incertitudinea situației era imposibil de suportat, iar mie mi se părea că trebuia să rezolv lucrurile de îndată. Sophie și-a dat seama de schimbarea mea, bineînțeles, dar, cum nu-i cunoștea motivul, a interpretat-o ca pe un exces de pasiune, ca pe comportamentul unui bărbat agitat, foarte pătimaș, nerăbdător să obțină ceea ce dorea mai mult (ceea ce era, de asemenea, adevărat). Da, mi-a zis, se va căsători cu mine. Chiar crezusem vreodată că avea să-mi spună că nu?

— Și vreau să-l adopt pe Ben, i-am spus. Vreau să poarte numele meu. E important să crească gândindu-se că sunt tatăl lui.

Sophie mi-a răspuns că nici n-ar fi acceptat altceva. Era singurul lucru care avea sens pentru toți trei.

— Și vreau să se întâmple curând, am continuat eu, cât mai repede cu putință, în New York ți-ar lua cel puțin un an să obții divorțul, iar asta înseamnă prea mult timp și n-aș putea suporta să aștept atâta. Dar mai sunt și alte locuri, Alabama, Nevada, Mexic și Dumnezeu mai știe unde. Am putea pleca în vacanță, iar la întoarcere ai fi liberă să te măriți cu mine.

Sophie mi-a zis că îi plăcea cum suna asta: „liberă să te măriți cu mine.” Dacă însă asta însemna că trebuia să plece în altă parte pentru o vreme, o făcea, mi-a spus, se ducea unde ziceam eu.

— La urma urmei, i-am spus, a trecut deja mai bine de un an de când a dispărut, aproape un an și jumătate. Trebuie să treacă șapte ani până când o persoană dispărută poate fi declarată oficial decedată. Iar lucrurile își urmează cursul, viața merge înainte. Numai gândește-te: ne cunoaștem de aproape un an.

— Ca să fim mai exacti, mi-a răspuns Sophie, ai intrat pentru prima oară pe ușa aia pe douăzeci și cinci noiembrie 1976. Peste opt zile se va împlini fix un an.

— îți aduci aminte.

— Bineînțeles că-mi aduc aminte. A fost ziua cea mai importantă din viața mea.

Ne-am urcat într-un avion cu destinația Birmingham, Alabama, pe data de douăzeci și șapte noiembrie și ne-am întors la New York în prima săptămână a lui decembrie. Pe data de unsprezece ne-am căsătorit la starea civilă și apoi am chefuit cu vreo douăzeci de prieteni. Am petrecut noaptea aceea la Hotel Piazza, am cerut să ni se aducă micul dejun în cameră a doua zi dimineața, iar în aceeași zi am luat un zbor către Minnesota împreună cu Ben. Pe optsprezece, părinții lui Sophie ne-au organizat o petrecere de nuntă în casa lor, iar în seara de douăzeci și patru am sărbătorit un Crăciun norvegian. Două zile mai târziu, Sophie și cu mine am lăsat în urmă zăpada și ne-am dus să petrecem o săptămână și jumătate în Bermude. Apoi ne-am întors în Minnesota ca să-l luăm pe Ben. Hotărâserăm să ne apucăm să căutăm un apartament de îndată ce ajungeam în New York. Când treceam pe deasupra statului Pennsylvania, cam după o oră de zbor, Ben a făcut pipi la mine în poală, cu toate că avea scutece pe el. Când i-am arătat pata mare și întunecată de pe pantaloni, a răs la mine, a bătut din palme și apoi, privindu-mă direct în ochi, mi-a spus, pentru prima oară, ta-ta.

M-am agățat de prezent. Au trecut mai multe luni și, puțin câte puțin, am început să cred că poate reușeam să supraviețuiesc. Era ca și cum aș fi trăit într-o viziună, dar Sophie și Ben erau alături de mine și asta era tot ce-mi putea dori. Atâta vreme cât îmi aminteam să nu ridic privirea, primejdia nu ne putea atinge.

Ne-am mutat într-un apartamente de pe Riverside Drive în februarie. A durat până la jumătatea primăverii să ne instalăm și am avut prea puține ocazii să mă gândesc serios la Fanshawe. Deși scrisoarea nu dispăruse complet din mintea mea, nu mai reprezenta totuși aceeași amenințare. De-acum mă simțeam în siguranță alături de Sophie și credeam că nimic nu ne va putea despărți, nici măcar Fanshawe, nici măcar Fanshawe în carne și oase. Sau cel puțin așa mi se părea atunci, de fiecare dată când acest gând îmi trecea prin minte. Acum înțeleg cât de tare mă înșelam, dar nu mi-am dat seama de asta decât la mult timp după aceea. Prin definiție, un gând este ceva de care ești conștient. Faptul că nu am încetat niciodată să mă gândesc la Fanshawe, că el se afla alături de mine zi și noapte de-a lungul acelor luni, îmi era necunoscut pe atunci. Iar dacă nu ești conștient de prezența unui gând, e oare legitim să

spui că gândești? Eram obsedat, poate chiar posedat, dar nu exista nici un semn al acestei stări, nici un indiciu care să-mi spună ce se întâmpla, de fapt.

Acum viața mea cotidiană era plină. Abia dacă îmi dădeam seama că munceam mai puțin decât o făcusem în ultimii ani. Nu aveam un loc de muncă la care să mă prezint în fiecare dimineață și, din moment ce Sophie și Ben se aflau cu mine în apartament, nu era prea greu să gădesc scuze pentru a-mi evita masa de lucru. Orarul meu de lucru a devenit foarte flexibil, în loc să încep la ora nouă fix în fiecare zi, uneori nu intram în cămăruța mea până la unsprezece sau unsprezece și jumătate. Pe deasupra, prezența lui Sophie în casă era o ispită permanentă. Ben încă mai dormea o dată sau de două ori peste zi, iar în acele ore liniștite, în timp ce el dormea, nu-mi venea prea greu să mă gândesc la corpul lui Sophie. De cele mai multe ori terminam făcând dragoste. Sophie era la fel de înfometată ca și mine, iar pe măsură ce treceau săptămânile casa a început să se erotizeze puțin câte puțin, transformându-se într-un domeniu al posibilităților sexuale. Lumea din adâncuri ieșea la suprafață. Fiecare cameră căpăta propria ei amintire, fiecare loc evoca un moment diferit, astfel încât până și în liniștea vieții cotidiene, deja nu mai erau lucruri ci senzații, ecouri ale vieții noastre erotice. Intraserăm în paraxodul dorinței. Nevoia de celălalt era inepuizabilă și, cu cât o satisfăceam mai mult, cu atât părea să se facă tot mai mare.

Din când în când, Sophie spunea că voia să-și caute o slujbă, dar niciunul dintre noi doi nu simțea vreo urgență în privința asta. Bani de care dispuneam ne ajungeau și chiar reușiserăm să punem ceva deoparte. Următoarea carte a lui Fanshawe, *Miracles 1*, se afla în curs de publicare, iar avansul pentru contract fusese mai mare decât cel pentru *Neverland*. Conform planului pe care îl stabilisem împreună cu Stuart, poeziile urmau să fie publicate la șase luni după *Miracles*, după care urma primul roman al lui Fanshawe, *Blackouts 2*, iar ' *Miracole (engl.) 2* întunecări (engl.) la urmă aveau să apară piesele de teatru. Drepturile de autor pentru *Neverland* au început să vină în martie, iar cum cecurile curgeau unul după altul, toate problemele financiare s-au evaporat. Ca toate celelalte lucruri care mi se întâmplau, și aceea era o experiență nouă pentru mine. În ultimii opt sau nouă ani, viața mea fusese o luptă continuă, un nă-pustire frenetică de la un articol la altul, și mă considerasem norocos când reușeam să acopăr cheltuielile pentru următoarea perioadă de o lună sau două. Grija se înrădăcinase în mine, îmi intrase în sânge, în globulele roșii, și aproape că nu știam ce înseamnă să respir fără să mă întreb dacă reușeam să plătesc factura de gaz. Acum, pentru prima dată de când începusem să-mi câștig singur existența, mi-am dat seama că deja nu mai trebuia să mă gândesc la lucrurile astea, într-o dimineață, pe când stăteam la masa mea de lucru, luptându-mă cu ultimul paragraf dintr-un

articol, căutând o frază pe care n-o găseam, mi-am dat treptat seama că mi se oferise o a doua șansă. Puteam să las totul și să încep din nou. Nu mai trebuia să scriu articole. Puteam să fac altceva, să mă apuc de munca pe care mi-o dorisem dintotdeauna. Aceea era șansa mea de salvare și am hotărât că aș fi fost un prost dacă nu aș fi profitat de ea.

Au trecut alte câteva săptămâni. Intram în camera de lucru în fiecare dimineață, dar nu se întâmpla nimic. La nivel teoretic, mă simțeam inspirat și, atunci când nu lucram, capul mi se umplea de idei. Dar de fiecare dată când mă așezam să pun ceva pe hârtie, gândurile păreau să-mi dispară dintr-odată. Cuvintele mureau în momentul în care puneam mâna pe stilou. Am început mai multe proiecte, dar nu s-a încheiat nimic și am renunțat pe rând la fiecare dintre ele. Am căutat scuze ca să-mi explic de ce nu mă puteam urni, ceea ce n-a fost chiar așa de greu, iar după puțin timp găsisem o întreagă litanie: adaptarea la noua viață de bărbat însurat, responsabilitățile părintești, noua mea cameră de lucru (care mi se părea prea îngustă), vechiul obicei de a munci sub apăsarea unui termen fix de predare, corpul lui Sophie, norocul brusc și neașteptat, totul. Vreme de câteva zile, chiar am jonglat cu ideea de a scrie un roman polițist, dar apoi m-am încurcat în intrigă și n-am putut pune laolaltă toate părțile. Mi-am lăsat mintea să hoinărească aiurea, așteptând să mă conving că acea trândăvie era dovada faptului că îmi adunam puterile, semn că ceva era pe punctul de a se întâmpla. Pentru mai bine de o lună, singurul lucru pe care l-am făcut a fost să copiez pasaje din cărți. Pe unul dintre ele, aparținând lui Spinoza, l-am prins pe perete: „Și atunci când visează că nu vrea să scrie, nu are puterea să viseze că poate să scrie; și când visează că vrea să scrie nu are puterea să viseze că nu vrea să scrie.”

Poate că munca m-ar fi putut ajuta să ies din acea criză, încă nu mi-e clar dacă era vorba despre o stare permanentă sau de o fază trecătoare. Am sentimentul că în acea perioadă eram cu adevărat pierdut, zbătându-mă disperat în adâncurile ființei mele, dar nu cred că asta ar putea însemna că mă aflam într-o situație fără speranță de ieșire. Mi se întâmplau atâtea lucruri. Treceam prin mari schimbări și era încă mult prea devreme pentru a ști încotro mă purtau. Apoi, pe neașteptate, a apărut o soluție. Dacă acesta este un cuvânt prea favorabil, îi voi spune o concesie. Orice ar fi fost, nu i-am opus rezistență. Și a sosit într-un moment în care mă simțeam vulnerabil, iar puterea mea de judecată nu era chiar cum ar fi trebuit să fie. Aceasta a fost a doua greșeală crucială, care decurgea direct din prima.

Într-o zi luam prânzul cu Stuart în apropierea biroului său din Upper East Side. Când am ajuns pe la jumătatea mesei, mi-a vorbit din nou de zvonurile despre Fanshawe, iar pentru prima dată mi-a trecut prin cap că poate Stuart începuse să se îndoiască. Subiectul i se părea atât de fascinant că nu

putea să se desprindă de el. Atitudinea lui era sarcastică, zeflemitor conspirativă, dar am început să bănuiesc că din spatele acelei poze încerca să mă facă să recunosc. I-am cântat în strună o vreme, iar apoi, sătul de joc, i-am spus că singura metodă fără greș pentru a tranșa problema era să comande o biografie. Am făcut acest comentariu la modul cel mai inocent (ca ceva logic, nu ca o sugestie), dar lui Stuart i s-a părut o idee minunată. A început să-și reverse entuziasmul: firește, firește, mitul Fanshawe explicat, cât se poate de limpede, firește, adevărata poveste, la urma urmei, în numai câteva secunde tot planul era pus la punct. Eu trebuia să scriu cartea. Va apărea după ce vor fi publicate toate opere lui Fanshawe, iar eu voi avea tot timpul din lume ca s-o scriu, doi ani, trei, oricât aveam nevoie. Trebuia să fie o carte extraordinară, a adăugat Stuart, o carte care să se ridice la nivelul lui Fanshawe însuși, dar avea toată încrederea în mine și știa că puteam s-o scriu. Propunerea m-a luat pe nepregătire și am luat-o ca pe o glumă. Dar Stuart vorbea serios; n-avea de gând să-mi permită să-l refuz. Mai gân-dește-te puțin, mi-a zis, și abia după aceea spune-mi cum ți se pare. Am continuat să mă arăt sceptic, dar din politețe i-am spus că o să mă gândesc. Am stabilit că urma să-i dau un răspuns definitiv la sfârșitul lunii.

Am discutat despre asta cu Sophie în acea seară, dar din moment ce nu-i puteam vorbi sincer, conversația nu m-a ajutat prea mult.

— Tu ești cel care trebuie să hotărăscă asta, mi-a zis ea. Dacă ai chef s-o faci, cred că ar trebui să spui da.

— Și nu te-ar deranja?

— Nu. Cel puțin așa cred. Chiar mi-am închipuit că mai devreme sau mai târziu ar apărea o carte despre el. Dacă trebuie să se întâmple, mai bine s-o scrii tu și nu altcineva.

— Va trebui să scriu despre Fanshawe și despre tine. Ți s-ar putea părea ciudat.

— Vor fi de-ajuns câteva pagini. Atâta vreme cât tu ești cel care le scrie, nu-mi fac griji.

— Poate, am spus, neștiind cum să continuu. Presupun că întrebarea cea mai grea este dacă chiar vreau să mă gândesc la Fanshawe atât de mult. Poate că a sosit momentul să-l las să dispară.

— Decizia îți aparține. Dar adevărul este că tu ai putea scrie cartea aia mai bine decât oricine altcineva. Și nu trebuie să fie neapărat o biografie convențională, înțelegi? Ai putea să faci ceva mult mai interesant.

— Cum ar fi?

1

— Nu știu, ceva mai personal, mai captivant. Povestea prieteniei voastre. Ar putea fi vorba despre tine la fel de mult ca despre el.

— Poate. E și asta o idee. Ceea ce mă nedumerește este că poți să iei totul cu atâta calm.

— Sunt măritată cu tine și te iubesc, ăsta-i motivul. Dacă tu hotărăști că e ceva ce vrei să faci, atunci voi fi și eu de acord. Nu sunt oarbă, la urma urmei. Știu că întâmpini greutăți în munca ta și uneori mă gândesc că e din vina mea. Poate că acesta este genul de proiect de care ai nevoie ca să-ți revii.

În adâncul meu, sperasem ca Sophie să hotărască în locul meu, asta în ideea că ea s-ar fi opus, că am fi abordat subiectul o singură dată și cu asta basta. Dar se petrecuse exact contrariul. Eu însumi mă lăsasem încolțit și, dintr-odată, curajul mă părăsise. Am lăsat să treacă încă vreo câteva zile și apoi l-am sunat pe Stuart și i-am zis că acceptam să scriu cartea. Asta mi-a adus o altă invitație la prânz, după care totul a rămas pe seama mea.

Nici nu s-a pus măcar vreodată problema de a spune adevărul. Fanshawe trebuia să fie mort, căci altfel cartea n-avea nici un sens. Nu numai că eram nevoit să omit scrisoarea pe care o promisem, ci și să mă prefac că nu fusese scrisă niciodată. Nu voi umbla cu ocolișuri în privința a ceea ce aveam de gând să fac. Mi-a fost clar încă de la bun început și m-am băgat în asta cu înșelăciunea în suflet. Cartea era o operă de ficțiune. Deși se baza pe fapte reale, nu putea povesti decât minciuni. Am semnat contractul și apoi m-am simțit ca un om care-și vânduse sufletul.

Vreme de câteva săptămâni, gândurile mi-au rătăcit aiurea, căutând cea mai bună formă de a începe. Orice viață este inexplicabilă, îmi repetam în minte. Oricât de multe lucruri s-ar povesti, oricât de multe fapte s-ar arăta, esențialul nu poate fi surprins în cuvinte. Să spui despre cutare sau cutare că s-a născut aici și s-a dus dincolo, că a făcut asta și cealaltă, că s-a însurat cu femeia asta și a avut copiii ăștia, că a trăit, că a murit, că a lăsat în urma lui aceste cărți sau această bătălie sau acest pod, nimic din toate astea nu ne spune prea mult. Toți vrem să ni se spună povești, pe care le ascultăm la fel ca atunci când eram copii. Ne imaginăm adevărata poveste în vârtejul cuvintelor și pentru a face asta ne punem în locul personajelor din poveste, prefăcându-ne că putem să-l înțelegem pentru că ne înțelegem pe noi înșine. Asta e o amăgire. Poate că existăm pentru noi înșine, iar uneori chiar reușim să întrezărim cine suntem, dar la urma urmei nu putem fi niciodată siguri, și pe măsură ce viețile noastre merg mai departe, devenim din ce în ce mai opaci față de noi înșine, din ce în ce mai conștienți de propria noastră incoerență. Nimeni nu poate trece granița care îl desparte de celălalt pentru simplul motiv că nimeni nu are acces la sine însuși.

Mi-am adus aminte de ceva ce mi se întâmplase cu opt ani înainte, în iunie 1970. Cu puțini bani în buzunar și fără nici o perspectivă imediată pentru vara aceea, am acceptat o slujbă temporară ca recenzor în Harlem. Erau

douăzeci de persoane în grupul meu, un comando de agenți care făceau muncă de teren și care fuseseră angajați să-i urmărească pe aceia care nu răspuseseră la chestionarele trimise prin poștă. Vreme de câteva zile, am fost dăscăliți într-o mansardă prăfuită de la etajul al doilea, din fața teatrului Apollo, iar apoi, când deja ne învățaserăm cu complexitatea formularelor tipărite și cu regulile de bază ale conduitei unui recenzor, ne-am împrăștiat prin cartier, cu gentile noastre roșii, albe și albastre prinse de umăr, ca să sunăm la uși, să punem întrebări și să ne întoarcem încărcăți de informații. Primul loc în care am fost s-a dovedit a fi cartierul general al unei loterii ilegale. Ușa s-a întredeschis, s-a ivit un cap (în spate am putut să văd o duzină de oameni într-o cameră goală, scriind pe niște mese pliante lungi) și mi-a spus politicos că nu erau interesați să participe. Asta mi s-a părut că a devenit regulă în cele ce au urmat, într-un apartament am vorbit cu o femeie oarbă ai cărei părinți fuseseră sclavi. La douăzeci de minute după ce începuserăm discuția, și-a dat în sfârșit seama că nu eram negru și a izbucnit în râs. Bănuise asta încă de la început, mi-a zis, deoarece vocea mea era cam ciudată, dar nu-i venise să creadă. Era pentru prima dată când un alb îi trecea pragul casei, în alt apartament am dat peste unsprezece persoane, dintre care niciuna nu avea mai mult de douăzeci și doi de ani. Dar în general nimeni nu era acasă. Iar când era cineva acasă, nu voiau să stea de vorbă cu mine și nici să-mi deschidă ușa. A venit vara și pe stradă era tot mai cald și mai umed, insuportabil cum numai în New York poate fi. Eu îmi începeam schimbul de dimineață, mergând ca un prost din casă în casă, simțindu-mă de fiecare dată ca picat din lună. În cele din urmă, am vorbit cu șeful (un negru care vorbea foarte repede și care purta cravate de mătase și un inel cu safir) și i-am explicat situația. De abia atunci am aflat ce se aștepta de la mine cu adevărat. Acel bărbat primea o sumă de bani pentru fiecare formular completat pe care i-l aducea un membru al echipei sale. Cu cât mai bune erau rezultatele, cu atât mai mulți bani îi intrau în buzunare.

— N-o să-ți spun eu ce trebuie să faci, mi-a zis, dar mi se pare că dacă te-ai strădui cu adevărat, n-ar trebui să te simți așa de rău.

— Pentru că renunț? l-am întrebat eu.

— Pe de altă parte, a continuat el pe un ton filosofic, guvernul vrea formulare completate. Cu cât primesc mai multe, cu atât se simt mai bine. Știu că tu ești băiat deștept și că pentru tine doi plus doi nu face cinci. Dacă bați la o ușă și nu se deschide, asta nu înseamnă că nu e nimeni înăuntru. Trebuie să-ți pui mintea la contribuție, amice. La urma urmei, nu vrem ca guvernul să fie nemulțumit, nu?

Munca mi-a devenit mult mai ușoară după acea discuție, dar nu mai era același lucru. Munca mea de teren se transformase în muncă de birou, iar în loc să fiu investigator, acum eram inventator. Din două în două zile treceam pe

la sediu ca să ridic un nou teanc de formulare și să le predau pe cele completate, dar în afară de asta nu era nevoie să ies din apartamentul meu. Nici nu știu câte persoane am inventat, dar probabil că au fost sute, poate chiar mii. Mă așezam în camera mea, cu ventilatorul bătându-mi în față și cu un prosop umed în jurul gâtului, completând chestionare cu toată viteza de care era în stare mâna mea. Îmi plăceau familiile numeroase – șase, opt, zece copii – și mă mândream să urzesc legături de rudenie cât mai ciudate și mai încâlcite, folosindu-mă de toate combinațiile posibile: părinți, copii, veri, unchi, mătuși, bunici, parteneri de viață în uniuni liber consimțite, copii vitregi, frați vitregi, surori vitrege și prieteni. Mai presus de toate se afla plăcerea de a scorni nume. Uneori trebuia să-mi stăpânesc pornirea către extravagante – nume nemaipomenit de comice, cele care formau jocuri de cuvinte sau cuvintele obscene pur și simplu – dar în general mă mulțumeam să rămân în limitele realismului. Când mă lăsa imaginația, aveam deja câteva artificii mecanice la care puteam să recurg: culorile (Brown, White, Black, Green, Grey, Blue), președinții (Washington, Adams, Jefferson, Fillmore, Pierce), personajele literare (Finn, Starbuck, Dimmsdale, Budd). Îmi plăceau numele care aveau vreo legătură cu cerul (Orville Wright, Amelia Earhart), cu umorul filmului mut (Keaton, Langdon, Lloyd), cu baseball-ul (Killebrew, Mantie, Mays) și cu muzica (Schubert, Ives, Armstrong). Uneori scoteam la lumină numele unor rude îndepărtate sau ale unor colegi de școală de pe vremuri, iar o dată am folosit chiar o anagramă a propriului meu nume.

Era o activitate infantilă, dar nu aveam muștrări de conștiință. Și nici nu era greu de justificat. Șeful nu se opunea. Oamenii care locuiau în realitate la adresele completate pe formular nu se opunea (nu voiau să fie deranjați, cu atât mai puțin de un puștan alb care să-și bage nasul în treburile lor personale), iar guvernul nu se opunea, căci ceea ce nu știa nu putea să-i strice, în orice caz, nu mai mult decât își strica de unul singur. Am mers chiar până într-acolo încât să-mi apăr preferința pentru familiile numeroase, bazând-o pe motive politice: cu cât mai mare era populația săracă, cu atât mai obligat se simțea guvernul să cheltuie bani cu această pătură socială. Aceasta era fraudă decedaților în stil american, iar eu rămâneam cu conștiința împăcată.

Asta era doar o parte din toată afacerea. Principalul era că mă distram, la urma urmei, îmi făcea plăcere să scot nume din mânecă, să inventez vieți care nu existaseră niciodată, care nu vor exista niciodată. Nu era chiar același lucru cu crearea unor personaje din literatură, ci ceva mai grandios, mai neliniștitor. Toată lumea știe că literatura este ceva inventat. Oricare ar fi efectul pe care îl poate avea asupra noastră, știm că nu e ceva real, chiar și atunci când ne vorbește despre adevăruri mai importante decât am putea găsi în altă parte. Spre deosebire de ceea ce se întâmplă cu naratorul literar, eu îmi ofeream direct

creațiile lumii reale, și, ca atare, mi se părea posibil ca ele să afecteze acea lume reală în mod real, mi se părea posibil să devină o parte din acea realitate. Nici un scriitor n-ar putea pretinde mai mult.

Mi-am adus aminte de toate acestea atunci când m-am apucat să scriu despre Fanshawe. Odinioară dădusem naștere la mii de suflete imaginare. Acum, după opt ani, trebuia să iau un bărbat viu și să-l bag în mormânt. Eu eram bocitorul șef și tot eu eram preotul care oficia acea înmormântare falsă, căzuse în sarcina mea să pronunț cuvintele corespunzătoare, să spun ceea ce toată lumea voia să audă. Aceste două acte erau opuse și identice, imagini reflectate una în cealaltă. Dar eu nu prea găseam alinare în asta. Prima fraudă fusese o glumă, doar o aventură de tinerețe, în vreme ce a doua era gravă, era ceva întunecat și înspăimântător. Săpam un mormânt, la urma urmei, iar uneori începeam să mă întreb dacă nu cumva era al meu.

Viețile nu au sens, mi-am spus eu. Un om trăiește și apoi moare, iar ceea ce se întâmplă în acest răstimp nu are nici un sens. M-am gândit la povestea lui La Chere, un soldat care luase parte la una dintre primele expediții franceze în America, în 1562, Jean Ribaut a lăsat un grup de soldați la Port Royal (în apropiere de Hilton Head, în Carolina de Sud), sub comanda lui Albert de Pierra, un nebun care conducea prin intermediul terorii și al violenței. „L-a spânzurat cu mâinile lui pe un toboșar care îi căzuse în dizgrație”, scrie Francis Parkman, „și l-a expulzat pe un soldat pe nume La Chere, trimițându-l pe o insulă pustie, la trei leghe distanță de fort, unde l-a abandonat ca să moară de foame.” în cele din urmă, Albert a fost ucis de oamenii lui în timpul unei răzmerițe, iar La Chere, pe jumătate mort, a fost salvat de pe insulă. S-ar putea crede că, din acel moment, La Chere s-a aflat în siguranță, că, după ce supraviețuise îngrozitoare sale pedepse, a fost scutit de viitoare catastrofe. Dar nimic nu este chiar atât de simplu. Nu există șanse de victorie, nici reguli care să pună limite nenorocului, iar în fiecare clipă începem din nou, confruntându-ne cu același risc de a primi o lovitură sub centură ca și mai devreme. Totul s-a năruit în colonia aceea. Oamenii nu erau înzestrați să înfrunte sălbăticia, iar foametea și dorul de casă au pus stăpânire pe ei. Folosindu-se de câteva unelte improvizate, și-au epuizat întreaga energie chinuindu-se să construiască un vapor „demn de Robinson Crusoe”, care să îi ducă înapoi în Franța. Pe Atlantic, altă catastrofă: nu bătea deloc vântul, iar hrana și apa s-au terminat. Oamenii au început să-și mănânce pantofii și vestele de piele, câțiva dintre ei, ajunși pe culmile disperării, au băut apă din mare, iar alții au murit. Apoi a urmat inevitabila cădere în canibalism., au tras la sorti”, scrie Parkman, „și i-a venit rândul lui La Chere, același nefericit pe care Albert îl condamnase să moară de foame pe o insulă pustie. L-au ucis și i-au împărțit carnea cu lăcomia oamenilor hămesiți, îngrozitoare mănăcare i-a

ținut în viață până când s-a văzut pământ la orizont, moment în care, după cum se zice, într-un delir de fericire, nu și-au mai putut controla vasul și l-au lăsat să plutească în voia mării. O mică barcă englezească le-a venit de hac, i-a urcat pe toți la bord și, după ce i-au debarcat pe cei mai slăbiți, restul au fost duși prizonieri reginei Elisabeta.”

Pe La Chere îl iau doar ca exemplu. Dacă ne gândim la alte destine, al lui nu e cu nimic mai ciudat, ci poate că e mai blând decât majoritatea destinelor. Cel puțin el a avut o traiectorie dreaptă, iar asta e ciudat în sine, e aproape o binecuvântare, în general, viețile par să vireze brusc într-o parte sau alta, să se împiedice și să se poticnească, să șerpuiască. Cineva merge într-o direcție, se întoarce apoi brusc, la mijlocul drumului, face un ocol, se oprește, șovăie și pornește din nou la drum. Niciodată nu se știe nimic și ajungem inevitabil într-un loc întrutotul diferit de cel în care voiam să ajunge, în primul meu an de facultate la Columbia, treceam în fiecare zi, pe drumul către cursuri, pe lângă un bust al lui Lorenzo Da Ponte. Știam vag că fusese libretistul lui Mozart, dar apoi am aflat că fusese și primul profesor italian care predase la Columbia. Un lucru părea incompatibil cu celălalt, așa că m-am hotărât să cercetez problema, curios să aflu cum cineva putea ajunge să ducă două vieți atât de diferite. S-a dovedit că Da Ponte dusese, de fapt, cinci sau șase asemenea vieți. Născut Emmanuele Conegliano în 1759, fiu al unui negustor evreu de blănuri. După moartea mamei sale, tatăl lui s-a recăsătorit cu o catolică și a hotărât ca el și fiii săi să se convertească, prin botez. Tânărul Emmanuele era un elev care promitea, iar când a împlinit paisprezece ani, episcopul de Cenada (monsieurul Da Ponte) l-a luat pe băiat sub aripa lui și i-a plătit toată învățătura pentru preoție. După cum era obiceiul pe acea vreme, discipolul a adoptat numele binefăcătorului său. Da Ponte a fost hirotonisit în 1773 și a devenit profesor la seminarul teologic, unde s-a remarcat mai ales la literatură latină, italiană și franceză. Nu numai că a devenit susținător al iluminismului, ci s-a și văzut implicat în diferite aventuri amoroase, trăind cu o aristocrată venețiană și având un copil, în secret, în 1776 a patronat o dezbatere publică la seminarul din Treviso, în cadrul căreia se punea problema dacă civilizația reușise să-i facă pe oameni mai fericiți. Datorită acestui afront adus Bisericii, s-a văzut nevoit să fugă, mai întâi la Veneția, apoi la Gorizia și în cele din urmă la Dresda, unde și-a început noua carieră de libretist. În 1782 a plecat la Viena cu o scrisoare de recomandare pentru Salieri și a fost angajat ca „poeta dei teatri imperiali”, poziție pe care a ocu-pat-o vreme de aproape zece ani. În această perioadă l-a cunoscut pe Mozart și a colaborat cu el la acele trei opere care i-au salvat numele de la uitare. Cu toate acestea, în 1740, când Leopold al II-lea a redus activitatea muzicală din Viena din cauza războiului cu turcii, Da Ponte a rămas fără slujbă. S-a dus la Trieste, unde s-a îndrăgostit de o englezoaică pe

nume Nancy Grahl sau Krahl (se mai dezbate încă asupra acestui nume). De acolo au călătorit împreună spre Paris și apoi spre Londra, unde au rămas paisprezece ani. Activitatea muzicală a lui Da Ponte s-a mărginit la câteva librete pentru compozitori fără importanță, în 1805, el și Nancy au emigrat în America, unde și-a trăit ultimii treizeci și trei de ani din viață, lucrând o perioadă ca neguțător în New Jersey și în Pennsylvania și murind la vârsta de optzeci și nouă de ani. A fost unul dintre primii italieni îngropați în Lumea Nouă. Puțin câte puțin, lucrurile intraseră pe un făgaș diferit pentru el. Din afemeiatul arătos care fusese în tinerețe, un oportunist implicat în intrigă politice atât ale Bisericii cât și ale curții imperiale, a ajuns să fie un cetățean de rând în New York, loc care, în 1805, probabil că i s-a părut a fi sfârșitul lumii. Din tot ceea ce fusese, a ajuns doar: un profesor muncitor, un soț responsabil, tată a patru copii. Se spune că moartea unuia dintre copiii lui l-a răvășit atât de tare încât a refuzat să iasă din casă aproape un an întreg. Ideea este că, până la urmă, fiecare viață nu se poate reduce decât la ea însăși. Ceea ce înseamnă același lucru cu: viețile nu au sens.

Nu am intenția de a insista asupra acestui aspect. Dar circumstanțele în care viețile își schimbă cursul sunt atât de diferite, încât cel mai logic ar fi să nu spunem nimic despre un om până la moartea lui. Moartea nu este doar singurul arbitru adevărat al fericirii (comentariu făcut de Solon), ci și singura unitate de măsură pe baza căreia putem judeca viața însăși. Am cunoscut un vagabond care vorbea ca un actor despre Shakespeare, un alcoolic dărâmat de vârstă mijlocie cu coji pe față și cu zdrențe în loc de haine, care dormea pe stradă și îmi cerea bani tot timpul. Cu toate acestea, fusese odinioară patronul unei galerii de artă de pe Madison Avenue. Am cunoscut și un altul care fusese considerat în tinerețe cel mai promițător romancier al Americii. Când l-am cunoscut eu, tocmai moștenise cinsprezece mii de dolari de la tatăl său și stătea la un colț de stradă din New York, împărțind bancnote de o sută de dolari la trecători. Totul făcea parte dintr-un plan menit să distrugă sistemul economic din Statele Unite, după cum mi-a explicat el. Numai gândiți-vă la lucrurile care se întâmplă, gândiți-vă la cum explodează viețile. Goffe și Whalley, de exemplu, doi dintre judecătorii care l-au condamnat la moarte pe Carol I, au ajuns în Connecticut la puțin timp după Restaurație și și-au petrecut restul zilelor într-o grotă. Sau doamna Winchester, văduva fabricantului de arme, căreia îi era teamă că spiritele celor uciși de gloanțele din puștile făcute de soțul ei veneau să-i ia sufletul și, drept urmare, adăuga neîncetat noi încăperi la casa lor, creând un monstruos labirint de coridoare și ascunzișuri, în așa fel încât să poată dormi în altă cameră în fiecare noapte și să scape în acest chip de fantome. Ironia este că, în timpul cutremurului din 1906 din Săn Francisco, a rămas blocată într-una dintre aceste camere și a fost

cât pe-aci să moară de foame pentru că servitorii nu dădeau de ea. Mai este și M. M. Bakhtin, criticul și filosoful literar rus. În timpul invaziei nemților în Rusia, în cel de-al Doilea Război Mondial, a fumat singurul exemplar din manuscrisul cu opera sa, un studiu vast al literaturii germane care avea dimensiunile unei cărți și la care lucrase ani întregi. Una câte una, a smuls fiecare pagină din manuscris și a folosit hârtia ca să-și răsucescă țigările, fumând, zi după zi, câte puțin din carte până când n-a mai rămas nimic. Aceste povești sunt adevărate. Sunt totodată și parabole, poate, dar au semnificația pe care o au pentru că sunt adevărate.

În opera sa, Fanshawe demonstrează o înclinație specială înspre acest gen de povești. Mai ales în caietele sale se regăsește o relatare constantă de mici istorii, care sunt atât de frecvente – îndeosebi spre sfârșit – încât începi să bănuiești că Fanshawe credea că, într-un fel sau altul, aceste anecdote îi puteau fi de folos pentru a se înțelege pe sine. Una dintre ultimele (din februarie 1976, cu numai două luni înainte de dispariția sa) mi se pare foarte plină de înțeles.

„Jntr-o carte de Peter Freuchen pe care am citit-o mai demult”, scrie Fanshawe, „faimosul explorator al zonei arctice povestește cum a fost prins într-un viscol puternic în nordul Groenlandei. Singur, cu proviziile de hrană reducându-se, s-a hotărât să-și construiască un iglu și să aștepte ca viscolul să se domolească. Au trecut multe zile. Fiindu-i teamă, mai ales, să nu fie atacat de lupi – căci îi auzea dând târcoale înfomețați pe acoperișul iglu-ului său – ieșea din când în când afară și cânta cât de tare îl țineau plămâni, ca să-i sperie. Dar vântul sufla cu înverșunare și, oricât de tare ar fi cântat, nu auzea altceva decât vântul. Cu toate acestea, chiar dacă situația era foarte gravă, problema iglu-ului în sine era și mai mare. Căci Freuchen a început să observe că, puțin câte puțin, pereții micului său refugiu se strângeau în jurul lui. Datorită condițiilor atmosferice speciale de afară, respirația sa îngheța de-a adevăratelea pereții și, cu fiecare răsuflare, aceștia se îngroșau și iglu-ul se făcea din ce în ce mai mic, până când, într-un sfârșit, de-abia mai rămăsese loc pentru corpul său. Este, desigur, îngrozitor să-ți închipui că propria ta respirație te bagă într-un sicriu de gheață, iar, după părerea mea, e mult mai captivant decât, să zicem, Hruba și pendulul lui Poe. Pentru că în acest caz omul însuși se transformă în agentul propriei sale distrugerii și, pe lângă asta, este instrumentul acelei distrugerii tocmai pentru că încearcă să rămână în viață. Căci e limpede că un om nu poate supraviețui dacă nu respiră. Dar în același timp nu va supraviețui dacă respiră. Curios, nu-mi aduc aminte cum a reușit Freuchen să scape de la ananghie. Dar e de la sine înțeles că a scăpat cu viață. Titlul cărții sale, dacă-mi amintesc eu bine, este *Aventura arctică*. Stocurile s-au epuizat de foarte mulți ani.

În luna iunie a acelui an (1978), am plecat cu Sophie și cu Ben la New Jersey, ca s-o vizităm pe mama lui Fanshawe. Părinții mei nu mai stăteau de mult timp în casa învecinată (se mutaseră în Florida), iar eu nu mai trecusem pe acolo de ani întregi. Din moment ce era bunica lui Ben, doamna Fanshawe păstrase legătura cu noi, dar relația erau puțin cam dificilă. Părea să existe în ea un curent subteran de ostilitate față de Sophie, de parcă ar fi dat vina pe ea, în secret, pentru dispariția lui Fanshawe, iar acest resentiment ieșea la lumină uneori, prin câte un comentariu întâmplător. Eu și Sophie o invitam la cină la intervale de timp rezonabile, dar rareori accepta și, chiar și atunci când o făcea, se așeza lângă noi nervoasă și surâzătoare, pălăvrăgind în stilul ei irascibil, prefăcându-se că admiră copilul, făcându-i complimente nepotrivite lui Sophie și spunându-i ce fată norocoasă era, iar apoi pleca întotdeauna devreme, ridicându-se în mijlocul unei conversații și îngăimând că a uitat că mai avea o întâlnire în altă parte. Cu toate acestea, era destul de greu să-i porți pică. Nimic nu-i reușise în viață și deja încetase să mai spere că îi va reuși ceva vreodată. Soțul îi murise, fiica ei trecuse printr-o serie de crize psihice și acum trăia sub tranchilizante într-un centru de readaptare, fiul îi dispăruse. Era încă o femeie frumoasă la cincizeci de ani (în copilărie mi se părea cea mai răpitoare femeie pe care o văzusem vreodată), se ținea de aventuri amoroase complicate (lista de bărbați era tot timpul în schimbare), îi plăcea să cheltuiască pe călătoriile la New York, pe cumpărături și pe pasiunea sa pentru golf. Succesul literar al lui Fanshawe o luase pe nepregătite, dar după ce se obișnuise cu ideea, era foarte nerăbdătoare să-și asume responsabilitatea de a fi adus pe lume un geniu. Când am su-nat-o să-i spun despre biografie, mi s-a părut dornică să-mi dea o mână de ajutor. Avea scrisori, poze și documente, din câte mi-a zis, și era dispusă să-mi arate orice aș fi vrut să văd. Am ajuns acolo în cursul dimineții, nu prea devreme, iar după un început stânjenitor, urmat de o ceașcă de cafea în bucătărie și de o lungă discuție despre vreme, ne-a condus la etaj, în vechea cameră a lui Fanshawe. Doamna Fanshawe se pregătise temeinic pentru această întrevvedere și avea toate materialele aranjate în grămăjoare ordonate pe ceea ce fusese odinioară biroul lui Fanshawe. Am rămas încremenit în fața cantității de hârtii. Fără să știu ce altceva să-i spun, i-am mulțumit pentru eficiența ei, deși în realitate eram înfricoșat și copieșit de volumul materialelor aflate acolo. După câteva minute, doamna Fanshawe a ieșit, împreună cu Sophie și cu Ben, în grădina din spatele casei (era o zi caldă și însorită), lăsându-mă singur în camera lui Fanshawe. îmi aduc aminte că am aruncat o privire pe fereastră și l-a văzut pe Ben mergând pe peluză ca o rață în salopeta lui umflată de scutece, icnind și ivindu-se din iarbă ca un măcăleandru care zboară prea jos. Am bătut ușor cu degetele în geam și, atunci când Sophie s-a întors și și-a înălțat privirea către mine, i-am făcut cu mâna de la fereastră. Mi-

a răspuns cu un surâs și mi-a trimis o bezea, după care s-a dus să cerceteze florile cu doamna Fanshawe.

M-am instalat la birou. Era ceva îngrozitor să mă aflu în camera aceea și nu știam cât timp puteam să rezist acolo. Mănușa de baseball a lui Fanshawe zăcea aruncată pe un raft, cu o minge strânsă înăuntru, iar pe rafturile de deasupra și pe cele de dedesubt erau așezate cărțile pe care le citise în copilărie, în spatele meu se afla patul, acoperit cu aceeași cuvertură cadriată, albastru cu alb, de care îmi aminteam. Aceasta era dovada palpabilă, rămășițele unei lumi moarte. Intrasem în muzeul propriului meu trecut și ce am găsit acolo aproape că mă strivea.

Într-unul dintre teancurile de hârtii: certificatul de naștere al lui Fanshawe, carnetele de note de la școală ale lui Fanshawe, diploma de liceu a lui Fanshawe, insignele de cercetaș ale lui Fanshawe. Un album cu Fanshawe de pe când era doar un bebeluș; un album cu Fanshawe și cu sora lui; un album de familie (Fanshawe la doi ani surâzător în brațele tatălui său, Fanshawe și Ellen îmbrățișându-și mama în balansoarul din grădină, Fanshawe în mijlocul verilor lui). Mai erau acolo nenumărate poze amestecate, nepuse în albume, ci adunate în plicuri, în dosare, în cutiuțe: zeci de poze cu Fanshawe și cu mine (înotând, jucându-ne, mergând cu bicicleta, strâm-bându-ne unul la altul prin grădină; tata ducându-ne pe amândoi în spinare; noi doi, tunși scurt, cu blugi largi, cu niște mașini vechi în spate: un Packard, un Desoto, o camionetă Ford cu caroseria din lemn). Poze de la școală, cu toată clasa, poze cu echipa, poze din tabără. Poze din concursuri, poze de la meciuri. Așezați în canoe, trăgând de frânghie într-un concurs. Iar spre fundul cutiei, câteva poze din ultimii ani: Fanshawe așa cum eu nu îl văzusem niciodată. Fanshawe stând în picioare în grădina de la Harvard; Fanshawe pe puntea unui petrolier Esso; Fanshawe la Paris, în fața unei fântâni din piatră. Ultima dintre toate, o singură poză cu Fanshawe și cu Sophie: Fanshawe cu o înfățișare mai îmbătrânită și mai aspră, iar Sophie teribil de tânără, răpitor de frumoasă și, totodată, absentă, ca și cum n-ar fi reușit să se concentreze. Am tras adânc aer în piept și apoi am izbucnit în plâns, dintr-o dată, fără să-mi dau seama până în ultimul moment că purtasem acele lacrimi închise în mine, plâng cu sughituri, zguduindu-mă cu fața îngropată în mâini.

O cutie care se afla la dreapta fotografiilor era plină de scrisori, cel puțin vreo o sută, care începeau de la vârsta de opt ani (scrisul neîndemânatic al unui copil, pete de cerneală și ștersături) și mergeau până la începutul anilor '70. Scrisori de la universitate, scrisori de pe vapor, scrisori din Franța. Cea mai mare parte dintre ele îi erau adresate lui Ellen, iar unele erau chiar destul de lungi. Mi-am dat seama de îndată că erau valoroase, fără îndoială mai valoroase decât tot restul materialelor din camera aceea, dar nu am avut

curajul să le citesc acolo. Am așteptat vreo zece, cincisprezece minute și apoi am coborât ca să mă alătur celorlalți.

Doamna Fanshawe nu voia ca originalele să iasă din casă, dar nu avea nici o problemă dacă scrisorile erau foto-copiate. Ba chiar s-a oferit să facă asta ea însăși, dar i-am spus că nu trebuia să se deranjeze: mă întorceam eu în altă zi și mă ocupam de asta.

Am luat un prânz informal în grădină: picnic. Ben a dominat scena tot alergând printre flori între două îmbucături din sandvișul său, iar pe la ora două după-amiaza eram deja pregătiți pentru drumul de întoarcere. Doamna Fanshawe ne-a dus până în stația de autobuz și ne-a sărutat pe toți trei de rămas bun, arătându-se mai emoționată decât în orice moment al acelei vizite. Cinci minute mai târziu, autobuzul pornea, Ben a adormit buștean în poala mea de îndată, iar Sophie m-a luat de mână.

— N-a fost o zi prea fericită, nu-i așa? mi-a spus ea.

— A fost chiar una destul de proastă, i-am răspuns.

— Să fii nevoit să stai de vorbă cu femeia aia timp de patru ore. Eu am rămas fără nimic de spus imediat ce am ajuns acolo.

— Probabil că nu-i cădem prea bine.

— Nu, cred că nu.

— Dar asta-i cea mai ușoară parte.

— Ți-a fost greu să rămâi singur acolo sus, nu-i așa?

— Chiar foarte greu.

— Te-ai răzgândit cumva?

— Mă tem că da.

— Nu te condamn. Toată povestea asta devine destul de înfricoșătoare.

— Va trebui să mă gândesc mai bine. În acest moment încep să cred că am făcut o mare greșeală.

După patru zile, doamna Fanshawe m-a sunat să-mi spună că pleca să petreacă o lună în Europa și că poate ar fi fost o bună idee să ne ocupăm de problema noastră înainte (acestea au fost cuvintele ei). Eu mă gândisem să las lucrurile în voia lor, dar înainte să-mi dea prin cap vreo scuză potrivită ca să nu mă duc la ea, m-am trezit spunând că acceptam să trec pe acolo luna următoare. Sophie n-a vrut să mă însoțească, iar eu n-am insistat. Amândoi credeam că o vizită de familie fusese mai mult decât suficientă.

Jane Fanshawe m-a așteptat în stația autobuzului, toată numai zâmbet și saluturi afectuoase. Din momentul în care am urcat în mașină am avut senzația că lucrurile aveau să stea altfel de data aceasta. Făcuse un efort să se aranjeze puțin (pantaloni albi, o bluză de mătase roșie, lăsând la vedere gâtul bronzat și fără riduri) și nu era greu de observat că mă ispitea s-o privesc, ca să recunosc faptul că încă mai era frumoasă. Dar nu era doar asta: un ton'ușor

insinuant în vocea ei, ca și cum ar fi fost de la sine înțeles că eram vechi prieteni, că aveam o relație apropiată din cauza trecutului care ne lega, și că ce noroc că venisem singur, așa eram liberi să vorbim nestingheriți. Totul mi s-a părut de prost gust și n-am spus mai mult decât strictul necesar.

— Ce familie ai, băiete, mi-a zis, întorcându-se cu fața la mine când ne-am oprit la un semafor.

— Da, am zis eu. O mică familie.

— Băiețelul este adorabil, bineînțeles. O adevărată comoară. Dar nițel cam sălbatic, nu ți se pare?

— N-are decât doi ani. Majoritatea copiilor sunt vii la vârsta asta.

— Bineînțeles. Dar eu cred că Sophie îl răsfată prea mult. Pare atât de veselă tot timpul, nu știu dacă mă înțelege. Nu că așa avea ceva împotriva veseliei, dar puțină disciplină nu i-ar strica.

— Sophie se poartă așa cu toată lumea, i-am spus. O femeie veselă nu poate fi decât o mamă veselă. Din câte îmi dau eu seama, Ben nu se plânge de asta.

Urmă o scurtă pauză și apoi, când am pornit din nou, în timp ce mergeam pe un bulevard comercial, Jane Fanshawe a adăugat:

— E o fată norocoasă această Sophie. A avut norocul să cadă în picioare. A avut norocul să dea peste un bărbat ca tine.

— Mie mi se pare că a fost exact invers, i-am zis.

— N-ar trebui să fii așa de modest.

— Dar nu sunt. Numai că știu despre ce vorbesc. Până acum, tot norocul a fost de partea mea.

A zâmbit – scurt, misterios, de parcă m-ar fi crezut un nerod și, totodată, mi-ar fi acordat atenție, știind foarte bine că eu n-aveam de gând să-i las nici o porțiță deschisă. După câteva minute, când am ajuns în sfârșit la ea acasă, părea să fi renunțat cu totul la tactica inițială. Nu i-a mai pomenit deloc pe Sophie și pe Ben și s-a transformat într-un model de solitudine, spunându-mi cât de mult se bucura că scriam o carte despre Fanshawe, purtându-se de parcă încurajările ei ar fi contat cu adevărat, de parcă ar fi fost o aprobare definitivă, nu a cărții, ci a mea. Apoi, întinzându-mi cheile de la mașină, mi-a explicat cum să ajung la cel mai apropiat centru de fotocopiere. Mi-a spus că mă aștepta cu masa pusă când mă întorceam.

A durat mai bine de două ore să fotocopiez toate scrisorile, iar când m-am întors la ea era deja aproape ora unu. Prânzul mă aștepta într-adevăr acolo, și era o adevărată desfășurare de forțe: sparanghel, somon rece, brânză, vin alb, de toate. Era așezat pe masa din sufragerie, cu niște flori alături și, evident, în cea mai bună veselă. Surpriza probabil că mi se citea pe toată fața.

— Am vrut să sărbătorim, mi-a zis doamna Fanshawe. Nu ai nici cea mai vagă idee cât de mult mă bucur că ești aici. Toate amintirile care revin. Ca și cum nu s-ar fi întâmplat niciodată nimic rău.

Am bănuțit că începuse să bea cât fusesem plecat. Era încă stăpână pe sine, mișcările ei erau sigure, dar vocea îi trăda un anumit tremur, o ezitare, o nuanță exuberantă care nu existase mai devreme, în timp ce ne așezam la masă, mi-am spus că trebuia să fiu cu ochii în patru. A turnat vinul în doze generoase, iar când am observat că era mai atentă la paharul ei decât la farfurie, ciugulind din mâncare și, în cele din urmă, abandonând-o cu totul, am început să mă aștept la ce era mai rău. După puțină conversație leneșă despre părinții mei și despre cele două surori mai mari, discuția s-a transformat într-un monolog.

— E ciudat, mi-a zis, e ciudat cum se întâmplă lucrurile în viață. Nu știi niciodată ce-ți rezervă următoarea clipă. Uită-te la tine, ești aici acum, băiețelul care locuia alături. Ești aceeași persoană care alerga cu pantofii murdari de noroi prin casa asta, dar ai devenit între timp bărbat. Ești tatăl nepotului meu, îți dai seama de asta? Ești însurat cu soția fiului meu. Dacă acum zece ani cineva mi-ar fi zis că așa avea să fie viitorul, i-aș fi răs în față. La urma urmei, asta te învață viața: cât de ciudată e. Nu poți ține pasul cu mersul lucrurilor. Nici măcar nu putem să ni le imaginăm.

Chiar semeni cu el, știi? Ați semănat dintotdeauna, ca doi frați, aproape ca doi gemeni, îmi aduc aminte că atunci când erați mici uneori vă confundam de la distanță. Nici măcar nu-mi dădeam seama care dintre voi doi era fiul meu.

Știu cât de mult îl iubeai, cât îl admirai. Dar dă-mi voie să-ți spun ceva, dragul meu. El nu era nici pe jumătate la fel de bun ca tine. Avea un suflet rece. Era mort pe dinăuntru și cred că n-a iubit vreodată pe cineva, nici măcar o singură dată, niciodată în toată viața lui. Uneori te vedeam cu mama ta în cealaltă parte a grădinii, cum fugeai spre ea și o prin-deai cu mânuțele de gât, cum o lăsai să te sărute, iar chiar acolo, în fața ochilor mei, vedeam tot ce nu puteam avea cu fiul meu. El nu mă lăsa niciodată să-l ating, știai? De la patru sau cinci ani a început să dea înapoi de fiecare dată când mă apropiam de el. Cum crezi că se simte o femeie când propriul său copil o respinge așa? Eram atât de tânără pe atunci... Nu aveam nici douăzeci de ani când s-a născut. Numai închipuie-ți ce înseamnă să te simți respins așa.

Nu spun că era rău. Era o ființă izoiată, un copil fără părinți. Nimic din ce-i spuneam eu nu-l afecta. Și același lucru se întâmpla și cu tatăl lui. Refuza să învețe orice de la noi. Robert a tot încercat, dar niciodată n-a reușit să comunice cu el. Bineînțeles că nu poți pedepsi pe cineva pentru că nu-ți arată afecțiune, nu-i așa? Nu poți să obligi un copil să te iubească doar pentru că e copilul tău.

Și mai era și Ellen, desigur. Biata și chinuita Ellen. Era bun cu ea, știm asta amândoi. Dar într-un fel era chiar prea bun cu ea, iar în cele din urmă asta nu i-a folosit la nimic. A făcut-o să fie atât de dependentă de el încât am văzut că începuse să se gândească bine înainte să apeleze la noi. El era cel care o înțelegea, el era cel care îi dădea sfaturi, el era cel care îi putea rezolva problemele. Robert și cu mine nu eram decât niște figuranți. Pentru ei doi aproape că nici nu existam. Ellen avea atâtă încredere în fratele ei că, în cele din urmă, i-a dăruit sufletul ei. Nu spun că el făcea asta intenționat, dar eu încă trebuie să mai suport urmările. Fata are douăzeci și șapte de ani, dar se poartă de parcă ar avea paisprezece, iar asta numai atunci când se simte bine. E atât de tulburată, atât de îngrozită... Azi crede că mi-am pus în minte s-o distrug, mâine mă sună de treizeci de ori. De treizeci de ori. Nu poți nici măcar să-ți faci o idee ce înseamnă asta.

Ellen este motivul pentru care nu și-a publicat niciodată opera, știi? Din cauza ei a plecat de la Harvard în anul doi. Pe atunci scria poezie, iar la fiecare câteva săptămâni îi trimitea o grămadă de manuscrise. Știi deja cum sunt poeziile lui. Aproape imposibil de înțeles. Foarte pătimăse, bineînțeles, pline de izbucniri emfatică și de îndemnuri vehemente, dar atât de întunecate încât îți lasă impresia că sunt codificate. Ellen își petrecea ore întregi încercând să le descifreze, reacționând de parcă viața ei ar fi depins de asta, tratând acele poezii ca pe niște mesaje secrete, oracole scrise special pentru ea. Cred că el nici nu bănuia ce se întâmpla. Iar apoi fratele ei a plecat, mă înțelegi? Și acele poezii erau singurul lucru care îi mai rămăsese de pe urma lui. Bietul copil. Avea doar cincisprezece ani pe atunci și începuse deja să-și piardă legătura cu lumea. Analiza paginile acelea până când se mototoleau și se murdăreau, le purta cu ea oriunde se ducea. Când starea ei a început să se înrăutățească, se apropia de necunoscuți în autobuz și le puneă foile în brațe cu forța. „Citiți poeziile acestea”, le spunea. „Vă vor salva viața.”

Desigur, în cele din urmă a avut și prima criză gravă, într-o zi a plecat de lângă mine la supermarket și, înainte să-mi dau seama ce se întâmpla, Ellen apucase deja sticlele alea mari de suc de mere de pe rafturi și le zdrobea de podea. Una câte una, de parcă ar fi înnebunit, stând în picioare în mijlocul cioburilor, cu gleznelor sângerând și cu sucule scurgându-se peste tot. A fost oribil. Și-a ieșit din fire atât de rău încât a fost nevoie de trei bărbați care s-o imobilizeze și s-o ia de acolo.

Nu spun că fratele ei ar fi fost responsabil de toate astea. Dar poeziile alea nenorocite au avut partea lor de vină, și pe bună dreptate – sau nu – el s-a simțit vinovat întotdeauna. Din acel moment n-a mai încercat niciodată să publice ceva. A venit s-o vadă pe Ellen la spital și cred că asta a fost prea mult pentru el, s-o vadă în starea aceea, zăpăcită, absolut dementă, absolut

înnebunită, zbierând la el și acuzându-l că o urăște. A fost o adevărată izbucnire schizoidă, știi? Iar el n-a putut să suporte. Atunci și-a jurat să nu publice niciodată. A fost un fel de penitență, cred, la care n-a renunțat pentru tot restul vieții, pe care a păstrat-o în felul acela încăpățânat și brutal care îl caracteriza, până la sfârșit.

La o lună sau două după aceea, am primit o scrisoare de la el în care mă informa că renunțase la universitate. Nu-mi cerea nici un sfat, Doamne ferește, ci doar îmi spunea ce făcuse. Dragă mamă, etcetera, etcetera, totul foarte nobil și frapant. Mă las de universitate ca să te scutesc de sacrificiul economic pe care îl faci. Cu boala lui Ellen, enormele costuri medicale, problemele x, y și z, etcetera, etcetera.

Eu eram furioasă. Un băiat ca el să-și arunce viitorul pe fereastră fără nici un motiv! Era un act de sabotaj, dar eu nu puteam face nimic în privința asta. Plecase deja de la universitate. Tatăl unui prieten de al lui de la Harvard avea nu știu ce legături cu marina comercială (cred că era reprezentantul unui sindicat de marinari sau cam așa ceva) și l-a ajutat să-și obțină hârtiile. Când am primit scrisoarea, el se afla pe undeva prin Texas, iar asta a fost tot. Nu l-am mai văzut cinci ani întregi.

În fiecare lună, mai mult sau mai puțin, venea câte o scrisoare sau câte o carte poștală pentru Ellen, dar nu avea niciodată adresa expeditorului. Paris, sudul Franței, Dumnezeu știe unde, dar se asigura că nu aveam cum să luăm legătura cu el. Acest comportament mi s-a părut josnic. Laș și josnic. Nu mă întreba de ce am păstrat scrisorile. Regret că nu le-am dat foc. Asta ar fi trebuit să fac. Să le dau foc la toate.

A ținut-o tot așa mai bine de-o oră, iar amărăciunea din cuvintele ei creștea treptat, la un moment dat atingând un punct de limpezime susținută, și apoi, după încă un pahar de vin, și-a pierdut coerența, puțin câte puțin. Vocea ei era hipnotică. Aveam senzația că, atâta vreme cât continua să vorbească, nimic nu mă putea atinge. Ca și cum aș fi fost imun, ca și cum aș fi fost apărat de cuvintele care îi ieșeau pe gură. Aproape că nu mă mai deranjam să le ascult.

Pluteam înăuntrul acelei voci, eram învăluit în ea, susținut de persistența ei, condus de fluxul silabelor, de urcușurile și coborâșurile ei, de valurile ei. Când lumina după-ami-ezii a început să se reverse prin ferestre, căzând pe masă, scânteind pe suprafața sosurilor, pe untul topit, pe sticlele verzi de vin, toată camera a devenit atât de strălucitoare și de încremenită, încât dintr-odată mi s-a părut ireal să mă aflu acolo, șezând înăuntrul propriului meu corp. Mă topesc, mi-am spus, privind untul înmuindu-se în farfuria lui, iar o dată sau de vreo două ori chiar m-am gândit că nu trebuia să las situația aceea să

continue, că nu trebuia să las să-mi scape clipa, dar în cele din urmă n-am făcut nimic, pentru că, într-un fel, am simțit că nu puteam.

Nu vreau să mă scuz pentru ceea ce s-a întâmplat. Beția este întotdeauna doar un simptom, nu o cauză absolută, și îmi dau seama că ar fi greșit să încerc să mă justific. Cu toate acestea, cel puțin există posibilitatea unei explicații. Acum sunt destul de sigur că ceea ce a urmat avea de-a face atât cu trecutul cât și cu prezentul și mi se pare ciudat, acum că pot privi lucrurile mai detașat, să constat cum anumite sentimente vechi m-au ajuns din urmă în acea după-amiază. În timp ce ședeam acolo ascultând-o pe doamna Fanshawe, îmi era greu să nu-mi aduc aminte în ce lumină o văzusem când eram copil, iar o dată ce a început să se întâmple asta, m-am trezit invadat de imagini pe care nu mi le mai amintisem de ani de zile. Mai ales una, care m-a lovit ca un trăsnet: o după-amiază de august, de pe când aveam treisprezece sau paisprezece ani și când, în timp ce mă uitam pe fereastra camerei mele la grădina casei învecinate, am văzut-o pe doamna Fanshawe ieșind în curte într-un costum de baie roșu, din două bucăți, descheindu-și nepăsătoare sutienul și tolănindu-se pe un șezlong de pe peluză, cu spatele la soare. Am asistat la toate astea din pură întâmplare. Stătusem lângă fereastră visând cu ochii deschiși și apoi, dintr-odată, o femeie frumoasă intrase în câmpul meu vizual, aproape goală, fără să fie conștientă de prezența mea, ca și cum eu însumi aș fi invocat-o prin farmece. Această imagine nu m-a părăsit vreme îndelungată, iar în adolescență m-am întors la ea destul de des: pofta trupească a unui băiețuș, esența fanteziilor din nopțile târzii. Acum că femeia aceea părea hotărâtă să mă seducă, aproape că nu știam ce să mai cred. Pe de o parte, scena mi se părea grotescă. Pe de altă parte, avea ceva atât de firesc, logic chiar, și am avut senzația că dacă nu-mi foloseam toată energia ca să mă împotrivesc, aveam să mă las în voia lucrurilor.

Nu încap nici o îndoială că ea m-a făcut s-o compătimesc. Versiunea ei despre Fanshawe era atât de îndurerată, atât de plină de semnale de nefericire autentică, încât, puțin câte puțin, m-am înmuiat, am căzut în capcana ei. Cu toate acestea, ceea ce încă nu reușesc să înțeleg e cât de conștientă era ea de ceea ce făcea. Pusese totul la cale dinainte sau asta se întâmplase în mod spontan? Discursul ei nearticulat fusese doar o stratagemă care să-mi slăbească rezistența sau mai degrabă o izbucnire spontană de sentimente adevărate? Bănuiesc că îmi spunea adevărul despre Fanshawe, cel puțin adevărul ei, dar asta nu era de ajuns ca să mă convingă pe mine, căci până și un copil știe că adevărul poate fi folosit în scopuri necinstite. Dar și mai importantă era problema motivelor. La aproape șase ani după acea întâmplare, încă nu am găsit răspunsul. Ar fi cam tras de păr să spun că mă găsea irezistibil și nu sunt dispus să amăgesc în această privință. Era însă ceva mult

mai profund, mult mai sinistru, în ultima vreme am început să mă întreb dacă nu cumva o fi simțit în mine o ură pentru Fanshawe care era la fel de mare ca a ei. Poate că a simțit această legătură tacită între noi, poate că acel gen de legătură se poate demonstra numai printr-un act pervers, extravagant. Să și-o tragă cu mine ar fi ca și când și-ar trage-o cu Fanshawe – ca și când și-ar trage-o cu propriul ei fiu – iar în întunericul aceluia păcat l-ar avea din nou, numai cu scopul de a-l distruge. O răzbunare teribilă. Dacă așa a fost, atunci nu-mi pot permite luxul să mă numesc victima ei. Dacă i-am fost ceva, atunci i-am fost complice.

Totul a început la puțin după ce ea a izbucnit în lacrimi, când, în cele din urmă, s-a epuizat singură, iar cuvintele s-au năruit, transformându-se în lacrimi. M-am ridicat, beat, plin de emoție, m-am apropiat de ea și am îmbrățișat-o în semn de mângâiere. Asta ne-a făcut să trecem pragul. Simplul contact a fost suficient ca să declanșeze o reacție sexuală, o amintire oarbă a altor trupuri, a altor îmbrățișări, iar după câteva clipe ne sărutam deja și, nu peste mult, ne aflam goi în patul ei de la etaj.

Deși eram beat, nu eram chiar atât de beat încât să nu știu ce făceam. Dar nici măcar sentimentul de vină n-a fost îndeajuns ca să mă oprească. Acest moment se va termina, mi-am spus, iar nimeni nu va avea de suferit. Nu are nimic de-a face cu viața mea, nimic de-a face cu Sophie. Dar apoi, chiar în timp ce se întâmpla, mi-am dat seama că la mijloc se afla mai mult. Deoarece adevărul este că mi-a plăcut să i-o trag mamei lui Fanshawe, dar într-un fel care nu avea nici o legătură cu plăcerea. Eram mistuit și, pentru prima dată în viața mea, n-am găsit nici o urmă de tandrețe în mine. I-o trăgeam din ură și am transformat asta într-un act violent, atacând-o pe femeia aceea de parcă aș fi vrut s-o pulverizez. Pătrunsesem în propriul meu întuneric și tocmai acolo mi-am dat seama de cel mai îngrozitor lucru dintre toate: că dorința sexuală poate fi totodată dorința de a ucide, că sosește un moment în care e posibil să alegi moartea în locul vieții. Femeia aceea voia ca eu s-o fac să sufere, așa că am făcut-o, și mi-am dat seama că mă bucuram de cruzimea mea. Dar chiar și atunci știam că mă aflam doar la jumătatea drumului, că ea nu era decât o umbră și că eu o foloseam ca să-l atac pe Fanshawe însuși. Când am pătruns-o a doua oară -amândoi acoperiți de sudoare, gemând ca niște creaturi de coșmar – am înțeles, în sfârșit. Voiam să-l omor pe Fanshawe. Voiam ca Fanshawe să fie mort și eu urma s-o fac. Trebuia să-l găsesc și să-l omor.

Am lăsat-o dormind în pat, am ieșit tiptil din cameră și am sunat un taxi de la parter. Jumătate de oră mai târziu, mă aflam deja în autobuz, în drum spre New York. În autogara de la Port Authority, cap de linie, am intrat la toaleta bărbaților și m-am spălat pe mâini și pe față, după care m-am dus să

iau metrourl. Am ajuns acasă tocmai atunci când Sophie începea să așeze masa pentru cină.

Atunci a început partea cea mai îngrozitoare dintre toate. Erau atâtea lucruri pe care trebuia să le ascund de Sophie încât de-abia puteam să mai apar în fața ei. Am devenit țăfnos și distant, închizându-mă în camera mea de lucru, nedorind altceva decât să fiu singur. Multă vreme Sophie m-a suportat, răspunzându-mi cu o răbdare la care nu aveam nici un drept să mă aștept, dar în cele din urmă a început și ea să se sature, iar pe la jumătatea verii trecuserăm deja la certuri, la critici, la dispute pentru lucruri lipsite de importanță, într-o zi am intrat în casă și am găsit-o plângând pe pat; atunci mi-am dat seama că eram la un pas de a-mi distruge viața. Pentru Sophie, problema era cartea. Dacă aș fi renunțat să mai lucrez la ea, lucrurile ar fi revenit la normal. Mă grăbisem, îmi spunea. Proiectul acela era o greșeală, iar eu nu trebuia să mă încăpățânez atâta și să recunosc de bunăvoie că așa era. Avea dreptate, firește, dar eu continuam să susțin contrariul: că mă angajasem să scriu cartea, că semnasem un contract, că ar fi o dovadă de lașitate din partea mea să dau înapoi acum. Ceea ce nu-i spuneam, însă, era că nu mai aveam nici o intenție să scriu cartea. Acum acea carte exista pentru mine doar în măsura în care mă putea conduce la Fanshawe, dar dincolo de asta nu mai exista nici o carte. Se transformase într-o chestiune personală pentru mine, în ceva ce nu mai avea nimic în comun cu scrisul. Toată documentarea pentru biografie, toate datele pe care le descopeream în timp ce-i investigam trecutul, toată munca aceea care părea să aparțină cărții – tocmai de lucrurile acestea aveam de gând să mă folosesc pentru a-l găsi pe Fanshawe. Biata Sophie. Nici măcar n-a bănuțit vreodată ce-mi pusesem în minte; căci ceea ce susțineam că fac nu arăta cu nimic diferit de ceea ce făceam, în realitate. Reconstruiam povestea vieții unui om. Strângeam informații, adunam nume, locuri, date, stabilind o cronologie de evenimente. Dar de ce am continuat asta e un lucru care mă lasă perplex. Totul se redusese la un singur impuls: să-l găsesc pe Fanshawe, să vorbesc cu Fanshawe, să-l înfrunt pe Fanshawe pentru ultima oară. Dar niciodată nu reușeam să trec de acest punct, niciodată nu reușeam să încheg o imagine a ceea ce speram să obțin de pe urma acelei întâlniri. Fanshawe îmi scrisese că mă omora dacă îl căutam, dar amenințarea aceea nu mă speria. Știam că trebuia să-l găsesc, că altfel lucrurile nu s-ar fi așezat niciodată. Acela era canonul, cel dintâi început, misterul credinței: îl recunoșteam, dar nu mă osteneam să-l mă îndoiesc de el.

La urma urmei, cred că nu mă interesa cu adevărat să-l omor. Viziunea aceea ucigașă pe care o avusesem când eram cu doamna Fanshawe n-a durat prea mult, cel puțin nu la un nivel conștient. Uneori îmi treceau fulgerător prin fața ochilor mici scene – cum îl strangulam pe Fanshawe, cum îl în-junghiam,

cum îi trăgeam un glonț în inimă – dar și alte persoane avuseseră parte de morți asemănătoare în mintea mea de-a lungul anilor, așa că nu acordam prea multă importanță acelor imagini. Partea ciudată nu era că aș fi vrut să-l omor pe Fanshawe, ci că uneori îmi închipuiam că el voia să-l omor. Asta mi s-a întâmplat o dată sau de două ori – în momente de maximă luciditate – și m-a convins că acela era adevăratul mesaj al scrisorii pe care mi-o trimisese. Fanshawe mă aștepta. Mă alesese să fiu călăul lui și știa că putea avea încredere în mine să duc la îndeplinire misiunea. Dar tocmai de aceea nu aveam de gând s-o fac. Trebuia să sfârșim puterea lui Fanshawe, nu să mă supun în fața ei. Scopul era să-i demonstrez că deja nu-mi mai păsa, asta era principalul: să-l tratez ca pe un mort, chiar dacă era viu. Dar înainte să-i demonstrez asta lui Fanshawe, trebuia să mi-o demonstrez mie însumi, iar faptul că aveam nevoie de această demonstrație constituia o dovadă că încă îmi păsa prea mult. Nu-mi ajungea să știu că lucrurile aveau să-și urmeze cursul. Trebuia să le zdruncin, să le împing la limită. Căci mă îndoiam încă de mine, simțeam nevoia să mă supun unor riscuri, să mă pun la încercare ca și când m-aș fi aflat în fața celui mai mare pericol cu putință. Să-l omor pe Fanshawe nu însemna nimic. Miza era să-l gădesc viu și apoi să mă îndepărtez de el viu.

Scrisorile pentru Ellen mi-au fost de folos. Spre deosebire de caiete, care erau în general pline de speculații și lipsite de detalii, scrisorile erau foarte minuțioase. Mi s-a părut că Fanshawe făcea un efort s-o amuze pe sora lui, să o înveselească cu povești haioase, așa că referințele erau mai personale decât în alte lucrări de-ale lui. Spre exemplu, făcea trimitere la nenumărate nume – prieteni de la universitate, colegi de bancă, persoane pe care le cunoscuse în Franța. Și deși nu trecuse pe plicuri nici o adresă de expeditor, vorbea despre multe locuri: Baytown, Corpus Christi, Charleston, Baton Rouge, Tâmpa, diferite cartiere ale Parisului, un sătuc din sudul Franței. Aceste informații îmi erau mai mult decât suficiente pentru a trece la treabă și am petrecut săptămâni întregi în camera mea, compunând liste, făcând legături între oameni și locuri, între locuri și date, între date și oameni, trasând hărți și calendare, căutând adrese, redactând scrisori. Eram tot timpul în căutare de indicii, iar orice lucru care ar fi reprezentat o șansă vagă de a se transforma într-un indiciu merita urmărit până la capăt. Ipoteza mea era că, la un moment dat, Fanshawe făcuse vreo greșală, că cineva ar fi știut unde se afla, că cineva din trecutul lui l-ar fi văzut, ceea ce nu era deloc sigur, dar mi se părea singura formă plauzibilă de a începe.

Scrisorile trimise de la universitate sunt destul de laborioase și de sincere – comentarii despre cărțile citite, despre discuțiile cu prietenii, descrieri ale vieții de cămin, dar toate acestea aparțin perioadei dinaintea căderii nervoase a lui Ellen și au un ton mai intim și mai confidențial, la care renunță

în scrisorile ulterioare. Pe vapor, de exemplu, Fanshawe se referă de prea puține ori la sine însuși – decât dacă el face parte dintr-o anecdotă pe care s-a hotărât s-o povestească, îl vedem încercând să se adapteze la noua ambianță, la noul său anturaj, jucând cărți în camera de odihnă cu un petrolist din Louisiana (și câștigând), jucând biliard prin diferite baruri de două parale de pe uscat (și câștigând), iar apoi explicându-și reușita prin baftă: „Sunt atât de concentrat să nu mi-o iau în bot încât cumva am reușit să mă întrec pe mine însumi. O revărsare de adrenalină, cred”. Descrieri ale orelor de muncă suplimentare în sala mașinilor, „șazeci de grade, dacă poți să-ți imaginezi -tenișii-mi erau atât de plini de sudoare încât gălgâiau de parcă aș fi umblat cu picioarele prin bălți”; de când un dentist beat îi scosese o măsea de minte în Baytown, Texas, „sânge peste tot, iar bucățele de măsea mi s-au plimbat în gaura din gingie pentru încă o săptămână”. Fiind un nou-venit, fără pic de vechime, pe Fanshawe îl mutau tot timpul dintr-un post într-altul. În fiecare port, câțiva membri ai echipajului părăseau vasul ca să se întoarcă acasă și alți marinari urcau la bord să le ia locul, iar dacă vreunul dintre aceștia prefera postul lui Fanshawe în locul celui vacant, Puștiul (după cum i se spunea) era pus să facă altceva. Prin urmare, Fanshawe a lucrat ca marinar de rând (frecând și vopsind puntea), ca om bun la toate (spălând puntea, făcând paturile, curățând toaletele) sau la bucătărie, pe post de ajutor de bucătar (servind mâncarea și spălând vasele). Acest post a fost cel mai greu dintre toate, dar și cel mai interesant, din moment ce viața de pe o navă se învârte, în general, în jurul problemei mâncării: apetitul uriaș, stârnit de plictiseală, bărbații care pur și simplu trăiau de la o masă la alta, uimitoarea delicatețe a unora dintre ei (bărbați grași și grosolani, care judecau felurile de mâncare cu aroganța și disprețul unui duce francez din secol al XVHJ-lea). Dar, în ziua în care și-a început munca la bucătărie, Fanshawe a primit sfaturi bune de la un veteran: „Nu lăsa pe nimeni să te calce în picioare”, i-a zis omul acela. „Dacă vreunul se plânge de mâncare, spune-i să-i mai tacă fleanca. Dacă insistă, te porți ca și cum n-ar fi acolo și îl servești la urmă de tot. Dacă nici asta nu dă rezultate, atunci îi spui că data viitoare o să-i pui apă înghețată în supă. Sau, și mai bine, îi spui c-o să te piși în ea. Trebuie să le dai de înțeles de la bun început cine e șeful”.

Îl vedem pe Fanshawe ducându-i micul dejun căpitanului, într-o dimineață, după o noapte de furtuni violente în dreptul capului Hatteras: Fanshawe punând grapefruit-ul, ouăle jumări și pâinea prăjită pe o tavă, apoi înfășurând tava în folie de aluminiu, iar pe aceasta înfășurând-o din nou în prosoape, sperând ca farfuriile să nu-i zboare cât colo o dată ajuns pe punte (căci vântul continua să sufle cu o viteză de o sută de kilometri pe oră); Fanshawe urcând scara, făcând primii pași pe punte și, apoi, dintr-odată, când

il lovește vântul, făcând o piruetă complicată, pentru că aerul biciuitor îi împinge tava în sus și îl obligă să ridice brațele deasupra capului, ca și cum ar fi stat agățat de o mașină de zbor primitivă, la un pas de a se lansa deasupra apei; Fanshawe adu-nându-și toate puterile ca să coboare tava, punând-o în cele din urmă în poziție de echilibru, sprijinind-o pe piept (iar farfuriile, ca prin minune, nu alunecă) și apoi, pas cu pas, parcurgând toată lungimea punții, o siluetă minusculă, zbârcită de furia urgiei din jur; Fanshawe, după mai multe minute, reușind să ajungă în celălalt capăt al punții, intrând în cabina de la proră, găsindu-l pe căpitan în spatele timonei și spunându-i: „Micul dejun, domnule căpitan”, iar timonierul întorcându-se, aruncându-i o privire fugară de recunoaștere, apoi răspunzând, pe un ton absent: „Mersi, puștiule. Lasă-l acolo pe masa aia.”

Cu toate acestea, nu totul a fost la fel de distractiv pentru Fanshawe. Există o referire la o bătaie (nu se dau detalii) care pare să-l fi tulburat, la fel ca diferite scene neplăcute la care a asistat pe uscat. Spre exemplu, hărțuirea unui negru într-un bar din Tâmpa: un grup de bețivi înhăitându-se să-l atace pe un negru bătrân care tocmai intrase cu un steag american uriaș (ca să-l vândă), iar primul bețiv desfășurând steagul și spunând că nu are destule stele pe el – „steagul ăsta e fals” – bătrânul negând asta, aproape cerșindu-le mila, în timp ce ceilalți bețivi încep să bodogănească, sprijinind spusele primului; incidentul se termină cu bătrânul îmbrâncit afară din bar, aterizând cu fața pe cimentul trotuarului, iar bețivii dau din cap aprobator, încheind subiectul cu câteva comentarii despre salvarea lumii pentru democrație. „M-am simțit umilit”, scria Fanshawe, „rușinat să mă aflu acolo.”

Și totuși, scrisorile au în general un ton jucăuș („Spu-ne-mi Redburn1”, așa începe una dintre ele), iar în final oricine își dă seama că Fanshawe a reușit să-și demonstreze ceva sie însuși. Vaporul nu mai e decât o scuză, o alteritate arbitrară, o formă de a se pune la încercare în fața necunoscutului. Ca în orice inițiere, supraviețuirea însăși este adevărata victorie. Pentru că, în cele din urmă, reușește să transforme în avantaj ceea ce la început au fost posibile inconveniente – studiile sale la Harvard, faptul că provenea din clasa de mijloc -și la sfârșitul perioadei de muncă pe vapor, este recunoscut ca

1 Personaj faimos dintr-un roman de Herman Melville, în care este relatată o călătorie pe mare a autorului însuși.

intelectualul echipajului, nu mai este doar „Puștiul”, ci și „Profesorul” uneori, i se cere să arbitreze dispute (cine a fost al douăzeci și treilea președinte, care este populația Floridei, cine a jucat extremă stânga la Giants în 1947) și este consultat adesea ca sursă de informații obscure. Membrii echipajului îi cer ajutorul ca să-și completeze formularele birocratice (declarații de impozit, chestionare ale companiilor de asigurări, procese verbale în cazul

unor accidente), iar câțiva chiar îl roagă să le scrie scrisorile (într-un caz, șaptesprezece scrisori de dragoste de la Otis Smart pentru iubita lui, Sue-Ann, din Dido, Louisiana). Problema nu e că Fanshawe se transformă în centrul atenției, ci că reușește să se adapteze, să-și găsească locul. Adevărata încercare, la urma urmei, este să fie ca ceilalți. O dată ce se întâmplă asta, nu mai trebuie să-și pună sub semnul întrebării ciudățenia. Devine liber – nu numai de ceilalți, ci și de sine însuși. Dovada finală a acestui lucru este, cred eu, că atunci când părăsește vaporul, nu-și ia rămas bun de la nimeni. Renunță la slujbă într-o noapte, în Charleston, își ia banii de la căpitan și apoi dispare pur și simplu. Două săptămâni mai târziu, ajunge la Paris.

Nici un cuvânt timp de două luni. Iar apoi, în următoarele trei luni, doar cărți poștale, mesaje scurte și eliptice mângălite pe spatele fotografiilor turistice banale: Sacre-Coeur, Turnul Eiffel, Conciergerie. Când începe să trimită scrisori, acestea ajung la intervale neregulate și nu spun nimic important. Știm că Fanshawe e destul de prins cu munca lui (numeroase poezii, o primă schiță din Blackouts), dar scrisorile nu dezvăluie cu adevărat nimic despre viața pe care o duce. Dau senzația că se confruntă cu un conflict, că este nesigur în ceea ce o privește pe Ellen, că nu vrea să piardă legătura cu ea, dar că nu e în stare să se hotărască cât de mult sau cât de puțin trebuie să-i povestească. (Și adevărul este că Ellen nici măcar nu apucă să citească cea mai mare parte din aceste scrisori. Sunt trimise pe adresa casei din New Jersey, le deschide doamna Fanshawe, care face o selecție înainte să i le arate fiicei sale, iar de cele mai multe ori Ellen nici nu le vede. Eu cred că Fanshawe știa asta, sau cel puțin bănuia că se întâmpla așa. Ceea ce încurcă și mai mult ițele poveștii, din moment ce aceste scrisori, în fond, nu erau scrise pentru Ellen. Ellen, la urma urmei, nu e decât un artificiu literar, un mediu prin care Fanshawe alege să comunice cu mama lui. De aici și indignarea doamnei Fanshawe. Deoarece, chiar și atunci când i se adresează ei, Fanshawe se face că o ignoră). Aproape un an întreg, scrisorile vorbesc doar despre obiecte (clădiri, străzi, descrieri ale Parisului), trasând meticuloase cataloage de lucruri văzute și auzite, dar în ceea ce-l privește pe Fanshawe, el abia apare. Apoi, puțin câte puțin, începem să-i vedem pe câțiva dintre cunoscuții săi, să observăm o anumită aplecare înspre anecdotic, dar poveștile sunt rupte, totuși, de orice context, ceea ce le dă o notă de plutire, de dematerializare, îl vedem, spre exemplu, pe un bătrân compozitor rus pe nume Ivan Vișnegradski, în vârstă de aproape optzeci de ani; ruinat și văduv, trăiește singur într-un apartament părăginit de pe strada Mademoiselle. „Mă întâlnesc cu omul ăsta mai mult decât cu oricine altcineva”, spune Fanshawe. Apoi nici un cuvânt despre prietenia lor, nici o referire la ce își spun unul altuia, în schimb, apare o lungă descriere a pianului acordat la sfert de ton din apartament, a dimensiunii sale impresionante și a multiplelor

claviaturi (fusese construit special pentru Vişnegradski la Praga, cu aproape cincizeci de ani în urmă, și este unul dintre cele trei pianе acordate la sferturi de ton care există în Europa) și apoi, fără să întâlnim nici o altă aluzie la cariera de compozitor, apare o poveste despre cum Fanshawe îi face cadou bătrânului un frigider. „Eu m-am mutat în alt apartament luna trecută”, scrie Fanshawe. „Cum acolo aveam deja un frigider nou, m-am hotărât să i-l dau pe cel vechi lui Ivan. Ca multe alte persoane din Paris, nici el n-a avut vreodată un frigider; în toți acești ani și-a depozitat alimentele în dulăpi-orul de perete din bucătărie. A părut foarte bucuros de cadou și am avut grijă să-i fie trimis acasă, urcându-l în apartament cu ajutorul bărbatului care condusese camionul. Ivan a salutat sosirea aparatului ca pe o întâmplare importantă din viața sa, așteptându-l cu nerăbdarea unui copil, cu toate că era și precaut în același timp, din câte mi-am putut da seama, poate chiar și puțin intimidat, nefiind prea sigur ce să facă el cu obiectul acela ciudat. «E așa de mare», repeta întruna în timp ce așeza, frigiderul la locul lui, iar după aceea, când l-am băgat în priză și motorașul a început să funcționeze, a zis «Cât zgomot». L-am asigurat că avea să se obișnuiască și i-am subliniat toate avantajele acelui aparat modern, inclusiv cât de mult avea să-i îmbunătățească viața. Mă simțeam ca un misionar: marele părinte Știe-tot, care îl izbăvește pe acel om din Epoca de piatră, arătându-i adevărata religie. S-a scurs o săptămână sau două, în care Ivan m-a sunat aproape în fiecare zi, ca să-mi spună cât de mulțumit era de frigider, descriindu-mi toate alimentele noi pe care le putea cumpăra și păstra în casă. Apoi a venit dezastrul. «Cred că s-a stricat», mi-a zis într-o bună zi, pe un ton care părea plin de căință. Micul congelator din partea de sus se pare că se umpluse de gheață și, neștiind cum să scape de ea, se folosise de un ciocan, spărgând nu doar gheața, ci și bobinele de sub ea. «Dragul meu prieten», mi-a spus, «îmi pare foarte rău». I-am spus să nu-și facă griji, că găseam eu pe cineva care să i-l repare. A urmat o lungă tăcere la celălalt capăt al firului. «Bine», mi-a zis într-un sfârșit, «cred că poate e mai bine așa. Zgomotul, știi, îmi vine așa de greu să mă concentrez cu zgomotul ăsta. Am trăit atâta timp cu dulăpiorul meu din perete încât mă simt destul de atașat de el. Dragul meu prieten, nu te supăra. Mă tem că nu prea ai ce să-i faci unui bătrân ca mine. La un moment dat, ajungi într-un punct al vieții în care e deja prea târziu ca să te mai schimbi»,.

Scrisorile următoare continuau în același stil, menționând mai multe nume, făcând referire la diferite slujbe. Deduc că banii pe care Fanshawe i-a câștigat pe vapor i-au ajuns aproape un an și, după ce s-au terminat, s-a descurcat și el cum a putut mai bine. Pentru o vreme se pare că a tradus o serie de cărți de artă; într-o altă perioadă există dovezi că a dat meditații de engleză la diverși elevi de liceu; se pare că a lucrat o vară la sediul din Paris al

New York Times, ca telefonist în schimbul de noapte (iar asta, cel puțin, înseamnă că vorbea fluent franceza) și, după aceea, vine o perioadă destul de bizară în care a muncit doar sporadic pentru un producător de cinema, revizuiind adaptările, traducând, făcând rezumatele scenariilor. Deși există puține aluzii autobiografice în oricare dintre operele lui Fanshawe, cred că anumite întâmplări din Neverland au fost inspirate de această ultimă experiență (casa lui Montag din capitolul șapte; visul lui Flood în capitolul treizeci). „Partea cea mai ciudată a acestui om”, scrie Fanshawe, referindu-se astfel în scrisorile sale la producătorul de filme, „e că, în timp ce legăturile sale financiare cu bogătașii se află la hotarul dintre infracțiune (tactici asasine, minciuni sfruntate), el e din cale-afară de generos cu cei lipsiți de noroc. Oamenii care îi datorează bani sunt rareori dați în judecată sau târați prin tribunale, căci el preferă să le dea posibilitatea de a-și achita datoriile dându-le de lucru. Spre exemplu, șoferul lui este un marchiz scăpătat, care îl duce de colo până colo într-un Mercedes alb. Mai e și un baron bătrân care nu face altceva decât să fotocopieze documente. De fiecare dată când mă duc în acea casă pentru a preda vreo lucrare, găsesc vreun lacheu nou, stând în picioare într-un colț, vreun nobil decrepit care stă ascuns în spatele perdelelor, vreun bancher elegant care se dovedește a fi curierul. Așa cum nici nu risipește nimic. Atunci când fostul director care locuia la etajul șase, în camera femeii de serviciu, s-a sinucis luna trecută, m-am ales cu paltonul său. De atunci îl port tot timpul, e o haină neagră și lungă, care îmi ajunge aproape până la glezne. Mă face să arăt ca un spion.” în ceea ce privește viața personală a lui Fanshawe, nu avem decât indicii vagi. Face referire la o cină, descrie atelierul unui pictor, o menționează pe o anume Anne o dată sau de două ori, dar natura acestor relații nu este prea clară. Și totuși, chiar acestea erau genul de lucruri de care aveam nevoie. Făcând toată alergătura necesară, luându-mi picioarele la spinare și punând oricâte întrebări s-ar fi putut, mă gândeam că aș putea, în cele din urmă, să dau de urma vreuneia dintre aceste persoane.

În afară de o călătorie de trei săptămâni în Irlanda (Dublin, Cork, Limerick, Sligo), Fanshawe pare să fi rămas mai mult sau mai puțin în același loc. A terminat ultima versiune de la Blackouts cândva în cel de-al doilea an de ședere la Paris; a scris Miracles în al treilea an, alături de alte patruzeci sau cincizeci de poeme scurte. Toate acestea sunt foarte ușor de verificat – din moment ce cam în acea perioadă Fanshawe a deprins obiceiul de a-și data lucrările. Ceea ce nu este încă prea clar e când anume a plecat din Paris către sudul Franței, dar cred că asta s-a întâmplat între iunie și septembrie 1971. Scrisorile încep să se rărească din acel moment, iar caietele sale nu mai conțin decât o listă a cărților pe care le citea (Istoria lumii, de Raleigh, și Călătoriile lui Cabeza de Vaca). Dar, o dată instalat în casa de la țară, face o descriere destul

de amănunțită despre cum a ajuns acolo. Detaliile în sine nu sunt importante, dar apare o informație esențială: cât timp a trăit în Franța, Fanshawe n-a ascuns faptul că era scriitor. Prietenii săi îi cunoșteau scrierile, iar dacă asta a fost vreodată un secret, atunci a fost numai față de familia lui. Iată o scăpare evidentă din partea lui, singura dată în scrisorile sale când se dă de gol: „Soții Dedmon, un cuplu de americani pe care i-am cunoscut la Paris”, scrie el, „nu-și vor putea vizita casa de la țară vreme de un an întreg (pleacă în Japonia). Fiindcă hoții le-au călcat pragul o dată sau de două ori, nu le vine s-o lase nelocuită și mi-au oferit o slujbă de paznic. Nu numai că mi-o lasă gratis, dar îmi și dau voie să le folosesc mașina și îmi plătesc un mic salariu (destul ca să îmi ajungă dacă am mare grijă). Asta e un noroc picat din cer. Mi-au zis că preferă să mă plătească pe mine ca să stau în casa lor și să scriu timp de un an decât să le-o închirieze unor necunoscuți”. Un mic amănunt, poate, dar atunci când am dat de el în scrisoare, am prins curaj. Fanshawe coborâse garda pentru un moment, iar dacă asta se întâmplase o dată, nu vedeam nici un motiv să cred că nu se va mai întâmpla din nou.

În calitatea lor de exemple de scriitură, scrisorile de la țară le depășesc pe toate celelalte. De-acum ochiul lui Fanshawe devenise incredibil de pătrunzător, ceea ce m-a făcut să intuiesc o nouă disponibilitate a cuvintelor înăuntrul lui, ca și distanța dintre a vedea și a scrie s-ar fi scurtat, cele două acte devenind aproape identice, parte dintr-un singur gest neîntrerupt. Pe Fanshawe îl interesează peisajele și se întoarce în mod repetat la ele, observându-l la nesfârșit, înregistrându-i la nesfârșit schimbările. Răbdarea de care dă dovadă în fața acestor lucruri e cel puțin remarcabilă și există pasaje literare despre natură, atât în scrisori cât și în caiete, mai luminoase decât cele mai bune asemenea fragmente pe care le-am citit vreodată. Casa de piatră în care locuia (cu pereți groși de șaiszeci de centimetri) fusese construită în timpul Revoluției: pe o latură se află o mică vie, iar pe cealaltă o pajiște unde pasc oile; în spate este o pădure (coțofene, corbi, porci mistreți) și în față, pe cealaltă parte a șoselei, se află costișa care duce către sat (patruzeci de locuitori). Chiar pe această costișă, ascunse în desișul de copaci și tufe, se află ruinele unei capele care le-a aparținut pe vremuri Cavalerilor Templieri. Lămâițele, cimbrișorul, stejarii pitici, țărâna roșie, pământul galben, mistralul: Fanshawe a trăit în mijlocul lor pentru mai bine de un an, iar puțin câte puțin toate acestea par să-l fi schimbat, să-l fi înrădăcinat și mai mult în sine. Ezit să-i spun experiență religioasă sau mistică (acești termeni nu înseamnă nimic pentru mine), dar toate dovezile par să indice faptul că Fanshawe a stat singur în tot acel timp, aproape fără să dea ochii cu nimeni, aproape fără să deschidă gura. Rigorile acestei vieți l-au disciplinat, singurătatea a devenit o punte de trecere către sine, un instrument de autocunoaștere. Chiar dacă pe atunci era

încă foarte tânăr, cred că această perioadă marchează începutul maturității sale ca scriitor, începând din acest moment, opera sa nu mai este promițătoare, ci e pur și simplu împlinită, desăvârșită, e atât de inconfundabil a lui. Pornind de la lunga serie de poezii scrise la țară (Ground Work) și continuând cu piesele de teatru și cu Neverland (toate scrise la New York), Fanshawe e în plină floare. Oricât de mult s-ar căuta indicii de nebunie, semnale ale unei gândirii care i s-a întors împotriva în cele din urmă, scrierile sale nu dezvăluie nimic de

1 Fundamente (engl.) acest fel. Fanshawe este fără nici o îndoială un tip deloc banal, dar, după toate aparențele, este întreg la mine, iar atunci când se întoarce în America, în toamna anului 1976, pare să fie complet stăpân pe sine.

Primele răspunsuri pe care le-am primit au venit din partea celor pe care Fanshawe îi cunoscuse la Harvard. Cuvântul biografie părea să-mi deschidă ușile multora și n-am întâmpinat greutăți în a stabili întrevederi cu fiecare dintre ei. L-am cunoscut pe colegul său de cameră din anul întâi; m-am întâlnit cu câțiva dintre prietenii săi; m-am văzut cu două-trei fete de la Radcliffe, cu care se întâlnea în vremea facultății. Cu toate acestea, mare lucru n-am obținut de la ei. Dintre toți pe care i-am cunoscut, unul singur mi-a stârnit interesul. E vorba despre Paul Schiff, al cărui tată îi aranjase lui Fanshawe slujba de pe vasul petrolier. Schiff era acum pediatru în comitatul Westchester și ne-am întâlnit în cabinetul lui, unde am stat de vorbă până seara târziu. Omul avea o seriozitate care mi-a plăcut (un bărbat mic și dârz, cu părul rărit, cu ochii fermi și cu o voce lină și răsunătoare) și mi-a vorbit deschis, fără să fie nevoie să-l împing de la spate. Fanshawe fusese o persoană importantă în viața lui și își amintea foarte bine de prietenia lor. „Era un băiat muncitor”, mi-a spus Schiff. „Muncitor, supus, fără prea multă imaginație. Pe Fanshawe, Harvard nu îl intimidă la fel ca pe noi ceilalți și cred că asta mă impresiona foarte mult. Citise mai mult decât oricine altcineva – mai mulți poeți, mai mulți filosofi, mai mulți romancieri, dar materiile universitare păreau să-l plictisească. Nu-l interesau notele, chiulea mult de la cursuri, părea să-și vadă de drumul lui. În anul întâi stăteam pe același palier și, dintr-un motiv anume, m-a ales să-i fiu prieten, începând din acel moment, mai mult sau mai puțin, nu m-am mai desprins de el. Fanshawe știa atât de multe despre orice, încât cred că am învățat mai mult de la el decât din oricare dintre cursurile la care mergeam pe atunci. Presupun că a fost vorba de un caz grav de venerare a unui erou, dar Fanshawe m-a ajutat și n-am uitat asta. A fost singurul care m-a ajutat să mă gândesc la mine însumi, să aleg și să decid de unul singur. Dacă n-ar fi fost el, niciodată n-aș fi ajuns medic. M-am mutat la medicină pentru că el m-a convins că trebuia să fac ceea ce-mi doream să fac, iar pentru asta încă îi mai sunt recunoscător.

Pe la jumătatea anului doi, Fanshawe mi-a zis că urma să se lase de facultate. Asta nu m-a surprins în mod deosebit. Cambridge nu era locul

potrivit pentru Fanshawe, iar eu știam că se simțea neliniștit, că ar fi vrut să plece. Am vorbit cu tatăl meu, care era reprezentantul sindicatului marinarilor, iar el i-a făcut rost lui Fanshawe de o slujbă pe un vapor. A organizat totul foarte bine, l-a scutit pe Fanshawe de toată alergătura cu hârtoagele și, după câteva săptămâni, prietenul meu a plecat. Am primit de vești de la el doar de câteva ori, iar atunci numai cărți poștale dintr-un loc sau altul. Salut, ce mai faci, genul ăsta de lucruri. Nu m-a deranjat, totuși, și mă bucuram că putusem să fac ceva pentru el. Însă după aceea, toate bunele mele sentimente mi-au ieșit pe nas. Acum vreo patru ani, ieșisem în oraș și mă plimbam pe Fifth Avenue, când m-am ciocnit de Fanshawe, chiar acolo, în stradă. Eu, încântat să-l revăd, cu adevărat surprins și fericit, dărei abia dacă mi-a vorbit. Era ca și cum ar fi uitat cu totul de mine. Foarte rigid, aproape grosolan. A trebuit să-l forțez să ia adresa mea și numărul meu de telefon. A promis că mă sună, dar bineînțeles că n-a făcut-o niciodată. Asta m-a îndurerat destul de mult, vă asigur. Ce nesimțit, mi-am zis, da' cine se crede? Nici măcar nu mi-a zis cu ce se ocupa, mi-a evitat pe rând întrebările și pe urmă a plecat liniștit. Da, cam atâta valorează anii de facultate, mi-am zis eu. Cam atâta valorează prietenia. Mi-a lăsat un gust amar. Anul trecut, soția mea a cumpărat o carte a lui și mi-a făcut-o cadou de ziua mea. Știu că e ceva copilăresc, dar n-am avut curajul s-o deschid. E și acum în bibliotecă, adunând praful. Foarte ciudat, nu? Toată lumea zice că e o capodoperă, dar nu cred c-o voi putea citi niciodată.”

Acela a fost cel mai lucid comentariu pe care l-am primit de la cineva. Unii dintre colegii din echipajul de pe petrolier au avut câte ceva de spus, însă nimic ce mi-ar fi putut folosi.

Otis Smart, de exemplu, își aducea aminte de scrisorile de dragoste pe care Fanshawe le scria în numele lui. Când l-am sunat la Baton Rouge, mi-a vorbit pe larg despre ele, citând chiar câteva dintre frazele inventate de Fanshawe („Draga mea picioruș dănțuitor”, „Domnița mea nectar de dovleac”, „Perversitate a viselor mele îmbietoare”, și așa mai departe), râzând în timp ce vorbea. Partea cea mai amuzantă, mi-a zis el, era că în tot timpul acela în care i-a trimis scrisorile lui Sue-Ann, ea își făcea de cap cu altul și, în ziua când el s-a întors de pe mare, ea i-a spus că urma să se mărite. „Mai bine așa”, a adăugat Smart. „M-am întâlnit cu Sue-Ann acum un an, când am dat pe-acasă, și cred că a ajuns la o sută cincizeci de kile. Parcă ar fi fost o grăsană din cărțile de desene pentru copii, mergând așa țăntoș, cu niște pantaloni mulați de culoare portocalie și cu o droaie de copii zbierând în jurul ei. M-a pufnit râsul, pe bune, când mi-am adus aminte de scrisori. Fanshawe ăla mă făcea să mor de râs. Scotea din burtă niște fraze de-ale lui și mă îndoiam de râs. Mare păcat ce s-a întâmplat. E oribil să auzi că un tip a dat colțu' așa de tânăr.” Jeffrey Brown, acum bucătar-șef într-un restaurant din Houston, fusese ajutor

de bucătar pe vapor. Fanshawe rămăsese în amintirea lui drept singurul alb din echipaj care se purtase frumos cu el. „Nu era ușor”, mi-a zis Brown. „Cea mai mare parte a echipajului era formată din niște bătăranii albi din surd care mă scuipau în loc să mă salute. Dar Fanshawe a trecut de partea mea, fără să-i pese ce credeau ceilalți. Când ajungeam în Baytown sau în alte locuri dintr-astea, ne duceam pe țarm împreună să bem, să găsim fete sau pentru orice altceva. Cunoșteam orașelele alea mai bine decât Fanshawe, așa că i-am zis că nu puteam să mergem în barurile marinărești. Știam prea bine cât ar fi valorat pielea mea într-unul dintre locurile alea și nu voiam să intrăm în bucluc. Nici o problemă, mi-a zis Fanshawe, așa că mergeam în cartierele negrilor, în cea mai mare parte, situația era destul de liniștită pe vapor, nu se întâmpla nimic ce n-aș fi putut înfrunța de unul singur. Dar apoi a venit un tip dur și pus pe harță. Un tip pe care îl chema Cutbirth, Roy Cutbirth. Era un petrolist alb și tâmpit, care mai avea și gura mare pe deasupra, și care până la urmă a fost alungat de pe vapor când inginerul șef și-a dat seama că omul n-avea nici cea mai vagă idee despre motoare. Copiase la testul de marinar petrolist ca să pună mâna pe slujbă, dar era numai bun de ținut în sala mașinilor dacă ai fi vrut să arunci în aer tot vasul. Cutbirth ăsta era prost, rău și prost. Avea tatuaje pe încheieturile degetelor, câte o literă pe fiecare deget -L-O-V-E pe mâna dreaptă și H-A-T-E-I pe cea stângă. Când dai peste un asemenea rahat, nu vrei decât să te ții departe de el. Tipul ăsta s-a lăudat o dată în fața lui Fanshawe cum obișnuia el să-și petreacă nopțile de sâmbătă acasă la el, în Alabama – stând pe un deal, deasupra autostrăzii dintre state și trăgând în mașinile care treceau pe acolo. Un tip încântător, oricum ai lua-o. Și pe deasupra mai avea și un ochi bolnav, tot timpul injectat și umflat. Dar și cu asta îi plăcea să se laude. Se pare că ajunsese în starea asta după ce i-a intrat în ochi un ciob de sticlă. Asta cică i se întâmplase în Selma, zicea el, când arunca cu sticle în Martin Luther King. Nu tre' să mai spun că pe acel Cutbirth nu-l aveam deloc la inimă, îmi arunca tot timpul priviri asazine, murmurând ceva printre dinți și dând din cap ca pentru sine, dar eu nu-l băgăm în seamă. Situația a continuat așa o vreme. Apoi a încercat să facă același lucru când Fanshawe era prin preajmă, dar a spus-o prea tare și Fanshawe l-a auzit. S-a oprit pe loc, s-a întors către Cutbirth și i-a zis: «Ce-ai spus?», iar Cutbirth, dur și arogant, i-a răspuns ceva de genul «Mă întrebam când o să vă căsătoriți, tu și cu iepurașul tău din junglă, scumpete.» Ei bine, Fanshawe era întotdeauna potolit și amabil, un adevărat domn, nu știu dacă mă fac înțeles, așa că nu se aștepta nimeni la ce s-a întâmplat. A fost ca și când l-aș fi văzut pe tipul ăsta la televizor, omul care se transformă în fiară. S-a enervat dintr-odată, adică s-a infuriat de-a dreptul, și-a ieșit din fire. L-a înșfăcat pe Cutbirth de cămașă, după care l-a izbit de perete și l-a ținut acolo, răsuflându-i direct dragoste, respectiv ură (engl.) în față. «Să nu mai zici

niciodată asta», a spus Fanshawe, aruncând scânteii din ochi. «Să nu mai zici asta niciodată, că te omor.» Și pe ochii mei dacă nu-ți venea să-l crezi când spunea asta. Era gata să-l omoare, și Cutbirth și-a dat seama imediat. «Era doar o glumă», a îngăimat el. «Doar o glumă». Și acolo s-a terminat totul, foarte repede, întreaga scenă n-a durat mai mult de-o clipă. După vreo două zile, Cutbirth a fost dat afară. Un adevărat noroc. Dacă ar mai fi rămas pe vas, zău dacă știu ce s-ar fi putut întâmpla.”

Am obținut zeci de declarații ca aceasta, în scrisori, în discuții la telefon, în întâlniri. Povestea a continuat luni la rând, iar cantitatea de material strâns creștea văzând cu ochii, creștea în proporție geometrică, adunând tot mai multe asocieri, o înlanțuire de contacte care a căpătat, în cele din urmă, o viață proprie. Era un organism veșnic flămând, iar până la urmă mi-am dat seama că nimic nu-l putea împiedica să devină la fel de mare ca lumea. O viață atinge o altă viață, care la rândul ei atinge alta, iar foarte curând verigile sunt nenumărabile, imposibil de calculat. Am aflat despre existența unei femei grase dintr-un orașel din Louisiana; am aflat de existența unui rasist dement cu tatuaje pe degete și cu un nume care sfida orice înțelegere. Am aflat despre zeci de persoane despre care nu știusem nimic în toată viața mea, iar fiecare dintre ele avea un rol în viața lui Fanshawe. Toate bune și frumoase, poate, dar la fel de bine s-ar putea spune că tocmai acel surplus de cunoștințe demonstra că mă îndreptam undeva. Devenisem detectiv, în fond, iar munca mea consta în căutarea unor indicii. Confruntat cu milioane de date întâmplătoare, condus pe milioane de cărări false, trebuia să găsesc singurul drum care să mă ducă acolo unde voiam eu. Până acum esențialul era că nu găsisem acel drum. Niciuna dintre persoanele acelea nu-l văzuse pe Fanshawe și nici nu primise vești de la el de ani de zile, și dacă nu cumva alegeam să mă îndoiesc de tot ceea ce-mi spuneau, dacă nu cumva aveam de gând să-i investighez pe fiecare dintre cunoscuții lui Fanshawe, atunci trebuia să presupun că îmi spuneau adevărul.

Cred că totul se reducea la o chestiune de metodă, într-un anume sens, deja știam tot ce era de știut despre Fanshawe. Lucrurile pe care le-am descoperit nu-mi dezvăluiau nimic important, nu contraziceau cu nimic ceea ce știam deja. Or, altfel spus, acel Fanshawe pe care îl cunoscusem eu nu era același Fanshawe pe care îl căutam. La un moment dat se produsese o ruptură, o ruptură neașteptată și de neînțeles, iar ceea ce-mi spuneau diferitele persoane pe care le-am interogat nu-mi oferea o explicație pentru asta. În ultimă instanță, declarațiile lor îmi confirmau doar că cele întâmplare nu erau cu puțință. Că Fanshawe era amabil, că Fanshawe era crud, asta era o poveste veche, pe care o știam deja pe de rost. Ceea ce căutam eu era ceva diferit, ceva ce nici măcar nu puteam să-mi imaginez: un act pur irațional, ceva absolut atipic, o contradicere a tot ceea ce Fanshawe fusese până în momentul

dispariției sale. încercam neîncetat să plonjez în necunoscut, dar de fiecare dată când aterizam, mă trezeam într-un teritoriu cunoscut, înconjurat de tot ce-mi era familiar.

Cu cât avansam, cu atât se reducea numărul posibilităților. Poate că asta era spre bine, nu știu. Și chiar dacă ar fi fost doar asta, știam că fiecare eșec însemna că aveam de cercetat un loc mai puțin. Lunile au trecut, mai multe decât mi-ar plăcea mie să recunosc, în februarie și în martie mi-am petrecut cea mai mare parte a timpului căutându-l pe Quinn, detectivul particular care lucrase pentru Sophie. în mod curios, n-am reușit să-i dau deloc de urmă. S-ar fi zis că nu se mai ocupa deja cu așa ceva, nici în New York și nici în altă parte. O vreme am cercetat rapoartele despre cadavre pe care nu le revendicase nimeni, am interogat persoane care lucrau la morga municipală, am încercat să-i localizez familia, dar n-am ajuns nicăieri, în cele din urmă, am considerat că singurul lucru la care mai puteam recurge era să angajez un alt detectiv particular ca să dea de el, dar apoi m-am hotărât să n-o fac. Pe la jumătatea lunii aprilie nu-mi mai rămăsese decât o singură posibilitate. Am mai așteptat câteva zile, având încredere în noroc, dar nu s-a întâmplat nimic, în dimineața zilei de douăzeci și unu ani intrat într-o agenție de turism și mi-am rezervat un loc la zborul către Paris.

Trebuia să plec într-o vineri. Marți am fost cu Sophie să cumpărăm un pick-up. Una dintre surorile ei mai mici se pregătea să se mute la New York și ne gândeam să-i facem cadou vechiul nostru pick-up. Ideea de a-l înlocui acum plutise în aer luni la rând și acum ne oferea un pretext să ieșim și să cumpărăm unul nou. Așa că ne-am dus în centru în acea zi de marți, am cumpărat pick-up-ul și l-am transportat acasă într-un taxi. L-am pus în același loc în care stătuse cel vechi, pe care l-am pus apoi în cutia celui nou. O soluție inteligentă, ne-am gândit noi, din moment ce Karen trebuia să ajungă în mai, iar între timp îl puteam ține într-un loc unde să nu se afle la vedere. Atunci ne-am dat seama că aveam o problemă.

Spațiul în care puteam depozita diverse lucruri era limitat, așa cum se întâmplă în majoritatea apartamentelor din New York, și se părea că nu ne mai rămăsese nici un locșor gol. Singurul dulap care ne oferea vreo speranță se afla în dormitor, dar acolo era deja plin de cutii îngrămădite pe podea: pe trei rânduri în adâncime, două în înălțime, patru în lățime, și nici pe raftul de sus nu mai încăpea nimic. Erau cutiile de carton cu lucrurile lui Fanshawe (haine, cărți, diverse obiecte), care se aflau acolo din ziua când ne mutaserăm. Nici eu, nici Sophie n-am știut ce să facem cu ele atunci când am golit fostul ei apartament. Nu voiam să fim înconjurați de amintirea lui Fanshawe în viața de zi cu zi, dar în același timp ni se părea urât din partea noastră să le aruncăm. Cutiile fuseseră un fel de compromis și deja nu le mai acordam nici o atenție.

Se transformaseră în parte componentă a peisajului domestic – precum bucata de parchet spartă de sub covorul din camera de zi, precum crăpătura din perete de deasupra patului nostru – invizibile în fluxul vieții cotidiene. Acum, când Sophie a deschis ușa dulapului și a aruncat o privire înăuntru, starea i s-a schimbat de îndată.

— Gata cu astea, mi-a spus, ghemuindu-se în fața dulapului.

A dat la o parte hainele care zăceau pe cutii, făcând să se ciocnească umerășele, separând îmbufnată lucrurile nedorite. Era o furie bruscă, una care părea îndreptată împotriva ei mai degrabă decât împotriva mea.

— Gata cu ce anume?

Eu stăteam în picioare în partea cealaltă a camerei, privind-i spatele.

— Cu totul, mi-a răspuns ea, încă împingând hainele dintr-o parte într-alta. Gata cu Fanshawe și cu cutiile lui.

— Și ce vrei să faci cu ele?

M-am așezat pe pat și am rămas în așteptarea unui răspuns, dar ea n-a zis nimic.

— Ce vrei să faci cu ele, Sophie? am repetat eu.

Ea s-a întors să mă privească și mi-am dat seama că era la un pas să izbucnească în lacrimi.

— La ce bun un dulap dacă nu poți să-l folosești? mi-a zis. Glasul îi tremura, începea să piardă controlul. Vreau să zic că el a murit, nu? Și dacă a murit, pentru ce mai păstrăm toate astea, la ce ne mai trebuie tot – a făcut un gest, căutând cuvântul potrivit – gunoiul ăsta? E ca și cum am trăi cu un cadavru.

— Dacă vrei, putem suna la Armata Salvării, i-am zis.

— Hai să sunăm chiar acum. Înainte să mai spui ceva.

— O s-o fac. Dar mai înainte ar trebui să deschidem cutiile și să alegem lucrurile din ele.

— Nu. Vreau să ia totul de aici, cât mai repede.

— Mi se pare în regulă, în ceea ce privește hainele, am spus. Dar mă gândeam să păstrăm cărțile încă o vreme. De mult timp tot zic că vreau să fac un inventar și să caut dacă nu există ceva notat pe marginile filelor. Mi-ar lua numai o jumătate de oră.

Sophie m-a privit cu neîncredere.

— Nu înțelegi nimic, nu-i așa? a zis.

Apoi, în timp ce se ridica, i-au dat lacrimile, lacrimile copil, lacrimi care nu lasă nimic în urmă, care îi alunecau pe obraji de parcă nici nu și-ar fi dat seama de existența lor.

— Deja nu mai pot să vorbesc cu tine. Pur și simplu nu auzi ce-ți spun.

— Fac tot ce pot, Sophie.

— Nu-i adevărat. Crezi că faci, dar nu faci. Tu nu vezi ce se întâmplă? îi redai viața.

— Eu scriu o carte. Asta-i tot, doar o carte. Și dacă nu iau asta în serios, cum crezi că aș putea spera s-o termin?

— E mult mai mult de-atât. Știu asta, o simt. Pentru ca relația noastră să dureze, el trebuie să fie mort. Tu chiar nu înțelegi asta? Chiar dacă e viu, trebuie să fie mort.

— Ce tot spui? Bineînțeles că e mort.

— Nu pentru multă vreme. Nu dacă tu continui așa.

— Dar tu ai fost cea care m-a încurajat să încep. Tu voiai să scriu cartea.

— Asta a fost acum o sută de ani, dragul meu. Acum mi-e atât de teamă să nu te pierd. N-aș putea suporta să se întâmple așa ceva.

— Dar e aproape gata, te asigur. Această călătorie e ultimul pas.

— Și apoi ce urmează?

— O să vedem noi. N-am cum să știu în ce mă bag până nu sunt deja înăuntru.

— De asta mi-e și frică.

— Ai putea să vii cu mine.

— La Paris?

— La Paris. Am putea merge toți trei.

— Nu cred. Nu așa cum stau lucrurile. Du-te singur. Cel puțin așa, dacă te întorci, va fi pentru că vrei să te întorci.

— Cum adică „dacă”?

— Uite așa. Dacă. De la „dacă te întorci”.

— Nu poți să crezi așa ceva.

— Ba chiar cred. Dacă lucrurile continuă așa, o să te pierd.

— Nu spune asta, Sophie.

— N-am ce să fac, nu pot să tac. Ești deja aproape plecat. Uneori mi se pare că te văd dispărând din fața ochilor mei.

— Asta-i o prostie.

— Te înșeli. Ne apropiem de sfârșit, dragul meu, iar tu nici măcar nu știi asta. Vei dispărea și n-o să te mai văd niciodată.

La Paris, am resimțit totul cu și mai multă intensitate. Ca și cum cerul mi-ar fi fost mai aproape decât la New York, ca și cum capriciile lui ar fi fost mai ciudate aici. M-am trezit înecat în acest cer, iar în primele zile îmi țineam tot timpul privirea ațintită în sus – stând în camera mea de hotel și analizând norii, așteptând să se întâmple ceva. Erau niște nori nordici, de vis, aflați în continuă schimbare, adunându-se în imenși munți cenușii, lăsând să cadă ploii scurte, apoi împrăștiindu-se, rostogolindu-se și acoperind soarele, refractând lumina în feluri care păreau de fiecare dată altele. La Paris, cerul are propriile

sale legi, care funcționează independent de orașul de dedesubt. Dacă toate clădirile par solide, ancorate în pământ, indestructibile, cerul este enorm și amorf, supus unor neîncetate tulburări, în timpul primei săptămâni m-am simțit ca și cum aș fi fost răsturnat cu capul în jos. Acela era un oraș din lumea veche, care nu avea nimic de-a face cu New York-ul, cu cerul său leneș și cu străzile sale haotice, cu norii lui plictisitori și cu clădirile lui agresive. Fusesem strămutat și asta mă făcea să mă simt dintr-odată nesigur. Simțeam că-mi pierdeam controlul și cel puțin o dată pe oră trebuia să-mi reamintesc de ce mă aflam acolo.

Franceza mea nu era nici bună, nici rea. Știam destul ca să înțeleg ce-mi spuneau oamenii, dar îmi venea greu să vorbesc, iar uneori nu-mi găseam cuvintele, uneori mă costa un efort considerabil numai ca să spun lucrurile cele mai simple. Cred că exista o anumită plăcere în asta – experimentarea limbajului ca un ansamblu de sunete, împingerea către suprafața cuvintelor, unde înțelesurile se estompează – dar era totodată și ceva obositor, care mă făcea să mă închid în gândurile mele. Ca să înțeleg ce-mi spuneau oamenii trebuia să traduc în tăcere totul în engleză, ceea ce înseamnă că și atunci când înțelegeam, o făceam cu o anumită întârziere: făceam operația de două ori și obțineam doar jumătate din rezultat. Nuanțele, asocierile subliminale, subînțelesurile, toate acestea îmi scăpau, în ultimă instanță, probabil că n-aș greși dacă aș spune că îmi scăpa totul.

Cu toate acestea, am mers înainte. Mi-a luat câteva zile să-mi încep cercetările, dar o dată ce am stabilit primul contact, celelalte au venit aproape de la sine. Au existat și câteva decepții, totuși. Vișnegradski murise; n-am fost în stare să dau de urma nici uneia dintre persoanele cărora Fanshawe le dăduse meditații la engleză; femeia care îl angajase la New York Times dispăruse, nu mai lucra acolo de ani întregi. Lucrurile acestea erau de așteptat, dar le-am acceptat destul de greu, știind că până și cea mai mică spărtură putea fi fatală. Erau ca niște spații goale pentru mine, niște pete albe în tablou și, oricât succes aș fi avut în umplerea altor zone, rămâneam cu îndoieli, ceea ce însemna că munca nu-mi va fi niciodată încheiată cu adevărat.

Am vorbit cu soții Dedmon, am vorbit cu editorii de cărți de artă pentru care lucrase Fanshawe, am vorbit cu femeia aceea pe nume Anne (s-a dovedit că fusese iubita lui), am vorbit cu producătorul de filme. „Slujbe de ocazie”, mi-a zis el într-o engleză cu accent rusesc, „asta făcea. Traduceri, schițe de scenarii, era negrul soției mele, scria pentru ea. Era un băiat deștept, dar prea rigid. Foarte literar, nu știu dacă mă înțelegeți. Eu am vrut să-i dau o șansă de a lucra ca actor, chiar m-am oferit să-i dau lecții de scrimă și de echitație pentru un film pe care urma să-l facem, îmi plăcea aspectul lui, m-am gândit că puteam scoate ceva din asta. Dar el n-a fost interesat de așa ceva. Am altele

de făcut, mi-a zis. Ceva de genul ăsta. N-a mai contat. Filmul a încasat milioane și ce-mi pasă mie dacă băiatul vrea sau nu vrea să fie actor?”

Acolo exista ceva ce merita cercetat, dar în timp ce stăteam cu bărbatul acela în apartamentul său monumental de pe Avenue Henri Martin, așteptând fiecare frază din povestea lui printre picături, între o conversație telefonică și alta, dintr-odată am înțeles că nu mai aveam nevoie să aud nimic. Exista o singură întrebare importantă, iar bărbatul acela nu-mi putea da răspunsul. Dacă rămâneam acolo să-l ascult, îmi dădea și mai multe detalii, și mai multe lucruri irelevante, și mai multe grămezi de însemnări inutile. Deja mă prefăceam de prea mult timp că scriam o carte și, puțin câte puțin, îmi uitasem adevăratul scop. Gata cu asta, mi-am zis, repetând conștient cuvintele lui Sophie, destul, apoi m-am ridicat și-am plecat.

Ideea era că nimeni nu mai stătea cu ochii pe mine. Nu trebuia să mă prefac așa cum mi se întâmpla acasă. Nu mai trebuia s-o înșel pe Sophie inventându-mi un șir interminabil de treburi de făcut. O terminasem cu șarada aceea, în sfârșit, puteam să mă lepăd de cartea mea inexistentă. Preț de vreo zece minute, pe când mă întorceam pe jos la hotel, traversând râul, m-am simțit mai fericit decât fusesem în multe luni la rând. Lucrurile se simplificaseră considerabil, se redusese la claritatea unei singure probleme. Dar apoi, de îndată ce am asimilat această idee, am înțeles cât de proastă era, de fapt, situația. Mă apropiam de sfârșit și încă nu-l găsisem. Greșeala pe care o tot căutam nu ieșise la suprafață. Nu aveam nici un indiciu, nici o soluție, nici un drum de urmat. Fanshawe era ascuns pe undeva și, o dată cu el, toată viața mea zăcea ascunsă. Dacă el nu voia să fie găsit, nu aveam nici cea mai mică șansă să reușesc de unul singur.

Cu toate acestea, am mers înainte, încercând să-i dau de capăt, de capătul capătului, cufundându-mă orbește în ultimele întrevederi, nevrând să renunț până nu mă întâlnesc cu toți cei pe care venisem să-i văd. Îmi doream s-o sun pe Sophie. Într-o zi chiar m-am dus până la poștă și am așteptat la coada pentru convorbiri internaționale, dar n-am mers până la capăt, n-am sunat-o. Cuvintele începuseră să mă părăsească de-a binelea, așa că am intrat în panică la ideea că m-aș fi putut pierde la telefon. La urma urmei, ce puteam să-i spun? În loc să vorbesc cu ea, i-am trimis o carte poștală cu Stan și Bran. Pe verso am scris: „Adevăratele căsnicii nu au niciodată logică. Uită-te la cuplul de pe partea cealaltă. E o dovadă a faptului că orice este posibil, nu? Poate că ar trebui să începem să purtăm cu toții joben. Cel puțin, adu-ți aminte să golești dulapul înainte să mă întorc. îmbrățișează-l pe Ben din partea mea.” În după-amiaza următoare m-am întâlnit cu Anne Michaux, care a tresărit ușor când m-a văzut intrând în cafeneaua unde stabiliserăm să ne întâlnim (Le Rouquet, pe Bulevardul Saint-Germain). Ceea ce mi-a zis despre Fanshawe e

absolut lipsit de importanță: cine a sărutat pe cine, ce s-a întâmplat și unde, cine a zis ce, și așa mai departe. Se reducea cam la același lucru, însă voi menționa, totuși, că reacția ei întârziată de la început se datorase faptului că mă confundase cu Fanshawe. Nu fusese decât un fior de o clipă, care dispăruse imediat, după cum mi-a și spus. Asemănarea mai fusese observată și de alții înaintea ei, dar nimeni nu reacționase într-un mod atât de visceral, cu un impact atât de imediat. Probabil că și eu am reacționat vizibil, căci și-a cerut scuze repede (de parcă ar fi făcut un lucru rău) și a revenit asupra chestiunii de câteva ori pe parcursul celor două-trei ore pe care le-am petrecut împreună, iar o dată chiar s-a contrazis: Nu știi la ce mă gândeam. Nu arătați deloc ca el. Probabil că a fost din cauză c-am recunoscut americanul din amândoi”.

Cu toate acestea, mi s-a părut tulburător și n-am putut să-mi înăbuș senzația de panică. Se întâmpla ceva monstruos și eu nu mai aveam nici un control asupra situației. Cerul se întuneca înăuntrul meu, asta era sigur; pământul se cutremura, îmi venea greu să rămân liniștit, îmi venea greu să mă mișc. Dintr-un moment într-altul mi se părea că mă aflu într-un loc diferit, că uit unde mă aflu. Gândurile încetează acolo unde începe lumea, îmi repetam în sinea mea. Dar și șinele se află în lume, îmi răspundeam tot eu, și la fel și gândurile care provin din acel sine. Problema era că deja nu mai puteam să fac distincțiile corecte. Asta nu poate fi niciodată cealaltă. Merele nu sunt portocale, piersicile nu sunt prune. Simți diferența pe limbă și atunci o știi, ca și când s-ar afla înăuntrul tău. Dar totul începea să aibă același gust pentru mine. Nu îmi mai era foame, nu mă mai puteam obliga să mănânc.

În ceea ce-i privește pe soții Dedmon, sunt, poate, și mai puține de spus. Fanshawe nici c-ar fi putut să aleagă niște binefăcători mai potriviți, iar dintre toate persoanele cu care m-am întâlnit la Paris, ei au fost cei mai amabili, cei mai generoși. M-au invitat la un pahar în apartamentul lor și apoi am rămas la cină, după care, atunci când am ajuns la felul al doilea, au insistat să fac o vizită la casa pe care o aveau în Var, aceeași casă în care locuise Fanshawe, și mi-au spus că nu era nici o problemă dacă mă anunțau așa din scurt, pentru că oricum ei nu aveau de gând să se ducă acolo până în august. Fusese un loc important pentru Fanshawe și pentru opera lui, a spus domnul Dedmon, și nu mai încăpea nici o îndoială că aş avea numai de câștigat pentru cartea mea dacă aş vedea locul cu ochii mei. A trebuit să mă arăt de acord cu el, dar nici nu-mi ieșiseră din gură primele cuvinte, că doamna Dedmon și trecuse la telefon, organizând totul în franceza sa corectă și elegantă.

Deja nu mai exista nimic care să mă rețină la Paris, așa că am luat trenul a doua zi după-amiaza. Acela era sfârșitul drumului din punctul meu de vedere, acea călătorie până în sudul Franței și până în uitare. Orice speranță pe care aş fi putut s-o mai am (șansa slabă ca Fanshawe să se fi întors în

Franța, gândul illogic că și-ar fi găsit refugiu de două ori în același loc) s-a evaporat de îndată ce am ajuns acolo. Casa era goală; nici urmă de prezența unei alte persoane acolo. A doua zi, cercetând camerele de la etaj, am dat peste o poezie scurtă pe care Fanshawe o scrisese pe perete, dar cunoșteam deja versurile acelea, iar sub el am văzut o dată: 25 august 1972. Nu se întorsese niciodată acolo. Atunci m-am simțit prost pentru simplu fapt că așa ceva îmi trecuse prin cap vreodată.

Din lipsă de altceva mai bun de făcut, mi-am petrecut câteva zile stând de vorbă cu oamenii din zonă: cei de la fermele din împrejurimi, sătenii, locuitorii din orășelele apropiate. Mă prezentam în fața lor cu o fotografie a lui Fanshawe, dându-mă drept fratele lui, dar simțindu-mă mai degrabă ca un detectiv particular fără un sfanț în buzunar, un bufon care se agață disperat de un colac de salvare. Anumite persoane își aduceau aminte de el, altele nu, iar unii oameni spuneau că nu erau siguri. Nu mai avea nici o importanță. Pentru mine, accentul din sud era impenetrabil (cu toate r-urile lui vibrante și cu silabele finale nazalizate) și abia dacă pricepeam câteva vorbe din ceea ce-mi spuneau. Dintre toate persoanele cu care am discutat, una singură primise vești de la Fanshawe după plecarea acestuia. Era vecinul său cel mai apropiat, un arendaș care locuia la aproape un kilometru și jumătate distanță. Era un omuleț ciudat, de vreo patruzeci de ani, cel mai murdar om pe care l-am cunoscut vreodată. Casa lui era o dărăpănătură umedă și rece din secolul al XV-lea, căzută în cea mai înfiorătoare ruină, iar el părea să stea singur acolo, fără altă companie în afara câinelui său dresat pentru căutarea trufelor și a unei puști de vânatoare. Era limpede că se lăuda că fusese prieten cu Fanshawe, iar ca să-mi demonstreze cât de apropiați fuseseră, mi-a arătat o pălărie texană albă pe care Fanshawe i-o trimisese după întoarcerea în America. Nu aveam nici un motiv să nu-l cred. Ținea încă pălăria în cutia ei originală și se părea că nu o purtase niciodată. Mi-a explicat că o păstra pentru ocazia potrivită, după care s-a lansat într-o tiradă politică pe care mi-a fost greu s-o urmăresc. Revoluția se apropia, mi-a zis, iar când avea să se întâmple, el își va cumpăra un cal alb și o armă automată, își va pune pălăria și va porni călare pe strada principală a orașului, trăgând în toți trădătorii care colaboraseră cu nemții în timpul războiului. La fel ca în America, mi-a spus. Când l-am întrebat ce voia să spună, mi-a venit cu un discurs incoerent și halucinant despre indieni și cowboy. Dar asta s-a întâmplat cu mult timp în urmă, i-am spus eu, încercând să-l întrerup. Nu, nu, a insistat, mai continuă și astăzi. Nu aflasem oare de împușcăturile de pe Fifth Avenue? Nu auzisem cumva de apași? N-avea nici un rost să mă iau cu el la ceartă, în apărarea ignoranței mele, i-am spus că eu unul locuiam în alt cartier.

Am mai rămas în casa aceea pentru câteva zile. îmi pusesem în cap să nu fac nimic cât mai mult timp cu putință, adică să mă odihnesc. Eram epuizat și aveam nevoie de o formă de a-mi aduna gândurile înainte să mă întorc la Paris. Au trecut vreo două zile. M-am plimbat pe câmp, prin păduri, m-am tolănit la soare citind traduceri în franceză ale unor romane polițiste americane. Trebuia să fie cura perfectă: ascuns la dracu-n praznic, lăsându-mi gândurile să zburde nestingherite. Dar nimic din toate acestea nu m-a ajutat cu adevărat. Nu-mi găseam locul în casa aceea, iar în cea de-a treia zi mi-am dat seama că de fapt nu eram singur, că niciodată n-aș fi putut fi singur în acel loc. Fanshawe se afla acolo, și oricât m-aș fi străduit să nu mă gândesc la el, tot nu aș fi reușit. Concluzia aceasta a fost ceva neașteptat, exasperant. Acum că încetasem să-l mai caut, îl găseam mai prezent ca oricând. Tot procesul se inversase. După atâtea luni în care încercasem să-l gălesc, mă simțeam de parcă eu aș fi fost cel care fusese găsit, în loc să-l caut pe Fanshawe, de fapt încercasem să fug de el. Toată munca pe care mi-o inventasem – presupusa carte, interminabilele devieri – nu fusese decât o tentativă de a-l îndepărta, un truc pentru a-l ține cât mai departe cu putință. Căci dacă puteam să mă conving pe mine însumi că într-adevăr îl căutam, asta însemna neapărat că el se afla în altă parte, undeva în afara mea, dincolo de limitele vieții mele. Dar mă înșelasem. Fanshawe era exact unde eram și eu și fusese acolo încă de la bun început. Din momentul în care sosise scrisoarea lui, eu mă străduisem să mi-l închipui, să văd așa cum ar fi putut să fie, dar mintea mea vizualiza întotdeauna un vid imens, în cel mai bun caz, reușeam să creez o imagine destul de săracă: ușa unei camere încuiate. Asta era tot: Fanshawe se afla singur în acea cameră, condamnat la o singurătate mitică, poate în viață, poate respirând, visând la Dumnezeu știe ce. Acea cameră, mi-am dat eu seama atunci, se afla înăuntrul craniului meu.

După asta mi s-au întâmplat lucruri stranii. M-am întors la Paris, dar o dată ajuns acolo m-am trezit că n-aveam nimic de făcut. Nu voiam să sun pe niciuna dintre persoanele cu care mă văzusem înainte și n-aveam curajul să mă întorc la New York. Am rămas inert, m-am transformat într-un lucru care nu se putea mișca, iar puțin câte puțin mi-am pierdut propria urmă. Dacă pot spune ceva despre acea perioadă, e numai pentru că am anumite dovezi concrete la îndemână. Ștampilele de pe pașaport, de exemplu; biletele de avion, factura de la hotel, etcetera. Lucrurile astea îmi demonstrează că am stat la Paris mai bine de o lună. Dar asta nu înseamnă că-mi aduc perfect aminte de tot ce s-a petrecut acolo, și, în ciuda a ceea ce știu, încă mi se pare imposibil să-mi amintesc. Văd lucruri care s-au întâmplat, gălesc imagini cu mine însumi în diferite locuri, dar numai de la distanță, ca și cum aș fi observat pe altcineva. Nu am senzația că acestea ar fi amintiri, care întotdeauna prind rădăcini în mintea cuiva; imaginile acestea, însă, se află dincolo de tot ce pot să simt sau

să ating, dincolo de orice ar avea vreo legătură cu mine. Am pierdut o lună din viață și chiar îmi vine greu să recunosc asta, e un fapt care mă copleșește de rușine.

O lună înseamnă foarte mult timp, mai mult decât suficient pentru ca un om să se dezintegreze. Acele zile îmi revin în minte sub formă de fragmente, de bucățele care refuză să se unească. Mă văd beat, căzut pe stradă într-o noapte, ridicându-mă, împleticindu-mă până la un felinar și apoi vomitând pe pantofi. Mă văd așezat într-o sală de cinema cu luminile aprinse, privind lumea care iese și neputând să-mi aduc aminte filmul pe care tocmai îl văzusem. Mă văd hoinărind pe strada Saint-Denis în timpul nopții, alegând prostituate cu care să mă culc, cu mintea febrilă de imaginile trupurilor, o nesfârșită confuzie de sâni goi, de coapse goale, de fese goale. Văd cum cineva cum mi-o suge, mă văd într-un pat cu două fete care se sărută, văd o negresă enormă cu picioarele desfăcute deasupra unui bideu, spălându-se. Nu voi încerca să spun că lucrurile astea nu sunt reale, că nu s-au întâmplat. Doar că nu mi le amintesc. Mi-o trăgeam până-mi zdrobeam creierii ieșindu-mi din cap, mă îmbătăm ca să pătrund în altă lume. Dar dacă obiectivul era să-l șterg pe Fanshawe, atunci orgiile mele au dat roade. Fanshawe dispăruse – iar eu am dispărut o dată cu el.

Sfârșitul, cu toate acestea, mi-e cât se poate de limpede. Nu l-am uitat și mă simt norocos că am putut salva măcar atât. Toată povestea se reduce la ceea ce s-a întâmplat la sfârșit și, fără să am acel final înăuntrul meu, n-aș fi putut să încep această carte. Același lucru este valabil și pentru celelalte două cărți anterioare, Orașul de sticlă și Fantome. Aceste trei povești sunt, în cele din urmă, una și aceeași poveste, dar fiecare reprezintă o etapă diferită de conștientizare a miezului lucrurilor. Nu susțin că am rezolvat astfel vreo problemă. Pur și simplu sugerez că a sosit un moment în care deja nu m-au mai speriat cele întâmplate. Dacă în continuare au sosit cuvintele, asta se datorează numai faptului că n-am putut face altceva decât să le accept, să mi le asum și să mă duc încotro voiau ele să mă poarte. Dar asta nu înseamnă neapărat că, până la urmă, cuvintele sunt importante. De foarte mult timp mă străduiesc să-mi iau rămas bun de la ceva, iar această strădanie este singurul lucru care contează cu adevărat. Povestea nu stă în cuvinte, ci în strădanie.

Într-o noapte, m-am trezit într-un bar din apropiere de Place Pigalle. M-am trezit este chiar termenul pe care vreau să-l folosesc, pentru că nu am nici cea mai vagă idee cum am ajuns acolo, nici o frântură de amintire despre cum am intrat în acel loc. Era unul dintre acele localuri exagerat de scumpe care împânzeau zona: șase sau opt fete la bar, ocazia să te așezi la masă cu una dintre ele și să comanzi o sticlă de șampanie la un preț exorbitant și, apoi, dacă ai chef, ai posibilitatea să ajungi la o înțelegere financiară și să te retragi în

intimitatea unei camere din hotelul de alături. Scena începe, pentru mine, atunci când stau la masă cu o fată imediat după ce mi se adusesse sticla de șampanie. Fata era din Tahiti, îmi aduc aminte, și foarte frumoasă: n-avea mai mult de nouăsprezece sau douăzeci de ani, era foarte scundă și purta o rochie albă de plasă, fără nimic pe dedesubt, o împletitură de fire peste pielea ei moale și cafenie. Efectul era nemaipomenit de erotic, îmi aduc aminte de sâni ei rotunzi, care se vedeau prin găurile în formă de diamant, de suavitatea copieușitoare a gâtului ei atunci când m-am aplecat și-am sărutat-o. Mi-a zis cum o chema, dar eu am insistat să-i spun Fayaway, zicându-i că era o exiată din Typee, iar eu eram Herman Melville, un marinar american care venise din New York ca s-o salveze. Ea n-avea nici cea mai vagă idee despre ce vorbeam, dar a continuat să zâmbească, fără îndoială crezându-mă nebun, în timp ce eu spuneam vrute și nevrute în franceza mea stâlcită; ea rămânea impasibilă, râzând atunci când râdeam și eu, lăsându-mă s-o sărut oriunde voiam eu.

Stăteam așezați într-un separeu din colț, iar de la locul meu puteam vedea restul sălii. Bărbații veneau și plecau, unii băgau capul pe ușă și apoi se retrăgeau, alții rămâneau să bea un pahar la bar, unul sau doi se așezau la o masă așa cum făcusem și eu. După vreo cincisprezece minute, a intrat un tânăr care era în mod evident american. Mi s-a părut agitat, ca și cum n-ar mai fi fost niciodată într-un asemenea loc, dar franceza lui era surprinzător de bună și atunci când a cerut un whisky și a început să vorbească cu una dintre fete, mi-am dat seama că avea de gând să zăbovească o vreme. L-am cercetat din colțul meu, fără să-mi iau mâna de pe piciorul lui Fayaway și fără să încetez s-o ating cu fața mea; dar cu cât el întârzia mai mult pe scaunul de la bar, cu atât mă distrăgea mai tare. Era înalt, cu o constituție athletică, cu părul blond-închis și cu o atitudine deschisă, aproape copilărească. Am presupus că avea în jur de douăzeci și șase sau douăzeci și șapte de ani, probabil doctorand sau poate un tânăr avocat care lucra pentru o companie americană la Paris. Nu-l mai văzusem niciodată pe acel bărbat, dar, cu toate acestea, avea ceva care mi se părea familiar, ceva care mă împiedica să-mi iau ochii de la el: ca o scurtă atingere fierbinte, o sinapsă bizară de recunoaștere. Am încercat să-i dau mai multe nume, l-am purtat prin trecut, am despicat în patru firele asociațiilor, dar nu s-a ivit nimic. Nu e nimeni, mi-am spus, renunțând în cele 'din urmă. Și apoi, dintr-odată, printr-o înlanțuire confuză de raționamente, am încheiat gândul adăugând: dacă nu e nimeni, atunci trebuie să fie Fanshawe. Am râs cu glas tare de gluma pe care tocmai o făcusem în mintea mea. întotdeauna atentă, Fayaway a râs o dată cu mine. Știam că nu putea exista ceva mai absurd, dar mi-am repetat ideea: Fanshawe. Și apoi încă o dată: Fanshawe. Cu cât o repetam de mai multe ori, cu atât mă umplea mai mult de încântare. De fiecare dată când pronunțam cuvântul, izbucneam într-un nou hohot de râs.

Sunetul acestui nume mă îmbăta, simțeam că răgușesc de la repetarea lui neîncetată, iar puțin câte puțin, Fayaway a început să pară nedumerită. Crezuse pesemne că mă refeream la vreo practică sexuală, sau la vreo glumă pe care ea nu era în stare s-o priceapă, dar repetițiile dezgoliseră treptat cuvântul de orice sens, iar ea a început să-l perceapă ca pe o amenințare. Mi-am îndreptat privirea către bărbatul din celălalt capăt al încăperii și am spus iarăși cuvântul. Debordam de fericire. Exultam de falsitatea desăvârșită a teoriei mele, celebram noua putere pe care reușisem să mi-o confer. Eram alchimistul absolut, care putea schimba lumea după bunul său plac. Acest bărbat din fața mea era Fanshawe, doar pentru că eu îl declarasem a fi Fanshawe, și cu asta basta. Nu mă putea opri nimic. Fără să mai ezit, i-am șoptit la ureche lui Fayaway că revin imediat, m-am smuls din brațele ei și m-am îndreptat agale către acel pseudo-Fanshawe de la bar. Imitând pe cât puteam de bine accentul de Oxford, i-am zis:

— Ei bine, bătrâne, dacă poți să crezi. Uite că ne întâlnim iarăși.

Tânărul s-a întors și s-a uitat reticent la mine. Surâsul care i se întindea pe față s-a transformat treptat într-o grimasă furioasă.

— Ne cunoaștem? a întrebat într-un final.

— Bineînțeles că ne cunoaștem, i-am răspuns debordând de veselie. Mă numesc Melville. Herman Melville. Poate că ai citit câteva dintre cărțile mele.

Tânărul nu știa dacă să-mi răspundă ca unui bețiv glumeț sau ca unui psihopat primejdios, iar nedumerirea i se citea pe chip. Era un fel deosebit de nedumerire, iar eu am savurat din plin momentul.

— Ei, a zis el într-un sfârșit, cu un surâs forțat, poate că am citit și eu câteva.

— Cea despre balenă, presupun.

— Da, cea despre balenă.

— Mă bucur să aud asta, i-am zis, dând din cap cu încântare, după care i-am pus mâna pe umăr. Așadar, Fanshawe, am spus eu, ce te-aduce la Paris în această perioadă a anului?

Nedumerirea i-a înflorit din nou pe față.

— îmi pare rău, mi-a spus, n-am înțeles ce nume ați spus.

— Fanshawe.

— Fanshawe?

— Fanshawe. F-A-N-S-H-A-W-E.

— Ei bine, a zis el, surâzând larg, dintr-o dată sigur pe sine din nou, tocmai asta-i problema. M-ați confundat cu altcineva. Pe mine nu mă cheamă Fanshawe. Mă cheamă Stillman. Peter Stillman.

— Asta nu-i nici o problemă, i-am replicat eu, strângân-du-l ușor de umăr. Dacă vrei să-ți zici Stillman, pe mine nu mă deranjează. Numele n-au

nici o importanță, la urma urmei. Ce contează cu adevărat este cine ești. Iar tu ești Fanshawe. Am știut asta de când te-am văzut intrând. „Uite-l pe bătrânul diavol în persoană”, mi-am spus atunci. „Mă întreb ce-o face într-un loc ca ăsta.”

Tânărul începuse să devină cam nerăbdător. Mi-a dat la o parte mâna de pe umăr și s-a dat înapoi.

— Gata, mi-a zis. Ați făcut o confuzie, haideți s-o lăsăm așa. Nu vreau să mai vorbesc cu dumneavoastră.

— Prea târziu, i-am spus. Secretul tău a ieșit la iveală, amice. Acum nu mai ai cum să te ascunzi de mine.

— Lăsați-mă în pace, a zis el, dând semne de enervare _pentru prima dată. Eu nu vorbesc cu nebunii. Lăsați-mă, sau o să se lase cu scandal.

Ceilalți clienți de la bar nu puteau auzi ce ne spuneam, dar tensiunea devenise deja evidentă, iar eu am observat că mă urmăreau cu privirea, am simțit cum se schimba atmosfera în jurul meu. Stillman părea dintr-o dată speriat. I-a aruncat o privire femeii din spatele tejghelei, s-a uitat lung la fata de lângă el, după care a luat hotărârea impulsivă să plece. M-a dat la o parte din drumul lui cu o îmbrâncitură, îndreptându-se către ușă. Aș fi putut să las lucrurile așa cum erau, dar n-am fă-cut-o. M-am întors unde stătea Fayaway și am lăsat mai multe bancnote de o sută de franci pe masă. Drept răspuns, a făcut o față supărată, lăsând în jos buza inferioară.

— C'est mon frere, i-am spus. Il est fou. Je dois le poursuivre. l

După aceea, pe când ea lua banii de pe masă, i-am trimis un sărut, m-am întors și am ieșit.

Stillman se afla la cincisprezece, douăzeci de metri în fața mea, grăbindu-se înainte pe stradă. Mi-am adaptat ritmul la al lui, păstrând distanța ca să nu fiu reperat, însă fără să-l pierd din ochi. Tânărul se întorcea tot timpul să se uite.

E fratele meu. E nebun. Trebuie să mă duc după el. (fr.) în spate, peste umăr, de parcă s-ar fi așteptat să mă vadă pe urmele lui, dar nu cred că m-a observat până nu ne-m îndepărtat binișor de zonă, de aglomerația și de agitația ei, mergând înainte prin centrul liniștit și întunecos de pe malul drept al râului. Scena din bar îl speriasse, iar acum se purta ca un om care fugea să-și salveze viața. Ceea ce nu era chiar greu de priceput. Eu reprezentam pentru el tocmai lucrul de care ne temem cel mai mult: necunoscutul agresiv care iese din umbră, cuțitul împlântat pe la spate, mașina în plină viteză care ne lovește. Avea dreptate să fugă, dar frica lui m-a stimulat și mai mult, m-a făcut să-l urmăresc și mai îndârjit. Nu aveam nici un plan în minte, nici o idee despre ce urma să fac, dar am mers după el fără nici o umbră de îndoială, conștient că propria mea viață depindea de asta. Trebuie să subliniez că între timp îmi

recăpătasem pe deplin luciditatea, nu mă mai împleticeam, nu mai eram amețit, aveam mintea cu totul limpede, îmi dădeam seama că mă comportam într-un mod absurd. Stillman nu era Fanshawe – bineînțeles că știam asta. Era totuși ca o alegere cu ochii închiși, absolut inocentă și arbitrară. Și tocmai asta mă stimula, arbitrarul ei, vertijul purei întâmplări. Nu avea sens, și tocmai din această cauză avea tot sensul din lume.

La un moment dat, singurele zgomote de pe stradă erau ecourile pașilor noștri. Stillman a întors capul și în sfârșit m-a observat. S-a grăbit și mai tare, începând să alerge. Am strigat după el:

— Fanshawe!

Apoi l-am strigat din nou:

— E prea târziu acum. Știi cine ești, Fanshawe! După care, pe următoarea stradă:

— S-a terminat totul, Fanshawe! N-ai să scapi niciodată!

Stillman nu mi-a răspuns nimic, nici măcar nu s-a deranjat să se mai întoarcă. Eu aș fi vrut să continuu să vorbesc cu el, dar acum fugea deja, așa că, dacă aș fi încercat să spun ceva, trebuia să merg mai încet. Mi-am abandonat provocările și am luat-o după el. N-am nici cea mai vagă idee cât timp am tot alergat așa, dar mi s-a părut că urmărirea aceea a durat ore în șir. Era mai tânăr decât mine, mai tânăr și mai puternic, iar la un moment dat am fost pe ce să-l pierd, cât pe ce să-mi scape. M-am silit s-o iau pe strada întunecoasă, depășindu-mi starea de epuizare, de greață, aruncându-mă frenetic pe urmele lui, fără să-mi permit să mă opresc. Cu mult înainte de a-l prinde din urmă, cu mult înainte să știu că îl voi prinde din urmă, am avut senzația că nu mă mai aflam înăuntrul meu. Nu găsesc altă formă de a exprima asta. Nu mă mai simțeam deja pe mine însumi. Senzația de viață se scursesese picătură cu picătură, iar în locul ei se instalase o euforie miraculoasă, un dulce venin care îmi curgea prin vene, un miros incontestabil al neființei. Acesta e momentul morții mele, mi-am spus, acum o să mor. După o secundă l-am ajuns din urmă pe Stillman și l-am înșfăcat pe la spate. Am căzut violent pe jos și am gemut amândoi la contactul cu solul. Eu îmi epuizasem toată energia și eram prea fără suflu ca să mă mai pot apăra, prea slăbit ca să mă mai lupt. Nu ne-am spus nimic. Pentru câteva secunde am rămas înțeleștați pe trotuar, într-o luptă corp la corp, după care el a reușit să se desprindă din strânsoarea mea, iar pe urmă n-am mai putut să fac nimic. A început să mă lovească cu pumnii, să dea cu picioarele în mine, să-mi stâlcească tot corpul, îmi aduc aminte că încercam să-mi protejiez fața cu mâinile; îmi aduc aminte de durere și de cât m-a zăpăcit, cât de tare mă durea și cu câtă disperare îmi doream să înceteze durerea. Dar asta nu poate să fi durat prea mult, pentru că amintirea acelei dureri se oprește acolo, după care nu mai știu nimic. Stillman m-a snopit în

bătaie, iar când a terminat, zăceam fără cunoștință, îmi amintesc că m-am trezit pe trotuar, că am rămas surprins să constat că e încă noapte, dar nimic mai mult de-atât. Tot restul a dispărut.

În următoarele trei zile nu m-am mișcat din camera mea de la hotel. Partea teribilă nu era că mă durea, ci faptul că această durere nu era atât de intensă încât să măucidă. Mi-am dat seama de asta a doua sau a treia zi. La un moment dat, în timp ce zăceam trântit în pat, privind zăbrelele obloanelor trase, am înțeles cu adevărat că supraviețuisem. Mi se părea ciudat să fiu viu, aproape ceva de neînțeles. Aveam un deget rupt; aveam vânătăi pe amândouă tâmpile; mă durea până și când respiram. Dar, într-un fel, nu asta era important. Eram în viață, și cu cât mă gândeam mai mult la asta, cu atât înțelegeam mai puțin. Nu mi se părea posibil că fusesem cruțat.

În aceeași noapte i-am trimis o telegramă lui Sophie, spunându-i că mă întorceam acasă.

Aproape că am ajuns la sfârșit acum. Nu mai rămâne decât un singur lucru, însă acesta nu s-a întâmplat decât mai târziu, după ce au mai trecut încă trei ani. Între timp am avut de înfruntat multe greutăți, multe drame, dar nu cred că acestea țin de povestea pe care încerc să o spun aici. După ce m-am întors la New York, am trăit despărțit de Sophie aproape un an. Mă părăsise, și au urmat multe luni de confuzie înainte s-o pot recuceri, într-un sfârșit. Privind în urmă din poziția avantajoasă a momentului prezent (mai 1984), acesta e singurul lucru care contează, în comparație cu asta, celelalte evenimente din viața mea sunt pur incidentale.

Pe 23 februarie 1981 s-a născut fratele lui Ben. I-am pus numele Paul, în amintirea bunicului lui Sophie. Câteva luni mai târziu (în iulie), ne-am mutat pe celălalt mal al râului și am închiriat ultimele două etaje ale unei case din cărămidă cafenie din Brooklyn. În septembrie, Ben a început să meargă la grădiniță. De Crăciun ne-am dus cu toții în Minnesota, iar la întoarcere, Paul deja mergea singur. Ben, care încet-încet îl luase sub aripa lui, a cerut să i se recunoască întregul merit pentru acest eveniment.

În ceea ce-l privește pe Fanshawe, n-am mai vorbit niciodată despre el cu Sophie. Acesta a fost un pact al tăcerii pentru noi și cu cât trecea mai mult timp fără să ne referim la el, cu atât ne demonstram mai mult fidelitatea unul față de celălalt. După ce i-am returnat avansul lui Stuart Green și am renunțat oficial la scrierea biografiei, i-am mai pomenit numele o singură dată. Asta s-a întâmplat în ziua în care am hotărât să locuim din nou împreună, iar toată discuția s-a purtat în termeni strict practici. Cărțile și piesele de teatru ale lui Fanshawe continuau să ne aducă bani frumoși. Dacă voiam să rămânem căsătoriți, mi-a spus Sophie, atunci nici nu se pune problema să folosim banii pentru noi. Am fost de acord cu ea. Am găsit alte căi de a câștiga cât aveam

nevoie, iar banii proveniți din drepturile de autor i-am depozitat într-un cont pe numele lui Ben, iar mai târziu și pe cel al lui Paul. Ca ultim pas, am angajat un agent literar care să se ocupe de tot ce avea legătură cu opera lui Fanshawe: cereri pentru montarea pieselor de teatru, negocieri pentru reeditări, contracte, orice ar fi fost necesar. Am făcut tot ce a depins de noi. Dacă Fanshawe încă mai avea puterea să ne distrugă, ar fi fost doar dacă noi i-am fi permis s-o facă, dacă am fi voit să ne distrugem pe noi înșine. De aceea nu m-am deranjat niciodată să-i spun adevărul lui Sophie; nu pentru că m-ar fi speriat acest gând, ci pentru că adevărul nu mai avea deja nici o importanță. Puterea noastră stătea în tăcerea noastră, pe care eu nu aveam nici o intenție să o rup.

Cu toate acestea, știam că povestea nu se terminase, îmi dădusem seama de asta în ultima lună petrecută la Paris și, puțin câte puțin, am învățat să accept gândul. Era doar o chestiune de timp până când avea să se întâmple ceva. Mi se părea inevitabil, și în loc să continuu să neg adevărul, în loc să mă amăgesc că mă puteam elibera de Fanshawe, am încercat să mă pregătesc pentru orice. Cred că puterea acestui orice a făcut ca povestea să fie atât de greu de relatat. Căci tocmai atunci când se poate întâmpla orice, cuvintele încep să te trădeze. Gradul în care Fanshawe a devenit inevitabil era gradul în care nu mai era deja prezent. Am învățat să accept și asta. Am învățat să trăiesc cu el așa cum trăiam cu ideea propriei mele morți. Fanshawe nu era moartea, dar era la fel ca moartea și funcționa în mine ca o metaforă a morții. Dacă n-aș fi avut acea cădere nervoasă pe când mă aflam la Paris, n-aș fi înțeles niciodată asta. Nu am murit acolo, dar am fost cât pe ce să mor, și a existat un moment, poate chiar mai multe, când m-am și văzut mort. Pentru asemenea situații nu există nici un fel de leac. O dată ce se întâmplă, continuă să se întâmple și trăiești cu ele pentru tot restul vieții.

Scrisoarea a sosit pe la începutul primăverii anului 1982. De data aceasta, ștampila poștei era din Boston, iar mesajul era mai scurt decât primul. „Imposibil de amânat”, spunea. „Trebuie să vorbesc cu tine. Piața Columbus Nr. 9; 1 aprilie. Aici se termină totul, îți promit.”

Aveam mai puțin de o săptămână la dispoziție ca să inventez o scuză și să plec la Boston. S-a dovedit mai greu decât ar fi trebuit. Deși încă îmi doream ca Sophie să nu afle nimic (mi se părea că măcar atâta puteam face pentru ea), aveam totuși anumite rezerve în a spune o altă minciună, oricât de necesară ar fi fost. S-au scurs două sau trei zile fără să fac nici un progres, iar în cele din urmă am scornit o poveste despre niște documente de la Harvard pe care trebuia să le consult. Nici măcar nu-mi amintesc despre ce documente se presupunea că era vorba. Ceva în legătură cu un articol pe care urma să-l scriu, dar s-ar putea să mă înșel. Important este însă că Sophie n-a opus nici o rezistență. Bine, mi-a spus ea, du-te, etcetera. Aveam o senzație viscerală că

bănuia ceva, dar era doar o senzație, și n-ar avea nici un rost să fac speculații în această privință. Cât despre Sophie, tind să cred că nu ascundea nimic.

Mi-am rezervat un bilet pentru data de 1 aprilie, la primul tren. În dimineața plecării, Paul s-a trezit cu puțin înainte de ora cinci și s-a vârat în pat cu noi. După o oră, m-am sculat și am ieșit din cameră fără să fac zgomot, oprindu-mă o secundă ca să-i privesc pe Sophie și pe copil în slaba lumină cenușie: întinși în pat și lipsiți de griji, liniștiți, acestea erau trupurile cărora le aparțineam. Ben era în bucătăria de la etajul superior, gata îmbrăcat, mâncând o banană și desenând. Am făcut niște ouă jumări pentru amândoi și apoi i-am spus că urma să iau trenul de Boston. A vrut să știe unde era Boston.

— La vreo trei sute de kilometri de aici, i-am răspuns eu.

— Și asta înseamnă la fel de departe ca în spațiu?

— Dacă mergi în linie dreaptă în sus, te apropii.

— Cred că ar trebui să te duci pe Lună. O rachetă e mai bună decât un tren.

— O să fac asta la întoarcere. Din Boston există zboruri regulate pe Lună în fiecare vineri. O să-mi rezerv un bilet când ajung acolo.

— Excelent. Atunci o să-mi poți povesti cum e pe Lună.

— Dacă găsesc vreo piatră de Lună, promit că ți-o aduc.

— Și lui Paul?

— O să-i aduc și lui una.

— Nu, mulțumesc.

— Cum adică?

— Nu vreau o piatră de pe Lună. Iar Paul și-ar băga-o în gură și s-ar îneca.

— Și atunci ce ți-ar plăcea?

— Un elefant.

— Nu există elefanți în spațiu.

— Știu. Dar tu nu te duci în spațiu.

— Adevărat.

— Și pun pariu că la Boston există elefanți.

— Se prea poate să ai dreptate. Vrei un elefant roz sau unul alb?

— Vreau un elefant gri. Mare, gras și cu multe cute.

— Nici o problemă. Aia sunt cel mai ușor de găsit. Vrei să ți-l aduc ambalat într-o cutie sau în lesă?

— Cred că ar trebui să vii călare pe el. Așezat deasupra cu o coroană pe cap. Ca un împărat.

— Împăratul cui?

— Împăratul copiilor.

— Și o să am și o împărătească?

— Bineînțeles. Mama e împărăteasa. I-ar plăcea. Poate c-ar trebui s-o trezim să-i spunem.

— Ar fi mai bine s-o lăsăm să doarmă. Prefer să-i fac surpriza când mă întorc acasă.

— Bună idee. în orice caz, n-o să creadă până nu vede.

— Corect. Și noi nu vrem să fie dezamăgită, dacă nu găsec elefantul.

— Of, dar o să-l găsești, tați. Nu-ți face tu griji pentru asta.

— Și de ce ești așa de sigur?

— Pentru că tu ești împăratul. Un împărat poate obține orice vrea el.

A plouat pe tot parcursul călătoriei, cerul amenințând chiar a ninsoare când am ajuns în Providence. La Boston mi-am cumpărat o umbrelă și am făcut pe jos ultimii trei sau patru kilometri. Străzile erau posomorâte în lumina palid-cenușie, iar în timp ce mergeam spre South End, aproape că n-am văzut pe nimeni: un bețiv, o ceată de adolescenți, un tip care repara telefoanele, vreo doi-trei vagabonzi, în Piața Columbus era un șir de case care dădeau în insula de piatră cubică ce separă piața de principala arteră rutieră. La numărul nouă se afla cea mai dărăpănată dintre ele, o casă cu patru etaje, ca și celelalte, dar cu acoperișul lăsat, cu scânduri care propteau intrarea și cu o fațadă de cărămidă care avea mare nevoie de o renovare. Cu toate acestea, clădirea părea impresionant de solidă, având o eleganță de secol XIX care nu fusese ștersă de starea de pă-răginire. îmi imaginam niște camere mari și înalte, cu nișe largi la ferestrele arcuite și cu ornamente de ipsos deasupra geamurilor, însă nu am apucat să văd nimic din toate acestea. De fapt, n-am trecut niciodată de zidul acela.

Ușa avea un ciocan metalic ruginit, o semisferă cu un mâner în centru, iar când am învârtit mânerul am perceput un sunet înfundat, ca de om care se îneacă sau se sufocă, dar care nu s-a auzit prea mult. Am așteptat, însă nu s-a întâmplat nimic. Am bătut la ușă, însă n-a apărut nimeni. Pe urmă, încercând să deschid singur, mi-am dat seama că ușa nu era încuiată, așa că am împins-o ca s-o deschid, după care am intrat înăuntru. Holul de la intrare era gol. La dreapta se afla casa scărilor, cu balustradă din lemn de mahon și cu niște trepte șubrede de lemn; la stânga se vedeau niște uși duble închise, care blocau intrarea în ceea ce desigur că fusese odinioară salonul; în față aveam o altă ușă, de asemenea închisă, care ducea probabil la bucătărie. Am șovăit doar o clipă, după care m-am hotărât s-o iau pe scări și tocmai mă pregăteam să urc la etaj când am auzit un zgomot din spatele ușilor închise – un ciocănit slab, urmat de o voce spunând cuvinte pe care nu le-am putut înțelege. Am făcut cale întoarsă de la scări și m-am uitat lung la ușă, așteptând să aud din nou acea voce. Dar nu s-a întâmplat nimic.

A urmat o lungă tăcere. Și apoi, aproape în șoaptă, vocea aceea a vorbit iarăși.

— Aici, am auzit-o spunând.

M-am apropiat și am lipit urechea de deschizătura dintre uși.

— Tu ești, Fanshawe?

— Nu folosi acest nume, a zis vocea, mult mai clar de această dată. Nu-ți voi permite să folosește acest nume.

Glasul acelei persoane venea dintr-o direcție exact la înălțimea urechii mele. între noi nu se afla decât ușa dublă, iar acum eram atât de aproape, încât simțeam că acele cuvinte mi se vărsau direct în cap. Era ca și cum ai asculta inima cuiva bătându-i în piept, ca și cum ai examina un corp căutându-i pulsul. Bărbatul de pe partea cealaltă a încetat să mai vorbească și i-am simțit răsuflarea strecurându-se prin crăpături.

— Lasă-mă să intru, i-am spus. Deschide ușa și lasă-mă să intru.

— Nu pot să fac așa ceva, mi-a răspuns vocea. Va trebui să vorbim în felul acesta.

Am pus mâna pe clanță și am zgâlțâit ușa din țâțâni.

— Deschide, am spus eu. Deschide sau sparg ușa.

— Nu, mi-a spus vocea. Ușa rămâne închisă.

Deja eram cât se poate de convins că înăuntru se afla Fanshawe. Mi-aș fi dorit eu să fie vorba despre un impostor, dar recunoșteam prea multe în vocea aceea ca să mai pretind că putea fi altcineva.

— Stau aici cu un pistol, l-am auzit spunând, pe care îl țin îndreptat către tine. Darea spargi ușa, te împușc.

— Nu te cred.

— Ia ascultă aici, mi-a spus, după care l-am auzit îndepăr-tându-se de ușă.

După o secundă s-a auzit o împușcătură, urmată de zgomotul făcut de o bucată de ipsos căzută din tavan. Am încercat să arunc o privire prin crăpătura ușii, sperând să zăresc ceva din camera aceea, dar era prea îngustă. Tot ce puteam vedea era un fir de lumină, un cer cenușiu, apatic. Apoi gura s-a întors și n-am mai putut vedea nimic altceva.

— Prea bine, am spus, ai un pistol. Dar dacă nu-mi dai voie să te văd, de unde să știu eu că chiar ești cine spui că ești?

— Dar n-am spus cine sunt.

— Atunci hai să mă exprim altfel. De unde știu eu că vorbesc cu persoana potrivită?

— Va trebui să mă crezi pe cuvânt.

— La nivelul ăsta, încrederea e ultimul lucru la care te poți aștepta din partea mea.

— Îți spun eu că sunt persoana potrivită. Asta ar trebui să-ți ajungă. Ai venit la locul potrivit, iar eu sunt persoana potrivită.

— Am crezut că voiai să mă vezi. Asta ai spus în scrisoare.

— Am spus că voiam să-ți vorbesc. Asta-i altceva.

— Hai să nu despicăm firul în patru.

— Eu doar îți aminteam ce-am scris.

— Nu te juca cu răbdarea mea, Fanshawe. Nu mă oprește nimic să plec de-aici.

L-am auzit inspirând adânc, apoi o palmă a lovit cu putere în ușă.

— Nu Fanshawe! a urlat el de dincolo. Nu mai spune Fanshawe – niciodată să nu-mi mai spui Fanshawe!

Am așteptat câteva clipe, nevrând să asist la o altă răbufnire. Gura s-a îndepărtat de ușă și mi s-a părut că aud gemete dinăuntru încăperii, gemete sau oftaturi, nu eram sigur. Am rămas în picioare așteptând, fără să știu ce să spun. Într-un sfârșit, gura s-a întors la crăpătura ușii, iar după o lungă pauză, Fanshawe a vorbit:

— Mai ești acolo? -Da.

— Iartă-mă, n-am vrut să încep așa.

— Amintește-ți, i-am zis eu, că sunt aici doar pentru că tu mi-ai cerut să vin.

— Știu. Și-ți sunt recunoscător pentru asta.

— Poate c-ar fi de folos să-mi explici de ce m-ai rugat să vin aici.

— Mai târziu. Nu vreau să vorbesc despre asta încă.

— Și atunci despre ce vrei să vorbești?

— Despre altele. Despre ce s-a întâmplat.

— Te ascult.

— Pentru că nu vreau să mă urăști. Poți să înțelegi asta?

— Dar eu nu te urăsc. A fost o vreme când te-am urât, dar asta s-a terminat deja.

— Azi e ultima mea zi, înțelegi? Și trebuia să mă asigur.

— Aici ai stat tot timpul?

— Am venit aici acum vreo doi ani, cred.

— Și înainte de asta?

— Printr-o parte sau alta. Tipul mă urmărea și trebuia să fiu tot timpul în mișcare. Asta mi-a deschis apetitul pentru călătorii. A fost exact invers de cum îmi imaginam. Dintotdeauna îmi plănuisem să rămân pe loc și să las timpul să treacă.

— Vorbești de Quinn?

— Da, de detectivul particular.

— Adică te-a găsit?

— De două ori. O dată la New York, iar a doua oară în sud.

— Și de ce-a mințit?

— Pentru că l-am speriat de moarte. Știa ce se putea întâmpla dacă ar fi aflat cineva unde eram și ce făceam.

— A dispărut, știai? N-am reușit să-i dau de urmă.

— O fi el pe undeva. Asta nu contează.

— Și cum ai scăpat de el?

— Am întors lucrurile pe dos. El credea că mă urmărea, când de fapt îl urmăream eu pe el. A dat de mine în New York, adevărat, dar i-am scăpat printre degete. Pe urmă totul a devenit un joc. L-am dus de nas, oferindu-i indicii peste tot, astfel încât să-i fie imposibil să nu mă găsească. Dar eu eram tot timpul cu ochii pe el, iar când a sosit momentul, l-am atras și a căzut direct în capcana pe care i-am întins-o.

— Foarte inteligent.

— Ba nu. A fost chiar stupid. Dar n-aveam de ales. Ori așa, ori m-ar fi prins el pe mine, ceea ce ar fi însemnat că urma să fiu tratat ca un nebun. M-am urât pentru ce i-am făcut. La urma urmei, bietul om își făcea treaba, și mi-a fost milă de el. Mila îmi provoacă scârbă, mai ales atunci când o descopăr în mine.

— Și după aceea?

— Nu puteam fi sigur că șmecheria mea dăduse rezultat. M-am temut că ar fi putut să-mi ia din nou urma. Așa că am continuat să mă mut dintr-un loc într-altul, chiar dacă n-ar mai fi fost nevoie. Aproape un an a trecut în felul ăsta.

— Și unde te-ai dus?

— În sud, în sud-vest. Voiam să stau unde era cald. Călătoream pe jos, înțelegi, dormeam sub cerul liber, încercam să merg acolo unde nu era prea multă lume. E o țară enormă, știai? Absolut uluitoare, într-o vreme, am stat în deșert aproape două luni. După aceea am trăit într-o baracă de la marginea rezervației Hopi din Arizona. Indienii au ținut o adunare tribală înainte să-mi dea voie să stau acolo.

— Asta ai inventat-o tu.

— Nu-ți cer să mă crezi. Eu îți relatez o poveste, nimic mai mult. Tu n-ai decât să crezi ce vrei.

— Și după aceea?

— Eram pe undeva prin New Mexico. Am intrat într-un mic restaurant de pe marginea unei autostrăzi, să înfulec ceva, iar cineva lăsase ziarul pe tejghea. L-am luat și l-am citit. Așa am aflat că mi se publicase o carte.

— Ai rămas uimit?

— Nu ăsta e cuvântul pe care l-aș folosi.

- Și ce cuvânt ai folosi, atunci?
- Nu știu. Furios, aș zice. Supărat.
- Nu pricep.
- Eram furios, supărat, pentru că romanul ăla era un rahat.
- Scriitorii nu pot niciodată să-și judece operele.
- Nu, crede-mă, era un rahat. Tot ce-am făcut a fost un rahat.
- Și atunci de ce nu ți-ai distrus opera?
- Pentru că eram prea atașat de ea. Dar asta n-o făcea cu nimic mai bună. Un copilaș e atașat de ce caca face, dar nimeni nu se entuziasmează din cauza asta. E strict treaba lui.
- Atunci de ce ai pus-o pe Sophie să promită că-mi va arăta ce-ai scris?
- Ca s-o liniștesc. Dar știi deja asta. Ai înțeles asta de mult timp. Aia era scuza mea. Adevăratul motiv era că trebuia să-i găsesc un alt soț.
- Și a funcționat.
- Trebuia să funcționeze. N-am ales pe oricine, înțelegi?
- Și manuscrisele?
- Mă gândeam că o să le arunci. Nu mi-a dat niciodată prin cap că cineva mi-ar lua opera în serios.
- Și ce-ai făcut după ce-ai citit că ți se publicase cartea?
- M-am întors la New York. Era ceva absurd, dar nu eram chiar în apele mele, nu mai puteam gândi limpede. Cartea mă obligase să fac ceea ce făcusem, înțelegi? Și atunci trebuia să iau totul de la capăt. O dată publicată cartea, nu mai aveam cum să dau înapoi.
- Te-am crezut mort.
- Păi asta și trebuia să crezi. Cel puțin, asta mi-a demonstrat că nu Quinn era problema. Căci această nouă problemă era mult mai gravă. Atunci ți-am trimis scrisoarea.
- A fost o cruzime din partea ta.
- Eram supărat pe tine. Voiam să te fac să suferi, să treci prin ce trecusem și eu. Dar în clipa în care am aruncat scrisoarea în cutia de scrisori, am regretat.
- Era prea târziu.
- Da, prea târziu.
- Cât timp ai stat la New York?
- Nu știu. Vreo șase sau opt luni, cred.
- Și cum trăiai? Cum făceai rost de bani ca să trăiești?
- Furam.
- De ce nu-mi spui adevărul?
- Mă străduiesc s-o fac. Îți povestesc tot ceea ce-ți pot povesti.
- Și ce altceva ai mai făcut la New York?

— Te-am urmărit. Te-am urmărit și pe tine și pe Sophie și pe copil, într-o perioadă chiar am dormit în fața blocului vostru. Două sau trei săptămâni, maxim o lună. Te urmăream peste tot. O dată sau de două ori chiar ne-am ciocnit pe stradă. Totuși, tu nu m-ai observat. A fost ceva fantastic cum ai putut să nu mă vezi.

— Toate astea sunt invențiile tale.

— Nu mai am aceeași înfățișare.

— Dar nimeni nu se poate schimba chiar atât de mult.

— Eu cred că am devenit de nerecunoscut. Și tocmai asta a fost norocul tău. Dacă s-ar fi întâmplat ceva, probabil că te-aș fi omorât, în tot timpul cât am stat la New York, nu aveam decât gânduri ucigașe. Urâtă treabă. Acolo am trăit un fel de film de groază.

— Și ce te-a oprit să mă omori?

— Am găsit curajul să plec.

— Un gest foarte nobil din partea ta.

— Să nu crezi că încerc să mă apăr. Pur și simplu îți povestesc cum au fost lucrurile.

— Și după aia ce-a urmat?

— Am plecat din nou pe vapor. Aveam încă brevetul de marinar și m-am înrolat pe un cargobot grecesc. A fost o experiență dezagustătoare, pur și simplu, de la început până la sfârșit. Dar era pe meritate. Era exact ceea ce voiam. Vaporul m-a purtat peste tot prin lume – în India, în Japonia, peste tot. Nu m-am dat jos pe uscat nici măcar o singură dată. De fiecare dată când ancoram într-un port, mergeam în cabina mea și mă încuiam înăuntru. Doi ani s-au scurs așa, nevăzând, nefăcând nimic, ducând o viață de mort.

— Asta în timp ce eu încercam să scriu povestea vieții tale.

— Asta făceai?

— Se pare că da.

— O mare greșeală atunci.

— N-am nevoie să-mi spui tu asta. Am descoperit de unul singur.

— Vaporul a ancorat însă în Boston, într-o bună zi, iar atunci m-am hotărât să debarc. Economisiseam o grămadă de bani, mai mult decât suficient ca să-mi cumpăr casa asta. Am stat aici încă de atunci.

— Și ce nume folosești?

— Henry Dark. Dar nimeni nu știe cine sunt. Nu ies niciodată din casă. Vine o femeie de două ori pe săptămână și-mi aduce tot ce-mi trebuie, dar n-o văd niciodată, îi las un bilețel la piciorul scării, plus banii pe care i-i datorez. E o înțelegere simplă și eficace. Ești prima persoană cu care am vorbit în ultimii doi ani.

— Și nu te-ai gândit niciodată că poate ți-ai pierdut mințile?

— Știu că așa pare, dar nu e așa, crede-mă. Nici măcar nu vreau să-mi răcesc gura de pomană explicându-ți asta. Ce-mi trebuie mie pur și simplu nu e același lucru cu ce vrea majoritatea oamenilor.

— Și casa asta nu e cam mare pentru o singură persoană?

— E mult prea mare. Nu am părăsit parterul din ziua când m-am mutat aici.

— Și atunci de ce-ai mai cumpărat-o?

— Pentru că m-a costat o nimica toată. Plus că-mi plăcea numele străzii. Mă atrăgea.

— Piața Columbus? -Da.

— Nu pricep.

— Mi s-a părut un semn bun. Să te întorci în America și să găsești o casă de vânzare, pe o stradă care poartă numele lui Columb, cred că are o anumită logică.

— Și aici ai de gând să mori.

— Întocmai.

— Prima ta scrisoare spunea șapte ani. Încă mai ai unul.

— Mi-am dovedit mie însumi tot ce aveam de dovedit. Acum nu mai e nici o nevoie să continuu. Sunt obosit. A fost de-ajuns.

— Așa că te-ai gândit să mă chemi aici fiindcă ai crezut că te-aș împiedica să te sinucizi?

— Nici vorbă. Nu aștept nimic de la tine.

— Și atunci ce vrei?

— Vreau să-ți dau niște lucruri. La un moment dat, mi-am dat seama că îți datoram o explicație pentru tot ce-am făcut. Cel puțin să încerc să-ți explic. Mi-am petrecut ultimele șase luni încercând să pun pe hârtie explicația asta.

— Credeam că renunțaseși la scris pentru totdeauna.

— Asta-i cu totul altceva. N-are nici o legătură cu ceea ce făceam.

— Și unde este manuscrisul?

— În spatele tău. Pe podeaua dulapului de sub scări. Un caiet roșu.

M-am întors, am deschis ușa dulapului și m-am aplecat să iau carnetul. Era un carnet comun, de două sute de pagini, cu spirală. Am aruncat o privire fugară la conținutul lui și am observat că toate paginile erau pline: același scris familiar, aceeași cerneală închisă la culoare, aceleași litere mici. M-am ridicat și m-am întors în fața ușilor încuiate.

— Și acum ce urmează?

— Ia-l cu tine acasă și citește-l.

— Și dacă nu pot?

— Atunci păstrează-l pentru copil. Poate c-o să vrea să-l citească în viitor, când s-o face mare.

— Nu cred că ai nici un drept să te aștepți la așa ceva.
— E fiul meu.
— Nu, nu e fiul tău. E al meu.
— Nu insist. Citește-l tu, atunci. L-am scris pentru tine.
— Și Sophie?
— Nu. Ei nu trebuie să-i spui.
— Țasta-i singurul lucru pe care n-o să-l înțeleg niciodată.
— Sophie?
— Cum ai putut s-o părăsești în felul ăsta. Cu ce ți-a greșit?
— Cu nimic. N-a fost vina ei. Asta trebuie s-o știi deja. Numai că destinul meu nu era să trăiesc ca ceilalți oameni.
— Și care era atunci destinul tău?
— Totul e cuprins în caietul roșu. Orice aș încerca să-ți spun acum n-ar face altceva decât să distorsioneze adevărul.
— Mai e ceva?
— Nu, nu cred că mai e nimic. Am ajuns la sfârșit, probabil.
— Nu cred că ai puterea să mă împuști. Dacă aș sparge ușa acum, n-ai face nimic.
— N-are rost să riști. Ai muri degeaba.
— Ți-aș smulge pistolul din mână. Te-aș bate până te-aș lăsa lat, fără cunoștință.
— N-are nici un rost să faci asta. Eu sunt deja mort. Am înghițit otravă acum câteva ore.
— Nu te cred.
— N-ai de unde să știi ce e adevărat și ce nu. N-o să știi niciodată.
— O să sun la poliție. Vor sparge ușa și te vor duce forțat la spital.
— Dacă aud un singur sunet la ușă, îmi zbor creierii. N-ai cum să câștigi.
— Atât de tentantă e moartea?
— Am trăit cu ea atâta timp, încât e singurul lucru care mi-a mai rămas. Deja nu mai știam ce să spun. Fanshawe mă epuizase și, în timp ce-l ascultam respirând pe partea cealaltă a ușii, mă simțeam de parcă ar fi stors viața din mine.
— Ești nebun de legat, i-am spus, neputând să mă gândesc la altceva. Ești nebun de legat și meriți să mori.
Dar imediat, doborât de propria mea slăbiciune și stupiditate, am început să lovesc în ușă ca un copil, tremurând și bolborosind, la un pas de a izbucni în lacrimi.
— Cred că ar trebui să pleci acum, a spus Fanshawe. N-are nici un rost să mai prelungim scena asta.
— Dar nu vreau să plec, i-am zis. Mai avem încă multe să ne spunem.

— Ba nu, chiar nu mai avem. S-a sfârșit. Ia caietul și în-toarce-te la New York. E tot ce-ți cer.

Eram atât de epuizat, încât pentru o clipă am crezut că mă prăbușeam din picioare. M-am prins de clanța ușii, sprijinindu-mă de ea, cu mintea încetoșată, făcând eforturi să nu ieșin. M-am trezit în stradă, în fața casei, cu caietul într-o mână și cu umbrela în cealaltă. Ploaia încetase, dar umezeala rămăsese încă în aer, o simțeam cum îmi intra până în plămâni. M-am uitat cum un camion mare trecea pe stradă zgomotos și i-am urmărit cu privirea farurile până când l-am pierdut din vedere. Când mi-am înălțat privirea, mi-am dat seama că se făcuse aproape noapte. Am plecat din fața casei, mișcându-mă ca un robot, fără să mă pot concentra asupra drumului. Cred că am căzut o dată sau de două ori și îmi aduc aminte că, la un moment dat, m-am oprit la un colț de stradă să iau un taxi, dar nu a oprit niciunul. După alte câteva minute, umbrela mi-a scăpat din mână și a aterizat într-o baltă. Nu m-am mai deranjat s-o ridic de-acolo.

Am ajuns la Gara de Sud la puțin timp după ora șapte. Cu doar câteva minute înainte plecase un tren în direcția New York, iar pentru următorul mai aveam de așteptat până la opt și jumătate. M-am așezat pe o băncuță de lemn cu caietul roșu în poală. Am zărit câțiva navetiști întârziați, iar o femeie de serviciu spăla podeaua de marmură: am auzit doi tineri vorbind despre Red Sox în spatele meu. După ce am rezistat eroic zece minute, în cele din urmă am deschis caietul roșu. Am citit neîntrerupt aproape o oră întreagă, frunzărind paginile înainte și înapoi, încercând să pricep ceva din ce scrisese Fanshawe. Dacă nu spun nimic despre ce am găsit în acel caiet, e doar pentru că nu am înțeles mare lucru. Cunoșteam toate cuvintele pe care le folosisc, dar mi se părea că ar fi fost azvârlite acolo într-un fel bizar, de parcă scopul lor final ar fi fost să se anuleze reciproc. Nu-mi vine în minte un mod mai bun de a exprima toate acestea. Fiecare frază o anula pe cea dinaintea ei, fiecare paragraf îl făcea imposibil pe următorul. Ce e și mai ciudat e că, după ce-am citit caietul, am rămas cu o senzație de mare luciditate. Fanshawe știa că ultima sa operă trebuia să-mi sfârșame orice urmă de speranță, căci acelea nu erau cuvintele unui om încercat de regrete. Răspundea la o întrebare cu o altă întrebare și totul rămânea neclar, deschis, neterminat, luat de fiecare dată de la început. După primul cuvânt m-am pierdut, iar ceea ce a urmat n-a fost decât o înaintare orbească, o bâjbâială pe întuneric, pe urmele cărții acesteia care fusese scrisă pentru mine. Totodată, dincolo de toată această confuzie, am avut impresia că era ceva prea conștient, prea lucid, prea perfect, de parcă în cele din urmă tot ce-și dorise Fanshawe ar fi fost să rateze, mergând până într-acolo încât să rateze în propriii săi ochi. Poate că mă înșelam, totuși, în acel moment nu eram în stare să citesc, așa că e la fel de probabil ca și judecata să nu-mi fi

fost prea corectă. Mă aflam acolo, citeam cuvintele cu ochii mei, dar tot îmi vine greu să cred în ceea ce spun acum.

Am început să cutreier peronul cu câteva minute înainte de sosirea trenului, începuse din nou să plouă și îmi vedeam respirația în aer, ieșindu-mi din gură în rotocoale mici de ceață. Una câte una, am rupt paginile din caietul roșu, le-am mototolit în mână și apoi le-am aruncat într-un coș de gunoi de pe peron. Am ajuns la ultima pagină exact când trenul pornea din gară.

SFÂRȘIT